

დამოუკიდებელი ანგარიშების მექანიზმი (IRM):

საქართვედოს წინსვდის ანგარიში 2014-2015

დამოუკიდებელი ანგარიშების მექანიზმი
წინსვდის მეორე ანგარიში
Second Progress Report

დამოუკიდებელი ანგარიშგების მექანიზმი (IRM) :

საქართველოს

წინსვლის ანგარიში 2014-2015

Executive Summary	3
რეზიუმე	17
I ეროვნული მონაწილეობა OGP-ში	35
II სამოქმედო გეგმის შემუშავება	39
III სამოქმედო გეგმის შესრულება.....	45
IV სამოქმედო გეგმის შინაარსის ანალიზი	47
დაჯგუფებული ვადღებულებები	51
ჯგუფი 1: საჯარო სერვისები.....	51
ჯგუფი 2: ღია მონაცემები	57
ჯგუფი 3: მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმები.....	61
ჯგუფი 4: ადგილობრივი ხელისუფლების შესაძლებლობები	67
ჯგუფი 5: საჯარო სამსახურის მართვის ელექტრონული სისტემები.....	73
ჯგუფი 6: არქივების გამჭვირვალობა	77
ჯგუფი 7: ტექნოლოგიების მეშვეობით უსაფრთხო გარემოს შექმნა.....	81
ცალკე მდგომი ვადღებულებები.....	85
10: ინფორმაციის თავისუფლების აქტის პროექტის შემუშავება	85
11: ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი	89
13: საჯარო სამსახურში მიღების გამჭვირვალობა.....	93
14: საჯარო მოხელეთა ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგის სისტემა.....	97
16: სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებისთვის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვებგვერდის ხელმისაწვდომობა.....	99

17: ფარული მიყურადების მონაცემების პროექტიური გამოქვეყნება.....	101
18: საარჩევნო პროცესების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება.....	103
19: საბიუჯეტო პროცესების გამჭვირვალობა	107
20: შესყიდვების ელექტრონული სისტემა	109
VI პროცესი: თვითშეფასება	113
VII ქვეყნის კონტექსტი.....	115
VII მზგადი რეკომენდაციები	121
VIII მეთოდოლოგია და წყაროები	125
IX დასაშვებობის მოთხოვნები	127

EXECUTIVE SUMMARY

INDEPENDENT REPORTING MECHANISM (IRM): GEORGIA PROGRESS REPORT 2014-2015

Georgia has advanced significantly, especially in increasing access to information through open data and creating mechanisms for improving public participation in decision making. However, with two-thirds of the current commitments focused on the delivery of public services and improvement of internal government systems, more could be done to build on first efforts to address open government values of transparency, public accountability, and civic participation.

The Open Government Partnership (OGP) is a voluntary international initiative that aims to secure commitments from governments to their citizenry to promote transparency, empower citizens, fight corruption, and harness new technologies to strengthen governance. Georgia has participated since 2011. The Independent Reporting Mechanism (IRM) carries out a biannual review of the activities of each OGP participating country.

A July 2013 decree assigned OGP implementation to agencies including the Ministry of Justice (MoJ), the Ministry of Finance, and the State Procurement Agency (SPA), delegating oversight to the government as a whole. It also designated MoJ's Analytical Department to coordinate the OGP national action plan.

The Open Government Forum (Forum) acts as the main coordination mechanism at the national level, to facilitate OGP processes. Representatives from government and civil society co-chair the forum.

OGP PROCESS

Countries participating in the OGP follow a process for consultation during development and implementation of their OGP action plan.

Consultation to develop the plan was significantly broader and notice was earlier than the first action plan. Based on the countrywide public consultation plan, the MoJ and Forum members held the consultation meetings in 15 different cities and villages across nine regions with a wide range of participants. However, the Prime Minister's Office, the Parliament, and the private sector were not involved in the consultations, and public awareness of OGP remained low. Although a number of well-known online media outlets published information on consultations, the meetings were not covered by the Georgian Public Broadcaster or by popular national TV channels.

During implementation, the Forum met once every two months in Tbilisi. Minutes of the Forum's meetings are published online.

The MoJ published the first draft of the government self-assessment report on 23 September 2015 and provided five days' notice for comments on the report.

AT A GLANCE

MEMBER SINCE: 2011
NUMBER OF COMMITMENTS: 29

LEVEL OF COMPLETION

COMPLETED:	12 (41%)
SUBSTANTIAL:	7 (24%)
LIMITED:	9 (31%)
NOT STARTED:	1 (3%)

TIMING

ON SCHEDULE:	13 (45%)
AHEAD OF SCHEDULE:	6 (21%)
BEHIND SCHEDULE	10 (34%)

COMMITMENT EMPHASIS

ACCESS TO INFORMATION:	13 (45%)
CIVIC PARTICIPATION:	7 (24%)
PUBLIC ACCOUNTABILITY:	6 (21%)
TECH & INNOVATION FOR TRANSPARENCY & ACCOUNTABILITY:	1 (3%)

NUMBER OF COMMITMENTS THAT WERE:

CLEARLY RELEVANT TO AN OGP VALUE:	17 (59%)
OF TRANSFORMATIVE POTENTIAL IMPACT:	3 (10%)
SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED:	19 (66%)

ALL THREE (★): 2 (7%)

COMMITMENT IMPLEMENTATION

As part of OGP participation, countries make commitments in a two-year action plan. The Georgian action plan contains twenty-nine commitments. The following tables summarize for each commitment the level of completion, potential impact, whether it falls within Georgia's planned schedule, and the key next steps for the commitment in future OGP action plans. The IRM clustered commitments into thematic grouping for ease of reading, with standalone commitments presented at the end.

The IRM methodology includes starred commitments. These commitments are measurable, clearly relevant to OGP values as written, of transformative potential impact, and substantially or completely implemented. The Georgia action plan contains two starred commitments: 15 (Political party financial declarations) and 17 (Proactive publishing of surveillance data). Note that the IRM updated the star criteria in early 2015 to raise the bar for model OGP commitments. In addition to the criteria listed above, the old criteria included commitments that have moderate potential impact. Under the old criteria, Georgia would have received eight additional starred commitments (commitments 2, 6A, 9, 13, 16, 18, 19 and 20). See <http://www.opengovpartnership.org/node/5919> for more information.

Table 1 | Assessment of Progress by Commitment

COMMITMENT SHORT NAME	POTENTIAL IMPACT				LEVEL OF COMPLETION				TIMING
	NONE	MINOR	MODERATE	TRANSFORMATIVE	NOT STARTED	LIMITED	SUBSTANTIAL	COMPLETE	
★ COMMITMENT IS SPECIFIC AND MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS SIGNIFICANT POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.									
Cluster 1: Public services									
1.A. Travel insurance services - At Public Service Halls (PSH), citizens will be able to apply for passports and obtain insurance at the same time.									Behind Schedule
1.B. State property registration - This initiative will make it possible for consumers to lease or purchase and register state property in "One Space."									Behind Schedule
3. JUSTdrive - Drive-up windows of JUSTdrive at Tbilisi PSH will allow citizens to save time by acquiring the service without leaving their cars.									On schedule
4. Educational services - PSH staff will verify and issue school certificates and diplomas.									Behind Schedule
5. Citizen's Portal (www.mygov.ge) - The portal will expand the range of online public services to citizens.									Behind Schedule

COMMITMENT SHORT NAME	POTENTIAL IMPACT				LEVEL OF COMPLETION				TIMING
	NONE	MINOR	MODERATE	TRANSFORMATIVE	NOT STARTED	LIMITED	SUBSTANTIAL	COMPLETE	
<p>★ COMMITMENT IS SPECIFIC AND MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS SIGNIFICANT POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.</p>									
<p>8. Digital signature and online authentication - This initiative will ease document processing and transaction costs.</p>									Behind Schedule
Cluster 2: Open data									
<p>9. Open data portal (data.gov.ge) - Redesigned open data portal will include datasets in open data formats.</p>									On schedule
<p>15. Political party financial declarations - Party financing data will be published in accessible (csv) formats.</p>									On schedule
Cluster 3: Public participation tools									
<p>2. "Voice of the Consumer" - This tool will facilitate citizen feedback on the quality of public services provided at PSH.</p>									On schedule
<p>12. I-Change.ge - Public participation in decision making will increase through a new online petition platform.</p>									Behind schedule
Cluster 4: Local government capacity									
<p>6.A. Development of community centers in Georgia - The centers will improve service delivery and public participation at local government level.</p>									Ahead of schedule
<p>6.B. Introduction of e-governance in local self-governments - This initiative will develop digital infrastructure in community centers for the 10 most in-demand services.</p>									On schedule

COMMITMENT SHORT NAME	POTENTIAL IMPACT				LEVEL OF COMPLETION				TIMING
	NONE	MINOR	MODERATE	TRANSFORMATIVE	NOT STARTED	LIMITED	SUBSTANTIAL	COMPLETE	
<p>★ COMMITMENT IS SPECIFIC AND MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS SIGNIFICANT POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.</p>									
<p>7. Transformation of public libraries for regional development - This initiative will modernize the existing village libraries in the municipalities.</p>									On Schedule
Cluster 5: Digital public service management systems									
<p>21. Digital human resource management system - This action will create a unified digital database of all public servants job profiles through the e-Human Management Resources System (e-HMRS).</p>									Behind Schedule
<p>25. Public finance management system - The e-HMRS linking the payroll system of the public service with the State Treasury is part of the government's commitment to improve Georgia's Public Finance Management (PFM).</p>									Ahead of Schedule
Cluster 6: Transparency of archives									
<p>22. Digital preservation system: E-archive - The system will be set up to create the digital catalogues of archived data.</p>									Behind Schedule
<p>23. Openness and accessibility of national archives - This initiative will make all archived data available for free.</p>									On Schedule
<p>24. Electronic catalogues of Ministry of Internal Affairs (MIA) archives - Archives of the Soviet period, including from such entities as National Security Committee and Communist Party, will be digitized and published.</p>									Behind Schedule
Cluster 7: Safer communities through technology									

COMMITMENT SHORT NAME	POTENTIAL IMPACT				LEVEL OF COMPLETION				TIMING
	NONE	MINOR	MODERATE	TRANSFORMATIVE	NOT STARTED	LIMITED	SUBSTANTIAL	COMPLETE	
<p>★ COMMITMENT IS SPECIFIC AND MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS SIGNIFICANT POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.</p>									
<p>26. Alternative channels to "112" - The new channels will make it easier for citizens to ask for help in case of emergency.</p>									Ahead of Schedule
<p>27. Interactive statistics and crime mapping - Crime statistics will be disclosed through new GPS-based technologies.</p>									Behind Schedule
Standalone Commitments									
<p>10. Freedom of Information Act (FolA) draft - A separate Fol Act will be drafted.</p>									On Schedule
<p>11. Georgia's OGP Forum - Regular meetings with stakeholders will be held on a bimonthly basis.</p>									Ahead of Schedule
<p>13. Transparency of public service recruitment - New rules will be adopted to improve transparency in public service recruitment.</p>									On Schedule
<p>14. Asset declaration monitoring system - The verification mechanism will be created to monitor public officials' asset declarations.</p>									On Schedule
<p>16. Accessibility of Ministry of Interior's webpage to people with special needs - An audio based police services information website will be launched.</p>									On Schedule
<p>17. Proactive publishing of surveillance data - The phone tapping data will be made available publicly.</p>									On Schedule

COMMITMENT SHORT NAME	POTENTIAL IMPACT				LEVEL OF COMPLETION				TIMING
	NONE	MINOR	MODERATE	TRANSFORMATIVE	NOT STARTED	LIMITED	SUBSTANTIAL	COMPLETE	
<p>★ COMMITMENT IS SPECIFIC AND MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS SIGNIFICANT POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.</p>									
<p>18. Public awareness of the electoral process - An awareness campaign will be implemented to better inform citizens about the electoral process.</p>									On Schedule
<p>19. Transparency of budgetary processes - Key budget documents will be published together with the informative presentations.</p>									Ahead of Schedule
<p>20. Electronic system of procurement - The improved e-procurement platform will include the new module for purchasing various services.</p>									Ahead of Schedule

Table 2 | Summary of Progress by Commitment

NAME OF COMMITMENT	SUMMARY OF RESULTS
<p>★ COMMITMENT IS MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS TRANSFORMATIVE POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.</p>	
<p>Cluster 1: Public Services</p>	
<p>1.A. Travel insurance services</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP Value Relevance: Unclear • Potential Impact: Minor • Completion: Not started 	<p>The following set of commitments aims to improve public services through administrative innovation and new technologies. While each is commendable, the IRM researcher found that the direct link to open government was not clear. For each of these commitments, a stronger link to information disclosure, civic participation, or public accountability will strengthen the next action plan, should government choose to continue work in these policy areas.</p>
<p>1.B. State property registration</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP Value Relevance: Unclear • Potential Impact: Minor • Completion: Limited 	<p>Travel insurance: The commitment to help Georgian citizens to travel abroad by allowing them to simultaneously obtain passports and travel insurance cards at PSH was not started because the government has yet to appoint the service providers as well as develop the administrative system for implementation.</p> <p>State property registration: This will allow citizens to buy, lease, and register the state property at PSH. Within the period covered by this report, the state property registration service was introduced in the Marneuli municipality only. The PSH is in the process of conducting trainings for the PSH staff in other municipalities to make this service also available there.</p>
<p>3. JUSTdrive</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP Value Relevance: Clear • Potential Impact: Moderate • Completion: Substantial 	<p>JUSTDrive: The main objective is to make it easier for citizens driving in the capital Tbilisi to obtain the PSH services without leaving their cars. This service was fully launched in April 2015. Only a few customers have used the JUSTdrive service, in part attributed to the fact that the PSH has not conducted any public awareness campaign. The OGP relevance is unclear.</p>
<p>4. Educational services</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP Value Relevance: Unclear • Potential Impact: Minor • Completion: Limited 	<p>Educational services: This commitment makes educational services, such as the verification of school certificates and diplomas, available at PSH. During the assessment period, the Public Service Development Agency (PSDA) was still awaiting authorization via a decree for the implementation of this service.</p>
<p>5. Citizen's Portal – www.mygov.ge</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP Value Relevance: Unclear • Potential Impact: Minor • Completion: Limited 	<p>This commitment aimed to provide citizens with more public services online. There are around 70 public services available on mygov.ge, an increase by 10 since 2013; however, the portal is still lacking services from the Ministries of Labour, Health and Social Affairs and Education and Science, including services in municipalities. Stakeholders pointed out three main issues with the portal: First, inconvenient and time-consuming registration requirements, second, the FoI section of mygov.ge does not allow users to track the status and the timeline of processing the requests, third, public awareness of mygov.ge remains low and many people are not using the services provided. Government should promote this platform to the wider segments of society across the whole country so that more people start using the portal as a means to connect with the government.</p>
<p>8. Digital signature and online authentication</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Unclear • Potential impact: Minor • Completion: Limited 	<p>To ease document processing and reduce transaction costs related to paper signatures, the Public Service Development Agency (PSDA) committed to develop digital signature and online authentication systems. The main challenge for the PSDA is that there are a limited number of users of these systems, as a result of people frequently losing the login pin codes, in addition to being very cautious about making their personal information available online. The private sector also has been reluctant to implement this system. It is recommended that government develop new public services based on the citizen priorities. It is important that responsible agencies, PSH, PSDA, and the Data Exchange Agency (DEA), start publishing information regularly and proactively on how many citizens are using and are satisfied with the services.</p>

NAME OF COMMITMENT	SUMMARY OF RESULTS
★ COMMITMENT IS MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS TRANSFORMATIVE POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.	
Cluster 2: Open data	
9. Open data portal - data.gov.ge <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Substantial 	This commitment entailed the redesign of the preexisting open data portal, data.gov.ge, by complementing it with actual datasets (95 datasets as of August 2015) published in open data formats. The portal allows users to see the date of publication and the last update of each dataset, as well as the contact details of the responsible person. The government was not clear as to what datasets should be made available on data.gov.ge, hence limiting the scale and scope of the portal's impact. While stakeholders assess the commitment as a step in the right direction, there is a need to improve the usability, scope of data covered by the platform, level of access, level of detail, as well as to situate the portal within the necessary legal framework to ensure that all public agencies comply in publishing data.
★ 15. Political party financial declarations <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Transformative • Completion: Complete 	This commitment has been completed and has addressed directly the IRM's recommendation to publish party financing data in accessible formats. These reports converted in CSV files also were made available on data.gov.ge. The stakeholders think that Georgia's open data commitments are a step in the right direction in that they improve government transparency and accountability. Civil society organizations engaged in research and advocacy regularly use party financing data, including information about income and expenditures of political parties as well as their contributors. Thus, this has been assessed as transformative. Stakeholders recommended publishing information about the sources of income of individual party contributors.
Cluster 3: Public participation tools	
2. Voice of the Consumer <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Complete 	To allow citizens to provide their feedback on the feedback on the PSH services, the PSH committed to create a feedback mechanism (Voice of The Consumer). Although the commitment has been completed, it does not include awareness-raising activities, as reflected in its low usage. In addition, it does not envisage the monitoring mechanism to ensure the integrity of the PSH personnel dealing with the feedback forms. The impact of this instrument on OGP values has been assessed as moderate. It is recommended that the PSH launch an online version of Voice of the Consumer to save citizens' time and resources to send feedback on the PSH services but also offer new reform initiatives for implementation.
12. I-Change.ge <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Transformative • Completion: Limited 	The main objective of this commitment was to increase public participation in decision making through the electronic petitions platform – I-Change.ge. Stakeholders interviewed thought that the e-petitions portal is very relevant to open government. The portal has not been launched by the set deadline of June 2015 due to the delay in the adoption of the government decree. Stakeholders believe that to motivate people to use the soon-to-be-launched lchange.gov.ge, the government should simplify its terms of usage and remove any unnecessary bureaucratic hurdles as to the eligibility and authorization of petition authors. This portal should be easily accessible to everyone willing to send ideas to the government.

NAME OF COMMITMENT	SUMMARY OF RESULTS
<p>★ COMMITMENT IS MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS TRANSFORMATIVE POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.</p>	
<p>Cluster 4: Local government capacity</p>	
<p>6.A. Development of Community Centers in Georgia</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Complete 	<p>This commitment aimed to improve service delivery at the local level and increase public participation in local decision making by expanding the chain of Community Centers (CCs). Thirteen CCs were opened, instead of the initially planned six, with an additional seven currently under construction. The CCs provide more than 200 different types of services, both from public and private sector agencies, including banks and mobile operators. Although the CCs provide venues for better connecting local authorities with the citizens and contributing to the development of policies that are based on public needs in the spirit of OGP, their use for these purposes remains limited. Stakeholders stated that the government should articulate better that the main goal of CCs is to increase transparency and public participation, in addition to raising awareness on the range of services on offer.</p>
<p>7. Transformation of public libraries for regional development</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Unclear • Potential impact: Minor • Completion: Substantial 	<p>To make the CCs' services available online, the PSDA committed to develop the CCs' digital infrastructure. The PSDA selected CCs in five municipalities for piloting the Municipal Services Management System and has worked closely with local legislatures (Sakrebulo) and executives (Gavageobas) on the implementation. Relevance to OGP remains unclear, as the action plan does not explain to what extent these venues are opening up new areas for public participation.</p>
<p>6.B. Introduction of e-Governance in local self-governments</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Unclear • Potential impact: Minor • Completion: Substantial 	<p>A pilot project "modernizing" the existing village libraries in the municipalities, using them for increasing access to information and integrating them into the system of CCs, was started in March 2015 and ran until September 2015. Libraries within CCs provide free Wi-Fi as well as different types of printed literature, including fiction and public documents produced by governmental and nongovernmental agencies. The OGP relevance remains unclear as the commitment's focus is on service delivery rather than creating a clear mechanism for public participation.</p>
<p>Cluster 5: Digital public service management systems</p>	
<p>21. Digital human resource management system</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Unclear • Potential impact: None • Completion: Limited 	<p>The Civil Service Bureau (CSB) aimed at creating a unified digital database of job profiles of all public servants through the electronic human resources management system e-HRMS. This new module has already been implemented in 13 Ministries, while six Ministries are still in the process of implementing it. The CSB works with the DEA on creating software for data sharing between the public agencies and the DEA and the CSB. As a consequence of being an internal systems-oriented commitment, stakeholders did not see this commitment as part of the OGP, due to the lack of a public-facing component.</p>
<p>25. Public finance management system</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Unclear • Potential impact: None • Completion: Complete 	<p>The e-HRMS linking the payroll system of the public service with the State Treasury has been completed and is part of the government's commitment to improve Georgia's Public Finance Management (PFM) through such electronic modules as e-Treasury, e-Budget, e-Debt Management and Investment and e-HRMS. These systems contribute to consolidating information on public finances and reducing transaction costs for processing and applying this information in practice. As a consequence of being an internal systems-oriented commitment, stakeholders did not see it as relevant to the OGP, due to the lack of a public-facing component.</p>

NAME OF COMMITMENT	SUMMARY OF RESULTS
<p>★ COMMITMENT IS MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS TRANSFORMATIVE POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.</p>	
<p>Cluster 6: Transparency of archives</p>	
<p>22. Digital preservation system: e-Archive</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Unclear • Potential impact: Minor • Completion: Limited 	<p>This commitment aims to create digital catalogues of archived data. The National Archives started consultations with DEA and other stakeholders in 2014, as part of the EU's twinning project. Based on these consultations, the agency developed a draft general concept on the e-Archive system, its main modules, and general requirements. Yet, the commitment has not been implemented. Due to the fact that the commitment is focused on creating the archive system rather than providing access, its relevance to OGP is unclear.</p>
<p>23. Openness and accessibility of national archives</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Minor • Completion: Substantial 	<p>The aim of this commitment is to provide the archived data for free. This commitment has two components: (1) creating a legal basis and (2) providing technical infrastructure. To make all archived data available for free, the National Archives drafted a relevant amendment and sent it to the MoJ for revision. Yet, to implement it in practice, the National Archives would need additional technical infrastructure and institutional capacity. While access to information is an important and recognized OGP value, greater emphasis should be placed on commitments that directly affect citizens' lives, such as disclosing information concerning ongoing government activities to involve citizens more closely in decision making.</p>
<p>24. Electronic catalogues of MIA archives</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Minor • Completion: Limited 	<p>The Ministry of Internal Affairs (MIA) has committed to digitizing and publishing the archives of the Soviet period, including from such entities as National Security Committee and Communist Party. An appropriate storage facility for sorting the documents and funding for the initiative is constraining the implementation of this commitment. While access to information is an important and recognized OGP value, greater emphasis should be placed on commitments that directly affect citizens' lives, such as disclosing information concerning ongoing government activities to involve citizens more closely in decision making.</p>
<p>Cluster 7: Safer communities through technology</p>	
<p>26. Alternate channels to 112</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Unclear • Potential impact: Moderate • Completion: Complete 	<p>To make it easier for citizens to ask for help in case of emergency, the Emergency and Operative Response Center 112 (112) committed to establishing multiple channels of communication. Video and text message services for the hearing and speaking impaired people were established in 112 in March 2015, and 60 GPS trackers were purchased to help locate lost persons. The OGP relevance of this commitment is unclear as a result of the main emphasis on the provision of a public service to citizens. Stakeholders had concerns over accessibility of these services to citizens due to many citizens, especially those with special needs, not having access to the necessary ICT hardware, resulting in this commitment having a moderate impact. Stakeholders recommended training police officers to communicate better with the hearing- and speaking-impaired citizens.</p>
<p>27. Interactive statistics and crime mapping</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Limited 	<p>The Ministry of Internal Affairs (MIA) pledged to disclose crime statistics through the usage of new technologies. The Ministry was not able to move forward with this commitment as a result of still requiring the purchase of hardware in the form of a GPS tracker to implement this commitment. Publishing interactive crime statistics addresses the lack of readily available, accurate and transparent crime data that many CSOs and citizens are concerned about. There is concern over the lack of implementation of this important commitment, in addition to concern over the level of information detail, information access, as well as the methodology to be used, specifically concerning the uniformity of information that will be mapped.</p>

NAME OF COMMITMENT	SUMMARY OF RESULTS
<p>★ COMMITMENT IS MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS TRANSFORMATIVE POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.</p>	
<p>Standalone Commitments</p>	
<p>10. Freedom of Information Act Draft</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Minor • Completion: Substantial 	<p>The government pledged to draft a separate Freedom of Information (FoI) law and submit it to the Parliament for adoption. The Open Society Georgia Foundation (OSGF) took the lead in this process, representing civil society. If adopted without changes, the new law would put Georgia in the second place, currently thirty-second, in the Right To Information (RTI) rating. However, the draft fails to address one key aspect: disclosure of revenue by private companies that are registered offshore, but involved in rendering commercial services to the public sector. There is also concern over whether the draft law will be implemented in its current form, or revised downwards, to be less effective. Thus, as a result, it is coded as having a minor impact. Nevertheless, the commitment has a high level of OGP relevance.</p>
<p>11: Georgia's OGP Forum</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Minor • Completion: Complete 	<p>This commitment, which aimed to improve the work of Georgia's OGP Forum, was completed. The MOJ has continued hosting the Forum meetings first on a monthly basis (during the development of the second national action plan) and then on a bimonthly basis (during the implementation). Most of the stakeholders had largely positive views on the Forum. However, some public agencies are taking the Forum's role less seriously than others in that they are limiting their participation to providing simply technical updates on their activities rather than engaging in meaningful discussions. To make the Forum's work more inclusive, stakeholders suggested expanding its membership to include regional CSOs. The Forum would also benefit from an online platform increasing access and participation to those that are unable to physically attend.</p>
<p>13. Transparency of public service recruitment</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Complete 	<p>This commitment aimed to improve the transparency of public service recruitment procedures and was completed in 2014, as planned. A major novelty is that it has become mandatory to involve independent experts and representatives of NGOs and trade unions as members in the selection commission. A number of issues concerning the level of access and degree of participation by nongovernmental stakeholders remain unresolved at the local level, which leads the IRM to assess the commitment impact as moderate. Stakeholders call for a codified and uniform set of standards, including a completely transparent process in the hiring of public officials.</p>
<p>14: Asset declaration monitoring system</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Substantial 	<p>This commitment envisages the creation of the verification mechanism for public officials' asset declarations. The draft legal amendments necessary for implementation of the new system were prepared and submitted to the government. The CSB Director will create an independent commission with the involvement of CSOs to make random selection of declarations for monitoring using a special methodology. To verify the declarations, the commission members will crosscheck the existing online databases and other available documents. In case of a criminal offense, the CSB will submit a report to the Ministry of Internal Affairs (MIA) Anticorruption Department. By allowing CSOs to be involved directly in the work of the verification commission could result in a transformative impact. Stakeholders recommended capacitating the office of the CSB, in addition to focusing on existing high-interest cases of alleged fraud, in addition to publishing results and setting a minimum number of declarations to be verified annually.</p>

NAME OF COMMITMENT	SUMMARY OF RESULTS
★ COMMITMENT IS MEASURABLE, CLEARLY RELEVANT TO OGP VALUES AS WRITTEN, HAS TRANSFORMATIVE POTENTIAL IMPACT, AND IS SUBSTANTIALLY OR COMPLETELY IMPLEMENTED.	
16: Accessibility of Ministry of Interior's webpage to people with special needs <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Complete 	The MIA pledged to make information it publishes accessible to blind and visually impaired people and to improve its communication with citizens in general. A special website, voice.police.ge, allowing the audio reading of the main police.ge website's content was launched in 2014. This was preceded by MIA's consultations with representatives of the Union for the Blind of Georgia to tailor the new website to their needs. Increasing access to government information in the law enforcement sector is relevant to OGP. The representatives of the Union for the Blind suggested the government adopt special legislation obliging all public agencies to adapt their websites to the needs of disabled people. It is further recommended that data on website usage and satisfaction is published.
★ 17: Proactive publishing of surveillance data <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Transformative • Completion: Complete 	To shed light on some aspects of the government's surveillance activities, this commitment aimed to make the phone tapping data publicly available. The Supreme Court started producing publicly available statistics on phone tapping from October 2014 as a response to the high public interest on this issue. This commitment should help instil transparency into the frequency of the government's tapping of phones and should illuminate whether this trend is increasing. Stakeholders requested more detailed data, details about type of crime, geographic distribution of the prosecutor's office, and details about how many redundant tapped records were destroyed.
18. Public awareness of the electoral process <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Substantial 	To inform citizens better about the electoral process, the Election Administration of Georgia (CEC) committed to implement a number of awareness-raising activities, most of which have already been completed. The commitment impact is assessed to be moderate as a result of the awareness-raising activities targeted at mostly the youth, while similar activities planned for other groups of voters were not started during the reporting period. According to stakeholders, it is important that the topic of elections does not lose relevance after the elections. It is recommended that the government expand its election awareness-raising activities to other target groups of people not directly involved in the electoral process and those with limited access to information compared to other groups.
19: Transparency of budgetary processes <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Complete 	To open the budgetary process, the Ministry of Finance (MoF) committed to publish the key budget documents with the informative presentations and to create an online survey for soliciting public feedback, all of which have been completed. This commitment has high relevance for OGP because citizens would like to know how their governments are expending public funds and what mechanisms allow for participating in budget drafting, monitoring, and execution processes. Although Georgia scores substantially higher in the Open Budget Index than the global average, there is still room to improve on the level of accessibility and relevance of information, in addition to increasing the space for engagement with the public.
20. Expanding electronic system of procurement <ul style="list-style-type: none"> • OGP value relevance: Clear • Potential impact: Moderate • Completion: Complete 	The main objective of this commitment was to improve the existing e-procurement system through the new module of an e-Contest used for purchasing various services. A pilot version of the e-Contest was launched in May 2015, and the full system was launched on 1 July 2015. A major novelty is that all contest procedures, including selection and assessment of submitted bids and the final decision on granting the contract to the winning company, are conducted electronically. Stakeholders stated the new e-Contest module is a useful monitoring tool for increasing transparency and impartiality of the public procurement bidding process. Stakeholders recommended clarifying the criteria for assessing the quality of bids, category of bids classified as "urgent," in addition to building a provision that administers tenders from all levels of government through a centralized process.

RECOMMENDATIONS

Georgia has made significant advancements in a range of OGP-related target areas, specifically in increasing access to information through a range of open data commitments and creating mechanisms for improving public participation in government decision making. However, with two thirds of the current commitments focused on the delivery of public services, more could be done to increase the focus of future commitments towards OGP-specific values of transparency, accountability, and civic participation. In particular, there is a need for commitments that address state surveillance and government decision making in the areas of energy, natural resource extraction and cultural heritage preservation. Based on the challenges and findings identified in this report, this section presents the principal recommendations.

TOP FIVE "SMART" RECOMMENDATIONS

- 1. Develop a government strategy and a policy vision on OGP** to make it a nationwide project with the direct impact on citizens' lives.
- 2. Involve high-level decision makers in the work of the OGP Forum to raise the responsibility** of relevant agencies in charge of specific OGP commitments.
- 3. Include more bottom-up commitments in the next national action plan** so that citizens feel the ownership over their implementation.
- 4. Involve local governments as responsible agencies for future OGP commitments** to contribute to the opening up of policymaking at the local level and to the empowerment and sustainable development of local communities.
- 5. Make it a binding obligation for all public agencies to publish data on data.gov.ge** so that this portal becomes a primary source of reference for receiving government data that is open, automated, and updated.

ELIGIBILITY REQUIREMENTS: 2014

To participate in OGP, governments must demonstrate commitment to open government by meeting minimum criteria on key dimensions of open government. Third-party indicators are used to determine country progress on each of the dimensions. For more information, see section IX: Eligibility Requirements at the end of this report or visit: <http://www.opengovpartnership.org/how-it-works/eligibility-criteria>.

Lasha Gogidze works as a Local Government Program Coordinator at NDI Georgia Office. Lasha has ten years of progressive work experience in democracy, good governance and human rights programming in Georgia. He specializes in open governance and open data, civic engagement, public ethics and anti-corruption issues.

Open
Government
Partnership

INDEPENDENT
REPORTING MECHANISM

OGP aims to secure concrete commitments from governments to promote transparency, empower citizens, fight corruption, and harness new technologies to strengthen governance. OGP's Independent Reporting Mechanism assesses development and implementation of national action plans in order to foster dialogue among stakeholders and improve accountability.

საქართველო

დამოუკიდებელი ანგარიშგების მექანიზმი (IRM):

საქართველოს წინსვლის ანგარიში 2014-2015

საქართველომ ღია მონაცემების მეშვეობით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაზრდასა და გადაწყვეტილების მიღებაში მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმების შექმნაში მნიშვნელოვან წარმატებას მიაღწია. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ მიმდინარე ვადლებულებების ორი მესამედი საჯარო მომსახურების განვვასა და შიდა სამთავრობო სისტემების გაუმჯობესებაზეა ორიენტირებული, ღია მმართველობის ძირითადი ღონისძიებების (გამჭვირვალობა, ანგარიშვადლებულება და მოქალაქეთა ჩართულობა) განხორციელების კუთხით მთავრობას უფრო მეტის გაკეთება შეეძლო.

ღია მმართველობის პარტნიორობა (OGP) არის ნებაყოფლობითი საერთაშორისო ინიციატივა, რომლის მიზანია, მთავრობები მოქალაქეებისადმი უფრო ანგარიშვადლებული იყვნენ გამჭვირვალობის გაზრდით, მოქალაქეთა შესაძლებლობების გაძლიერებით, კორუფციასთან ბრძოლით და მმართველობის რეფორმისთვის ახალი ტექნოლოგიების გამოყენებით. საქართველო ამ ინიციატივას 2011 წელს შეუერთდა. დამოუკიდებელი ანგარიშგების მექანიზმი (IRM) აღნიშნული ინიციატივის წევრი თითოეული ქვეყნის მიერ ერთი წლის განმავლობაში განხორციელებულ ღონისძიებებს აანალიზებს.

2013 წლის 9 ივლისს საქართველოს მთავრობამ მიიღო განკარგულება (იხ. გვ. 22–ზე სქოლიო 9), რომელიც

OGP–ის ეროვნული სამოქმედო გეგმის (იხ. ქვევით) შესრულებაში მონაწილე უწყებებს განსამზღვრავს. მათ შორის არიან საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, რომელთა ზედამხედველობას საქართველოს მთავრობა ახორციელებს. ამასთანავე, იუსტიციის სამინისტროს ანალიტიკურ დეპარტამენტს OGP–ის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და შესრულების კოორდინაციის ფუნქცია მიენიჭა.

ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი ეროვნულ დონეზე OGP–ის ძირითადი საკოორდინაციო მექანიზმია. ფორუმს ჰყავს ორი თანათავმჯდომარე, რომლებიც საქართველოს მთავრობას და სამოქალაქო საზოგადოებას წარმოადგენენ.

OGP–ის წევრი ქვეყნები OGP–ის სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და შესრულების დროს კონსულტაციებს გადიან.

მიმდინარე ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავების დროს კონსულტაციები მნიშვნელოვნად ფართო მასშტაბის იყო და ამ კონსულტაციებზე საზოგადოების ინფორმირება უფრო ადრე მოხდა, ვიდრე წინა ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავებისას. მთელი ქვეყნის მასშტაბით ჩასატარებელი საჯარო კონსულტაციების გეგმის მიხედვით, იუსტიციის სამინისტრომ და ფორუმის წევრებმა საქართველოს 9 რეგიონის 15 ქალაქსა და სოფელში გამართეს საკონსულტაციო შეხვედრები, რომლებიც ფართო საზოგადოება მონაწილეობდა. თუმცა კონსულტაციებში პრემიერ–მინისტრის ვაზინი, პარლამენტი და კერძო სექტორი ჩართული არ ყოფილან და OGP–ის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ღონეც დაბალი იყო. მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთმა პოპულარულმა ონლაინ მედია გამოცემამ გამოაქვეყნა ინფორმაცია კონსულტაციების შესახებ, საზოგადოებრივ მაუწყებელსა და სხვა პოპულარულ სატელევიზიო არხებს ეს ინფორმაცია არ გაუვრცელებიათ.

სამოქმედო გეგმის შესრულების პერიოდში ფორუმი ორ თვეში ერთხელ თბილისში იკრიბებოდა. ფორუმის შეხვედრების ოქმები იუსტიციის სამინისტროს ვებგვერდზე ქვეყნდება.

იუსტიციის სამინისტრომ მთავრობის თვითშეფასების ანგარიშის პირველი პროექტი 2015 წლის 23 სექტემბერს გამოაქვეყნა და ამ დოკუმენტზე საჯარო კომენტარების მისაღებად 5 დღე გამოყო.

მოკლედ

წევრი: 2011 წლიდან
ვადლებულებათა რაოდენობა: 29

ვადლებულების შესრულების დონე:

შესრულებული:	12 (41%)
არსებითი:	7 (24%)
შემზღვრული:	9 (31%)
არ დაწყებულა:	1 (3%)

ვადლებულების შესრულების ვადა:

გრაფიკის მიხედვით:	13 (45%)
გრაფიკს წინ უსწრებს:	6 (21%)
განრიგის მიღმა	10 (34%)

ვადლებულების აქცენტი:

ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა:	13 (45%)
მოქალაქეთა ჩართულობა:	7 (24%)
საჯარო ანგარიშვადლებულება:	6 (21%)
ტექნოლოგიები და ინოვაცია გამჭვირვალობისა და ანგარიშვადლებულებისათვის:	1 (3%)

იმ ვადლებულებათა რაოდენობა:

რომლებიც გარკვევით უკავშირდება OGP–ის ღონისძიებებს:	17 (59%)
რომელთაც ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი აქვთ:	3 (10%)
რომლებიც არსებითად ან სრულად შესრულდა:	19 (66%)

ყველა პირობას აკმაყოფილებს(★): 2 (7%)

ვადღებულებების შესრულება

OGP-ის წევრობა ქვეყნებს ავადღებულებს, საკუთარი ვადღებულებები ორწიან სამოქმედო გეგმაში ჩამოაყარებონ. საქართველოს ეროვნული სამოქმედო გეგმა 29 ვადღებულებას შეიცავს. ქვემოთ მოყვანილ ცხრილებში მოკვლეა აღწერილი თითოეული ვადღებულების შესრულების ღონე და პოტენციური შედეგი, ასევე აღნიშნულია, სრულდება თუ არა ის საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი გრაფიკის შესაბამისად და რა მთავარი ნაბიჯებია გადასადგმელი ვადღებულების OGP-ის მომავალ ეროვნულ სამოქმედო გეგმებში უკეთ ასახვისთვის. IRM-მა უფრო კარგად აღსაქმევად ვადღებულებები თემატურ ჯგუფებად დაყო, ხოლო ცარიე მდგომი ვადღებულებები თემატურად დაჯგუფებული ვადღებულებების შემდეგ გააანალიზა.

IRM-ის მეთოდოლოგია ე. წ. „ვარსკვლავურ“ ვადღებულებებს მოიცავს. ეს ვადღებულებები უნდა იზომებოდეს, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული. საქართველოს ეროვნული სამოქმედო გეგმა 2 ასეთ ვადღებულებას – №15-ს (პოლიტიკური პარტიების ფინანსური დეკარაციების დამუშავებად ფორმატში გამოქვეყნება) და №17-ს (ფარული მიყურადების მონაცემების პროაქტიული გამოქვეყნება) – შეიცავს. აღსანიშნავია, რომ 2015 წლის დასაწყისში IRM-მა „ვარსკვლავური“ ვადღებულების განსაზღვრის კრიტერიუმი განაახლა და OGP-ის სანიმუშო ვადღებულებებისთვის ზღვარი გაზარდა. ძველი კრიტერიუმები ასევე მოიცავდა ვადღებულებებს, რომლებსაც საშუალო პოტენციური შედეგი ჰქონდა. ძველი კრიტერიუმების მიხედვით საქართველო დამატებით 8 „ვარსკვლავურ“ ვადღებულებას (ვადღებულებები №2, №6, №9, №13, №16, №18, №19 და №20) მიიღებდა. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ: <http://www.opengovpartnership.org/node/5919>.

ცხრილი 1 | ვადღებულების მიხედვით წინსვლის შეფასება

ვადღებულების მოკლე დახასიათება	პოტენციური შედეგი				შესრულების ღონე				შესრულების ვადები
	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	დაწყებული	შემლული	არსებითი	შესრულებული	
<p>★ „ვარსკვლავური“ ვადღებულებები უნდა იყოს გაბოძვადი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>									
ჯგუფი 1: საჯარო სერვისები									
<p>1.ა. სამოგზაურო დაზღვევის სერვისი – მოქალაქეები იუსტიციის სახლში პასპორტთან ერთად სამოგზაურო დაზღვევის პოლისის მიღებასაც შეძლებენ.</p>									გრაფიკს ჩამორჩება
<p>1.ბ. სახელმწიფო ქონების რეგისტრაცია – ეს ინიციატივა მომხმარებელს საშუალებას მისცემს, სახელმწიფო ქონების იჯარით აღება, შეძენა და რეგისტრაცია ერთ სივრცეში განახორციელოს.</p>									გრაფიკს ჩამორჩება

ვადდებულების მოკლე დახასიათება	პოტენციური შედეგი				შესრულების დონე				შესრულების ვადები
	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	დაწყებულია	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული	
<p>★ “ვარსკვლავური” ვადდებულებები უნდა იყოს გამომავალი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>									
<p>3. JUSTdrive – თბილისის იუსტიციის სახლში მდებარე JUSTdrive-ს ოფისი მოქალაქეების დროს დაზოგავს და მათ საშუალებას მისცემს, სერვისი მანქანიდან გადაუსვდებოდ მიიღონ.</p>									გრადიუსის მიხედვით
<p>4. განათლების სერვისები – სკოლის სერტიფიკატებსა და დიპლომებს იუსტიციის სახლების პერსონალი დაამოწმებს და გასცემს.</p>									გრადიუსს ჩამორჩება
<p>5. მოქალაქის პორტალი – www.mygov.ge – ეს პორტალი მოქალაქეებს ონლაინსივრცეში მეტ საჯარო სერვისს მიიწვდის.</p>									გრადიუსს ჩამორჩება
<p>8. ციფრული ხელმოწერა და ონლაინავთენტიფიკაცია – ეს ინიციატივა დოკუმენტების ადმინისტრირებას გააადვილებს და მასთან დაკავშირებულ ხარჯებს შეამცირებს.</p>									გრადიუსს ჩამორჩება
<p>ჯგუფი 2: ღია მონაცემები</p>									
<p>9. ღია მონაცემების პორტალი – data.gov.ge – განახლებული ღია მონაცემების პორტალი მოიცავს მონაცემებს ღია მონაცემთა ფორმატში.</p>									გრადიუსის მიხედვით
<p>★ 15. პოლიტიკური პარტიების ფინანსური დეკლარაციები – პარტიების და ფინანსების შესახებ მონაცემები ადვილად ხელმისაწვდომ (CSV) ფორმატში გამოქვეყნდება.</p>									გრადიუსის მიხედვით

ვადდებულების მოკლე დახასიათება	პოტენციური შედეგი				შესრულების დონე				შესრულების ვადები
	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	დაწყებული	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული	
<p>★“ვარსკვლავური” ვადდებულებები უნდა იყოს გამომავალი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>									
ჯგუფი 3: მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმები									
<p>2. „მომხმარებლის ხმა“ – ამ მექანიზმის მეშვეობით შესაძლებელი იქნება იუსტიციის სახდების მიერ მიწოდებული სერვისების ხარისხზე მოქალაქეთა კომენტარების მიღება.</p>									გრაფიკის მიხედვით
<p>12. I-Change.ge – პეტიციების ახალი ონლაინპლატფორმა გაზრდის გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობას.</p>									გრაფიკს ჩამორჩება
ჯგუფი 4: ადგილობრივი ხელისუფლების შესაძლებლობები									
<p>6.ა. საქართველოში საზოგადოებრივი ცენტრების განვითარება – ცენტრები ადგილობრივ დონეზე სერვისების მიწოდებას და მოქალაქეთა ჩართულობას გააუმჯობესებენ.</p>									გრაფიკს წინ უსწრებს
<p>6.ბ. ელექტრონული მმართველობის შემოღება ადგილობრივ თვითმმართველობებში – ეს ინიციატივა საზოგადოებრივი ცენტრების 10 ყველაზე მოთხოვნადი სერვისის ციფრულ ინფრასტრუქტურას განავითარებს.</p>									გრაფიკის მიხედვით
<p>7. რეგიონების განვითარება საჯარო ბიბლიოთეკების ტრანსფორმაციით – ეს ინიციატივა განაახლებს სოფლებში არსებულ ბიბლიოთეკებს.</p>									გრაფიკის მიხედვით

ვადდებულების მოკლე დახასიათება	პოტენციური შედეგი				შესრულების დონე				შესრულების ვადები
	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	დაწყებული	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული	
<p>★ “ვარსკვლავური” ვადდებულებები უნდა იყოს გამომავალი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>									
<p>ჯგუფი 5: საჯარო სამსახურის მართვის ელექტრონული სისტემები</p>									
<p>21. ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემა – შეიქმნება ყველა საჯარო მოხელის და მათი სამუშაო აღწერილობების ერთიანი ელექტრონული ბაზა (e-HMRS).</p>									გრაფიკს ჩამორჩება
<p>25. საჯარო ფინანსების მართვის სისტემა – e-HMRS საჯარო სამსახურის სახელმძღვანელო სისტემას სახელმძღვანელო ხაზინასთან დაკავშირებს, რაც არის ნაწილი მთავრობის ვადდებულებისა, გააუმჯობესოს საქართველოს საჯარო ფინანსების მართვა (PFM).</p>									გრაფიკს წინ უსწრებს
<p>ჯგუფი 6: არქივების გამჭვირვალობა</p>									
<p>22. ელექტრონული შენახვის სისტემა: e-Archive – ეს სისტემა დაარქივებული მონაცემების ელექტრონულ კატალოგს შექმნის.</p>									გრაფიკს ჩამორჩება
<p>23. ეროვნული არქივის გამჭვირვალობა და ხელმისაწვდომობა – ეს ინიციატივა ყველა დაარქივებული მონაცემის უფასო ხელმისაწვდომობას უზრუნველყოფს.</p>									გრაფიკის მიხედვით
<p>24. შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის ელექტრონული კატალოგი – საბჭოთა პერიოდის არქივები (მათ შორის, ყოფილი სახელმძღვანელო უშიშროების კომიტეტისა და კომუნისტური პარტიის არქივები) გაციფრულდება და გამოქვეყნდება.</p>									გრაფიკს ჩამორჩება

ვადლებულების მოკლე დახასიათება	პოტენციური შედეგი				შესრულების დონე				შესრულების ვადები
	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	დაწყებული	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული	
<p>★“ვარსკვლავური” ვადლებულებები უნდა იყოს გამომავალი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>									
<p>ჯგუფი 7: ტექნოლოგიების მეშვეობით უსაფრთხო გარემოს შექმნა</p>									
<p>26. „112“-თან დაკავშირების აღტერნატიული არხები – ახალი არხები მოქალაქეებს საგანგებო მდგომარეობის დროს დახმარების თხოვნას გაუადვილებს.</p>									გრაფიკს წინ უსწრებს
<p>27. ინტერაქტიული სტატისტიკა და დანაშაულის კრიმინოგენური რუკა – დანაშაულის სტატისტიკა ახალი GPS-ტექნოლოგიების მეშვეობით გახდება ხელმისაწვდომი.</p>									გრაფიკს ჩამორჩება
<p>ცადვე მდგომი ვადლებულებები</p>									
<p>10. ინფორმაციის თავისუფლების აქტის პროექტის შემუშავება – ინფორმაციის თავისუფლების შესახებ ცადვე კანონის პროექტი შემუშავდება.</p>									გრაფიკის მიხედვით
<p>11. ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი – დაინტერესებულ მხარეებს შორის შეხვედრები რეგულარულად, ონლაინში ერთხელ გაიმართება.</p>									გრაფიკს წინ უსწრებს
<p>13. საჯარო სამსახურში მიღების გამჭვირვალობა – მიღებული იქნება ახალი წესები საჯარო სამსახურში მიღების გამჭვირვალობის გასაუმჯობესებლად.</p>									გრაფიკის მიხედვით
<p>14. საჯარო მოხელეთა ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგის სისტემა – შეიქმნება საჯარო მოხელეთა ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგის ახალი სისტემა.</p>									გრაფიკის მიხედვით

ვადდებულების მოკლე დახასიათება	პოტენციური შედეგი				შესრულების დონე				შესრულების ვადები
	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	დაწყებულია	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული	
<p>★ “ვარსკვლავური” ვადდებულებები უნდა იყოს გამომავალი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>									
<p>16. სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებისთვის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვებგვერდის ხელმისაწვდომობა – აუდიოვებგვერდის მეშვეობით შესაძლებელი იქნება პოლიციის სერვისების შესახებ ინფორმაციის მიღება.</p>									გრაფიკის მიხედვით
<p>★ 17. ფარული მიყურადების მონაცემების პრაქტიკული გამოქვეყნება – ფარული სატელეფონო მიყურადების მონაცემები საჯარო გახდება.</p>									გრაფიკის მიხედვით
<p>18. საარჩევნო პროცესების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება – ჩატარდება ცნობიერების ამაღლების კამპანია საარჩევნო პროცესებზე მოქალაქეთა უკეთ ინფორმირებისთვის.</p>									გრაფიკის მიხედვით
<p>19. საბიუჯეტო პროცესების გამჭვირვალობა – ძირითადი საბიუჯეტო დოკუმენტები საინფორმაციო პრეზენტაციებთან ერთად გამოქვეყნდება.</p>									გრაფიკის წინ უსწრებს
<p>20. შესყიდვების ელექტრონული სისტემა – შესყიდვების გაუმჯობესებული ელექტრონული პლატფორმა მოიცავს ახალ მოდულს სხვადასხვა სერვისის შესაძენად.</p>									გრაფიკის წინ უსწრებს

ცხრილი 2 | ვადღებულების მიხედვით წინსვლის შეჯამება

ვადღებულების სახელწოდება	შედეგების შეჯამება
<p>★ “ვარსკვლავური” ვადღებულებები უნდა იყოს გაზომვადი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>	
<p>ჯგუფი 1: საჯარო სერვისები</p>	
<p>1.ა. სამოგზაურო დაზღვევის სერვისი</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: არ დაწყებულია 	<p>ამ ვადღებულებების მიზანია საჯარო სერვისების გაუმჯობესება ადმინისტრაციული ინოვაციისა და ახალი ტექნოლოგიების მეშვეობით. მიუხედავად იმისა, რომ ყველა ეს ვადღებულება მისასაღამებელია, IRM-ის მკვლევარმა დაადგინა, რომ OGP-სთან მათი პირდაპირი კავშირი ბუნდოვანია. საჯარო ინფორმაციის გამოქვეყნებასთან, მოქალაქეთა ჩართულობასთან ან ანგარიშვადღებულებასთან თითოეული ასეთი ვადღებულების უფრო მჭიდრო კავშირი გააძლიერებს შემდეგ ეროვნულ სამოქმედო გეგმას, თუ მთავრობა ამ სფეროში მუშაობის გაგრძელებას გადაწყვეტს.</p>
<p>1.ბ. სახელმწიფო ქონების რეგისტრაცია</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: შეზღუდული 	<p>სამოგზაურო დაზღვევა: ამ ვადღებულების მიზანი იყო საქართველოს მოქალაქეების დახმარება საზღვარგარეთ მგზავრობისთვის მათთვის იუსტიციის სახელში პასპორტთან ერთად, იმავდროულად სამოგზაურო დაზღვევის პოლისის გაცემით. ვადღებულების შესრულება არ დაწყებულია, რადგან მთავრობას არ შეუძლია სერვისის მიწოდება და არ დაუნერგავს ადმინისტრაციული სისტემა ვადღებულების შესასრულებლად.</p>
<p>3. JUSTdrive</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: შესრულებული 	<p>სახელმწიფო ქონების რეგისტრაცია: ეს ვადღებულება მოქალაქეებს საშუალებას მისცემს, სახელმწიფო ქონების ყიდვა, იჯარით აღება და რეგისტრაცია იუსტიციის სახელში განახორციელონ. შეფასების პერიოდში სახელმწიფო ქონების რეგისტრაციის სერვისი მხოლოდ მარნეულის მუნიციპალიტეტში დაინერგა. ამჟამად იუსტიციის სახელი სხვა მუნიციპალიტეტებში არსებული იუსტიციის სახელების პერსონალს უტარებს ტრენინგებს, რათა ეს სერვისი იქაც დაინერგოს.</p>
<p>4. განათლების სერვისები</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: შეზღუდული 	<p>JUSTdrive: ამ ვადღებულების მთავარი მიზანია, თბილისში მოძრავ მძღოლებს იუსტიციის სახელის სერვისების მიღება გაუადვილდეთ, კერძოდ, მათ ეს მანქანიდან გადაუსვდებოდ შეძლონ. ეს სერვისი სრულად ხელმისაწვდომი 2015 წლის აპრილში გახდა. თუმცა JUSTdrive-ს სერვისით ძალიან ცოტა მომხმარებელი ისარგებდა, რაც ნაწილობრივ იმით არის განპირობებული, რომ იუსტიციის სახელს არ ჩაუტარებია საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლების კამპანია. ამ ვადღებულების OGP-სთან კავშირი ბუნდოვანია.</p> <p>განათლების სერვისები: ეს ვადღებულება განათლების სერვისების – სკოლის სერტიფიკატებისა და დიპლომების დამოწმებისა და გაცემის – იუსტიციის სახელში ხელმისაწვდომობას ითვალისწინებს. შეფასების პერიოდში სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო მთავრობის მიერ განკარგულების მიღებას ელოდა, რომ აღნიშნული სერვისების მიწოდება დაეწყო.</p>

გადღებულების სახელწოდება	შედეგების შეჯამება
<p>★ “ვარსკვლავური” ვადღებულებები უნდა იყოს გაზომვადი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>	
<p>5. მოქალაქის პორტალი – www.mygov.ge</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: შეზღუდული 	<p>ამ ვადღებულების მიზანი იყო მოქალაქეებისთვის ონლაინ სივრცეში მეტი საჯარო სერვისის მიწოდება. ამჟამად mygov.ge-ზე დაახლოებით 70 სერვისია ხელმისაწვდომი, რაც 2013 წელთან შედარებით 10-ჯერ მეტია. თუმცა პორტალზე ჯერ არ არის განთავსებული შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს და მუნიციპალიტეტების სერვისები. დაინტერესებულმა მხარეებმა პორტალთან დაკავშირებული სამი ძირითადი პრობლემა გამოყვეს: 1) პორტალზე დარეგისტრირება რთულ პროცედურებს მოიცავს; 2) ინფორმაციის გამოთხოვის განყოფილება მომხმარებლებს არ აძლევს საშუალებას, თვალი ადევნონ, როგორ და რამდენ ხანში ახდენს მთავრობა მათი მოთხოვნების აღმინისტრირებას; 3) mygov.ge-ს შესახებ საზოგადოების ცნობიერების დაბალი დონე ვკვავ დაბალია, რის გამოც პორტალზე განთავსებულ სერვისებს ბევრი მოქალაქე არ იყენებს. მთავრობამ ეს პრაბლემა მთელი ქვეყნის მასშტაბით საზოგადოების ფართო ფენებს უნდა გააცნოს, რათა პორტალი მთავრობასთან დასაკავშირებლად უფრო მეტმა მოქალაქემ გამოიყენოს.</p>
<p>8. ციფრული ხელმოწერა და ონლაინავთენტიფიკაცია</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: შეზღუდული 	<p>დოკუმენტების აღმინისტრირების გასამარტივებლად და მასთან დაკავშირებული ხარჯების შესამცირებლად სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ ციფრული ხელმოწერისა და ონლაინავთენტიფიკაციის სისტემების დანერგვის ვადღებულება აიღო. სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოსთვის ძირითადი გამოწვევა ამ სისტემების მომხმარებელთა სიმცირეა. ეს იმით არის განპირობებული, რომ მოქალაქეები ხშირად კარგავენ აღნიშნულ სისტემებში შესასვლელ პინკოდებს, ამასთანავე, ერთდროულად თავიანთი პერსონალური ინფორმაციის ონლაინსივრცეში განთავსებას. ამ სისტემების გამოყენებას კერძო სექტორიც თავს არიდებს. მთავრობისადმი მთავარი რეკომენდაციაა, რომ მან ყველა ახალი საჯარო სერვისი მოქალაქეთა პრიორიტეტების მიხედვით განავითაროს. მნიშვნელოვანია, რომ ყველა შესაბამისმა უწყებამ – იუსტიციის სახელმა, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ, მონაცემთა გაცვლის სააგენტომ – დაიწყოს იმის შესახებ ინფორმაციის პროაქტიული და რეგულარული გამოქვეყნება, თუ რამდენი მომხმარებელი ჰყავს მათ სერვისებს და როგორია მათი კმაყოფილების დონე.</p>
<p>ჯგუფი 2: ღია მონაცემები</p>	
<p>9. ღია მონაცემების პორტალი – data.gov.ge</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • პოტენციური შედეგი: საშუალო • შესრულება: არსებითი 	<p>ამ ვადღებულების მიზანი იყო არსებული ღია მონაცემების პორტალის, data.gov.ge-ს, განახლება მასზე ფაქტობრივი მონაცემების ღია მონაცემთა ფორმატში განთავსებით (2015 წლის აგვისტოსთვის პორტალზე სულ 95 მონაცემი იყო გამოქვეყნებული). პორტალი მომხმარებელს საშუალებას აძლევს, ნახოს თითოეული მონაცემის გამოქვეყნებისა და ბოლო განახლების თარიღები, ასევე ამ მონაცემისთვის პასუხისმგებელი პირის საკონტაქტო ინფორმაცია. მთავრობას არ დაუზუსტებია, რა ტიპის მონაცემები გამოქვეყნდებოდა data.gov.ge-ზე, რამაც შეამცირა პორტალის საზოგადოებაზე გავლენის დონე და მასშტაბი. დაინტერესებულმა მხარეებმა ეს ვადღებულება პოზიტიურად შეაფასეს. თუმცა მათ გამოთქვეს შენიშვნებიც, რომლებიც ძირითადად ეხება პორტალის მოხმარების დონის ამაღლებას, მასზე უფრო მეტი და დეტალური მონაცემის განთავსებას და მათი ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებას, ასევე საკანონმდებლო ცვლილების მიღებას, რომელიც ყველა საჯარო უწყებას დაავადღებულებს, რომ მონაცემები data.gov.ge-ზე გამოაქვეყნონ.</p>

ვადღებულების სახელწოდება **შედეგების შეჯამება**

★ “ვარსკვლავური” ვადღებულებები უნდა იყოს გამომავალი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.

ჯგუფი 4: ადგილობრივი ხელისუფლების შესაძლებლობები

<p>6.ა. საქართველოში საზოგადოებრივი ცენტრების განვითარება</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • პოტენციური შედეგი: საშუალო • შესრულება: შესრულებული 	<p>ამ ვადღებულების მიზანი იყო ადგილობრივ დონეზე სერვისების მიწოდების გაუმჯობესება და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდა საზოგადოებრივი ცენტრების ქსელის გაფართოებით. თავდაპირველად დაგეგმილი 6-ის ნაცვლად 13 საზოგადოებრივი ცენტრი გაიხსნა, ხოლო კიდევ 7 საზოგადოებრივი ცენტრი მშენებლობის პროცესშია. საზოგადოებრივი ცენტრები მოქალაქეებს როგორც საჯარო, ისე კერძო სექტორის 200-ზე მეტ სერვისს (მათ შორის, ბანკებისა და მობილური ოპერატორების სერვისებს) აწვდიან. მიუხედავად იმისა, რომ საზოგადოებრივ ცენტრებში არის სივრცე, სადაც შესაძლებელია ადგილობრივ ხელისუფლებასა და მოქალაქეებს შორის უფრო მჭიდრო კავშირის დამყარება და ისეთი გადაწყვეტილებების მიღება, რომლებიც უპასუხებს მოსახლეობის საჭიროებებს, OGP-ის მიზნების შესაბამისად, ეს ცენტრები ამ მიზნით შეზღუდულად გამოიყენება. დაინტერესებული მხარეების აზრით, მთავრობამ უკეთ უნდა გამოკვეთოს, რომ საზოგადოებრივი ცენტრების მთავარი მიზანია მთავრობის გამჭვირვალობის და მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდა, ასევე მიწოდებული სერვისების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება.</p>
<p>6.ბ. ელექტრონული მმართველობის შემოღება ადგილობრივ თვითმმართველობებში</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: არსებითი 	<p>საზოგადოებრივი ცენტრების სერვისების ონლაინსერვისში განსათავსებლად სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ ამ ცენტრების ელექტრონული ინფრასტრუქტურის განვითარების ვადღებულება აიღო. მუნიციპალური სერვისების მართვის სისტემის პილტინგებისთვის 5 მუნიციპალიტეტი შეირჩა. სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო აღნიშნული სისტემის დასანერგად მჭიდროდ თანამშრომლობდა ამ მუნიციპალიტეტების ადგილობრივი თვითმმართველობის საკანონმდებლო (საკრებულო) და აღმასრულებელ (მერი/გამგებელი) ორგანოებთან. OGP-ის ღირებულებებთან ამ ვადღებულების მიმართება ბუნდოვანია, რადგან სამოქმედო გეგმაში არ არის დაკონკრეტებული, რა ახალ მექანიზმებს მოიცავს საზოგადოებრივი ცენტრების ელექტრონული სერვისები ადგილობრივ დონეზე მოქალაქეთა ჩართულობის გასაზრდელად.</p>
<p>7. რეგიონების განვითარება საჯარო ბიბლიოთეკების ტრანსფორმაციით</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: არსებითი 	<p>ეს საპილოტე პროექტი 2015 წლის მარტიდან სექტემბრამდე მიმდინარეობდა. მისი მიზანი იყო სოფლებში არსებული ბიბლიოთეკების მოდერნიზება და ბიბლიოთეკების სერვისების საზოგადოებრივი ცენტრების სერვისებთან გაერთიანება ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გასაზრდელად. ბიბლიოთეკები მომხმარებელს უფასო ინტერნეტს, ასევე სხვადასხვა დაბეჭდილ დოკუმენტურას (მათ შორის, მხატვრულ დოკუმენტურას და მთავრობისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ გამოცემულ საჯარო დოკუმენტებს) სთავაზობენ. OGP-ის ღირებულებებთან ამ ვადღებულების მიმართება ბუნდოვანია, რადგან იგი ორიენტირებულია სერვისის მიწოდებაზე და არა მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდაზე.</p>

ჯგუფი 5: მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმები

<p>21. ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემა</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: არცერთი • შესრულება: შეზღუდული 	<p>საჯარო სამსახურის ბიურომ მიზნად დაისახა ყველა საჯარო მოხელის სამუშაო აღწერილობების ერთიანი ელექტრონული მონაცემთა ბაზის შექმნა ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემის, e-HMRS-ის, მეშვეობით. ეს მოდული უკვე დაინერგა 13 სამინისტროში, ხოლო 6 სამინისტროში ჯერ კიდევ დანერგვის პროცესშია. საჯარო სამსახურის ბიურო მონაცემთა გაცვლის სააგენტოსთან თანამშრომლობს საჯარო უწყებებს, მონაცემთა გაცვლის სააგენტოსა და საჯარო სამსახურის ბიუროს შორის მონაცემთა გაცვლის სპეციალური პროგრამის შესაქმნელად. იქიდან გამომდინარე, რომ ეს ვადღებულება მთავრობის შიდა სისტემებზეა ორიენტირებული, დაინტერესებული მხარეების აზრით, მას ნაკლებად აქვს კავშირი მოქალაქეებთან და, შესაბამისად, OGP-სთან.</p>
--	---

ვადღებულების სახელწოდება	შედეგების შეჯამება
<p>★ “ვარსკვლავური” ვადღებულებები ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული უნდა იყოს გამოვადი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ჰოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>	
<p>25. საჯარო ფინანსების მართვის სისტემა</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • ჰოტენციური შედეგი: არცერთი • შესრულება: შესრულებული 	<p>ეს ვადღებულება, რომლის მიხედვით, e-HMRS საჯარო სამსახურის სახელმძღვანელო სისტემას სახელმწიფო ხაზინასთან აკავშირებს, შესრულებულია. მისი მიზანი იყო საქართველოს საჯარო ფინანსების მართვის (PFM) სისტემის გაუმჯობესება ისეთი ელექტრონული მოდულების შექმნით, როგორებიცაა e-Treasury, e-Budget, e-Debt-ის მართვა და ინვესტიცია და e-HMRS. ეს სისტემები ხელს უწყობს საჯარო ფინანსებთან დაკავშირებული ინფორმაციის გაერთიანებას და ამ ინფორმაციის აღმინისტირებასთან და პრაქტიკაში გამოყენებასთან დაკავშირებული ხარჯების შემცირებას. იქიდან გამომდინარე, რომ ეს ვადღებულება მთავრობის შიდა სისტემებზეა ორიენტირებული, დაინტერესებული მხარეების აზრით, მას ნაკლებად აქვს კავშირი მოქალაქეებთან და, შესაბამისად, OGP-სთან.</p>
<p>ჯგუფი 6: მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმები</p>	
<p>22. ელექტრონული შენახვის სისტემა: e-Archive</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • ჰოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: შეზღუდული 	<p>ამ ვადღებულების მიზანი იყო დაარქივებული მონაცემების ელექტრონული კატალოგის შექმნა. ეროვნულმა არქივმა მონაცემთა გაცვლის სააგენტოსთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან ამ საკითხზე კონსულტაციები 2014 წელს დაიწყო. ეს ევროკავშირის twinning-ის პროექტის ნაწილი იყო. ამ კონსულტაციებზე დაყრდნობით, ეროვნულმა არქივმა შეიმუშავა ელექტრონული არქივის სისტემის ზოგადი კონცეფციის პროექტი, რომელიც სისტემის ძირითადი მოდულებისა და მოთხოვნების შესახებ ინფორმაციას მოიცავდა. თუმცა მის განხორციელებაში წინსვდა არ ყოფილა. იქიდან გამომდინარე, რომ ეს ვადღებულება ორიენტირებულია უფრო არქივის სისტემის შექმნაზე, ვიდრე მისი ხელმისაწვდომობის გაზრდაზე, OGP-სთან მისი კავშირი ბუნდოვანია.</p>
<p>23. ეროვნული არქივის გამჭვირვალობა და ხელმისაწვდომობა</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • ჰოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: არსებითი 	<p>ამ ვადღებულების მიზანია დაარქივებული მონაცემების უფასო ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა. იგი ორ კომპონენტს მოიცავს: 1) საკანონმდებლო ბაზის შექმნა; 2) ტექნიკური ინფრასტრუქტურის უზრუნველყოფა. ყველა დაარქივებული მონაცემის უფასო ხელმისაწვდომობისთვის ეროვნულმა არქივმა კანონპროექტი შეიმუშავა და იგი იუსტიციის სამინისტროს გადაუგზავნა. თუმცა ამ კანონპროექტის განსახორციელებლად ეროვნულ არქივს დამატებითი ტექნიკური რესურსი და ინფრასტრუქტურა სჭირდება. მიუხედავად იმისა, რომ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა OGP-ის მნიშვნელოვანი და აღიარებული ღირებულებაა, უმჯობესია მთავრობამ აქცენტი არქივების გამჭვირვალობიდან ისეთ ვადღებულებებზე გადაიტანოს, რომლებსაც პირდაპირი კავშირი აქვს მოქალაქეების ცხოვრებასთან, კერძოდ, მთავრობის მიმდინარე საქმიანობის შესახებ უფრო მეტი ინფორმაცია გასცეს, რათა გაიზარდოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობა.</p>
<p>24. შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის ელექტრონული კატალოგი</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • ჰოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: შეზღუდული 	<p>შინაგან საქმეთა სამინისტრომ საბჭოთა პერიოდის არქივების (მათ შორის, ყოფილი სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტისა და კომუნისტური პარტიის არქივების) გაცეფრებისა და გამოქვეყნების ვადღებულება აიღო. დოკუმენტების დახარისხებისთვის აუცილებელი შესაბამისი საცავის არარსებობა და დაფინანსების ნაკლებობა ხელს უშლის ამ ვადღებულების შესრულებას. მიუხედავად იმისა, რომ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა OGP-ის მნიშვნელოვანი და აღიარებული ღირებულებაა, უმჯობესია მთავრობამ აქცენტი არქივების გამჭვირვალობიდან ისეთ ვადღებულებებზე გადაიტანოს, რომლებსაც მოქალაქეების ცხოვრებასთან პირდაპირი კავშირი აქვს, კერძოდ, მთავრობის მიმდინარე საქმიანობის შესახებ უფრო მეტი ინფორმაცია გასცეს, რათა გაიზარდოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობა.</p>

ვადღებულების სახეცნოდება შედეგების შეჯამება	
<p>★ “ვარსკვლავური” ვადღებულებები უნდა იყოს გაზომვადი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>	
<p>ჯგუფი 7: ტექნოლოგიების მეშვეობით უსაფრთხო გარემოს შექმნა</p>	
<p>26. „112“-თან დაკავშირების ადტერნატიული არხები</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: გაურკვეველი • პოტენციური შედეგი: საშუალო • შესრულება: შესრულებული 	<p>იმისთვის, რომ მოქალაქეებს საგანგებო მდგომარეობის დროს დახმარების თხოვნა გაუადვილდეთ, გადაუდებელი დახმარების ოპერატიული მართვის ცენტრმა, შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ-მა – „112“-მა, მასთან დასაკავშირებელი ადტერნატიული არხების შექმნის ვადღებულება აიღო. მოკლე ტექსტური შეტყობინების (SMS) და ვიდეოზარის სერვისები სმენისა და მეტყველების პრობლემის მქონე პირებისთვის 2015 წლის მარტში ამოქმედდა. გარდა ამისა, „112“-მა შეიძინა 60 GPS „ტრეკერი“ დაკარგული ადამიანების უფრო იოლად აღმოჩენისთვის. იქიდან გამომდინარე, რომ ეს ვადღებულება აქცენტს მოქალაქეთათვის სერვისის მიწოდებაზე აკეთებს, OGP-ის ღირებულებებთან მისი მიმართება ბუნდოვანია. დაინტერესებული მხარეების აზრით, მთავარი გამოწვევაა ის, რომ ეს სერვისები ხედასაწვდომი არ არის იმ სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებისთვის, რომლებსაც ამისთვის აუცილებელი ტექნიკური მოწყობილობები არ აქვთ. შესაბამისად, ამ ვადღებულების პოტენციური შედეგი შეფასდა, როგორც საშუალო. დაინტერესებული მხარეების მთავარი რეკომენდაციაა, რომ პოლიციელებს ჩაუტარდეთ დამატებითი ტრენინგი იმაზე, თუ როგორ უნდა გააუმჯობესონ მათ სმენისა და მეტყველების პრობლემის მქონე პირებთან კომუნიკაცია.</p>
<p>27. ინტერაქტიული სტატისტიკა და დანაშაულის კრიმინოგენური რუკა</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • პოტენციური შედეგი: საშუალო • შესრულება: შებლულყო 	<p>შინაგან საქმეთა სამინისტრომ დანაშაულის სტატისტიკის ახალი ტექნოლოგიების გამოყენებით გამოქვეყნების ვადღებულება აიღო. თუმცა სამინისტრომ ვერ შეასრულა ეს ვადღებულება სპეციალური GPS „ტრეკერების“ შექმნის პრობლემის გამო. დანაშაულის ინტერაქტიული სტატისტიკის გამოქვეყნება უზრუნველყოფს დანაშაულის შესახებ ადვილად ხედასაწვდომი, მუსტი და ღია მონაცემების არსებობას, რაც ბევრი არასამთავრობო ორგანიზაციისა და მოქალაქის სურვილია. ისინი ამ ვადღებულების შეუსრულებლობის გამო უკმაყოფილებას გამოთქვამენ, რადგან არსებული დანაშაულის სტატისტიკა დეტალურ ინფორმაციას არ შეიცავს და, შესაბამისად, მისი ანალიზი და წინა წლებების სტატისტიკასთან შედარება ადვილი არ არის. ეს, თავის მხრივ, იმით არის განპირობებული, რომ არსებული სტატისტიკა ერთიანი მეთოდოლოგიის მიხედვით არ ქვეყნდება.</p>
<p>ცადვე მდგომი ვადღებულებები</p>	
<p>10. ინფორმაციის თავისუფლების აქტის პროექტის შემუშავება</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • პოტენციური შედეგი: მცირე • შესრულება: არსებითი 	<p>მთავრობამ ინფორმაციის თავისუფლების შესახებ ცადვე კანონის პროექტის შემუშავების და მისი პარლამენტისთვის წარდგენის ვადღებულება აიღო. ფუნდმა „ღია საზოგადოება – საქართველო“ ამ პროცესში სამოქალაქო საზოგადოების მხრიდან წამყვანი როლი შეასრულა. თუ პარლამენტმა არსებული პროექტი უცვლელად მიიღო, ახალი კანონი ინფორმაციის თავისუფლების (Right to Information – RTI) გლობალურ რეიტინგში საქართველოს ამუამინდელი, 32-ე ადგილიდან მე-2 ადგილზე გადაანაცვლებს. თუმცა არსებული პროექტი გადაუწყვეტელ ტოვებს ერთ საკვანძო საკითხს, კერძოდ, ოფორულ მონაში დარეგისტრირებული იმ კომპანიების შემოსავლების შესახებ ინფორმაციის არარსებობის პრობლემას, რომელიც მოსახლეობისთვის კონკრეტული სერვისების მიწოდებით საჯარო ფუნქციას ასრულებენ. კიდევ ერთი გამოწვევა იმას უკავშირდება, თუ რა ფორმით იქნება მიღებული არსებული პროექტი, რადგან მნიშვნელოვან შეცვლისას ის შეიძლება ნაკლებად ეფექტიანი გახდეს, რის გამოც კანონპროექტის მიღებას მცირე პოტენციური შედეგი ექნება. მიუხედავად ამისა, ამ ვადღებულებას OGP-ისთვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს.</p>

ვადლებულების სახეცნოდება	შედგების შეჯამება
<p>★ “ვარსკვლავური” ვადლებულებები უნდა იყოს გაზომვადი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP–ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>	
<p>16. სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებისთვის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვებგვერდის ხედმისაწვდომობა</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP–ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • პოტენციური შედეგი: საშუალო • შესრულება: შესრულებული 	<p>შინაგან საქმეთა სამინისტრომ ვადლებულება აიღო, მის მიერ გამოქვეყნებული ინფორმაცია ბრმა და მხედველობადაქვეითებული ადამიანებისთვისაც გაეხადა ხედმისაწვდომი, ასევე, ზოგადად, მოქალაქეებთან კომუნიკაცია გაეუმჯობესებინა. სპეციალური ვებგვერდი, voice.police.ge, რომელიც police.ge–ზე განთავსებული ინფორმაციის მოსმენის საშუალებას იძლევა, 2014 წელს ამოქმედდა. ამას წინ უძღოდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს კონსულტაციები „საქართველოს უსინათლოთა კავშირის“ წარმომადგენლებთან, რათა ახალი ვებგვერდი მათ საჭიროებებს მორგებოდა. სამართალდამცავი ორგანოების საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის ხედმისაწვდომობის გაზრდა OGP–ისთვის მნიშვნელოვანი ვადლებულებაა. მთავრობისადმი „საქართველოს უსინათლოთა კავშირის“ წარმომადგენლების რეკომენდაციას, რომ მიღებულ იქნეს საკანონმდებლო ცვლილება, რომელიც ყველა საჯარო უწყებას დაავადლებულებს, რომ მათი ვებგვერდები შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საჭიროებებზე იყოს მორგებული. კიდევ ერთი რეკომენდაციის მიხედვით, შინაგან საქმეთა სამინისტრომ რეგულარულად უნდა გამოაქვეყნოს ინფორმაცია voice.police.ge–ს გამოყენების სიხშირის და ამ ვებგვერდით მომხმარებელთა კმაყოფილების დონის შესახებ.</p>
<p>★ 17. ფარული მიყურადების მონაცემების პრაქტიკული გამოქვეყნება</p> <p>OGP–ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი</p> <ul style="list-style-type: none"> • პოტენციური შედეგი: ტრანსფორმაციული • შესრულება: შესრულებული 	<p>ეს ვადლებულება მთავრობის ფარული მიყურადების პრაქტიკის ზოგიერთი კომპონენტის შესახებ მეტი ინფორმაციის მისაღებად საბერეფონო მიყურადების შესახებ სტატისტიკის საჯაროდ გამოქვეყნებას გულისხმობდა. უზენაესმა სასამართლომ ამ სტატისტიკის წარმოება და, აღნიშნული საკითხის მიმართ მაღალი საჯარო ინტერესის გათვალისწინებით, მისი გამოქვეყნება 2014 წლის ოქტომბრიდან დაიწყო. ამ ვადლებულების მიხედვით, მოქალაქეებს უნდა მიეწოდებოდა უფრო მეტი ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რა სიხშირით უსმენს მათ მთავრობა და იზრდება თუ არა მოსმენის ტენდენცია. დაინტერესებული მხარეები ითხოვენ უფრო დეტალურ მონაცემებს, რომლებიც დახარისხებული იქნება მოსმენის ობიექტის მიერ ჩადენილი დანაშაულის ტიპის, მოსმენის შუამდგომლობის ინიციატორი რაიონული პროკურატურის გეოგრაფიული არეალის და იმ ჩანაწერების რაოდენობისა და განადგურების სიხშირის მიხედვით, რომლებმაც გამოძიებისთვის მნიშვნელობა დაკარგა.</p>
<p>18. საარჩევნო პროცესების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP–ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • პოტენციური შედეგი: საშუალო • შესრულება: არსებითი 	<p>საარჩევნო პროცესებზე მოქალაქეთა უკეთ ინფორმირებისთვის საქართველოს ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ (ცესკო) ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების განხორციელების ვადლებულება აიღო. მათი უმეტესობა უკვე განხორციელდა. იმის გათვალისწინებით, რომ განხორციელებული ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები ძირითადად ახადგაზრდებზე იყო ორიენტირებული, ვადლებულების პოტენციური შედეგი შეფასდა, როგორც საშუალო. შეფასების პერიოდში ასეთი ღონისძიებები ამომრჩეველთა სხვა, დაგეგმილი ჯგუფებისთვის არ ჩატარებულა. დაინტერესებული მხარეების აზრით, მნიშვნელოვანია, რომ არჩევნების თემამ არჩევნების ჩატარების შემდეგ აქტუალურობა არ დაკარგოს. ცესკოსადმი მთავარი რეკომენდაციაა, რომ მან არჩევნების შესახებ ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები ჩაატაროს ასევე მოქალაქეთა იმ სამიზნე ჯგუფებისთვის, რომლებიც უშუალოდ არ არიან ჩართული საარჩევნო პროცესებში და მათ შესახებ სხვებზე მწირი ინფორმაცია აქვთ.</p>

ვადებულების სახელწოდება	შედეგების შეჯამება
<p>★ “ვარსკვლავური” ვადებულებები უნდა იყოს გამომავალი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული.</p>	
<p>19. საბიუჯეტო პროცესების გამჭვირვალობა</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • პოტენციური შედეგი: საშუალო • შესრულება: შესრულებული 	<p>საბიუჯეტო პროცესების მეტი ღიაობისთვის ფინანსთა სამინისტრომ ძირითადი საბიუჯეტო დოკუმენტების საინფორმაციო პრეზენტაციებთან ერთად გამოქვეყნების და საზოგადოების აზრის გასაცემად ონლაინკითხვარის შექმნის ვადებულება აიღო. ყველა ეს კომპონენტი უკვე შესრულებულია. ამ ვადებულებას OGP-ისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს, რადგან მოქალაქეებს აინტერესებთ, როგორ ხარჯავს მთავრობა საჯარო ფინანსებს და რა შედეგები არსებობს ბიუჯეტის შემუშავების, შესრულებისა და მონიტორინგის პროცესებში საზოგადოების ჩასართავად. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველომ „ღია ბიუჯეტის ინდექსში“ საშუალოზე საკმაოდ მაღალი ქუა მიიღო, მნიშვნელოვანი საბიუჯეტო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის და საბიუჯეტო პროცესებში მოქალაქეთა ჩართულობის გასაზრდევად უფრო მეტია გასაცემებელი.</p>
<p>20. შესყიდვების ელექტრონული სისტემა</p> <ul style="list-style-type: none"> • OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება: ნათელი • პოტენციური შედეგი: საშუალო • შესრულება: შესრულებული 	<p>ამ ვადებულების მთავარი მიზანი იყო არსებული ელექტრონული შესყიდვების სისტემის გაუმჯობესება მასში კონკურსის ელექტრონული მოდულის ინტეგრირებით, რომელიც სხვადასხვა სერვისის შესაძენად გამოიყენება. კონკურსის ელექტრონული მოდულის საპირლტე ვერსია 2015 წლის მაისში, ხოლო მთლიანი სისტემა – 2015 წლის 1 ივლისს ამოქმედდა. ძირითადი სიახლე ის არის, რომ კონკურსის ყველა პროცედურა (იგულისხმება შემოტანილი განაცხადების შერჩევა, შეფასება და გამარჯვებული კომპანიის შერჩევის თაობაზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება) ელექტრონულად ხორციელდება. დაინტერესებული მხარეების აზრით, კონკურსის ახალი ელექტრონული მოდული სასარგებლო მონიტორინგის მექანიზმია სახელმწიფო შესყიდვების განხორციელებისთვის კონკურსის პროცესის გამჭვირვალობისა და მიუკერძოებლობის გასაზრდევად. მათი რეკომენდაციაა, რომ დაკონკრეტდეს შემოტანილი განაცხადის ხარისხის შეფასების კრიტერიუმები, ნათლად განიმარტოს „გადაუღებელი აუცილებლობა“, როგორც გამარტივებული ტენდერის ჩატარების წინაპირობა, და ტენდერების აღმინისტრირება მთავრობის ყველა დონეზე ცენტრალიზებულად წარმართოს.</p>

რეკომენდაციები

საქართველომ OGP-ის ზოგიერთი მიზნის მიღწევაში (მათ შორის, ღია მონაცემების მეშვეობით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაზრდასა და გადაწყვეტილების მიღებაში მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმების შექმნაში) მნიშვნელოვან წარმატებას მიაღწია. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ მიმდინარე ვადებულებების ორი მესამედი საჯარო სერვისების მიწოდებასა და შიდა სამთავრობო სისტემების გაუმჯობესებაზე ორიენტირებული, მთავრობის ვადებულებების ღია მმართველობის ძირითად ღირებულებებზე (გამჭვირვალობა, ანგარიშვადლებულება და მოქალაქეთა ჩართულობა) ორიენტირების კუთხით უფრო მეტის გაკეთება შეიძლებოდა. კერძოდ, გამოიკვეთა საჭიროება, შემუშავდეს ახალი ვადებულებები მთავრობის უკანონო მიყურადების პრაქტიკის შეზღუდვის და ენერჯეტიკის, ბუნებრივი რესურსების მოპოვებისა და კუდტურული მემკვიდრეობის დაცვის სფეროებში მთავრობის გადაწყვეტილებების მეტი გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად. ამ ანგარიშში გამოკვეთილ გამოწვევებსა და აღმოჩენებზე დაყრდნობით, ქვემოთ მოცემულია ძირითადი რეკომენდაციები.

დასაშვებობის მოთხოვნები: 2014

OGP-ის წევრობისთვის ქვეყანამ ღია მმართველობის მთავარი ღირებულებების მინიმალური კრიტერიუმების დაცვა უნდა უზრუნველყოს. ქვეყნის მიერ ღია მმართველობის თითოეული ღირებულების კუთხით მიღწეული პროგრესის დასადაგენად მესამე მხარის მიერ შემუშავებული ინდიკატორები გამოიყენება. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ ამ ანგარიშის IX თავი („დასაშვებობის მოთხოვნები“) ან ვებგვერდი: <http://www.opengovpartnership.org/how-it-works/eligibility-criteria>.

ხუთი ძირითადი „SMART“ რეკომენდაცია	
1.	შემუშავდეს მთავრობის სტრატეგია და პოლიტიკის ხედვა OGP-ზე, რათა OGP გახდეს საქვეყნო პროექტი, რომელიც პირდაპირ გავრცენას მოახდენს მოქალაქეთა ცხოვრებაზე.
2.	ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმში ჩართულ იქნენ მაღალი რანგის გადაწყვეტილების მიმღები პირები, რათა გაიზარდოს OGP-ის კონკრეტული ვადებულებების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი უწყებების ანგარიშვადლებულება.
3.	შემდეგ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შეტანილ იქნეს უფრო მეტი „ხადხისგან წამოსული“ ვადებულება, რათა მოქალაქეებმა გაითავისონ ეს ვადებულებები.
4.	უზრუნველყოფილ იქნეს ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების, როგორც OGP-ის სამომავლო ვადებულებების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი უწყებების, ჩართულობა, რათა ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესი უფრო გამჭვირვალე გახდეს, ხოლო ადგილობრივი თემები გაძლიერდნენ და მდგრადი განვითარების გზას დაადგინენ.
5.	ყველა საჯარო უწყებას დაევალოს მონაცემების data.gov.ge-ზე გამოქვეყნება, რათა ეს პორტალი მთავრობის მონაცემების ღია, ავტომატურ და განახლებად რეჟიმში მიღების ძირითადი წყარო გახდეს.

დაშა გოვიძე მუშაობს ადგილობრივი თვითმმართველობის პროგრამის კოორდინატორად ეროვნულ დემოკრატიული ინსტიტუტის (NDI) საქართველოს ოფისში. დაშას აქვს 10 წლიანი სამუშაო გამოცდილება დემოკრატიის, კარგი მმართველობისა და ადამიანის უფლებების სფეროში.

ღია მმართველობის პარტნიორობის (OGP) მიზანია გამჭვირვალობის, მოქალაქეთა უფლებამოსილებებით აღჭურვის, კორუფციასთან ბრძოლის და მმართველობის გაძლიერების მიზნით ახალი ტექნოლოგიების დასაანერგად მთავრობების მიერ აღებული კონკრეტული ვადებულებების შესრულების უზრუნველყოფა. OGP-ის ანგარიშგების დამოუკიდებელი მექანიზმი აფასებს ეროვნული სამოქმედო გეგმების შემუშავებასა და შესრულებას დაინტერესებულ მხარეებს შორის დიალოგის ხელშეწყობისთვის და ანგარიშგების გასაუმჯობესებლად.

ეროვნული მონაწილეობა OGP-ში

OGP-ში განვსვრებისას საქართველოს პირობები დასაშვებობის მინიმალურ მოთხოვნებს აღემატებოდა. მას ყველა კრიტერიუმში მაღალი შეფასება ჰქონდა. კერძოდ, საქართველოს უმაღლესი ქულები ჰქონდა ღია ბიუჯეტის კრიტერიუმში (შესაძლო 2 ქულიდან 2),² ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის კანონმდებლობის კრიტერიუმში (შესაძლო 4 ქულიდან 4)³ და მაღალი თანამდებობის პირების ქონებრივი დეკლარაციების გამოქვეყნების კრიტერიუმში (შესაძლო 4 ქულიდან 4),⁴ ხოლო შესაძლო 10 ქულიდან 6.18 ქულა – „ეკონომისტის“ ანალიტიკური განყოფილების დემოკრატიის ინდექსის სამოქალაქო თავისუფლებათა კატეგორიაში.⁵

OGP-ში მონაწილეობის ისტორია

ღია მმართველობის პარტნიორობა (OGP) არის ნებაყოფლობითი, მრავალმხრივი საერთაშორისო ინიციატივა, რომლის მიზანია, მთავრობები მოქალაქეებისადმი უფრო ანგარიშვადღებუდი იყვნენ გამჭვირვალობის გაზრდით, მოქალაქეთა შესაძლებლობების გაძლიერებით, კორუფციასთან ბრძოლით და მმართველობის რეფორმისთვის ახალი ტექნოლოგიების გამოყენებით. ამ მიზნების მიღწევის გზაზე OGP უზრუნველყოფს საერთაშორისო ფორუმის არსებობას მთავრობებს, სამოქალაქო საზოგადოებასა და კერძო სექტორს შორის დიალოგისა და იდეების გაზიარებისთვის, რაც ხელს უწყობს ღია მმართველობის პრინციპების დანერგვას. OGP-ის დაინტერესებული მხარეები არიან მისი წევრი ქვეყნების მთავრობები, ასევე სამოქალაქო საზოგადოებისა და კერძო სექტორის წარმომადგენლები, რომლებიც მხარს უჭერენ OGP-ის მიზნებსა და პრინციპებს.

საქართველო ამ ინიციატივას ფორმალურად 2011 წლის აგვისტოში შეუერთდა, როდესაც მაშინდელმა საგარეო საქმეთა მინისტრმა, გრიგორ ვაშაძემ, გააცხადა თავისი ქვეყნის სურვილი, პარტნიორობის წევრი გამხდარიყო.¹

OGP-ის წევრობისთვის ქვეყნების მთავრობებმა ღია მმართველობისთვის გამოკვეთილი მზადყოფნა იმით უნდა დაადასტურონ, რომ უნდა აკმაყოფილებდნენ ღია მმართველობის

მთავარი მიმართულებებით საქმიანობის ზოგიერთ მინიმალურ კრიტერიუმს. ეს კრიტერიუმები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შედეგების თვალსაზრისით, კერძოდ, მოსახლეობის საჭიროებებზე მთავრობის რეაგირების, მოქალაქეთა ჩართულობისა და კორუფციასთან ბრძოლის გაძლიერების უზრუნველსაყოფად. ქვემოთ მოცემულია სხვა ორგანიზაციების (OGP-ის გარდა) მიერ შემუშავებული ობიექტური ინდიკატორები, რომლებითაც დგინდება თითოეული მიმართულებით კონკრეტული ქვეყნის წინსვლის დონე, რომელიც ქულებით გამოიხატება. OGP-ში განვსვრებისას საქართველოს პირობები დასაშვებობის მინიმალურ მოთხოვნებს აღემატებოდა. მას ყველა კრიტერიუმში მაღალი შეფასება ჰქონდა. კერძოდ, საქართველოს უმაღლესი ქულები ჰქონდა ღია ბიუჯეტის კრიტერიუმში (შესაძლო 2 ქულიდან 2),² ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის კანონმდებლობის კრიტერიუმში (შესაძლო 4 ქულიდან 4)³ და მაღალი თანამდებობის პირების ქონებრივი დეკლარაციების გამოქვეყნების კრიტერიუმში (შესაძლო 4 ქულიდან 4),⁴ ხოლო შესაძლო 10 ქულიდან 6.18 ქულა – „ეკონომისტის“ ანალიტიკური განყოფილების დემოკრატიის ინდექსის სამოქალაქო თავისუფლებათა კატეგორიაში.⁵

OGP-ის წევრი ყოველი ქვეყნის მთავრობა ვადლებულია შეიმუშაოს მისი ქვეყნის

ეროვნული სამოქმედო გეგმა, რომელშიც პირველ ორწლიან პერიოდზე გათვლილი კონკრეტული ვადებულებები იქნება თავმოყრილი. სამოქმედო გეგმა მთავრობის მიერ არჩეულ დიდ გამონწვევებთან დაკავშირებული ძარისხმევის გაზიარებით უნდა იწყებოდეს. ამ გამონწვევებს შორისაა ღია მმართველობის კონკრეტული სტრატეგიები და მიმდინარე პროგრამები (დიდი გამონწვევებისთვის იხილეთ ამ ანგარიშის IV თავი). ამის შემდეგ სამოქმედო გეგმაში ასახული უნდა იყოს OGP-ის წინაშე მთავრობის ვადებულებები, რომელთა შესრულებაც მის საქმიანობას დიდი გამონწვევების კუთხით არსებული საწყისი ნიშნულიდან წინ წასწევს. ეს ვადებულებები შეიძლება არსებულ ძარისხმევას ეფუძნებოდეს, მიმდინარე რეფორმების დასასრულებლად ახად ნაბიჯებს ითვარისწინებდეს ან სრულიად ახად სფეროში მოქმედებას უდებდეს სათავეს.

სხვა 39 ქვეყნის მსგავსად, საქართველომ თავისი პირველი სამოქმედო გეგმა 2011 წლის სექტემბრიდან 2012 წლის აპრილამდე პერიოდში შეიმუშავა. ეს სამოქმედო გეგმა 2012 წლის 1 ივლისიდან 2013 წლის 30 ივნისამდე უნდა შესრულებულიყო. (იხილეთ საქართველოს წინსვლის ანგარიში 2012–13).⁶ მთავრობამ პირველი ეროვნული სამოქმედო გეგმის თვითშეფასების ანგარიში 2014 წლის თებერვარში, სავადებულო თარიღიდან 5 თვის შემდეგ გამოაქვეყნა.⁷ 2014 წლის ივნისში მიღებული მეორე ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესასრულებლად ფორმალურად 2014 წლის 1 ივლისიდან 2016 წლის 30 ივნისამდე პერიოდი განისაზღვრა. ამ სამოქმედო გეგმის თვითშეფასების ანგარიში მთავრობამ 2016 წლის 31 აგვისტომდე უნდა გამოაქვეყნოს. ეს წინსვლის ანგარიში ფარავს აღნიშნული სამოქმედო გეგმის შესრულების პირველ წელს, 2014 წლის 1 ივლისიდან 2015 წლის 30 ივნისამდე პერიოდს. მთავრობამ თავისი შუადედური თვითშეფასების ანგარიშის პროექტი 2015 წლის სექტემბერში გამოაქვეყნა. ამ ანგარიშის წერის დროს (2015 წლის ოქტომბერი) მთავრობის საბოლოო თვითშეფასების ანგარიში გამოქვეყნებული არ იყო.

OGP-ის მოთხოვნების თანახმად, საქართველოს პირველი და მეორე ეროვნული სამოქმედო გეგმების შემუშავებისა და შესრულების პროცესების შესაფასებლად OGP-ის ანგარიშგების დამოუკიდებელი მექანიზმი (IRM) დამოუკიდებელ მკვლევართან, რაშია გოგიძესთან, თანამშრომლობდა. IRM-ის მიზანი OGP-ის წევრ თითოეულ ქვეყანაში სამომავლო ვადებულებების შემუშავებისა და შესრულების თაობაზე მიმდინარე დიალოგის შევსება–გამდიდრებაა. ამ ანგარიშში გამოყენებული მეთოდებისა და წყაროების შესახებ ინფორმაცია მის მეთოდოლოგიურ დანართშია მოცემული.

ძირითადი ინსტიტუციური კონტექსტი

საქართველოში OGP-ის განხორციელებისთვის პასუხისმგებელია აღმასრულებელი ხელისუფლება, კონკრეტულად – იუსტიციის სამინისტრო და მისი ანადიტიკური დეპარტამენტი. თუმცა ამ სამინისტროს მცირე სამართლებრივი ბერკეტი ჰქონდა იმისთვის, რომ სხვა სამთავრობო უწყებებისთვის დაევაღებინა მათ პოლიტიკაში ცვლილებების განხორციელება. ამჟამად იუსტიციის სამინისტროს მანდატი ძირითადად ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულების კოორდინაციას მოიცავს. თუმცა ეს სამინისტრო ვერ დაავადებს სხვა უწყებებს, ვადებულებები აიღონ, განსაკუთრებით იმის გათვარისწინებით, რომ მთავრობის მეთაური, პრემიერ–მინისტრი, უშუალოდ არ არის ჩართული სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და შესრულების პროცესში. იუსტიციის სამინისტროს შეზღუდული მანდატის გამო სამოქმედო გეგმა მნიშვნელოვანწილად ორიენტირებულია საჯარო სერვისების მიწოდებაზე, რომლისთვისაც პასუხისმგებელი არიან ამ სამინისტროსადმი დაქვემდებარებული უწყებები. გარდა ამისა, მთავრობას არ გამოუყვია ცადვე ბიუჯეტი ან პერსონალი OGP-ისთვის, რომელიც სახელმწიფო ბიუჯეტის მიმდინარე პროგრამების ნაწილია. 2012 წლის აპრილში მთავრობამ შექმნა უწყებათაშორისი საკოორდინაციო მექანიზმი,

არასამთავრობო ორგანიზაციათა ფორუმი, რომლის მიზანი იყო ღია მმართველობის პარტნიორობის საქართველოს 2012–2013 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულებაზე მუშაობა. საწყის ეტაპზე ფორუმის შეხვედრებს არაფორმალური ხასიათი ჰქონდა და მათში OGP-ის სფეროს წამყვან არასამთავრობო ორგანიზაციათა მცირერიცხოვანი ჯგუფი, ასევე OGP-სთან დაკავშირებით მთავრობის მხრიდან საკონტაქტო პირი მონაწილეობდნენ. სხვა დაინტერესებულ მხარეებს ფორუმის საქმიანობის შესახებ ინფორმაცია არ მიეწოდებოდათ, რის გამოც ფორუმმა ღია მმართველობის სფეროში მთავრობის გადაწყვეტილებების მიღებაზე ქმედითი გავლენა ვერ მოახდინა. 2012 წლის ნოემბრიდან იუსტიციის სამინისტრომ შეწყვიტა ფორუმის შეხვედრების მასპინძლობა 2014 წლის იანვრამდე. ეს გადაწყვეტილება ასევე განპირობებული იყო 2012 წლის ოქტომბრის საკმაოდ დაძაბული საპარლამენტო არჩევნებით და მაშინდელი მმართველი პარტიის („ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა“) მიერ ძალაუფლების ოპოზიციური კლარიციისთვის („ქართული ოცნება“) გადაცემით. ამ გარდამავად პერიოდში ფორუმმა კოორდინაცია გაუწია საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციის, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID), მიერ OGP-სთან დაკავშირებით ორგანიზებულ რამდენიმე მრგვალ მაგიდას. 2014 წლის 15 იანვარს იუსტიციის სამინისტრომ ხელახლა აამოქმედა არასამთავრობო ორგანიზაციათა ფორუმი, რომელსაც, როგორც მრავალმხრივ უწყებათაშორის სტრუქტურას, ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი ეწოდა. ფორუმს ახალი წესდება აქვს და წევრთა უფრო ფართო სპექტრს მოიცავს. მათ შორის არიან OGP-ის ვადდებულებების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი საჯარო უწყებები და სამოქალაქო საზოგადოებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები.⁸ ფორუმმა ღია მმართველობის პარტნიორობის საქართველოს 2014–2015 წლების სამოქმედო გეგმის შემუშავებაში საკვანძო როლი შეასრულა. კერძოდ, ფორუმის წევრები აქტიურად იყვნენ ჩართული ქვეყნის

მასშტაბით OGP-ის საჯარო საკონსულტაციო შეხვედრების დაგეგმვასა და ჩატარებაში და ამ შეხვედრებზე საზოგადოებისგან მიღებული კომენტარების საბოლოო დოკუმენტში გათვალისწინებაში. მიუხედავად იმისა, რომ ფორუმმა კოორდინაცია გაუწია და ხელი შეუწყო ღია მმართველობის პარტნიორობის საქართველოს 2014–2015 წლების სამოქმედო გეგმის შემუშავებას, მათ შორის, ერთი ვადდებულების საკუთარ თავზე აღებით, მას არ აქვს მანდატი, დაავადებულს სხვა საჯარო უწყებები, რომ OGP-სთან დაკავშირებული ღონისძიებები განახორციელონ.

2013 წლის ივლისამდე საქართველოს OGP-ისთვის სამართლებრივი ბაზა არ ჰქონდა. ამ მდგომარეობის გამოსასწორებლად საქართველოს მთავრობამ 2013 წლის 9 ივლისს მიიღო განკარგულება, რომლითაც OGP-ის ვადდებულებების შესრულება რამდენიმე უწყებას (მათ შორის, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს და სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს) დაევადა, ხოლო მათი გედამხედველობის ფუნქცია მთლიანად მთავრობას მიენიჭა.⁹ იმავე განკარგულებით იუსტიციის სამინისტროს ანადრეტიკური დეპარტამენტი განისაზღვრა წამყვან უწყებად, რომელიც პასუხისმგებელია OGP-ის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და შესრულების პროცესის კოორდინაციისთვის.

IRM-ის მკვლევარი შემოაღნიშნულ პროცესებს აკვირდება საწყისი ეტაპიდანვე, 2012 წლის აპრილიდან, მას, შემდეგ, რაც საქართველომ OGP-ის პირველი ეროვნული სამოქმედო გეგმა შეიმუშავა.

განმარტება მეთოდოლოგიასთან დაკავშირებით

IRM-ს ადგილებზე პარტნიორული ურთიერთობა აქვს გამოცდილი, დამოუკიდებელ მკვლევარ-ავტორებთან, რომელთა მეშვეობითაც დგება ანგარიშები და ისინი OGP-ის წევრი ყველა ქვეყნის მთავრობებს ეგზავნება. საქართველოში IRM-ის პარტნიორი იყო

დამოუკიდებელი მკვლევარი რაშა გოგიძე. ბატონმა გოგიძემ გააანალიზა მთავრობის თვითშეფასების ანგარიში, ჩაატარა ინტერვიუები სამოქალაქო საზოგადოებისა და შესაბამისი სამთავრობო უწყებების წარმომადგენლებთან, ასევე სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან. OGP-ის პერსონალმა და ექსპერტთა ჯგუფმა, თავის მხრივ, ეს წინსვრის ანგარიში გააანალიზეს.

ეს ანგარიში ეფუძნება OGP-ის სფეროში წინა ანგარიშს (საქართველოს წინსვრის ანგარიში 2012–13), რომელიც პირველი ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავებას და 2012 წლის 1 ივლისიდან 2013 წლის 30 ივნისამდე პერიოდში შესრულებას მოიცავდა.

მრავალი მოსაზრების ასახვისთვის IRM-ის მკვლევარმა ყველა შესაბამის დაინტერესებულ მხარესთან ინდივიდუალური და ჯგუფური შეხვედრები გამართა, მათ შორის, ჟურნალისტებთან ფორუმის ტიპის დისკუსია მოაწყო. IRM-ის მკვლევარმა ასევე გააანალიზა მთავრობისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ მომზადებული ყველა ძირითადი დოკუმენტი, მათ შორის, 2015 წლის სექტემბერში გამოქვეყნებული მთავრობის თვითშეფასების ანგარიშის პირველი პროექტი. ამ წინსვრის ანგარიშში აღნიშნულ დოკუმენტებზე მრავალი მითითებაა მოცემული.

შეხვედრების შეჯამება და მათ შესახებ უფრო დეტალური ინფორმაცია ამ ანგარიშის დანართშია მოცემული.

¹ საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრი, თბილისი, 2011 წლის 30 აგვისტო, <http://bit.ly/1t9uRWT>

² საერთაშორისო ბიუჯეტის თანამშრომლობა, ღია ბიუჯეტები ცვლის ცხოვრებას: ღია ბიუჯეტის ინდექსი, 2010 (ვაშინგტონი, კოლუმბიის ოქი), <http://bit.ly/1fAV22Y>

³ საქართველოს მთავრობა, დადგენილება „საჯარო ინფორმაციის ელექტრონული ფორმით მოხსენისა და პროაქტიული გამოქვეყნების შესახებ“, №219, 2013 წლის 26 აგვისტო, <http://bit.ly/1ht9ANZ>

⁴ სიმეონ ჯანკოვი, რაფაელ და პორტა, ფორენსიკო დოკუმენტის სიდიდის, ანდრეი შაიფერი, „პოლიტიკოსების მიერ გამოქვეყნებული ინფორმაცია“ (ტაკის ბიზნესის სკოლის სამუშაო კვლევა №2009–60), 2009, <http://bit.ly/19nDEfK>; ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაცია, „ინფორმაციის ტიპები, რომლის გამოქვეყნებაც ევალუაბთ გადაწყვეტილების მიმღებთ, და გამჭვირვალობის ღონე (2009)“ – „მთავრობა ერთი შეხედვით, 2009“, ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაცია, საფრანგეთი, 2009, გვ. 132, <http://bit.ly/13vGtqS>; რიჩარდ მესიკი, „შემოსავლები და ქონებრივი დეკლარაციები: მათი კორუფციამზე გავლენის გლობალური გამოდევნა“ (ნაშრომი მომზადდა კონფერენციისთვის, რომელიც შეეხებოდა ფაქტებზე დაფუძნებულ ანტიკორუფციულ პოლიტიკას და ორგანიზებული იყო ტაილანდის ეროვნული ანტიკორუფციული კომისიის მიერ მსოფლიო ბანკთან თანამშრომლობით, ბანკოვი, ტაილანდი, 2009 წლის 5–6 ივნისი), გვ. 16, <http://bit.ly/1cIokyf>

⁵ „ეკონომისტის“ ანალიტიკური განყოფილება, „2010 წლის დემოკრატიის ინდექსი: დემოკრატია უკან იხევს“ („ეკონომისტი“, ლონდონი, 2010), <http://bit.ly/eLC1rE>

⁶ ღია მმართველობის პარტნიორობის დამოუკიდებელი ანგარიშგების მექანიზმი: საქართველოს წინსვრის ანგარიში 2012–13, <http://bit.ly/12m9MBq>

⁷ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, საქართველო, ღია მმართველობის პარტნიორობის 2012–2013 წლების სამოქმედო გეგმის თვითშეფასების ანგარიში, 2014 წლის თებერვალი, <http://bit.ly/1ARhBiy>

⁸ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ღია მმართველობის საქართველოს ფორუმის სახელმძღვანელო წესები, <http://bit.ly/1xnGePV>

⁹ საქართველოს მთავრობა, განკარგულება „ღია მმართველობის პარტნიორობის საქართველოს სამოქმედო გეგმის განხორციელებისთვის აუცილებელ ღონისძიებათა შესახებ“, №775, 2013 წლის 9 ივნისი, <http://bit.ly/1QkIaIo>

II | სამოქმედო გეგმის შემუშავება

OGP-ის წევრი ქვეყნები OGP-ის საკუთარი ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავებისას კონსულტაციებისთვის დადგენილ პროცედურებს იცავენ.

OGP-ის სახელმძღვანელო დებულებების თანახმად, ქვეყანამ:

- საჯარო კონსულტაციების დაწყებამდე სურ მცირე ონლაინრეჟიმში უნდა გამოაქვეყნოს ინფორმაცია ამ კონსულტაციების დეტალების და ვადების შესახებ;
- უნდა მიიღოს რჩევები მთელი ქვეყნის მასშტაბით ფართო საზოგადოებისგან (მათ შორის, სამოქალაქო საზოგადოებისა და კერძო სექტორისგან); უნდა მოისმინოს აზრთა რაც შეიძლება მრავალფეროვანი სპექტრი; უნდა შეაჯამოს საჯარო კონსულტაციები და ონლაინრეჟიმში წარდგენილი ყველა ინდივიდუალური წერილობითი კომენტარი;
- კონსულტაციებში საზოგადოების უფრო აქტიურად ჩართვისთვის OGP-ის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები უნდა განახორციელოს;
- მოსახლეობასთან კონსულტაციები წინასწარი გაფრთხილების შემდეგ, საკმარისი პერიოდის გამოყოფით და სხვადასხვა მექანიზმის გამოყენებით უნდა ჩაატაროს, მათ შორის, უნდა გამართოს კონსულტაციები ონლაინ რეჟიმში და პირისპირ, რათა მოქალაქეებს ჩართულობის შესაძლებლობა ჰქონდეთ.

OGP-ის სახელმძღვანელო დებულებები კონსულტაციებისთვის კიდევ ერთ, მუხუთე მოთხოვნას ადგენს. ეს მოთხოვნა ჩამოყალიბებულია III განყოფილებაში („კონსულტაციები შესრულების პერიოდში“).

- OGP-ის განხორციელების საკითხებზე მრავალი დაინტერესებული მხარის მონაწილეობით კონსულტაციების ჩასატარებლად ქვეყნებმა უნდა ჩამოაყალიბონ ფორუმი – ეს შეიძლება იყოს უკვე ჩამოყალიბებული ან ახალი სუბიექტი.

საქართველოს მთავრობამ პირველი ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავების დროს ვერ შეასრულა საჯარო კონსულტაციების შესახებ OGP-ის მოთხოვნები. პირველ რიგში, მთავრობას არ გამოუქვეყნებია კონსულტაციების გეგმა და ინფორმაცია კონსულტაციების ვადების შესახებ და არ განუხორციელებია OGP-ის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები. მეორე, მან კონსულტაციები მხოლოდ ორ სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციასთან დაიწყო, სხვა ორგანიზაციებს კი ამ პროცესის შესახებ ინფორმაცია მოგვიანებით მიაწოდა. მესამე, მთავრობამ საჯარო კონსულტაციები OGP-ისთვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის წარდგენის მხოლოდ ბოლო ეტაპზე ჩაატარა. ეს კონსულტაციები OGP-ის ახად ვადებულებებზე საჯარო მოსაზრებების მიღებას არ გულისხმობდა. ისინი უფრო მთავრობის მიერ მიღებული გეგმის საზოგადოებისთვის გაცნობას ემსახურებოდა. გარდა ამისა, მთავრობას არ გამოუქვეყნებია საჯარო კომენტარების შეჯამება და არ მოუწვია საჯარო განხილვა იმისა, თუ რამდენად უპასუხებდა OGP-ის ვადებულებები მოქალაქეთა საჭიროებებს. და ბოლოს, ვადებულებები კარგად დაგეგმილი არ იყო და შეფასების ინდიკატორები აკრდა, რამაც მათი შესრულების პროგრესის შეფასება გაართულა.¹

მთავრობამ ზემოხსენებული ხარვეზები მეორე ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავების დროს გამოასწორა. კერძოდ, მან გამოაქვეყნა კონსულტაციების გეგმა და ინფორმაცია კონსულტაციების ვადების შესახებ, ფორუმის წევრები აქტიურად ჩართო ამ კონსულტაციებში და მედიას მიაწოდა

ინფორმაცია აღნიშნული პროცესის შესახებ. კონსულტაციებმა მთელი ქვეყანა მოიცვა და მათი მონაწილეების მოსაზრებები შემდეგ საბოლოო სამოქმედო გეგმაში აისახა. გარდა ამისა, მთავრობამ ონლაინსივრცეში გამოაქვეყნა იმ ქაღალეებიდან/სოფლებიდან მიღებული საჯარო კომენტარების უმეტესობა, სადაც კონსულტაციები ჩატარდა. და ბოლოს, ახალი ვადლებუდების დაგეგმვაში უფრო მეტი საჯარო უწყება იყო ჩართული.

მთავრობამ OGP-ის მიერ შემუშავებული ნიმუში გამოიყენა იმისთვის, რომ ამ ვადლებუდებისთვის დეტალური ინდიკატორები და ვადები დაემატებინა, რამაც მიღწეული პროგრესის შეფასება გააადვილა.

აღქმის გასაადვილებლად ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულებამდე და მისი შესრულების პროცესში ჩატარებული კონსულტაციების შესახებ ინფორმაცია ქვემოთ მოყვანილ ცხრილ 1-შია მოცემული.

ცხრილი 1 | სამოქმედო გეგმასთან დაკავშირებული კონსულტაციების პროცესი

მოქმედების ფაზა	OGP-ის პროცესის მოთხოვნა (OGP-ის სახელმძღვანელო დებულებების თავი)	შეასრულა თუ არა მთავრობამ ეს მოთხოვნა?
შემუშავების პროცესში	იყო თუ არა კონსულტაციების ვადების და პროცესის შესახებ ინფორმაცია ხელმისაწვდომი კონსულტაციების ჩატარებამდე?	დიახ
	იყო თუ არა ვადების შესახებ ინფორმაცია ხელმისაწვდომი ონლაინსივრცეში?	დიახ
	იყო თუ არა ვადების შესახებ ინფორმაცია ხელმისაწვდომი სხვა არხების მეშვეობით?	არა
	წარმოადგინეთ ვადების შესახებ ინფორმაციის შემცვერი ვებგვერდები.	საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ღია მმართველობა საქართველოს საჯარო კონსულტაციები 1. http://bit.ly/XnWnHf 2. http://bit.ly/1nYOslq
	იყო თუ არა უზრუნველყოფილი კონსულტაციების შესახებ წინასწარი შეტყობინება?	დიახ
	რამდენი დღით ადრე იყო უზრუნველყოფილი წინასწარი შეტყობინება?	3 დღით ადრე
	იყო თუ არა შეტყობინების ეს დრო ადეკვატური?	არა
	განახორციელა თუ არა მთავრობამ ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები?	არა
	წარმოადგინეთ ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციის შემცვერი ვებგვერდები.	არ არსებობს
ჩატარდა თუ არა ონლაინკონსულტაციები?	დიახ	

მოქმედების ფაზა	OGP-ის პროცესის მოთხოვნა (OGP-ის სახელმძღვანელო დებულებების თავი)	შეასრულა თუ არა მთავრობამ ეს მოთხოვნა?
შემუშავების პროცესში	წარმოადგინეთ ონლაინკონსულტაციების შესახებ ინფორმაციის შემცვერი გვერდები.	http://bit.ly/1oV3BNi
	ჩატარდა თუ არა პერსონალური კონსულტაციები?	დიახ
	იყო თუ არა საჯარო კომენტარების შეჯამება ხელმისაწვდომი?	დიახ
	წარმოადგინეთ საჯარო კომენტარების შეჯამების ამსახვერი ვებგვერდები.	http://bit.ly/1ogjsRA
	კონსულტაციები ყვედასთვის ღია იყო თუ მათში მონაწილეობა მხოლოდ მოწვევით შეიძლებოდა?	ღია
	მიუჩინეთ კონსულტაციებს შესაბამისი ადგილი IAP2-ის სკალაზე. ²	ჩართვა
შესრულების პროცესში	იყო თუ არა რეგულარული ფორუმი შესრულების პროცესში?	დიახ
	კონსულტაციები ყვედასთვის ღია იყო თუ – მათში მონაწილეობა მხოლოდ მოწვევით შეიძლებოდა?	მხოლოდ მოწვევით
	მიუჩინეთ კონსულტაციებს შესაბამისი ადგილი IAP2-ის სკალაზე.	თანამშრომლობა

წინასწარი შეტყობინება და ცნობიერების ამაღლება

2014 წლის მარტში საქართველოს იუსტიციის სამინისტრომ თავის ვებგვერდზე გამოაქვეყნა პერსონალური საჯარო კონსულტაციების განრიგი. ეს შეხვედრები 2014 წლის 15 მარტიდან 16 აპრილამდე პერიოდში უნდა გამართულიყო.³ ამავე დროს, იუსტიციის სამინისტრომ თავის ვებგვერდზე შექმნა ცაღვე განყოფილება, რომლის მეშვეობითაც მოქალაქეებს ახად ეროვნულ სამოქმედო გეგმასთან დაკავშირებით ონლაინკომენტარების გაგზავნა შეეძლოთ.⁴ თუმცა, წინა ეროვნული სამოქმედო გეგმის მსგავსად, ფართო საზოგადოებას იუსტიციის სამინისტროს ონლაინ კონსულტაციების მოდულის შესახებ ინფორმაცია არ ჰქონდა და სამინისტროს აქტიურად არ უმუშავია იმისთვის, რომ ეს მოდული მთავრობისთვის კომენტარების გასაგზავნად რაც შეიძლება მეტ მოქალაქეს გამოეყენებინა. ეს იმიტომაც იყო განპირობებული, რომ OGP-ის განყოფილებას კვდავ არ უჭირავს თვადსაჩინო ადგილი იუსტიციის სამინისტროს ვებგვერდზე და OGP-ის სფეროში მთავრობის საქმიანობის შესახებ

ინფორმაციის მოძიება რთულია.

OGP-ის საკონსულტაციო შეხვედრების შესახებ ინფორმაცია, იუსტიციის სამინისტროს გარდა, ადგილობრივმა ხელისუფლებამ და დედაქალაქსა და რეგიონებში მომუშავე რამდენიმე პოპულარულმა ონლაინმედიაგამოცემამაც გამოაქვეყნეს.^{5,6,7} ამ შეხვედრების განრიგი და მოკლე აღწერა გამოაქვეყნა ასევე ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტმა (IDFI), რომელიც ღია მმართველობის სფეროში ერთ-ერთი რიდერი არასამთავრობო ორგანიზაციაა.^{8,9} თუმცა OGP-ის საკონსულტაციო შეხვედრების შესახებ ინფორმაცია არ გაუვრცელებიათ საზოგადოებრივ მაუწყებელსა და სხვა პოპულარულ ეროვნულ სატელევიზიო არხებს – „რუსთავი 2“-სა და „იმედს“. ეს კიდევ ერთხელ მიუთითებს იმაზე, რომ საქართველოში OGP-ის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ღონე კვდავ დაბადია.

ამ მდგომარეობის გამოსასწორებლად იუსტიციის სამინისტრომ სამოქმედო გეგმის შემუშავების შემდეგ, USAID-ის კარგი მმართველობის ინიციატივის (GGI) პროექტთან და IDFI-სთან მჭიდრო თანამშრომლობით, საზოგადოებრივი

ცნობიერების ამაღლების კამპანია ჩაატარა. კერძოდ, შეიქმნა სოციალური რეკლამა, რომელიც სხვადასხვა ტელეარხზე გავიდა.¹⁰ გარდა ამისა, OGP-ის საჯარო საკონსულტაციო შეხვედრების მონაწილეებს დაურიგდათ ბროშურა, რომელიც მოცემული იყო სამოქმედო გეგმის მოკლე შეჯამება ქართულ და ინგლისურ ენებზე.¹¹

კონსულტაციების ხარისხი და მასშტაბები

იუსტიციის სამინისტრომ OGP-ის ნიმუშის მიხედვით შეიმუშავა ეროვნული სამოქმედო გეგმის თავდაპირველი ვერსია და ის განახლებული ფორუმის წევრებს გააცნო. სამინისტრომ შესაბამის საჯარო უწყებებს მოცემულ ნიმუშში თავიანთი ვადდებულებების შეტანა, ხოლო არასამთავრობო ორგანიზაციებს – საკუთარი რეკომენდაციების ან ვადდებულებების პროექტის წარმოდგენა სთხოვა. ამავე დროს, იუსტიციის სამინისტრომ და ფორუმის წევრმა არასამთავრობო ორგანიზაციებმა სხვადასხვა რეგიონში საჯარო შეხვედრები გამართეს. ამ შეხვედრებზე მათ მოაწყვეს პრეზენტაციები OGP-ისა და ამ ინიციატივაში საქართველოს მონაწილეობის შესახებ და მოქალაქეებს მეორე ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შესატანად პრიორიტეტების განსაზღვრა სთხოვეს. ამ შეხვედრებზე და ფორუმის წევრებისგან ცალკე მიღებულ კომენტარებზე დაყრდნობით, იუსტიციის სამინისტრომ სამოქმედო გეგმის პირველი პროექტი 2014 წლის აპრილში წარმოადგინა. აღვიღებრივი არასამთავრობო ორგანიზაციებისგან მიღებული დამატებითი რეკომენდაციების სამოქმედო გეგმაში ასახვის შემდეგ საბოლოო დოკუმენტი სამინისტრომ OGP-ს 2014 წლის ივნისში წარუდგინა.¹²

ღია მმართველობის პარტნიორობის საქართველოს 2014–2015 წლების სამოქმედო გეგმის შემუშავებისას იუსტიციის სამინისტრომ საჯარო კონსულტაციები წინასწარ შეიმუშავებული გრაფიკის მიხედვით უფრო მეტ ქადაქსა და რეგიონში ჩაატარა, ვიდრე წინა ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავების დროს. კერძოდ, სამინისტრომ, ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის წევრებთან თანამშრომლობით, სურ 19 საკონსულტაციო შეხვედრა გამართა. ეს შეხვედრები საქართველოს 9 რეგიონის 15 ქადაქსა და სოფელში მოეწყო.¹³ შეხვედრებში ადგილობრივი ხელისუფლების, არასამთავრობო ორგანიზაციების, პოლიტიკური პარტიების,

ბიზნესის, აკადემიური წრეების და პროფესიული კავშირების წარმომადგენლები და ჟურნალისტები მონაწილეობდნენ.^{14,15}

როგორც ზემოთ აღინიშნა, იუსტიციის სამინისტრომ თავის ვებგვერდზე ონლაინკონსულტაციების ჩასატარებლად ცალკე მოდული შექმნა. თუმცა სამინისტროს არ გამოუქვეყნებია ინფორმაცია მოქალაქეებისგან მიღებული ონლაინკომენტარების რაოდენობისა და შინაარსის შესახებ, რაც ართულებს ამ მოდულის საზოგადოებაზე გავლენის შეფასებას. ამასთანავე, იუსტიციის სამინისტრომ გამოაქვეყნა პერსონალური საკონსულტაციო შეხვედრების ოქმები, რაც დადებითი ფაქტია.¹⁶ ამ ოქმების მიხედვით, მოქალაქეებს ყველაზე მეტად ინტერნეტის, სამუშაო ადგილებისა და საჯარო სერვისების შეზღუდული ხელმისაწვდომობა აწუხებდათ. ამავე დროს, ისინი სახელმწიფო ხარჯების შესახებ უფრო მეტ ინფორმაციას და გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობის უკეთეს შესაძლებლობას ითხოვდნენ.¹⁷

გარდა ამისა, ფორუმის წევრმა არასამთავრობო ორგანიზაციებმა IDFI-ის მეთაურობით სამოქმედო გეგმაში შესატანად ექვსი ვადდებულება წარმოადგინეს:

1. საჯარო პეტიციებისა და კონსულტაციებისთვის ონლაინპლატფორმის შექმნა;
2. საკანონმდებლო პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის ხელშეწყობა;
3. დანაშაულის სტატისტიკის საჯარო ხელმისაწვდომობის გაზრდა;
4. მოქალაქეთა ფარული მიყურადების კანონმდებლობის გაუმჯობესება და შესაბამისი სტატისტიკის გამოქვეყნება;
5. სახელმწიფო ხარჯების გამჭვირვალეობის გაზრდა;
6. ეროვნული არქივის გამჭვირვალეობის გაზრდა.¹⁸

ამავე დროს, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“ მთავრობას კიდევ ორი ვადებულების აღება შესთავაზა:

1. საბიუჯეტო პროცესებში მოქალაქეთა ჩართულობის ინსტიტუციური მექანიზმების შექმნა;
2. მოქალაქის ბიუჯეტის (რომელიც სახელმწიფო ბიუჯეტის გამართივებული, ნაკვებად ტექნიკური ვარიანტია) სავადღებულო გამოქვეყნება.

მთავრობა დათანხმდა, სამოქმედო გეგმაში შეეტანა შეთავაზებული ვადებულებები, გარდა ორისა (საკანონმდებლო პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის ხელშეწყობა და მოქალაქის ბიუჯეტის სავადღებულო გამოქვეყნება).¹⁹

მთლიანობაში, მთავრობის მიერ ჩატარებულმა საჯარო კონსულტაციებმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა აზრთა სხვადასხვაობის უზრუნველყოფაში. ამ მოსაზრებების უმეტესობა გათვალისწინებულ იქნა მეორე ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში, რაც ყველა ადგილობრივმა დაინტერესებულმა მხარემ პოზიტიურად შეაფასა.²⁰

დამატებითი ინფორმაცია

საქართველოში OGP-ის საჯარო კონსულტაციების მთელ პროცესს ძირითადად წარმართავდა იუსტიციის სამინისტროს ანაღიტიკური დეპარტამენტი ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის წევრებთან აქტიური თანამშრომლობით. ძირითადი ნაკვი ის იყო, რომ ამ პროცესში პრემიერ-მინისტრის კაბინეტი, პარლამენტი და კერძო სექტორი არ იყვნენ ჩართული.

¹ ღია მმართველობის პარტნიორობის დამოუკიდებელი ანგარიშგების მექანიზმი: საქართველოს წინსვლის ანგარიში 2012–13, <http://bit.ly/12m9MBq>

² IAP2-ის მოქალაქეთა ჩართულობის სკალა, მოქალაქეთა ჩართულობის საერთაშორისო ასოციაცია, <http://bit.ly/1kMmLYC>

³ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ღია მმართველობა საქართველო, საჯარო კონსულტაციები 2014, <http://bit.ly/XnWnHf>

⁴ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ონლაინკონსულტაციების მოდული, <http://bit.ly/1oV3BNI>

⁵ ღია მმართველობის პარტნიორობა – პრეზენტაცია, თვითმმართველი ქალაქი თედავი, 2014 წლის 17 მარტი, <http://bit.ly/1MXeyv5>

⁶ „ინტერპრენიუსი“, „მთავრობამ ქუთაისში საჯარო კონსულტაცია გამართა“, 2014 წლის 22 მარტი, <http://bit.ly/1qPmxQq>

⁷ „ინტერპრენიუსი“, „რუსთაველაში საჯარო დისკუსია გაიმართა“, 2014 წლის 19 მარტი, <http://bit.ly/1nRyD8x>

⁸ IDFI, „ღია მმართველობა საქართველო – საჯარო კონსულტაციები 2014“, 2014 წლის 17 მარტი, <http://bit.ly/1nY0sLq>

⁹ IDFI, „ღია მმართველობა – საჯარო კონსულტაციები თედავი“, 2014 წლის 18 მარტი, <http://bit.ly/1q0DxRs>

¹⁰ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ღია მმართველობა საქართველო 2014–2015, <http://bit.ly/1kpoQXS>

¹¹ ქუთაველი ცანავა, ღია მმართველობა საქართველოს ეროვნული კოორდინატორი, კომენტარები IRM-ის ანგარიშის პროექტზე, 2015 წლის 7 დეკემბერი

¹² საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ღია მმართველობა საქართველოს 2014–2015 წწ. სამოქმედო გეგმა, <http://bit.ly/12D079H>

¹³ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ღია მმართველობა საქართველო, საჯარო კონსულტაციები 2014, <http://bit.ly/XnWnHf>

¹⁴ ღია მმართველობის პარტნიორობის სამოქმედო გეგმა, საქართველო, 2014–2015, გვ. 4, <http://bit.ly/1pLwPdI>

¹⁵ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ღია მმართველობა საქართველო, საჯარო კონსულტაციები 2014, <http://bit.ly/1pa4xxn>

¹⁶ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, საჯარო კონსულტაციების ოქმები, <http://bit.ly/1ogjsRA>

¹⁷ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, საჯარო კონსულტაციების ოქმები, <http://bit.ly/1ogjsRA>

¹⁸ IDFI, „რეკომენდაციები ღია მმართველობის პარტნიორობისთვის საქართველოს მთავრობის სამოქმედო გეგმასთან (2014–2015) დაკავშირებით“, 2014 წლის მაისი, <http://bit.ly/V14mYV>

¹⁹ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“ რეკომენდაციები საქართველოს ღია მმართველობის პარტნიორობის 2014–2015 წლების ეროვნულ სამოქმედო გეგმასთან დაკავშირებით, 2014 წლის 15 მაისი

²⁰ IDFI, „2014–15 წლების სამოქმედო გეგმა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ შემუშავებული რეკომენდაციები“, 2014 წლის 5 აგვისტო (რეკომენდაციები ღია მმართველობის პარტნიორობისთვის საქართველოს მთავრობის სამოქმედო გეგმასთან (2014–2015) დაკავშირებით, 2014 წლის მაისი), <http://bit.ly/1rwsLhS>

III | სამოქმედო გეგმის შესრულება

ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი არის ეროვნულ დონეზე ძირითადი საკოორდინაციო მექანიზმი სამოქმედო გეგმის ვადდებულებების შემუშავებისა და შესრულების ხელშესაწყობად.

ქვეყნების OGP-ში გაწევრებისას მათი მთავრობები ვადდებულებას იღებენ, ჩამოაყალიბონ ფორუმი მრავალი დაინტერესებული მხარის მონაწილეობით OGP-ის განხორციელების საკითხებზე კონსულტაციების რეგულარულ ჩატარებისთვის. ეს შეიძლება იყოს უკვე ჩამოყალიბებული ან სრულიად ახალი ფორუმი. ამ თავში მასთან დაკავშირებული ინფორმაციის შეჭამებაა მოცემული.

ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი არის ეროვნულ დონეზე ძირითადი საკოორდინაციო მექანიზმი სამოქმედო გეგმის ვადდებულებების შემუშავებისა და შესრულების ხელშესაწყობად. ახალი სახელმძღვანელო წესების მიხედვით, ფორუმი მთლიანად OGP-ზეა ორიენტირებული და სამ ძირითად მიზანს ემსახურება: 1) საქართველოში ღია მმართველობის საკითხებზე რეკომენდაციების შემუშავება, OGP-ის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავების ხელშეწყობა და საჯარო კონსულტაციების ჩატარება; 2) ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულებისა და მისი მონიტორინგის ხელშეწყობა; 3) OGP-ის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება.¹

ფორუმს ახლა უფრო მეტი წევრი ჰყავს. მათ შორის არიან კონკრეტული ვადდებულებების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი საჯარო უწყებები, ასევე საერთაშორისო და ადგილობრივი ორგანიზაციები, რომლებიც ადრე ფორუმში ჩართული არ იყვნენ (კერძოდ, ეროვნულ-დემოკრატიული ინსტიტუტი (NDI), გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP) და ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაცია „პარტნიორობა საგზაო უსაფრთხოებისთვის“).² არასამთავრობო ორგანიზაციები ფორუმის წევრები მათი ინტერესისა და OGP-ის სფეროში გამოცდილების არსებობის შემთხვევაში შეიძლება გახდნენ. ის, ვინც ფორუმის საქმიანობაში თავიდანვე

მონაწილეობდა, ავტომატურად გახდა განახლებული ფორუმის წევრი. ამჟამად ფორუმის წევრები არ არიან ბიზნესის წარმომადგენლები, ხოლო არასამთავრობო სექტორს კვლავ მხოლოდ პროფესიული ორგანიზაციები წარმოადგენენ. ფორუმს მის წევრებს შორის გენდერული ბალანსის დასაცავად წესები არ აქვს. ფორუმში გაწევრებისთვის შეზღუდვა არ არსებობს. დაინტერესებულმა ორგანიზაციებმა იუსტიციის სამინისტროს მათთვის ამ მიზნით მოსაწვევის გაგზავნა უნდა სთხოვონ.

ახალი სახელმძღვანელო წესების მიხედვით, ფორუმს ჰყავს ორი თანათავმჯდომარე/მომხსენებელი, რომლებიც დისკუსიებს წარმართავენ: ერთი – მთავრობას წარმოადგენს, ხოლო მეორე – სამოქალაქო საზოგადოებას. ორივე თანათავმჯდომარე ფორუმის წევრებს აწვდის ინფორმაციას მათ შესაბამის სექტორებში სიახლეების შესახებ.³ ფორუმის მეორე შეხვედრაზე, რომელიც 2014 წლის 5 თებერვალს გაიმართა, ფორუმის წევრებმა ფორუმის თანათავმჯდომარეებად იუსტიციის სამინისტროს ანალიტიკური დეპარტამენტის უფროსი და ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის (IDFI) დირექტორი აირჩიეს.⁴ წინა პრაქტიკის მიხედვით, ფორუმის შეხვედრებს პერსონალური კონსულტაციების ფორმა აქვს და ისინი თვეში ერთხელ თბილისში, იუსტიციის სამინისტროში ტარდება. ფორუმის წევრები შეთანხმდნენ, რომ ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულების პერიოდში ფორუმის შეხვედრები ორ თვეში ერთხელ, უფრო არსებითი შინაარსის საკითხების განსახილველად დისკუსიებისთვის გაემართათ. შეხვედრების დღის წესრიგს იუსტიციის სამინისტროს ანალიტიკური დეპარტამენტი განსაზღვრავს, ხოლო არასამთავრობო ორგანიზაციები კითხვებს სვამენ და თავიანთ ხედვებს წარმოადგენენ. რეგულარული შეხვედრების

გარდა, 2014 წლის მარტსა და ივნისში მოეწყო რამდენიმე სპეციალური შეხვედრა და მრგვალი მაგიდა ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესის ხელშესაწყობად.⁵ განახლებულ ფორუმთან დაკავშირებული დადებითი ცვლილებაა ის, რომ იუსტიციის სამინისტრომ ფორუმის შეხვედრების ოქმების გამოქვეყნება დაიწყო.⁶

¹ ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის სახელმძღვანელო წესები, 2014 წლის 15 იანვარი

² ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის მესამე შეხვედრის ოქმი, 2014 წლის 5 მარტი, <http://bit.ly/1rVRx0d>

³ ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის მესამე შეხვედრის ოქმი, 2014 წლის 5 მარტი, <http://bit.ly/1rVRx0d>

⁴ ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის მეორე შეხვედრის ოქმი, 2014 წლის 5 თებერვალი, <http://bit.ly/1m4Nwzz>

⁵ „ინტერპრესნიუსი“, „ღია მმართველობა საქართველოს 2014–2015 წლების სამოქმედო გეგმის პროექტის პრეზენტაცია გაიმართა“, 2014 წლის 6 ივნისი, <http://bit.ly/1nRyL85>

⁶ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის შეხვედრების ოქმები, <http://bit.ly/1ocKaPn>

⁷ საქართველოს პარლამენტი, საქართველოს ღია პარლამენტის სამოქმედო გეგმა (2015–2016), <http://bit.ly/1P2b1r7>

IV | სამოქმედო გეგმის შინაარსის ანაღიზი

OGP-ის წევრი ყოველი ქვეყნის მთავრობა შეიმუშავებს მისი ქვეყნის OGP-ის ეროვნულ სამოქმედო გეგმას, რომელიც პირველ ორწლიან პერიოდში გათვლილ კონკრეტულ ვადებზე უნდა შეიცავდეს. თითოეული მთავრობა საკუთარი ქვეყნის OGP-ის ეროვნულ სამოქმედო გეგმას მის მიერ არჩეულ დიდ გამოწვევებთან დაკავშირებული ძირისხმევის გაზიარებით იწყებს. ამ გამოწვევათა შორისაა ღია მმართველობის კონკრეტული სტრატეგიები და მიმდინარე პროგრამები. ამის შემდეგ სამოქმედო გეგმაში ასახულია OGP-ის წინაშე მთავრობის ვადებზე უნდა შეესრულებას შესაბამის სტრატეგიულ სფეროში მის საქმიანობას არსებული საწყისი ნიშნულიდან წინ წასწევს. ეს ვადებზე უნდა არსებობდეს არსებულ ძირისხმევას ემყარებოდეს, მიმდინარე რეფორმების დასასრულებლად ახალ ზომებს გულისხმობდეს ან სრულიად ახალ სფეროში ახალ წამოწყებას ნიშნავდეს.

OGP-ის ვადებზე უნდა მთავრობის წინაშე მდგარ ხუთ „დიდ გამოწვევას“ უნდა უკავშირდებოდეს. OGP აღიარებს, რომ ყოველ ქვეყანას საკუთარი, განსხვავებული საწყისი ნიშნული აქვს. თითოეულმა ქვეყანამ თავად უნდა აირჩიოს ის დიდი გამოწვევები და მათთან დაკავშირებული კონკრეტული ვადებზე უნდა იყოს ყველაზე უკეთ მიესადაგება მის სპეციფიკას. დაუშვებელია სამოქმედო გეგმის, სტანდარტის თუ კონკრეტული ვადებზე უნდა რომელიმე ქვეყნისთვის თავს მოხვევა.

OGP-ის ხუთი დიდი გამოწვევაა:

1. საჯარო მომსახურების გაუმჯობესება – ზომები, რომელიც სახელმწიფო სერვისების გაუმჯობესების ან კერძო სექტორში სიახლეების დანერგვის ხელშეწყობას გულისხმობს და მოქალაქეთა მომსახურების სრულ სპექტრს (მათ შორის, ჯანმრთელობის დაცვას, განათლებას, სისხლის სამართალწარმოებას, წყარომომარაგებას, ელექტროენერჯით უზრუნველყოფას, სატელეკომუნიკაციო მომსახურებას და

ყველა სხვა მნიშვნელოვან მომსახურებას) მოიცავს.

- 2. საჯარო სექტორში კეთილსინდისიერების ამაღლება** – ზომები, რომელიც ეხება ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა კორუფცია, საზოგადოებრივი ეთიკა, ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, საარჩევნო კამპანიის დაფინანსების რეფორმა და მედიისა და სამოქალაქო საზოგადოების თავისუფლება.
- 3. სახელმწიფო რესურსების უფრო ეფექტიანად მართვა** – ზომები, რომელიც ბიუჯეტს, შესყიდვებს, ბუნებრივ რესურსებს და საგარეო დახმარებას ეხება.
- 4. უფრო უსაფრთხო საზოგადოების შექმნა** – ზომები, რომელიც საზოგადოებრივ უსაფრთხოებას, კატასტროფებითა და კრიზისული სიტუაციებით გამოწვეულ და გარემოსაღმი მიმართულ საფრთხეებს ეხება.
- 5. კორპორაციული ანგარიშვადლებების გამზრდა** – ზომები, რომელიც ეხება ისეთ საკითხებთან დაკავშირებულ კორპორაციულ პასუხისმგებლობას, როგორებიცაა გარემოს დაცვა, კორუფციასთან ბრძოლა, მომხმარებელთა დაცვა და საზოგადოებრივი ჩართულობა.

გარდა იმისა, რომ კონკრეტული ვადებზე უნდა ნებისმიერი დიდი გამოწვევის შემთხვევაში მოქნილი უნდა იყოს და თითოეული ქვეყნის უნიკალურ სპეციფიკასთან მორგების საშუალებას უნდა იძლეოდეს, OGP-ის ყველა ვადებზე უნდა შეესაბამებოდეს ღია მმართველობის იმ ღირებულებებს, რომელიც მოცემულია OGP-ის სახელმძღვანელო წესებსა და ღია მმართველობის დეკლარაციაში, რომელსაც OGP-ის წევრმა ყველა ქვეყანამ მოაწერა ხელი.

IRM ღია მმართველობის ძირითად ღირებულებებთან შესაბამისობის შესაფასებლად შემდეგ განმარტებებს იყენებს:

- **ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა** – ეს ვადღებულებები:
 - ეხება მთავრობის მიერ დაცულ ინფორმაციას;
 - გულისხმობს არა მხოლოდ მონაცემებს, არამედ ყველა სახის ინფორმაციას;
 - შეიძლება მოიცავდეს ინფორმაციის პრაქტიკულ ან რეაქტიურ გამოქვეყნებას;
 - შეიძლება გულისხმობდეს ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უფლების გაფართოებას;
 - უნდა უზრუნველყოფდეს ინფორმაციის ღიაობას (არ უნდა აწესებდეს პრივილეგიებს ან განკუთვნილი არ უნდა იყოს მხოლოდ მთავრობის შიდა მოხმარებისთვის).

- **მოქალაქეთა ჩართულობა** – მთავრობები ცდილობენ მოახდინონ მოქალაქეთა მობილიზება, რათა მათ მონაწილეობა მიიღონ საჯარო დებატებში, წარმოადგინონ თავიანთი მოსაზრებები და საკუთარი წვლილი შეიტანონ უფრო ანგარიშვადლებული, ინოვაციური და ეფექტიანი მმართველობის დანერგვაში. მოქალაქეთა ჩართულობასთან დაკავშირებული ვადღებულებები:
 - გულისხმობს გადაწყვეტილების მიღების პროცესის ღიაობას ყველა დაინტერესებული მხარისთვის. ასეთი ფორუმები, ჩვეულებრივ, მთავრობის ან მთავრობის მიერ სათანადო უფლებებით აღჭურვილი სუბიექტების მიერაა შექმნილი და, შესაბამისად, გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე ინფორმირებულობის უზრუნველსაყოფად „ზემოდან ქვემოთ“ იმართება;
 - ხშირად შეიცავს ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ედემენტებს, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების დაინტერესებული წევრების ეფექტიანი ჩართულობა;
 - ხშირად მოიცავს მოქალაქეთა იმ უფლების გაფართოებას, რომ მათი ესმოდეტ, მაგრამ აუცილებლად არ გულისხმობს მოქალაქეთა მოსაზრებების გათვალისწინებას.

- **საჯარო ანგარიშვადლებულება** – მოქმედებს წესები, რეგულაციები და მექანიზმები, რომლებიც ხელისუფლების წარმომადგენლებს

მოუწოდებს, დაასაბუთონ თავიანთი ქმედებები, რეაგირება მოახდინონ კრიტიკაზე ან მათთვის წაყენებულ მოთხოვნებზე და იკისრონ პასუხისმგებლობა კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნების ან აღებული ვადღებულებების შეუსრულებლობისთვის. ასეთი ვადღებულებები, როგორც ღია მმართველობის ნაწილი, ღიაობის ედემენტს უნდა შეიცავდეს, რაც იმას გულისხმობს, რომ ისინი არ უნდა მოიცავდენ მხოლოდ შიდა სამთავრობო ანგარიშვადლებულების სისტემებს, რომლებსაც საჯარო კომპონენტი არ აქვთ.

- **ტექნოლოგიები და ინოვაცია გამჭვირვადობისა და ანგარიშვადლებულებისათვის** – ტექნოლოგიებთან და ინოვაციასთან დაკავშირებული ვადღებულებები ნერგავს ახად ტექნოლოგიებს, ასევე ქმნის ახად შესაძლებლობებს ინფორმაციის გაზიარებისთვის, მოქალაქეთა ჩართულობისა და თანამშრომლობისთვის. ტექნოლოგიებთან და ინოვაციასთან დაკავშირებული ვადღებულებები:
 - უფრო მეტ ინფორმაციას უნდა ასაჯაროებდეს იმ გზით, რომელიც მოქალაქეებს საშუალებას მისცემს, უკეთ გაიგონ, რას აკეთებს მთავრობა მათთვის, და მთავრობის გადაწყვეტილებებზე გავლენა მოახდინონ;
 - შეიძლება მიზნად ისახავდეს, დაეხმაროს მთავრობებსა და მოქალაქეებს, რომ მათ ღიაობისა და ანგარიშვადლებულებისთვის ტექნოლოგიები გამოიყენონ;
 - შეიძლება თანაბრად დაეხმაროს საჯარო მოხელეებსა და მოქალაქეებს ტექნოლოგიების გამოყენებაში;
 - შეიძლება ორიენტირებული იყოს ეროვნულ, რეგიონულ ან/და ადგილობრივ დონეზე – სადაც, მთავრობის აზრით, ღია მმართველობის დონისძიებები ყველაზე ეფექტიანი ექნება.

მთავრობებს კარგად უნდა ესმოდეტ, რომ ღია მმართველობის ვადღებულებების შესრულება ხშირად მრავალწლიან პროცესს გულისხმობს, და შესაბამისად, მათ საკუთარი ვადღებულებებისთვის უნდა განსაზღვრონ ვადები და კრიტერიუმები, რომლებიც მიუთითებს, რა არის განსახორციელებელი ყოველ წელს და ყველაგან, სადაც კი შესაძლებელია. ამ თავში დაწვრილებით არის განხილული თითოეული

ვადღებულება, რომელიც საქართველომ თავის ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შეიტანა.

თუმცა თითოეული ვადღებულების ამსახვედ მონაცემთა გრაფაში განთავსებულ ინდიკატორთა უმეტესობა თვითგანმარტებას ექვემდებარება, ზოგიერთი მათგანი დამატებით განმარტებას საჭიროებს.

1. შესაბამისობა: IRM-ის მკვლევარმა თითოეული ვადღებულება OGP-ის ღირებულებებთან და OGP-ის დიდ გამოწვევებთან მისი შესაბამისობის მიხედვით შეაფასა.

- OGP-ის ღირებულებები: გაურკვეველია, როგორია OGP-ის ღირებულებებთან OGP-ის ზოგიერთი ვადღებულების მიმართება. ამგვარი შემთხვევების დასადგენად IRM-ის მკვლევარმა დასკვნა ვადღებულების ტექსტის დეტალური შესწავლის საფუძველზე გამოიტანა. ამ გზით დგინდება ვადღებულებები, რომლებიც უკეთ გამოხატავს ღიაობის ფუნდამენტურ საკითხებთან მათ მიმართებას.
- დიდი გამოწვევები: გარკვეული ვადღებულებები შეიძლება ერთზე მეტ დიდ გამოწვევასთან იყოს დაკავშირებული. თუმცა ანალიტიკოსმა მხოლოდ ის ვადღებულებები აღნიშნა, რომლებიც მთავრობამ გამოკვეთა.

2. ამბიციუა: IRM-ის მკვლევარმა თითოეული ვადღებულება შეაფასა მისი ამბიციურობის მიხედვით, კერძოდ, არსებული საწყისი ნიშნურიდან რამდენად წინ სწევს მთავრობის საქმიანობას ვადღებულებიდან გამომდინარე ახალი ან მიმდინარე ღონისძიებები.

- პოტენციური შედეგი: „ამბიციის“ ფართოდ განმარტებისთვის IRM-ის მკვლევარმა გააანალიზა, პოტენციურად რამდენად ტრანსფორმაციული შეიძლება იყოს ვადღებულება კონკრეტული პოლიტიკის სფეროში. ამას მკვლევარი ანალიზის შედეგებისა და სახელმწიფო პოლიტიკის ექსპერტის რანგში მუშაობის შედეგად დაგროვილი გამოცდილების საფუძველზე აკეთებს.
- ახალი თუ ადრე არსებული: ფაქტებზე დაყრდნობით, IRM-ის მკვლევარმა ასევე

დაადგინა, ეფუძნებოდა თუ არა ცადკეული ვადღებულებები სამოქმედო გეგმის მიღებამდე არსებულ რაიმე ქმედებას.

3. ვადები: IRM-ის მკვლევარმა თითოეული ვადღებულება მისი შესრულების ვადების მიხედვით შეაფასა, მაშინაც კი, როდესაც მკაფიო საბოლოო შედეგები და წერილობითი მიღწევები მითითებული არ იყო.

- დასრულების პროგნოზირება: ინფორმაციის არარსებობის შემთხვევაში IRM-ის მკვლევარი გადაწყვეტილებას იმ ფაქტების საფუძველზე იღებს, რომლებიც მიუთითებს, რამდენად წინ წაიწვედა კონკრეტული ვადღებულება შეფასების პერიოდის დასასრულს.

ვადღებულებების ზოგადი მიმოხილვა

ღია მმართველობის პარტნიორობის საქართველოს 2014–2015 წლების სამოქმედო გეგმა შეიცავს 29 ვადღებულებას, რომლებიც ოთხ დიდ გამოწვევას უპასუხებს: საჯარო მომსახურების გაუმჯობესება, საჯარო სექტორში კეთილდღეობის ამაღლება, სახელმწიფო რესურსების უფრო ეფექტიანად მართვა, უფრო უსაფრთხო საზოგადოების შექმნა. ამ ვადღებულებების შესრულებისთვის პასუხისმგებლობა სურ 16–მა საჯარო უწყებამ აიღო. მათგან 5 იუსტიციის სამინისტროს ექვემდებარება. ვადღებულებების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი უწყებები არიან ასევე უზენაესი სასამართლო და 3 დამოუკიდებელი უწყება – სახელმწიფო აუდიტის სამსახური, სახელმწიფო შესყიდვების სამსახური და საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია (ცესკო), არჩევითი ორგანოები (პარლამენტი და საკრებულოები) კი ასეთ უწყებათა შორის არ არის. 2015 წლის აპრილში პარლამენტი საპარლამენტო ღიაობის დეკლარაციას შეუერთდა და იმავე წლის ივლისში ღია პარლამენტის სამოქმედო გეგმა მიიღო.

ვადღებულებების აღქმის გასაადვილებლად IRM-მა ისინი ეროვნული სამოქმედო გეგმისგან განსხვავებულად დააჯგუფა. კერძოდ, ვადღებულებები, მთავრობის მიერ წარმოდგენილი 4 თემის ნაცვლად, 16 თემის მიხედვით დაჯგუფდა. დაჯგუფების დროს IRM-ისთვის ძირითადი კრიტერიუმი იყო, ვადღებულებები იმ თემების მიხედვით დაჯგუფებულიყო, რომლებსაც ისინი ფარავდნენ. მთავრობამ ყველა (29)

ვადღებულება OGP-ის ოთხი დიდი გამოწვევის (საჯარო მომსახურების გაუმჯობესება, საჯარო სექტორში კეთილსინდისიერების ამაღლება, სახელმწიფო რესურსების უფრო ეფექტიანად მართვა, უფრო უსაფრთხო საზოგადოების შექმნა) მიხედვით დააჯგუფა. თუმცა ამან ვერ უზრუნველყო იმ თემების ზუსტად წარმოდგენა, რომლებსაც ვადღებულებები რეალურად ფარავს. ზოგიერთი ვადღებულება, რომლებიც საჯარო მომსახურების ჯგუფში შედის, კერძოდ, „მომხმარებლის ხმა“ და data.gov.ge, ღია მონაცემებისა და მოქალაქეთა ჩართულობისთვის უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე საჯარო მომსახურების მიწოდებისთვის. მთავრობას ვადღებულებების დაჯგუფების დროს ეს თემები ნათლად არ გაუმინანავს. ამის საპასუხოდ IRM-მა მსგავსი ვადღებულებებისთვის ცალკე ჯგუფები შექმნა. გარდა ამისა, ეროვნული სამოქმედო გეგმა შეიცავს სახელმწიფო შესყიდვების ეფექტრონული სისტემის გაფართოების ვადღებულებას, რომლის მსგავსი სხვა ვადღებულება გეგმაში არ არის. IRM-მა ასეთი ცალკე მდგომი ვადღებულებები დაჯგუფებული ვადღებულებებისგან გაცალკევებით განათავსა. ამასთანავე, IRM-მა გააერთიანა თითოეული ვადღებულებისთვის შექმნილი ინდიკატორები, მათი ტექნიკური ხასიათიდან გამომდინარე. შესაბამისად, ეს ანგარიში არის ვადღებულების შეფასება და არა მისი ინდიკატორებისა. ვადღებულებები ეროვნული სამოქმედო გეგმის ნუმერაციის მიხედვით არის დანომრილი. სხვაობა ერთადერთია და ვადღებულებების საერთო რაოდენობას შეეხება. სამოქმედო გეგმაში წერია, რომ მასში სურ 27 ვადღებულებაა, მაგრამ რეალურად გეგმაში 29 ვადღებულებაა წარმოდგენილი. კერძოდ, მთავრობამ №1ა და №1ბ ვადღებულებები, ასევე №ნა და №ნბ ვადღებულებები ორ ვადღებულებად გააერთიანა, თუმცა ეს ვადღებულებები, მათი ხასიათიდან გამომდინარე, ინდივიდუალური ვადღებულებებია. IRM-მა ეს ოთხი ვადღებულება ცალ-ცალკე დათვალა, რამაც ვადღებულებების საერთო რაოდენობა 29-მდე გაზარდა. ვადღებულებები წარმოდგენილია შემდეგი ორი სათაურით: დაჯგუფებული ვადღებულებები და ცალკე მდგომი ვადღებულებები. შესაბამისად, ზოგჯერ ისინი რიგითობის მიხედვით დალაგებული არ არის.

არსებული 29 ვადღებულებიდან 12 ეხება საჯარო მომსახურების მიწოდების გაუმჯობესებას, ადგილობრივი ხელისუფლების შესაძლებლობების გაზრდას და საჯარო სერვისების მართვის

ეფექტრონული სისტემების დანერგვას, ხოლო 3 – ეროვნული არქივის ხელმისაწვდომობის გაზრდას. 6 ვადღებულება ეხება ღია მონაცემების სტანდარტებისა და მოქალაქეთა ჩართულობის ონლაინმექანიზმების დანერგვას, ასევე ტექნოლოგიების გამოყენებით უსაფრთხო გარემოს შექმნას. მომდევნო 8 ვადღებულება შემდეგ საკითხებზეა ორიენტირებული: ინფორმაციის თავისუფლების აქტის შემუშავება; ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის მუშაობის გაუმჯობესება; საჯარო სამსახურში მიღების პროცესის გამჭვირვალობისა და მიუკერძოებლობის გაზრდა; საჯარო მოხელეთა ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგის სისტემის დანერგვა; ფარული მიყურადების მონაცემების პროაქტიული გამოქვეყნება; საარჩევნო პროცესების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება; სახელმწიფო შესყიდვების ეფექტრონული სისტემის გაფართოება; სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებისთვის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვებგვერდის ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

დაჯგუფებული ვადლებუდებები

ჯგუფი 1 | საჯარო სერვისები

1.ა. სამომგზაურო დაზღვევის სერვისის დანერგვა იუსტიციის სახლებში¹

მოქალაქეები იუსტიციის სახლში პასპორტის ასაღებად განაცხადის წარდგენასთან ერთად, იმავედროულად სამომგზაურო დაზღვევის პოლისის მიღებას შეძლებენ.

1.ბ. სახელმწიფო ქონების რეგისტრაციის სერვისის დანერგვა იუსტიციის სახლებში²

ამ ინიციატივის მეშვეობით მომხმარებლები როგორც სახელმწიფო უძრავი ქონების შესყიდვას ან იჯარით მიწოდებაში აღებას, ისე ამ ქონების რეგისტრაციას ერთ სივრცეში განახორციელებენ. საწყის ეტაპზე ეს სერვისი იქ დაინერგება, სადაც ის საერთოდ არ არსებობს, მათ შორის, იმ მუნიციპალიტეტებში, სადაც სსიპ – სახელმწიფო ქონების ერთვნივრ სააგენტოს მომსახურების ცენტრები არ აქვს (ოზურგეთი, გურჯაანი, ბათუმი და მარნეული) და მომხმარებელს სერვისის მისაღებად სხვა ქალაქში ჩასვლა უწევს.

3. უფრო იოლი მექანიზმის, „JUSTdrive“-ს, შექმნა იუსტიციის სახლების სერვისების მისაღებად³

მომხმარებელი დროს დაზოგავს და სასურვედ მომსახურებას ავტომობილიდან გადაუსვრვად, თბილისის იუსტიციის სახლის მიმდებარე ტერიტორიაზე „JUSTdrive“-ს ფანჯარასთან მხოლოდ ედექტრონული პირადობის მონომობით მიიღებს.

4. განათლების სერვისების ხელმისაწვდომობა იუსტიციის სახლებში⁴

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს კომპეტენციისთვის მიკუთვნიებული დოკუმენტების – სკოლის სერტიფიკატებისა და დიპლომების – დამონება სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს კომპეტენცია გახდება, დამონებული დოკუმენტები კი იუსტიციის სახლის სივრცეში გაიცემა.

5. მოქალაქის პორტალის – www.mygov.ge–ს⁵ – განვითარება

2015 წლის ბოლომდე სსიპ – მონაცემთა გაცვლის სააგენტო უზრუნველყოფს საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს, ასევე შინაგან საქმეთა სამინისტროს ცალკეული ედექტრონული სერვისების პორტალზე ინტეგრირებას. პორტალს მუნიციპალური ედექტრონული სერვისებიც დაემატება.

პორტალზე არსებული ედექტრონული სერვისების გამოყენების გასამართივებად სსიპ – მონაცემთა გაცვლის სააგენტო მომხმარებებზე ორიენტირებული სერვისების კატალოგს შექმნის, პორტალის შესახებ ინფორმაციის გასავრცელებად კი 2015 წლის ბოლომდე დაგეგმავს და განახორციელებს ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებებს.

8. ციფრული ხელმწიერისა და ონლაინავთენტიფიკაციის სისტემების დანერგვა⁶

ონლაინავთენტიფიკაციის სისტემა პირადობის ედექტრონული მონომობისა და მასში რეაღიბებული უსაფრთხო ავთენტიფიკაციის მექანიზმების გამოყენებით განვითარდება.

საქართველოში ედექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემები ციფრული ხელმწიერისა და ციფრული შტამპის (ციფრული ხელმწიერა ორგანიზაციის სახელით) მექანიზმების შექმნითა და დახვეწით განვითარდება.

წამყვანი დაწესებულებები:

- 1.ა, 1.ბ, 2: იუსტიციის სახლი
- 4, 8: სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო
- 5: მონაცემთა გაცვლის სააგენტო

დამხმარე დაწესებულებები:

- 1.ა: სადამღვევო კომპანიები
- 1.ბ: სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო
- 3: სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს ეროვნული არქივი, მონაცემთა გაცვლის სააგენტო, „სმარტ ლოჯიკი“ (Smart Logic).
- 4: განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრი, იუსტიციის სახლი
- 5: სამინისტროები და სხვა სამთავრობო უწყებები, ელექტრონული სერვისების მიმწოდებელი კერძო კომპანიები
- 8: საქართველოს დამღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახური

ვადები:

- 1.ა. სამოგზაურო დამღვევის სერვისის დანერგვა იუსტიციის სახლებში
- 1.ბ. სახელმწიფო ქონების რეგისტრაციის სერვისის დანერგვა იუსტიციის სახლებში.
დაწყების თარიღი: 2014 წლის მაისი, დასრულების თარიღი: 2014 წლის სექტემბერი
- 3. უფრო იოლი მექანიზმის, „JUSTdrive“-ს, შექმნა იუსტიციის სახლების სერვისების მისაღებად.
დაწყების თარიღი: 2014 წლის მაისი, დასრულების თარიღი: 2014 წლის სექტემბერი
- 4. განათლების სერვისების ხელმისაწვდომობა იუსტიციის სახლებში. დაწყების თარიღი: 2014 წლის სექტემბერი, დასრულების თარიღი: 2014 წლის ოქტომბერი
- 5. მოქალაქის პორტალის – www.mygov.ge-ს – განვითარება. დაწყების თარიღი: 2014, დასრულების თარიღი: 2015 წლის დეკემბერი
- 8. ციფრული ხელმოწერისა და ონლაინავთენტიფიკაციის სისტემების დანერგვა. დაწყების თარიღი: 2014 წლის ივლისი, დასრულების თარიღი: 2015 წლის ივლისი.

¹ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 1ა სამოქმედო გეგმაში, გვ. 4, <http://bit.ly/1Yf5K76>
² იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 1ბ სამოქმედო გეგმაში, გვ. 5, <http://bit.ly/1Yf5K76>
³ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 3 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 6, <http://bit.ly/1Yf5K76>
⁴ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 4 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 7, <http://bit.ly/1Yf5K76>
⁵ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 5 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 8,
⁶ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 8 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 14, <http://bit.ly/1Yf5K76>

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხერხის აწვდომლობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადღებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადღებულება-ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულია	შემლული	არსებითი	შესრულებული
1.ა. სამოგზაურო დაზღვევის სერვისები				X	გაურკვეველი					X			X				
1.ბ. სახელმწიფო ქონების რეგისტრაცია				X	გაურკვეველი					X				X			
3. JUSTdrive				X	გაურკვეველი					X							X
4. განათლების სერვისები			X		გაურკვეველი					X				X			
5. მოქალაქის პორტალი – www.mygov.ge			X		გაურკვეველი					X				X			
8. ციფრული ხელმოწერა და ონლაინავთენ-ტიფიკაცია				X	გაურკვეველი					X				X			

რა მოხდა?

1.ა: სამოგზაურო დაზღვევის სერვისის დანერგვა იუსტიციის სახლებში

ეს არის ახალი ვადღებულება, რომლის მიზანია, საქართველოს მოქალაქეებს უცხოეთში მგზავრობა გაუადვილოს და მათ პასპორტთან ერთად სამოგზაურო დაზღვევის პოლისის იუსტიციის სახლში აღების საშუალება მისცეს. იუსტიციის სახლის წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ ის, ვინც ახალ პასპორტს აიღებს, დიდი ადრათობით, იმავე დანესებულებაში სამოგზაურო დაზღვევის პოლისის მიღებასაც მოისურვებს. ამ ვადღებულებით მოქალაქეებს ავტომატურად შესთავაზებენ ელექტრონული სამოგზაურო დაზღვევის პოლისის აღებას, რაც უცხოეთში მგზავრობის დაგეგმვისას მათ დროსა და რესურსს დაზოგავს.¹ 2015 წლის ივლისში იუსტიციის სახლმა თავის ვებგვერდზე გამოაქვეყნა განაცხადი ინტერესის გამოხატვაზე ყველა სადაზღვევო კომპანიისთვის, რომლებიც საქართველოში საქმიანობენ.² ამ განაცხადის მიხედვით, აუცილებელია, რომ კომპანიებს, სხვა

ტექნიკური მოთხოვნების დაკმაყოფილებასთან ერთად, სამოგზაურო დაზღვევის სფეროში მუშაობის მინიმუმ 4 წლის გამოცდილება ჰქონდეთ, მომხმარებლებს სადაზღვევო პოლისების შესაძენად კონკურენტუნარიანი ფასი შესთავაზონ და ამ პოლისების გაყიდვიდან მიღებული მოგება იუსტიციის სახლს გაუზიარონ.³ იმ კომპანიის შერჩევის შემდეგ, რომელიც ყველა ამ მოთხოვნას აკმაყოფილებს, იუსტიციის სახლი სამოგზაურო დაზღვევის სერვისს 2015 წლის სექტემბერ-ოქტომბრიდან თავის ყველა ფილიალში დანერგავს. იქიდან გამომდინარე, რომ ამ ვადღებულებით მთავრობა კერძო სექტორის სერვისს პირველად დანერგავს, იუსტიციის სახლმა საკუთარ თანამშრომლებს ტრენინგები უნდა ჩაუტაროს და უნდა უზრუნველყოს, რომ მათ მომხმარებლებს მაღალი ხარისხის სერვისი მიაწოდონ.⁴

1.ბ: სახელმწიფო ქონების რეგისტრაციის სერვისის დანერგვა იუსტიციის სახლებში

ეს არის ასევე ახალი ვადღებულება, რომელიც მოქალაქეებს საშუალებას მისცემს, სახელმწიფო

ქონების ყიდვა, იჯარით აღება და რეგისტრაცია იუსტიციის სახელებში განახორციელდეს. საწყის ეტაპზე სერვისი იმ მუნიციპალიტეტებში უნდა დაწესდეს, სადაც მისი ყველაზე დიდი საჭიროება იყო, კერძოდ, ოზურგეთში, გურჯაანში, ბათუმსა და მარნეულში. შეფასების პერიოდში სახელმწიფო ქონების რეგისტრაციის სერვისი მხოლოდ მარნეულის მუნიციპალიტეტში იყო ხელმისაწვდომი. იუსტიციის სახელი სხვა მუნიციპალიტეტებში მომუშავე საკუთარ თანამშრომლებს ტრენინგებს უტარებს, რათა ეს სერვისი იქაც ხელმისაწვდომი გახდეს.⁵

3: უფრო იოლი მექანიზმის, „JUSTdrive“-ს, შექმნა იუსტიციის სახელების სერვისების მისაღებად

ეს არის უკვე არსებული ვადლებულება, რომელიც ჯერ კიდევ პირველ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში იყო შეტანილი, მაგრამ არ შესრულებულა. ამ ვადლებულების მთავარი მიზანია, თბილისში მოძრავ მძღოლებს იუსტიციის სახელის სერვისების მიღება გაუადვილდეთ, კერძოდ, მათ ეს მანქანიდან გადაუსვდეთ შეძლონ. ეს სერვისი სრულად 2015 წლის აპრილში დაინერგა. თუმცა, იუსტიციის სახელის წარმომადგენლის თქმით, JUSTdrive-ს სერვისის მომხმარებელთა რაოდენობა ძალიან მცირეა, რაც ნაწილობრივ იმით არის განპირობებული, რომ იუსტიციის სახელს არ ჩაუტარებია ამ ვადლებულების შესახებ ცნობიერების ამაღლების კამპანია.⁶

4: განათლების სერვისების ხელმისაწვდომობა იუსტიციის სახელებში

ეს არის ახალი ვადლებულება, რომელიც განათლების სერვისების, კერძოდ, სკოლის სერტიფიკატებისა და დიპლომების დამოწმებასა და უსტიციის სახელებში მათ ხელმისაწვდომობას უზრუნველყოფს. თუმცა შეფასების პერიოდში ამ ვადლებულების შესრულების დონე ძალიან შემლუღი იყო. სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ მისი შესრულებისთვის აუცილებელი ბიზნესმოდული და კომპიუტერული პროგრამა შექმნა. თუმცა სპეციალური განკარგულების გარეშე, რომელიც მთავრობას დღემდე არ მიუღია, ეს უწყება აღნიშნული ვადლებულების შესრულებაში პროგრესს ვერ აღწევს. იქიდან გამომდინარე, რომ ეს ვადლებულება სამოქმედო გეგმას ნაჩქარევად დაემატა, როდესაც ჯერ კიდევ შემუშავების წინა ეტაპზე იყო, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ მისი შესრულების ვადები გონივრულად ვერ განსაზღვრა. შესაბამისად, ამ უწყებამ ვერ

შეძლო ვადლებულების 2014 წლის ოქტომბერში შესრულება, როგორც ეს ეროვნული სამოქმედო გეგმით იყო გათვარისწინებული.⁷

5: მოქალაქის პორტალის – www.mygov.ge-ს – განვითარება

ეს არის უკვე არსებული ვადლებულება, რომლის მიზანი იყო მოქალაქეებისთვის ონლაინსერვისში მეტი საჯარო სერვისის მიწოდება. შეფასების პერიოდში mygov.ge-ზე დაახლოებით 70 საჯარო სერვისი იყო ხელმისაწვდომი, რაც 2013 წელთან შედარებით 10-ჯერ მეტია. ახალი სერვისები იუსტიციის სამინისტრომ, აღსრულების ეროვნულმა ბიურომ და საქართველოს ინტეგრირებული საკუთრების ეროვნულმა ცენტრმა – „საქპატენტმა“ დაამატეს. გარდა ამისა, მონაცემთა გაცვლის სააგენტო ამჟამად mygov.ge-ზე გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სერვისების დამატებაზე, ასევე კერძო კომპანიებისთვის ბიზნესპორტალის შექმნაზე მუშაობს. თუმცა mygov.ge-ზე ჯერ არ არის ხელმისაწვდომი შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს და მუნიციპალიტეტების სერვისები, რადგან მათ არ შეუქმნიათ ელექტრონული საქმისწარმოების შიდა სისტემები, რომლებიც მათ მონაცემებს პორტალთან დააკავშირებს. გარდა ამისა, მთავრობას ონლაინსერვისში მიწოდებული საჯარო სერვისების მომხმარებელთა რაოდენობის გასაზრდელად პიარკამპანია არ ჩაუტარებია.⁸

8: ციფრული ხელმოწერისა და ონლაინავთენტიფიკაციის სისტემების დანერგვა

დოკუმენტების აღმინისტრირების გასაადვილებად და ქალაქის ხელმოწერასთან დაკავშირებული ხარჯების შესამცირებლად სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ ციფრული ხელმოწერისა და ონლაინავთენტიფიკაციის სისტემების განვითარების ვადლებულება აიღო. ორივე ეს სისტემა მიმდინარე ეროვნული სამოქმედო გეგმის მიღებამდე უკვე მოქმედებდა. სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ მოქალაქეები ახალი ელექტრონული ID ბარათის აღებისას იღებენ ასევე ონლაინ სერტიფიკატს პინკოდთან ერთად, რათა ID ბარათზე განთავსებული პერსონალური ინფორმაცია მართონ. სერტიფიკატის განახლების სურვილის შემთხვევაში მათ ყოველ ჯერზე 10

ღარი უნდა გადაიხადონ. მოქალაქეებს შეუძლიათ Id.ge-ზე გადმოტვირთონ ID ბარათის წასაკითხი და ციფრული ხელმოწერის შექმნის სპეციალური პროგრამა და mygov.ge-ზე ონლაინავთენტიფიკაცია მოახდინონ. 2014 წლის მარტში სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ ციფრული ხელმოწერის პროგრამის განახლებული ვერსია გამოუშვა. ძირითადი გამოწვევა ის არის, რომ ამ სისტემებს ძალიან ცოტა მომხმარებელი ჰყავს. ეს იმიტომ არის განპირობებული, რომ მომხმარებლები ხშირად კარგავენ პინკოდებს ან ერიდებიან თავიანთი პერსონალური ინფორმაციის ონლაინსივრცეში განთავსებას. ამის საპასუხოდ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო ისეთ პროგრამას შექმნის, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელი იქნება დაკარგული პინკოდის აღდგენა, ასევე ჩაატარებს ამ სისტემების შესახებ ცნობიერების ამაღლების კამპანიას. კიდევ ერთი გამოწვევა ის არის, რომ კერძო კომპანიები საკუთარი ონლაინავთენტიფიკაციის სისტემების გამოყენებას ამჯობინებენ. მიუხედავად იმისა, რომ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო ამ კომპანიებს ტექნიკური ინფრასტრუქტურით უზრუნველყოფს, რათა მათი სისტემების სააგენტოს სისტემებთან ადაპტირება მოხდეს, კერძო სექტორი ამ ინიციატივაში მონაწილეობას მაინც ნაკლები ენთუზიაზმით ეკიდება.⁹

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

ეს ვადლებულები საჯარო მომსახურების განვითარება ორიენტირებული, თუმცა ახალი ინფორმაციის გაცემასთან, სახელმწიფო გადაწყვეტილების მიღების პროცესის ღიაობასთან და მოქალაქეებისადმი მთავრობის გაზრდილ ანგარიშვადლებულებასთან მათი კავშირი ბუნდოვანია. შესაბამისად, ამ ვადლებულებების OGP-ის ღირებულებებთან მიმართება გაურკვეველია. გარდა ამისა, აღნიშნული ვადლებულებები მცირე ტექნიკურ ღონისძიებებს მოიცავს, რაც არ აძლიერებს ადგილობრივ თემებს და ხელს არ უწყობს საჭიროებებზე მორგებული პოლიტიკის შემუშავებას. აქედან გამომდინარე, IRM-ის შეფასებით, OGP-ის ღირებულებებთან და მოქალაქეთა ცხოვრების სტანდარტის გაუმჯობესებასთან მიმართებით ამ ვადლებულებებს მცირე პოტენციური შედეგი აქვთ.

ყველა გამოკითხულმა დაინტერესებულმა მხარემ (რომელთა შორის მთავრობა არ იყო) აღნიშნა, რომ საჯარო მომსახურების გაუმჯობესება აუცილებელია მთავრობის მეტი ეფექტიანობისთვის, მაგრამ ეს ნაკლებად უკავშირდება OGP-ს, რადგან საჯარო მომსახურებასთან დაკავშირებული ვადლებულებები მთავრობის მეტ ღიაობას ვერ უზრუნველყოფს და არ შეიცავს რეფორმების განსახორციელებელი ინიციატივებს. აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს წარმომადგენლის თქმით, ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შეტანილი საჯარო მომსახურებასთან დაკავშირებული ვადლებულებები ამბიციური ინიციატივა არ არის. ისინი მოქალაქეებისთვის ადვილი გასაგებია. ასევე იოლია მათი შესრულება. თუმცა საჯარო სერვისები უფრო დიდ მნიშვნელობას იძენს OGP-ის კონკრეტულ ვადლებულებებთან მიმართებით, როგორცაა „მომხმარებლის ხმა“, რომელიც მომხმარებლებს საშუალებას აძლევს, მიღებულ საჯარო მომსახურებაზე თავიანთი მოსაზრებები გამოთქვან (ეს ვადლებულება შედის მე-3 ჯგუფში „მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმები“).¹⁰

კითხვაზე, უსარგებლიათ თუ არა მათ ეროვნული სამოქმედო გეგმით გათვარისწინებული რომელიმე მომსახურებით, დაინტერესებულმა მხარეებმა (განსაკუთრებით უზრუნველყოფის) მხოლოდ ერთი მათგანი – mygov.ge – აღნიშნეს. მათ ეს პორტალი ძირითადად მთავრობისთვის ინფორმაციის თავისუფლების შესახებ მოთხოვნების გასაგზავნად და მთავრობის წარმომადგენლებთან ინტერვიუების დასაგეგმად გამოიყენეს.^{11,12} დაინტერესებული მხარეები, ზოგადად, კმაყოფილი იყვნენ პორტალის მუშაობით, თუმცა მათ პორტალთან დაკავშირებული სამი ძირითადი პრობლემა გამოყვეს: 1) პორტალზე დარეგისტრირება კვლავ მოუხერხებელია (კერძოდ, აუცილებელი მოთხოვნებია ედუკაციური ID ბარათისა და USB ბარათის წამკითხველის ყიდვა, ასევე მომხმარებლის სახელისა და პაროლის მისაღებად იუსტიციის სახელში მისვლა), რამაც შეიძლება მომხმარებელს პორტალის გამოყენების სურვილი დაუკარგოს;¹³ 2) mygov.ge-ზე არსებული ინფორმაციის გამოთხოვის განყოფილება მომხმარებელს არ აძლევს საშუალებას, თვარი ადვენოს, მიიღოს თუ არა მთავრობამ მისი მოთხოვნა, რომელ უწყებას გადაეგზავნა ეს მოთხოვნა და რამდენ ხანში გაცემამ მოთხოვნას პასუხი;¹⁴ 3) mygov.ge-ს შესახებ

სამოგალოების ცნობიერების ღონე კვდავ დაბადია და, შესაბამისად, პორტაღზე განთავსებულ სერვისებს ბევრი მომხმარებელი არ ჰყავს.¹⁵

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

დაინტერესებული მხარეების აზრით, მთავრობამ შემდეგ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში აქცენტი უნდა გააკეთოს არა მიმდინარე საჯარო სერვისებზე, არამედ ახალი რეფორმის განსახორციელებელ ინიციატივებზე, რომლებიც მეტად იქნება დაკავშირებული OGP-ის ღირებულებებთან. მთავრობასა და მოქალაქეთა შორის ონლაინკომუნიკაციის გასაუმჯობესებლად მთავრობამ, პირველ რიგში, mygov.ge-ზე დარეგისტრირების პროცედურები უნდა გაამარტივოს. მეორე, მან ეს პორტალი მთელი ქვეყნის მასშტაბით სამოგალოების ფართო ფენებს უნდა გააცნოს, რათა ხელი შეუწყოს მის მომხმარებელთა რაოდენობის ზრდას და პორტალის მთავრობასთან დაკავშირების ძირითად მექანიზმად გამოყენებას.¹⁶

მონაცემთა გაცვლის სააგენტოს თავმჯდომარის თქმით, მისი უწყება mygov.ge-ს შესახებ ცნობიერების ამაღლების კამპანიას 2015 წლის სექტემბერში დაიწყო. პირველ რიგში, სააგენტო სკოლებში ედუკატორული სერვისების შესახებ სპეციალურ სახელმძღვანელოს დაარსებას. მეორე, ის სხვადასხვა სატელევიზიო არხზე სარეკლამო რგოლებს გაუშვებს. და ბოლოს, საჯარო ადმინისტრაციის რეფორმის ახალი სტრატეგიის მიხედვით, რომელსაც პრემიერ-მინისტრმა 2015 წლის სექტემბერში უნდა მოაწეროს ხელი, ყველა საჯარო უწყება ვადლებული იქნება, ედუკატორული სერვისები განავითაროს და

ისინი ერთიან ონლაინპლატფორმაზე განათავსოს. თუ ასეთ პლატფორმად mygov.ge შეირჩევა, მონაცემთა გაცვლის სააგენტო მოეღოს, რომ ამ პორტალს უფრო მეტი საჯარო უწყება და მოქალაქე დაუკავშირდება.¹⁷

მთავრობისადმი IRM-ის რეკომენდაციას, რომ ახალი საჯარო სერვისები მოქალაქეთა პრიორიტეტების მიხედვით განვითარდეს. ამისთვის მნიშვნელოვანია, რომ ყველა პასუხისმგებელმა უწყებამ – იუსტიციის სახელმა, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ, მონაცემთა გაცვლის სააგენტომ – დაიწყო იმის შესახებ ინფორმაციის პროაქტიული და რეგულარული გამოქვეყნება, თუ რამდენი მოქალაქე იყენებს ეროვნული სამოქმედო გეგმით გათვარისწინებულ სერვისებს და როგორია ამ სერვისების გამოყენების დროს მათი კმაყოფილების ღონე. ამ უწყებებმა მოქალაქეებს ასევე უნდა მისცენ საშუალება, რომ მათ გამოეწონ პრიორიტეტული სერვისები, რომლებიც ყველაზე მეტად სჭირდებათ. სერვისის შემუშავების პროცესში აქტიურად უნდა გაიმართოს მოქალაქეებთან კონსულტაციები და მათი მოსაზრებები საბოლოო პროდუქტში უნდა აისახოს. მოქალაქეებმა სერვისის ცულად მუშაობის შემთხვევაში პრობლემის გადასატყრელად პასუხისმგებელი უწყებისთვის შეტყობინების სწრაფად გაგზავნა უნდა შეძლონ. მხოლოდ ასეთი საჭიროებებზე მორგებული ღონისძიებებით შეძლებს მთავრობა საჯარო მომსახურების OGP-ის ღირებულებებთან დაკავშირებას.

¹ ინტერვიუ ირაკლი ღომიძესთან, იუსტიციის სახლის აღმასრულებელი დირექტორის მოადგილესთან (განვითარების დირექტორთან), 2015 წლის 5 აგვისტო

² იუსტიციის სახლი, <http://bit.ly/1E5cAoF>

³ იუსტიციის სახლი, <http://bit.ly/1NECLMN>

⁴ ღომიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁵ ღომიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁶ ღომიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁷ ინტერვიუ გიორგი ღომიძესთან, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს კვლევებისა და განვითარების დეპარტამენტის ბიზნეს ანალიზისა და პროექტების მართვის სამსახურის უფროსთან, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁸ ინტერვიუ ირაკლი გვერდუაძესთან, მონაცემთა გაცვლის სააგენტოს თავმჯდომარესთან, 2015 წლის 4 აგვისტო

⁹ ინტერვიუ მიხეილ კაპანაძესთან, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს საიდენტიფიკაციო სერვისების განვითარების სამსახურის უფროსის მოვალეობის შემსრულებელთან, 2015 წლის 5 აგვისტო

¹⁰ ინტერვიუ დევიდ სოლუნიკილთან, კავკასიაში (საქართველოში) აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს დემოკრატიისა და მმართველობის ოფისის დირექტორის მოადგილესთან, 2015 წლის 3 აგვისტო

¹¹ სატელეფონო ინტერვიუ ეთერ თურაძესთან, განზეთ „ბათუმელების“ რედაქტორთან, 2015 წლის 22 ივლისი

¹² ინტერვიუ მარიამ ბარამიძესთან, საქართველოს სამოგალოებრივ საქმეთა ინსტიტუტის მაგისტრანტთან, 2015 წლის 4 აგვისტო

¹³ ფორუმი ურნაღისებთან, 2015 წლის 28 ივლისი

¹⁴ ინტერვიუ დევიდ ავალიშვილთან, ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის (IDFI) სამეურვეო საბჭოს თავმჯდომარესა და პროექტების დირექტორთან, 2015 წლის 31 ივლისი

¹⁵ ინტერვიუ გიორგი კლდიაშვილთან, ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის (IDFI) დირექტორთან, 2015 წლის 31 ივლისი

¹⁶ კლდიაშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

¹⁷ გვერდუაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 4 აგვისტო

ჯგუფი 2 | ღია მონაცემები

9: ღია მონაცემების პორტალის – data.gov.ge-ს – განვითარება⁷

დღეს არსებული ვებგვერდი, რომელსაც ძირითადად სანავიგაციო ხასიათი აქვს და სამთავრობო უწყებების ვებგვერდების ელექტრონული მისამართების ერთობლიობაა, გარდაიქმნება ღია მონაცემების პორტალად, რომელზედაც ხელმისაწვდომი იქნება ღია მონაცემები, დიდი ბრიტანეთისა და ჩრდილოეთ ირლანდიის გაერთიანებული სამეფოს (data.gov.uk) და ამერიკის შეერთებული შტატების (data.gov) ღია მონაცემებთა ვებგვერდების მსგავსად.

15: პოლიტიკური პარტიების ფინანსური დეკლარაციების დამუშავებად ფორმატში გამოქვეყნება⁸

პოლიტიკური პარტიების მიერ დამუშავებად ფორმატში („Excel“-ის ცხრილების სახით) წარდგენილი ინფორმაცია და დამუშავებული სტატისტიკა სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ვებგვერდზე გამოქვეყნდება.

წამყვანი დანესებულებები:

- 9: მონაცემთა გაცვლის სააგენტო
- 15: სახელმწიფო აუდიტის სამსახური

დამხმარე დანესებულებები:

- 9: სამინისტროები და სხვა სამთავრობო უწყებები, ელექტრონული სერვისების მიმწოდებელი კერძო კომპანიები
- 15: განსაზღვრული არ არის

ვალები:

- 9. ღია მონაცემების პორტალის – data.gov.ge-ს – განვითარება დაწყების თარიღი: 2014 წლის აგვისტო დასრულების თარიღი: 2014 წლის დეკემბერი
- 15. პოლიტიკური პარტიების ფინანსური დეკლარაციების დამუშავებად ფორმატში გამოქვეყნება დაწყების თარიღი: 2014 წლის მარტი დასრულების თარიღი: 2014 წლის სექტემბერი

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადიდებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადიდებულება-ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემოთქმული	არსებითი	შესრულებული
9. ღია მონაცემების პორტალი – data.gov.ge			X		X							X				X	
15. პოლიტიკური პარტიების ფინანსური დეკლარაციები				X	X							X					X

“ვარსკვლავური” ვადლებულებები უნდა იყოს გამოშვადი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული

⁷ იხილეთ ვადლებულების თავდაპირველი ნომერი 9 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 15, <http://bit.ly/1Yf5K76>
⁸ იხილეთ ვადლებულების თავდაპირველი ნომერი 15 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 22, <http://bit.ly/1Yf5K76>

რა მოხდა?

9: ღია მონაცემების პორტალის – data.gov.ge-ს – განვითარება

ამ ვადღებულების მიზანი იყო არსებული ღია მონაცემების პორტალის, data.gov.ge-ს, განახლება მასზე ფაქტობრივი მონაცემების ღია მონაცემთა ფორმატში გამოქვეყნებით, რაც მანამდე არ ხდებოდა. უცხოედი ექსპერტთა რეკომენდაციების მიხედვით, განახლებული პორტალი 2015 წლის დასაწყისში ამოქმედდა. 2015 წლის აგვისტოს მდგომარეობით, პორტალზე CSV-ისა და XML-ის ფორმატებში სულ 95 მონაცემი იყო განთავსებული. ამ მონაცემების უმრავლესობის მიმწოდებლები ფინანსებისა და განათლების სფეროებში მომუშავე უწყებები (კერძოდ, ეროვნული ბანკი და განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი სსიპ – განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემა) იყვნენ. პორტალი მომხმარებლებს საშუალებას აძლევს, ნახონ თითოეული მონაცემის გამოქვეყნებისა და ბლოგ განახლების თარიღები, ასევე პასუხისმგებელი პირის საკონტაქტო ინფორმაცია. პორტალზე ასევე ხელმისაწვდომია ინფორმაცია მნახველთა და მონაცემების გადმოტვირთვის რაოდენობების შესახებ. მომხმარებლებს შეუძლიათ მონაცემებთან დაკავშირებით კომენტარები გააკეთონ და მათ ქუდები მიანიჭონ.¹

მონაცემთა გაცვლის სააგენტოს თავმჯდომარის თქმით, მთავარი გამოწვევა ის არის, რომ საკანონმდებლო ბაზა, რომელიც საჯარო უწყებებს დაავადლებულებს, მონაცემები სისტემატურად შეაგროვონ და ისინი data.gov.ge-ზე განათავსონ, არ არსებობს. შესაბამისად, მონაცემთა გაცვლის სააგენტო თითოეულ უწყებას ინდივიდუალურ წერილს უგზავნის იმის სათხოვნელად, რომ მან პორტალზე მონაცემები განათავსოს.² ეს პრობლემა IRM-ის მკვლევართან ინტერვიუს დროს აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს წარმომადგენელმაც აღნიშნა.³

15: პოლიტიკური პარტიების ფინანსური დეკლარაციების დამუშავებად ფორმატში გამოქვეყნება

ეს ვადღებულება, რომელიც პირდაპირ უპასუხებდა IRM-ის რეკომენდაციას, პოლიტიკური პარტიების ფინანსური მონაცემები დამუშავებად ფორმატში გამოქვეყნებულიყო, შეფასების პერიოდში შესრულდა. 2014 წლის მაისიდან სახელმწიფო აუდიტის სამსახური თავის ვებგვერდზე რეგულარულად, Excel-ის ცხრილების სახით აქვეყნებს პოლიტიკური პარტიების შემოსავლებისა და ხარჯების შესახებ ანგარიშებს ინდივიდუალურ შემომწირველთა სახელების, გვარებისა და პირადი ნომრების მითითებით.⁴ ეს ანგარიშები, CSV ფაილებში გადაყვანილი, ხელმისაწვდომია data.gov.ge-ზეც.⁵ სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ პოლიტიკური პარტიები ძალიან იშვიათად აგრძელებენ საკუთარი ანგარიშების სკანირებულ PDF ფაილებად გამოგზავნას, თუმცა სამსახურის თხოვნის შემდეგ ისინი ამ ანგარიშებს დამუშავებად ფორმატში აგზავნიან.⁶

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

ღია მონაცემების გამოქვეყნება OGP-ის კონტექსტში ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ვადღებულებაა, რადგან ის მოქალაქეებისთვის საჯარო ინტერესის მქონე ოფიციალურ ინფორმაციას ადვილად ხელმისაწვდომს ხდის. დაინტერესებული მხარეების აზრით, საქართველოს ღია მონაცემებთან დაკავშირებული ვადღებულებები სწორი მიმართულებით გადადგმული ნაბიჯია და მთავრობის გამჭვირვალობისა და ანგარიშვადლებულების გამზადს ემსახურება. თუმცა ქვეყნის ძირითადი ღია მონაცემების პორტალი, data.gov.ge, ამჟამინდელი ფორმით მეტად მწირ ინფორმაციას მოიცავს და მის მომხმარებელთა რაოდენობაც მცირეა, საჯარო უწყებებს კი კანონით არ ევალებათ საკუთარი მონაცემების ამ პორტალზე გამოქვეყნება. გარდა ამისა, მთავრობას ვადღებულების ტექსტში არ დაუზუსტებია, რა ტიპის მონაცემები გამოქვეყნდებოდა data.

gov.ge–ზე, რამაც შეამცირა ამ პორტალის საზოგადოებაზე გავრეცხის ღონე და მასშტაბი. შესაბამისად, ვადღებულების პოტენციური შედეგი შეფასდა, როგორც საშუალო. data.gov.ge–ს განსხვავებით, პარტიების ფინანსურ მონაცემებს (მათ შორის, შემოსავლებისა და ხარჯების, ასევე შემომწირველთა შესახებ ინფორმაციას) რეგულარულად იყენებენ კვრევასა და ადვოკატირებაზე მომუშავე სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები. ამის გათვალისწინებით, ვადღებულების მეორე კომპონენტის ფაქტობრივი გავრეცხა საზოგადოებაზე შეფასდა, როგორც ტრანსფორმაციული, მიუხედავად იმისა, რომ სამოქმედო გეგმაში არსებული ვადღებულების თავდაპირველი ტექსტი, რომელიც საკმაოდ მოკლე და ტექნიკური ხასიათის იყო, ამას არ მიანიშნებდა.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, ყველა დაინტერესებული მხარე ერთნაირად კმაყოფილი არ იყო იმით, თუ როგორ მუშაობს პრაქტიკაში სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის და მონაცემთა გაცვლის სააგენტოს განახლებული სისტემები. მათმა უმეტესობამ განაცხადა, რომ რეგულარულად შედიან აუდიტის სამსახურის ვებგვერდზე და რომ პარტიების ფინანსური მონაცემების დამუშავებად ფორმატში გამოქვეყნების შემდეგ მათი ხელმისაწვდომობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა.

ამასთანავე, დაინტერესებულმა მხარეებმა მოიწონეს data.gov.ge–ს ტექნიკური ინფრასტრუქტურა და ახალი დიზაინი, რომლის გამოყენება ახლა უფრო ადვილია. მათ ასევე გამოთქვეს კრიტიკული მოსაზრება პორტალზე განთავსებული მონაცემების სიმცირის გამო. როგორც უზრუნველყოფის ადვოკატებს, ზოგიერთი მონაცემი გვიან ქვეყნდება, რის გამოც მათ გამოყენებას აზრი ეკარგება.⁷ მათ ისიც განაცხადეს, რომ სასურველი ტიპის მონაცემის არჩევის საშუალება არ აქვთ და მათთვის რთულია არსებული სხვადასხვა მონაცემის შედარება და გადამოწმება. შესაბამისად, უზრუნველყოფის ურჩევნიათ, კონკრეტული მონაცემების საძიებლად საჯარო უწყებების ინდივიდუალურ ვებგვერდებზე შევიდნენ ან ამ მონაცემების მოსაპოვებლად აღნიშნულ უწყებებს ინფორმაციის თავისუფლების შესახებ მოთხოვნები გაუგზავნონ.⁸ „ჯამპსტარტ ჯორჯიას“ აღმასრულებელი დირექტორის თქმით, data.gov.ge–სთან დაკავშირებული მთავარი პრობლემა ის არის, რომ ეს პორტალი არ მოიცავს ინფორმაციას, თუ როგორ უნდა იქნეს გამოყენებული

მასზე განთავსებული მონაცემები, ამასთანავე, იგი მომხმარებელს არ აძლევს საშუალებას, მისთვის საინტერესო მონაცემების გამოქვეყნებისას შეტყობინების მისაღებად დარეგისტრირდეს.⁹ დაინტერესებულმა მხარეებმა გამომწვევად მიიჩნიეს ასევე პორტალის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების დაბალი ღონე, რაც მომხმარებელთა სიმცირეს განაპირობებს.¹⁰

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

პარტიების დაფინანსების გამჭვირვალის უზრუნველსაყოფად დაინტერესებული მხარეების ერთადერთი რეკომენდაციაა, რომ გამოქვეყნდეს ინფორმაცია პარტიების ინდივიდუალური შემომწირველების შემოსავლის წყაროების შესახებ.¹¹

ამის საპირისპიროდ, data.gov.ge–ს გასაუმჯობესებლად მათ გაცვილებით მეტი რეკომენდაცია წარმოადგინეს, კერძოდ:

- მთავრობამ უნდა შექმნას საკანონმდებლო ბაზა, რომელიც ყველა საჯარო უწყებას (მათ შორის, პარლამენტს, სასამართლოებს და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს) დაავადებულებს, მონაცემები data.gov.ge–ზე პროაქტიულად გამოაქვეყნონ;
- მომხმარებლებისთვის მონაცემების გამოყენების გასამარტივებლად მონაცემთა გაცვლის სააგენტომ უნდა გამოაქვეყნოს ინფორმაცია თითოეული მონაცემის დაცვების შესახებ, ასევე იმის თაობაზე, თუ როდის იქნა ეს მონაცემი მოპოვებული;
- მონაცემთა გაცვლის სააგენტომ მომხმარებელს საშუალება უნდა მისცეს, რომ ის data.gov.ge–ზე დარეგისტრირდეს, სასურველი ტიპის მონაცემი აირჩიოს და, როდესაც ეს მონაცემი ხელმისაწვდომი გახდება, შეტყობინება მიიღოს;
- ამერიკული data.gov–ის მსგავსად, data.gov.ge დაცვებისას არ უნდა ითხოვდეს და განაცხადის პროგრამირების ინტერფეისი (API) უნდა ჰქონდეს, რათა მომხმარებლებმა არსებულ მონაცემებზე დაყრდნობით საკუთარი აპლიკაციების შექმნა შეძლონ;
- data.gov.ge–ზე განთავსებული მონაცემები (მათ შორის, გეოგრაფიული კოორდინატები,

დიაგრამები და რუკები) მეტამონაცემების სტანდარტის დასაცავად უნდა იყოს შესაბამისად დასათაურებული და აღნიშნული, როდესაც ეს მიზანშეწონილია; data.gov.ge-ზე უფრო მეტი ინფორმაციის გამოქვეყნების და პორტალის გამოსაყენებლად მეტი მომხმარებლის მოზიდვის მიზნით მონაცემთა გაცვლის სააგენტომ უნდა მოაწილოს ფართომასშტაბიანი პიარკამპანია და ჰაკათონი, როგორც ეს ეროვნული სამოქმედო გეგმით იყო გათვარისწინებული.

¹ data.gov.ge, <http://bit.ly/1Nxc6ds>

² გვენტაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 4 აგვისტო

³ სთუნჰაილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

⁴ სახელმწიფო აუდიტის სამსახური, <http://bit.ly/1BLEuhI>

⁵ data.gov.ge, <http://bit.ly/1Po71m1>

⁶ სატელეფონო ინტერვიუ მურაბ აზნაურაშვილთან, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის პოლიტიკური პარტიების ფინანსური საქმიანობის მონიტორინგის სამსახურის უფროსთან, 2015 წლის 30 ივლისი

⁷ თურაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 22 ივლისი

⁸ ფორუმი ურნაღისტებთან, 2015 წლის 28 ივლისი

⁹ ინტერვიუ ერიკ ბარეტთან, „ჯამპსტარტ ჯორჯიას“ აღმასრულებელ დირექტორთან, 2015 წლის 14 ივლისი

¹⁰ კვლიაშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

¹¹ თურაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 22 ივლისი

ჯგუფი 3 | მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმები

2. იუსტიციის სახლის მომხმარებლებისთვის უკუკავშირის მექანიზმის – „მომხმარებლის ხმის“ – შექმნა

ამ ეტაპზე იუსტიციის სახლის მომხმარებლის უკუკავშირის საჩივრის წარდგენის შესაძლებლობით გამოიხატება. ამ ვადებულებების ფარგლებში იუსტიციის სახლი დანერგავს უკუკავშირის მექანიზმს – „მომხმარებლის ხმას“, რომლის მიზანი იქნება თითოეულ უკუკავშირზე მოქალაქესთან კომუნიკაცია და მისთვის იუსტიციის სახლში არსებული პროდუქტების და მიმდინარე პროცესების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება, ასევე, შესაძლებლობის ფარგლებში, არსებული სერვისების, პროცედურებისა და სტანდარტების გაუმჯობესება მოქალაქეთა მოსაზრებების გათვალისწინებით და მათი ჩართულობით. ახალი მექანიზმი გაზრდის საზოგადოებისადმი იუსტიციის სახლის ანგარიშვადლებულებას, ასევე მომხმარებელს მომსახურების პროცესების დახვეწასა და ხარისხის გაუმჯობესებაში უშუალოდ მონაწილეობის საშუალებას მისცემს.

12. ელექტრონული პეტიციების პორტალის – I-Change.ge-ს – შექმნა

I-Change.ge-ს მეშვეობით მოქალაქე საქართველოს მთავრობისადმი ელექტრონული პეტიციის ინიცირებას მოახდენს. საქართველოს მთავრობის კომპეტენციისთვის მიკუთვნებულ საკითხებზე (იხ. „საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონი) მოქალაქეების მიერ ინიცირებული წინადადებები საკმარისი რაოდენობის ელექტრონული ხელმოწერის შეგროვების შემთხვევაში საქართველოს მთავრობის სხდომაზე განიხილება.

საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია ამ საკითხზე მომუშავე სხვა უწყებებთან ერთად უხერხულვანებებს და კოორდინაციას გაუწევს ინიცირებული პეტიციის განხილვას. ყველა დაინტერესებული მხარის ჩართულობის უზრუნველსაყოფად შეიქმნება სპეციალური სამუშაო ჯგუფი, რომელიც რეგულარულად შეიკრიბება და ინიციატივის პროგრესს განიხილავს. სამუშაო ჯგუფი საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს, სსიპ – მონაცემთა გაცვლის სააგენტოს, საქართველოს პარლამენტის, სსიპ – საჯარო სამსახურის ბიუროს, არასამთავრობო ორგანიზაციების და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისგან შედგება.

ელექტრონული პეტიციების პორტალზე მუშაობის დასრულება და მისი დანერგვა 2015 წელს მოხდება.

წამყვანი დაწესებულებები:

2: საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია

12: იუსტიციის სახლი

დამხმარე დაწესებულებები:

2: საქართველოს პარლამენტი, საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, მონაცემთა გაცვლის სააგენტო, საჯარო სამსახურის ბიურო, ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI), აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (USAID)

12: იუსტიციის სახლის მომხმარებლები

ვალები:

2. იუსტიციის სახლის მომხმარებლებისთვის უკუკავშირის მექანიზმის – „მომხმარებლის ხმის“ – შექმნა დაწყების თარიღი: 2014 წლის მაისი დასრულების თარიღი: 2014 წლის აგვისტო

12. ელექტრონული პეტიციების პორტალის – I-Change.ge-ს – შექმნა

დაწყების თარიღი: 2014 წლის ივნისი დასრულების თარიღი: 2015 წლის ივნისი

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება			
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადიდებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადიდებულებისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემოღწეული	არსებითი	შესრულებული
2. „მომხმარებლის ხმა“				X		X	X				X					X
12. I-Change.ge				X		X	X				X		X			

რა მოხდა?

2: იუსტიციის სახლის მომხმარებლებისთვის უკუკავშირის მექანიზმის – „მომხმარებლის ხმის“ – შექმნა

იმისთვის, რომ მოქალაქეებს იუსტიციის სახლების სერვისებზე საკუთარი მოსაზრებების გამოთქმის საშუალება ჰქონოდათ, იუსტიციის სახლმა უკუკავშირის მექანიზმის – „მომხმარებლის ხმის“ – შექმნის ვადდებულება აიღო. 2014 წლის აპრილიდან ეს მექანიზმი 13 იუსტიციის სახლში დაინერგა. „მომხმარებლის ხმა“ მარე იქნება ხელმისაწვდომი ფოთის (საპორტო ქარაქი დასავლეთ საქართველოში) იუსტიციის სახლში, რომელიც 2015 წლის ივლისში გაიხსნა. პრაქტიკაში ეს მექანიზმი ასე მუშაობს: იუსტიციის სახლების შესასვლელში სპეციალური ყუთები დგას; მოქალაქეებს შეუძლიათ ამ ყუთების გვერდით განთავსებული სტანდარტული უკუკავშირის ფორმები აიღონ, შეავსონ და ყუთებში ჩაყარონ.¹

IRM-ის მკვლევარი თბილისის იუსტიციის სახლს ეწვია იმის სანახავად, თუ როგორ გამოიყურება უკუკავშირის ფორმა. სტანდარტულ ფორმაში არის განყოფილება, რომელშიც მომხმარებელმა პერსონალური ინფორმაცია (სახელი, გვარი, პირადი ნომერი, საცხოვრებელი ადგილის მისამართი, ტელეფონის ნომერი და ელექტრონული ფოსტის მისამართი) და განაცხადის შევსების ადგილი უნდა მიუთითოს. იუსტიციის სახლის წარმომადგენელმა განმარტა, რომ მოქალაქეს შეუძლია ამ ფორმაში პირადი ნომერი არ შეიყვანოს, თუმცა მის მიერ აღნიშნული ნომრის შეყვანის შემთხვევაში

იუსტიციის სახლს მოქალაქისთვის პასუხის მიწოდება გაუადვილდება.² უკუკავშირის ფორმა შემდგომი პროცესების შესახებ ინფორმაციასაც შეიცავს. კერძოდ, იუსტიციის სახლის შიდა აუდიტის დეპარტამენტი მოქალაქეთა კომენტარებსა და საჩივრებს შეისწავლის და მათ 30 დღეში უპასუხებს. მოქალაქეებს შეუძლიათ მათ მიერ გაგზავნილი ფორმის სტატუსის თაობაზე ინფორმაცია იუსტიციის სახლის სატელეფონო სამსახურში დარეკვით და ფორმაზე განთავსებული უნიკალური საიდენტიფიკაციო კოდის მითითებით მოიძიონ.

12: ელექტრონული პეტიციების პორტალის – I-Change.ge-ს – შექმნა

ამ ვადდებულების მთავარი მიზანი იყო გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდა ელექტრონული პეტიციების პლატფორმის, I-Change.ge-ს (შემდგომ – Ichange.gov.ge), მეშვეობით. მთავრობის ადმინისტრაციამ ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის წევრებთან ამ პლატფორმის ირგვლივ დისკუსიები 2014 წლის შემოდგომაზე დაიწყო. Ichange.gov.ge-ზე საკუთარ მოსაზრებებს განსაკუთრებით აქტიურად წარმოადგენდნენ Tetra Tech ARD და IDFI, რომლებიც USAID-ის კარგი მმართველობის ინიციატივის (GGI) პროექტს ახორციელებენ. დისკუსიების რამდენიმე რაუნდის შემდეგ დაინტერესებული მხარეები შეთანხმდნენ პეტიციაზე ხელმოწერების რაოდენობის 5000-იან ზღვარზე, რომლის არსებობის შემთხვევაშიც

მთავრობა ვადღებური იქნება, პეტიცია განიხილოს. ამასთანავე, მათ შეიმუშავეს კრიტერიუმები ახალი სისტემისთვის და სახელმძღვანელო, რომელიც Ichange.gov.ge-ს გამოყენების წესებს და მთლიან პროცესს განმარტავს.³

მთავრობის ადმინისტრაციის წარმომადგენლის თქმით, Ichange.gov.ge-ს ეყრდნობა ორი ტიპის მომხმარებელი (ისინი 18 წლის (საარჩევნო ასაკის) უნდა იყვნენ): დამონშიშვლი მომხმარებელი და დაუმონშიშვლი მომხმარებელი. პირველ კატეგორიას ახალი ID ბარათი უნდა ჰქონდეს. ის პორტაღზე USB ბარათის წამკითხველით უნდა დარეგისტრირდეს ან უნდა შექმნას ინტეგრირებული პერსონალური გვერდი mygov.ge-ს ან rs.ge-ს (შემოსავლების სამსახურის ვებგვერდი) პერსონალური გვერდების გაერთიანებით. ელექტრონული პეტიციის დარეგისტრირებას მხოლოდ ეს კატეგორია შეძლებს. დაუმონშიშვლ მომხმარებელს შეუძლია ამ მოთხოვნებს გვერდი აუაროს, თუმცა პორტაღზე დარეგისტრირებისთვის და პეტიციის ხელმოსაწერად პერსონალური ინფორმაცია (სახელი, გვარი, ასაკი, პირადი ნომერი, ელექტრონული ფოსტის მისამართი და ტელეფონის ნომერი) მანაც უნდა მიუთითოს. ამ კატეგორიისთვის ერთადერთი შეზღუდვა ის იქნება, რომ იგი პეტიციას ვერ დაარეგისტრირებს.⁴

შემდეგ Ichange.gov.ge-ს მოდერატორი შეამოწმებს იმას, რომ პეტიცია მთავრობის ძალაღობრივი დამხობისკენ მოწოდებას, შეურაცხმყოფელ და სიძულვილის ენას ან დისკრიმინაციულ გამონათქვამებს არ შეიცავდეს. თუ პეტიცია შეიცავს მოთხოვნას, რომელიც პარლამენტის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს კომპეტენციაა, მოდერატორი ასეთ პეტიციას Ichange.gov.ge-ზე არ გამოაქვეყნებს და, ამის ნაცვლად, პეტიციის ავტორებს სთხოვს, პირდაპირ ზემოაღნიშნულ უწყებას მიმართონ. მოდერატორი პეტიციის მიღებიდან 10 დღეში მიიღებს გადაწყვეტილებას იმის თაობაზე, გამოაქვეყნოს თუ არა ეს პეტიცია. ამ მომენტიდან პეტიციის ავტორებს ექნებათ 30 დღე, რომ 5000 ხელმოწერა შეაგროვონ, რათა შემდეგ ეს პეტიცია მთავრობამ განიხილოს. თუ მათ ეს ვერ მოახერხეს, პეტიცია დაიხურება და გადავა არქივში, რომელიც ასევე ხელმისაწვდომი იქნება პორტაღზე. თუ მათ შეაგროვეს 5000 ხელმოწერა, მაშინ ექსპერტთა ჯგუფი, რომელიც დაახლოებით 10 ადამიანისგან

(მათ შორის, მთავრობის ადმინისტრაციისა და ფინანსთა სამინისტროს თანამშრომელთაგან) შედგება, შეაფასებს პეტიციას სხვადასხვა უწყების კომპეტენციებთან მისი შესაბამისობის და განსახორციელებელი ღონისძიებებისთვის ბიუჯეტის არსებობის კუთხით. შემდეგ ეს ჯგუფი პეტიციას გადაუგზავნის კომპეტენტურ უწყებებს, რომლებსაც პასუხისთვის 3 თვე ექნებათ. მომხმარებელი ონლაინრეჟიმში მიაღვენებენ თვალს პეტიციის სტატუსს და ნახავენ მთავრობის პასუხს. ეს სახელმძღვანელო წესებიც Ichange.gov.ge-ზე გამოქვეყნდება.⁵

მთავრობის ადმინისტრაციის წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ პორტაღის საჩვენებელი გვერდი უკვე მზადაა და ტესტირებას გადის. იმის მთავარი მიზეზი, რომ პორტაღი არ ამოქმედდება 2015 წლის ბაფხულში, როგორც ეს ეროვნული სამოქმედო გეგმით იყო გათვალისწინებული, ის არის, რომ, ვინაიდან ამ პროცესში ბევრი საჯარო უწყებაა ჩართული, მათ შორის კოორდინაციას მოსალოდნეობდა მეტი დრო დასჭირდა. მიუხედავად ამისა, პორტაღი სრულად 2015 წლის შემოდგომაზე, მთავრობის მიერ სპეციალური განკარგულების მიღების შემდეგ ამოქმედდება. დაახლოებით იმავე დროს მთავრობა, USAID-ის მხარდაჭერით, პიარკამპანიას დაიწყებს და ეროვნულ ტელეარხებზე სარეკლამო რგოლებს გაუშვებს.⁶

ჰქონდა ამა ს მნიშვნელობა?

დაინტერესებული მხარეები ფიქრობენ, რომ მოქალაქეთა ჩართულობასთან დაკავშირებული მთავრობის ვადღებულებები (განსაკუთრებით ელექტრონული პეტიციის პორტაღის შექმნა) არის ყველაზე მნიშვნელოვანი ვადღებულებები, რომლებსაც პირდაპირი კავშირი აქვს OGP-ის ღირებულებებთან, კერძოდ, ანგარიშვადღებულებასთან და მოქალაქეთა ჩართულობასთან. შესაბამისად, მათი კომენტარების უმეტესობა Ichange.gov.ge-ს ეხებოდა. საქართველოში მთავრობის მიერ ადმინისტრირებული პეტიციების პორტაღის არარსებობა ერთ-ერთი ძირითადი საკითხი იყო ბევრი მოქალაქისთვის, რომლებსაც ადგილობრივი მნიშვნელობის საკითხებზე პეტიციის კერძო ვებგვერდების გამოყენება უწევდათ. თუმცა მთავრობის წარმომადგენლები ხშირად ამ ვებგვერდებზე დარეგისტრირებული ხელმოწერების

ნამდვილობას საეჭვოდ ხდიდნენ. ამ ვადღებულებით მთავრობამ აჩვენა, რომ ის აღნიშნული პრობლემის გადაჭრას სერიოზულად ეკიდება. სწორად მუშაობის შემთხვევაში Ichange.gov.ge ტრანსფორმაციულ გავრცენას მოახდენს მოქალაქეთა ცხოვრებაზე, რადგან ის მათ საშუალებას მისცემს, მათთვის საჭიროებულ საკითხებზე პეტიციები მთავრობას პირდაპირ გაუგზავნონ. მეორე მხრივ, იმის გათვალისწინებით, რომ „მომხმარებლის ხმასთან“ დაკავშირებული ვადღებულება არ მოიცავს არც ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებებს (რაც მისი ნაკლები მოხმარებით გამოიხატება) და არც უკუკავშირის ფორმებზე მომუშავე იუსტიციის სახდის თანამშრომლების კეთილსინდისიერების უზრუნველსაყოფ მონიტორინგის მექანიზმს, OGP-ის ღირებულებებზე ამ ინსტრუმენტის გავრცენა შეფასდა, როგორც საშუალო.

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის (საია) წარმომადგენლის თქმით, Ichange.gov.ge-ს ძირითადი გამოწვევა ის არის, რომ პორტალის მოდერატორს პეტიციის გამოქვეყნებასთან დაკავშირებით ფართო უფლებამოსილება აქვს, რაც სუბიექტური ინტერპრეტაციის საშუალებას იძლევა და სიტყვის თავისუფლების შეზღუდვის საფრთხეს ქმნის.⁸ მისი აზრით, ხელმოწერების 5000-იანი ზღვარი საქართველოსთვის ძალიან მაღალია და ეს რიცხვი 1500-მდე ან 1000-მდე უნდა შემცირდეს, რათა მოქალაქეებს პორტალის გამოყენებისთვის უფრო მეტი მოტივაცია ჰქონდეთ. და ბოლოს, პირადი ნომრის შეყვანის ვადღებულების გამო შეიძლება ბევრმა თავი შეიკავოს პორტალზე დარეგისტრირებისა და პეტიციების ხელმოწერისგან.⁹

USAID-ისა და Tetra Tech ARD-ის წარმომადგენლებმა პოზიტიურად შეაფასეს მთავრობის მცდელობა, რომ Ichange.gov.ge-სთან დაკავშირებით პროგრესს მიაღწიოს, და პორტალის კონცეფციაზე საკუთარი მოსაზრებები გამოთქვეს. USAID-ის წარმომადგენლის თქმით, რეგულირება ის მოსაზრება, რომ პეტიციის ხელმოსაწერად პირადი ნომრის შეყვანის მოთხოვნამ შეიძლება ზოგ მომხმარებელს პორტალის გამოყენების სურვილი დაუკარგოს. მაგალითად, აშშ-ში არსებული მსგავსი პეტიციების პორტალი, We the People, მომხმარებელს მთავრობისთვის პეტიციის გასაგზავნად მხოლოდ ელექტრონული ფოსტის მისამართის მითითებას და მის დამოწმებას

სთხოვს.¹⁰ თუმცა დანაშაულის აღმოჩენისთვის აშშ-ის ტექნოლოგიური შესაძლებლობები საქართველოსაზე გაცილებით მეტია. შესაბამისად, საქართველოსთვის მომხმარებლის ID ბარათით ავთენტიფიკაცია გონივრული მექანიზმია შესაძლო დანაშაულის/თაღლითობის თავიდან ასაცილებლად.¹¹ ეს მოსაზრება Tetra Tech ARD-ის ხელმძღვანელმაც გაიზიარა.¹² USAID-ის წარმომადგენელმა ასევე აღნიშნა, რომ პეტიციის ხელმოწერებისთვის 5000 გონივრული ზღვარია, რადგან ხელმოწერების რაოდენობის განსაზღვრის ზუსტი ფორმულა არ არსებობს, და რომ მთავრობას ეს გადაწყვეტილება საკუთარი შეხედულებიდან გამომდინარე უნდა მიეღოს.¹³

USAID-ისა და Tetra Tech ARD-ის წარმომადგენლებმა ისიც განაცხადეს, რომ Ichange.gov.ge-ს ძირითადი პრობლემის გადასაჭრელად პორტალი უნდა ამოქმედდეს და ის ტექნოლოგიურად გამართული და ყველა მოქალაქისთვის ხელმისაწვდომი უნდა იყოს. ხელმისაწვდომობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმის გათვალისწინებით, რომ, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოსთვის“ CRRC-საქართველოს მიერ ჩატარებული 2015 წლის უახლესი საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვის მიხედვით, ქართულად მოსაუბრე ბრძანსრული (18 წლის და მეტი ასაკის) მოსახლეობის 46 პროცენტს ინტერნეტი არასდროს გამოუყენებია.¹⁴ იმისთვის, რომ ახალი პორტალის გამოყენების სურვილი უფრო მეტ მოქალაქეს გაუჩინდეს, მთავრობამ და დაინტერესებულმა მხარეებმა მათ უნდა აუხსნან, როგორი უნდა იყოს სწორად შედგენილი პეტიცია და როგორ უნდა მოიძიონ ამ პეტიციის მხარდამჭერები. 2015 წლის შემოღებისთვის დაგეგმილი პიარ და საგანმანათლებლო კამპანია სწორედ ამას ემსახურება.^{15,16}

რაც შეეხება „მომხმარებლის ხმას“, დაინტერესებულმა მხარეებმა ფიქრობენ, რომ ეს არის საჯარო მომსახურების ვადღებულების ძირითადი კომპონენტი, რომელიც თანხვედრა OGP-ს, და მოსალოდნელია, რომ იგი გააუმჯობესებს მთავრობის მიერ მიწოდებული სერვისების ხარისხს. ამასთანავე, „მომხმარებლის ხმა“ კარგი მაგალითია იმისა, თუ როგორ შეიძლება იდეები „ქვემოლან ბემით“ წავიდეს. ამ უკუკავშირის მექანიზმის შექმნის იდეა OGP-ის ეროვნულ სამოქმედო გეგმაზე ჩატარებული საჯარო კონსულტაციების დროს სწორედ მოქალაქეებმა წამოაყენეს.¹⁷ სამოქალაქო

საზოგადოების და მთავრობის წარმომადგენლებმა აღნიშნეს, რომ მოქალაქეებმა „მომხმარებლის ხმა“ უკვე გამოიყენეს და იუსტიციის სახელისგან პასუხებიც მიიღეს. იუსტიციის სახელს აქვს სპეციალური პროგრამა, რომლის მეშვეობითაც ის მოქალაქეთა მოსაზრებებს აანალიზებს. 2015 წლის 7 აგვისტოს მონაცემებით, იუსტიციის სახელმა 1000-ზე მეტი შევსებული განაცხადის ფორმა მიიღო. ამ განაცხადებში მომხმარებლები მათდამი იუსტიციის სახელის პერსონალის მოპყრობას უმეტესად პოზიტიურად აფასებდნენ. თუმცა ზოგ შემთხვევაში ზოგიერთი თანამშრომლის ქცევასთან დაკავშირებით უკმაყოფილება იყო გამოთქმული.¹⁸

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

დაინტერესებული მხარეების აზრით, მადე ასამუშავებელი Ichange.gov.ge-ს გამოსაყენებლად მოქალაქეების წახადისთვის მთავრობამ ამ პორტალის მოხმარების წესები უნდა გაამარტივოს და უნდა მოხსნას ზედმეტი ბიუროკრატიული დაბრკოლებები, რომლებიც პეტიციის ავტორების უფლებამოსილებას და ავტორიზაციას უკავშირდება. ამასთანავე, მთავრობამ თავი უნდა შეიკავოს საზოგადოების იმ ჯგუფების გარიყვისგან, რომლებსაც შეიძლება მისთვის პოლიტიკურად მგრძობიარე საკითხებზე პეტიციის გაგზავნა სურდეთ. ყველა მოქალაქემ თავისუფლად უნდა შეძლოს იმის არჩევა, თუ რა ტიპის პეტიციას გაუგზავნის მთავრობას.¹⁹

ზოგიერთი დაინტერესებული მხარე დაეთანხმა იმ აზრს, რომ პირადი ნომრის მეშვეობით შესაძლებელია

Ichange.gov.ge-ზე თაღლითობისა და პორტალის ბოროტად გამოყენების ფაქტების თავიდან აცილება. თუმცა მათ ისიც აღნიშნეს, რომ მთავრობამ ნათლად უნდა აუხსნას მომხმარებლებს, როგორ დაიცავს იგი მათ პერსონალურ მონაცემებს არაკანონიერი მოპოვებისა და გამოყენებისგან.²⁰

IRM-ის მკვლევრის რეკომენდაციას, რომ იუსტიციის სახელმა „მომხმარებლის ხმის“ ონლაინვერსია შექმნას, რათა დაიზოგოს იმ მოქალაქეთა დრო და რესურსი, რომლებსაც იუსტიციის სახელისთვის მის მიერ მიწოდებულ სერვისებზე საკუთარი მოსაზრებების გაგზავნა ან ახალი რეფორმის განსახორციელებლად ინიციატივების წარმოდგენა სურთ. Ichange.gov.ge-სთან დაკავშირებით IRM-ის მკვლევარიც ფიქრობს, რომ ეს პორტალი ადვილად ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ყველასთვის, ვინც საკუთარი იდეების მთავრობისთვის მიწოდებას მოინდომებს. შესაბამისად, პორტალი არ უნდა შეიცავდეს ზედმეტ მოთხოვნებს, კერძოდ, პეტიციის დარეგისტრირებისთვის ახალი ID ბარათისა და USB ბარათის წამკითხველის გამოყენების მოთხოვნას.

¹ ლომიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო
² ლომიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო
³ ინტერვიუ გიგა პაიჭაძესთან, საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის ელექტრონული მმართველობის განვითარების დეპარტამენტის უფროსთან, 2015 წლის 6 აგვისტო
⁴ პაიჭაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 6 აგვისტო
⁵ პაიჭაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 6 აგვისტო
⁶ პაიჭაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 6 აგვისტო
⁷ Media.ge, „17 მაისის თაობაზე პეტიციის ხელმოწერების სანდოობას Facebook-ში დაწყებული გამშანიით აღასტურებენ“, 2013 წლის 18 ივნისი, <http://bit.ly/1SftYdd>
⁸ ინტერვიუ სულხან საღაძესთან, საქართველოს ახარგებრდა იურისტთა ასოციაციის პროექტის კოორდინატორთან, 2015 წლის 30 ივლისი
⁹ საღაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 30 ივლისი
¹⁰ თეთრი სახლი, We the People, <http://1.usa.gov/1K06gig>
¹¹ სთუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო
¹² ინტერვიუ დევიდ სმიტთან, Tetra Tech ARD-ის ხელმძღვანელთან, 2015 წლის 11 აგვისტო
¹³ სთუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო
¹⁴ CRRC-საქართველო, ონლაინმონაცემების ანალიზი, <http://bit.ly/1hzEcIU>
¹⁵ სთუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო
¹⁶ სმიტი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო
¹⁷ სთუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო
¹⁸ ლომიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო
¹⁹ საღაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 30 ივლისი
²⁰ ინტერვიუ ვაკო ნაცვლიშვილთან, ფონდ „ღია საზოგადოება – საქართველოს“ ადგილობრივი დემოკრატიის განვითარების პროგრამის კოორდინატორთან, 2015 წლის 11 აგვისტო

ჯგუფი 4 | ადგილობრივი ხელისუფლების შესაძლებლობები

6.ა. საქართველოში საზოგადოებრივი ცენტრების განვითარება¹¹

საქართველოში საზოგადოებრივი ცენტრების განვითარება როგორც საჯარო სერვისების, ისე ყველაზე მოთხოვნადი კერძო სერვისების სოფლის დონეზე ხელმისაწვდომობას უზრუნველყოფს. ადგილობრივ მოსახლეობას 200–მდე სერვისის სოფლიდან გაუსვდელად მიღება შეუძლია. ცენტრი ადგილობრივი მოსახლეობისთვის სერვისების მიწოდების, ასევე საზოგადოების ჩართულობისა და გააქტიურების ფუნქციას ასრულებს.

ამ ეტაპზე ქვეყნის მასშტაბით 12 საზოგადოებრივი ცენტრი ფუნქციონირებს. 2014 წლის ბოლომდე კიდევ 6 ცენტრი აშენდება, რაც გაზრდის ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ჩართულ მოქალაქეთა რაოდენობას.

6.ბ. ელექტრონული მმართველობის შემოღება ადგილობრივ თვითმმართველობებში¹²

2014 წლის განმავლობაში სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო მუნიციპალური სერვისების მართვის ელექტრონულ სისტემას 6 საპილოტე მუნიციპალიტეტში (ქარედი, თეთრი წყარო, ხაშური, ხობი, ახმეტა და ვარდაბანი) დანერგავს, რისთვისაც შესაბამისი კადრები გადამზადდებიან და მუნიციპალიტეტების თანამშრომლებს ტრენინგები ჩაუტარდებათ.

მუნიციპალიტეტებისთვის ხელმისაწვდომი იქნება არსებული ელექტრონული მონაცემთა ბაზები (სსიპ-ების – სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს, სოციალური მომსახურების სააგენტოს, ასევე ცენტრალური ხელისუფლების და კერძო კომპანიების მონაცემთა ბაზები), რაც შეამცირებს ადგილობრივი თვითმმართველობის აპარატში მოქალაქეთა შესახებ მონაცემების შეგროვებისთვის, დამუშავებისა და შემოწმებისთვის საჭირო ადამიანური და დროითი რესურსების დანახარჯებს. სერვისები, რომლებიც სისტემის მეშვეობით იქნება მიწოდებული, ხელმისაწვდომი გახდება www.my.gov.ge-ზედაც. გარდა ამისა, ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების შესასწავლად სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო კვლევას ჩაატარებს და მის საფუძველზე შექმნის ახად პორტალს, რომელზედაც განთავსდება ინფორმაცია მუნიციპალიტეტებისა და საზოგადოებრივი ცენტრების საქმიანობის შესახებ.

2014–2015 წლებში ელექტრონული მმართველობა კიდევ 4 მუნიციპალიტეტში დაინერგება. ამასთანავე, სისტემის განვითარებისთვის მოხდება პროექტის საწყის ეტაპზე შერჩეული მომსახურებების რაოდენობის გაზრდა, სხვა მომსახურებების შესწავლა და სისტემაში შესაბამისი საქმისწარმოების პროცესების გათვარისწინება.

7. რეგიონების განვითარება საჯარო ბიბლიოთეკების ტრანსფორმაციით¹³

ეს ვადებულება საჯარო ბიბლიოთეკების ახალი დანიშნულებით გამოყენებას გულისხმობს: ტრადიციული ფუნქციების შესრულებასთან ერთად, საჯარო ბიბლიოთეკები საზოგადოებრივი ცენტრების ფუნქციებს შეიძენს. საზოგადოებრივ ცენტრებთან ერთად საჯარო ბიბლიოთეკები იქნება დამატებითი საშუალება სოფლის მოსახლეობისა და ადგილობრივი ხელისუფლების შესაძლებლობების გაზრდის ხელშესაწყობად. საზოგადოებას საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებით (ინტერნეტი, კომპიუტერული ტექნიკა, ახალი წიგნები) აღჭურვილ საჯარო ბიბლიოთეკებში მომსახურებას გადამზადებული ბიბლიოთეკარები გაუწევენ.

პროექტის მიზანია რეგიონულ დონეზე საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, მოსახლეობასა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს შორის კომუნიკაციის გაუმჯობესება, საზოგადოებრივი ჩართულობის გაზრდა, ბიბლიოთეკართა შესაძლებლობების გაძლიერება ელექტრონული მმართველობისა და ტექნოლოგიების ფართოდ გამოყენებით.

2014 წელს საპილოტე პროექტი 4 საჯარო ბიბლიოთეკაში განხორციელდება. მისი შედეგების გათვარისწინებით, მუშაობა 2015 წელს გაგრძელდება.

წამყვანი დაწესებულებები:

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო, საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო

დამხმარე დაწესებულებები:

6.ა: ადგილობრივი თვითმმართველობა, საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, სოციალური მომსახურების სააგენტო, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო, შპს „მექანიზატორი“, ევროკავშირი, „მრავალეროვანი საქართველო დემოკრატიული ღირებულებების განმტკიცებისათვის“, რიბერთი ბანკი, მაგთიკომი

6.ბ: ადგილობრივი თვითმმართველობა, საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, სოციალური მომსახურების სააგენტო, ევროკავშირი, იუ-ჯი-თი (UGT)

7: საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა, საერთაშორისო კვლევისა და გაცვების საბჭო (IREX), ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI), საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაცია

ვადები:

1. საქართველოში საზოგადოებრივი ცენტრების განვითარება
დაწყების თარიღი: 2014 წლის იანვარი დასრულების თარიღი: 2015 წლის დეკემბერი
2. ელექტრონული მმართველობის შემოღება ადგილობრივ თვითმმართველობებში
დაწყების თარიღი: 2014 წლის მარტი დასრულების თარიღი: 2015 წლის მარტი
3. რეგიონების განვითარება საჯარო ბიბლიოთეკების ტრანსფორმაციით
დაწყების თარიღი: 2013 წლის დეკემბერი დასრულების თარიღი: 2014 წლის დეკემბერი

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხედვის ანგარიშობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგაღებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგაღებულება-ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემლულადი	არსებითი	შესრულებული
6.ა. საქართველოში საზოგადოებრივი ცენტრების განვითარება				X		X						X					X
6.ბ. ელექტრონული მმართველობის შემოღება ადგილობრივ თვითმმართველობებში				X	გაურკვეველი					X						X	
7. რეგიონების განვითარება საჯარო ბიბლიოთეკების ტრანსფორმაციით			X		გაურკვეველი					X						X	

რა მოხდა?

6.ა: საქართველოში საზოგადოებრივი ცენტრების განვითარება

ამ ვადებულების მიზანი იყო ადგილობრივ დონეზე საჯარო მომსახურების გაუმჯობესება და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდა საზოგადოებრივი ცენტრების ქსელის გაფართოებით. შეფასების პერიოდში სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ თავდაპირველად დაგეგმილი 6-ის ნაცვლად 13 ახალი ცენტრი გახსნა, ხოლო კიდევ 7 ცენტრი მშენებლობის პროცესში იყო. ამან საქართველოში მოქმედი საზოგადოებრივი ცენტრების რაოდენობა 12-დან 25-მდე გაზარდა. გარდა ამისა, 2014 წლის დეკემბერში შეიქმნა სპეციალური ვებგვერდი, centri.gov.ge, რომელიც საზოგადოებრივი ცენტრების მდებარეობის, სერვისებისა და საქმიანობის შესახებ ინფორმაციას იძლევა. საზოგადოებრივი ცენტრები მოქალაქეებს როგორც საჯარო, ისე კერძო სექტორის 200-ზე მეტ სერვისს (მათ შორის, ბანკებისა და მობილური ოპერატორების სერვისებს) სთავაზობს. იმ სერვისების რაოდენობა, რომლებიც მოქალაქეებმა საზოგადოებრივ ცენტრებში მიიღეს, წლების განმავლობაში მნიშვნელოვნად გაიზარდა. მაგალითად, 2012 წელს მოქალაქეებმა სულ 3627 სერვისი მიიღეს, 2014 წელს – 153518, ხოლო 2015 წლის მხოლოდ პირველი შვიდი თვის განმავლობაში – 89104.² სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო არსებულ მომსახურებებს დაამატებს სანოტარო და უფასო იურიდიული დახმარების მომსახურებებს, რომლებზედაც მაღალი საზოგადოებრივი მოთხოვნილებაა. საზოგადოებრივი ცენტრები გამოიყენება ასევე საჯარო შეხვედრების გასამართად, რომლებშიც ცენტრალური და ადგილობრივი ხედისუფლებები და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები მონაწილეობენ.³ შეფასების პერიოდში საზოგადოებრივმა ცენტრებმა უმასპინძლეს სხვადასხვა ღონისძიებასა და საინფორმაციო შეხვედრას, რომლებშიც 1300-ზე მეტი მოქალაქე მონაწილეობდა. ეს შეხვედრები 2014 წელს მიღებულ ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსს, ევროკავშირთან ინტეგრაციას, მუნიციპალიტეტების

განვითარების გეგმებს, mygov.ge-ს, დოკუმენტური ფორმების ჩვენებასა და შემდგომ დისკუსიებს და სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანების შესახებ ცნობიერების ამაღლების კამპანიას შეეხებოდა. 2017 წელს, მას შემდეგ, რაც საზოგადოებრივი ცენტრები ყველა საჭირო რესურსით სრულად აღიჭურვება, ისინი მუნიციპალიტეტებს საკუთრებაში გადაეცემა.⁴

6.ბ: ელექტრონული მმართველობის შემოღება ადგილობრივ თვითმმართველობებში

საზოგადოებრივი ცენტრების სერვისების ონლაინსივრცეში ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფისთვის სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ მიზნად დაისახა ამ ცენტრების ელექტრონული ინფრასტრუქტურის განვითარება. მუნიციპალური სერვისების მართვის სისტემის პილოტირებისთვის 5 მუნიციპალიტეტი შეირჩა. სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო აღნიშნული სისტემის დასაინერგად მჭიდროდ თანამშრომლობდა ამ მუნიციპალიტეტების ადგილობრივი თვითმმართველობის საკანონმდებლო (საკრებულო) და აღმასრულებელ (მერია/გამგებელი) ორგანოებთან. გეგმის მიხედვით, ახალი სისტემა საზოგადოებრივი ცენტრების 10 ყველაზე მოთხოვნადი სერვისის ხელმისაწვდომობას უზრუნველყოფს.⁵ 2015 წლის თებერვალში სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ 8 საზოგადოებრივ ცენტრში ჩაატარა კვლევა იმის დასადგენად, თუ რა ტიპის ინფორმაციისა და სერვისების მიღება სურთ მოქალაქეებს ონლაინსივრცეში. კვლევაზე დაყრდნობით, სააგენტო centri.gov.ge-ზე განათავსებს დამატებით სერვისებს უკუკავშირის ონლაინშექანიზმთან და მობილურ აპლიკაციებთან ერთად.⁶ საზოგადოებრივი ცენტრების თანამშრომელთა ხშირი ცვლილებიდან, მათი დაბალი ტექნიკური კომპეტენციიდან და ცენტრების ცუდი ინფრასტრუქტურიდან გამომდინარე, მდგომარეობის გამოსასწორებლად სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მნიშვნელოვანი რესურსის დახარჯვა მოუწია. კერძოდ, ჩატარდა სერვისების მართვის ახალ სისტემასთან და ეფექტიან კომუნიკაციასთან დაკავშირებული

¹¹ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 6a სამოქმედო გეგმაში, გვ. 9, <http://bit.ly/1Yf5K76>

¹² იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 6b სამოქმედო გეგმაში, გვ. 11, <http://bit.ly/1Yf5K76>

¹³ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 7 სამოქმედო გეგმაში, გვ.12, <http://bit.ly/1Yf5K76>

¹⁴ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 21 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 28, <http://bit.ly/1Yf5K76>

¹⁵ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 25 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 32, <http://bit.ly/1Yf5K76>

ტრენინგები, დაყენდა და შეკეთდა მაღალი სიჩქარის ინტერნეტკაბელები და საზოგადოებრივ ცენტრებში მოქალაქეთა მისაღები გარემონტდა. შემდეგ ეტაპზე, 2015 წლის შემოდგომაზე ახალი ედუკატორული ბაზების ტესტირება და მათი mygov.ge-სთან დაკავშირება მოხდება.⁷

7: რეგიონების განვითარება საჯარო ბიბლიოთეკების ტრანსფორმაციით

ამ ვადლებულების მიზანი იყო მუნიციპალიტეტებში არსებული სოფლის ბიბლიოთეკების მოდერნიზება, მათი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გასაზრდელად გამოყენება და ამ ბიბლიოთეკების საზოგადოებრივ ცენტრების სისტემაში ინტეგრირება. საპილოტე პროექტის განხორციელება 2015 წლის მარტში დაიწყო და 2015 წლის სექტემბრამდე გავრცელდება. პროექტი, რომელიც საერთაშორისო კვლევისა და გაცვლების საბჭოს (IREX) მიერაა დაფინანსებული, ორ სამიზნე საზოგადოებრივ ცენტრში ხორციელდება. გარდა ამისა, ორი სხვა ცენტრის ბიბლიოთეკარები მონაწილეობენ ტრენინგის ტრენინგის პროგრამაში, რომლის მიზანია ბიბლიოთეკართა ტექნიკური უნარების გაზრდა. ტრენინგის გავლის შემდეგ ბიბლიოთეკარები სხვა ცენტრებში მომუშავე მათ კოლეგებს ჩაუტარებენ ტრენინგს იმავე თემებზე.⁸

საზოგადოებრივ ცენტრში არსებული ბიბლიოთეკა მომხმარებლებს 6 კომპიუტერს, უფასო ინტერნეტს, ასევე სხვადასხვა დაბეჭდილ რიტერატურას (მათ შორის, მხატვრულ რიტერატურას და მთავრობისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ გამოქვეყნებულ დოკუმენტებს) სთავაზობს. სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ სამიზნე ბიბლიოთეკები იმ წიგნებით მოამარაგა, რომლებზედაც ადგილობრივი მოსახლეობის მოთხოვნილება მაღალი იყო. ამასთანავე, სააგენტომ განავითარა მონიტორინგის სისტემა, რომლის მიხედვით, ბიბლიოთეკის სერვისებს ბევრი მომხმარებელი ჰყავს. მაგალითად, 2014 წელს ძველ სოფლის ბიბლიოთეკებში თვეში მხოლოდ 20–30 ადამიანი მიდიოდა, ხოლო 2015 წლის მარტიდან (როდესაც სააგენტომ აღნიშნული პროექტის განხორციელება დაიწყო) მათი რაოდენობა 400–600-მდე გაიზარდა.⁹

შეფასების პერიოდში ბიბლიოთეკებში გაიმართა სხვადასხვა საინფორმაციო შეხვედრა, რომლებშიც დაახლოებით 25 მოქალაქე მონაწილეობდა. ეს შეხვედრები საქართველოში ევროკავშირისა და

ნატოს როლს, ქალთა უფლებებს, ადგილობრივ პოლიტიკაში ახალგაზრდების ჩართულობას და ადგილობრივი ბიუჯეტის მონიტორინგს შეეხებოდა. გარდა ამისა, სოფელ ნუკრიანის ახალგაზრდულმა ჯგუფმა ადგილობრივი ბიბლიოთეკის ბაღის რეაბილიტაციის პროექტი შეიმუშავა. ადგილობრივმა ხელისუფლებამ ეს პროექტი მოიწონა და ამ ბაღის რეაბილიტაციისთვის 30000 ლარი გამოყო.¹⁰

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

საზოგადოებრივი ცენტრები უზრუნველყოფენ სივრცეს ადგილობრივი ხელისუფლებისა და მოქალაქეების უკეთ დასაკავშირებლად და ადგილობრივი პოლიტიკის მოქალაქეთა საჭიროებებზე მოსარგებად, OGP-ის მიზნების შესაბამისად. თუმცა ვადლებულების ტექსტი ადგილობრივ თვითმმართველობებს საჯარო საქმეებში მოქალაქეთა ჩართვას და მიმდინარე პრაქტიკის შეცვლას არ ავადლებულებს. მაგალითად, საზოგადოებრივი ცენტრები გამოყენებული არ ყოფილა იმისთვის, რომ იქ ჩატარებულიყო საჯარო კონსულტაციები ადგილობრივ ბიუჯეტზე ან ინფრასტრუქტურულ პროექტებზე, რომელიც მოსახლეობას ყველაზე მეტად აინტერესებს. ამასთანავე, ნათელი არ არის, როგორ გაზრდის საზოგადოებრივი ცენტრების ედუკატორული მმართველობისა და ბიბლიოთეკების კომპონენტები, რომელიც ძირითადად სერვისების მიწოდებას გულისხმობს, მთავრობის გამჭვირვალობასა და ანგარიშვადლებულებას OGP-ის მოთხოვნების შესაბამისად. აქედან გამომდინარე, IRM-ის მკვლევარმა OGP-ის ღირებულებებზე ამ ვადლებულების გავლენა შეაფასა, როგორც საშუალო. დაინტერესებული მხარეების აზრით, საზოგადოებრივი ცენტრები სხვადასხვა რეგიონში მცხოვრებ მოქალაქეებს სასიცოცხლო მნიშვნელობის მომსახურებას ერთ სივრცეში უწევენ, რაც მანამდე შესაძლებელი არ იყო. ეს განსაკუთრებით ეხება ეთნიკურ უმცირესობებს, რომლებსაც სურთ, მთავრობისგან მიიღონ დამატებითი ინფორმაცია და კონსულტაცია იმასთან დაკავშირებით, თუ რა მომსახურებაა მათთვის ხელმისაწვდომი.¹¹ ამასთანავე, დაინტერესებულ მხარეებს სჯერათ, რომ საზოგადოებრივი ცენტრებს აქვთ პოტენციალი, მთავრობისა და მოქალაქეების დამაკავშირებელი რგოლის ფუნქცია შეასრულონ და ხელი შეუწყონ მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდას. მაგალითად, ეს

ცენტრები წარმატებით იქნა გამოყენებული OGP-ის ეროვნულ სამოქმედო გეგმაზე საჯარო კონსულტაციების ჩასატარებლად. ზოგიერთმა არასამთავრობო ორგანიზაციამ ისინი გამოიყენა სხვადასხვა თემაზე საჯარო შეხვედრებისა და დისკუსიების მოსაწყობად, რომლებშიც მთავრობის წარმომადგენლებიც მონაწილეობდნენ.¹² თუმცა ერთ-ერთმა აქტივისტმა მნიშვნელოვანი საკითხი წამოჭრა: კახეთის საზოგადოებრივი ცენტრის აღმინისტრაციამ მას იმის დაკონკრეტება სთხოვა, თუ რას ემსახურებოდა აღნიშნულ ცენტრში მის მიერ ჩასატარებელი ღონისძიება, რასაც, აქტივისტის აზრით, მნიშვნელობა არ უნდა ჰქონდეს, როდესაც საქმი საჯარო სივრცის არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და მედიის ღონისძიებათა ჩასატარებლად გამოყენებას ეხება. ასეთი კითხვებისთვის თავის ასარიდებლად ეს აქტივისტი და მისი პარტნიორები თავიანთი ღონისძიებებისთვის USAID-ის დემოკრატიული ჩართულობის ცენტრების გამოყენებას ამჯობინებენ.¹³ ამ საკითხთან დაკავშირებით USAID-ის წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ USAID-ის ცენტრები ძალიან სასარგებლოა, რადგან ისინი მოქალაქეებს ნეიტრალურ და უსაფრთხო გარემოს სთავაზობენ. საზოგადოებრივმა ცენტრებმა მათ მომხმარებლებს ასეთივე უსაფრთხოების განცდა უნდა გაუჩინონ.¹⁴ ამ ცენტრების კიდევ ერთი გამოწვევა უკავშირდება: იქიდან გამომდინარე, რომ ისინი აქცენტს სერვისის მიწოდებაზე აკეთებენ, ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შეტანილი საზოგადოებრივი ცენტრების განვითარების ვადლებულება დეტალურად არ ხსნის მექანიზმს, რომლითაც ის მთავრობას უფრო ღიას გახდის, და იმას, თუ რა ინდიკატორები გამოიყენება ამ კუთხით აღნიშნული ცენტრების გავრცენის დასადგენად.¹⁵

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

დაინტერესებული მხარეების აზრით, მთავრობამ უკეთ უნდა გამოკვეთოს, რომ საზოგადოებრივი ცენტრების მთავარი მიზანი გამჭვირვალობისა და მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდაა. მან უფრო კარგად უნდა ახსნას, საჯარო მომსახურების რა ახად სფეროებსა და ახად ინფორმაციას შესთავაზებს მთავრობა მოქალაქეებს და რა მექანიზმები არსებობს ამ კუთხით მიღწეული პროგრესის დასადგენად.¹⁶ კერძოდ, მთავრობას შეუძლია მოქალაქეები წაახადოს, რომ ისინი უფრო აქტიურად ჩაერთონ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში

საზოგადოებრივი ცენტრებიდან Ichange.gov.ge-ზე ერექტონული პეტიციების გაგზავნის მეშვეობით.¹⁷ ამ ცენტრების ნეიტრალობასთან დაკავშირებით ეჭვების გასაფანტავად იუსტიციის სამინისტრომ და სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტომ უნდა დანერგონ კარგი მმართველობის მექანიზმები, როგორცაა ეთიკის კოდექსი. ეს დაარწმუნებს საქართველოს მოქალაქეებს, რომ საზოგადოებრივი ცენტრები არის უსაფრთხო სივრცე, სადაც განსხვავებული პოლიტიკური შეხედულებების ადამიანებს შეუძლიათ შევიკრიბონ და ერთმანეთს იღებინონ.¹⁸

და ბოლოს, მთავრობამ საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლებისთვის უფრო მეტი უნდა იმუშაოს. კერძოდ, მან ადგილობრივ მოსახლეობას უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია მასთან ახლოს არსებული საზოგადოებრივი ცენტრების შესახებ, რათა მოქალაქეებმა ცენტრების მიერ შეთავაზებული სერვისები რეგულარულად გამოიყენონ. გარდა ამისა, მთავრობამ ცენტრების სერვისების ხარისხთან და ადგილობრივ თემებზე (განსაკუთრებით ეთნიკურ უმცირესობებზე) მათ გავრცენასთან დაკავშირებით საჯარო შეხვედრები და დისკუსიები უნდა მოაწყოს.^{19,20}

ადგილობრივი თვითმმართველობებისადმი IRM-ის მკვლევრის რეკომენდაციას, რომ მათ აქტიურად გამოიყენონ საზოგადოებრივი ცენტრები მოქალაქეებთან საჯარო კონსულტაციების ჩატარებისთვის და მათი პრიორიტეტების გასაგებად.

¹ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო, საზოგადოებრივი ცენტრები, <http://bit.ly/1JbYT6E>

² ინტერვიუ ნანა ნიკლაურთან, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს საერთაშორისო ურთიერთობებისა და დონორ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის სამსახურის უფროსთან, 2015 წლის 5 აგვისტო

³ ნიკლაური, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁴ ნიკლაური, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁵ ინტერვიუ ვაჰო ლდიძესთან, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს პროექტ „ედექტონული მმართველობის დანერგვა ადგილობრივ თვითმმართველობებში“ ბიზნეს ანალიტიკოსთან, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁶ ლდიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁷ ლდიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁸ ინტერვიუ სალომე ჩუხუასთან, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს პროექტის „საქართველოს სახელმწიფო სერვისები ბიბლიოთეკების მეშვეობით“ მენეჯერთან, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁹ ჩუხუა, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

¹⁰ ნიკლაური, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

¹¹ ნაცვლიშვიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო

¹² კვლიაშვიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

¹³ სატელეფონო ინტერვიუ გელა მთივიშვილიდან, „კახეთის საინფორმაციო ცენტრის“ ქსეცის რედაქტორთან, 2015 წლის 29 ივლისი

¹⁴ სთუენჰიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

¹⁵ ბარეტი, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 ივლისი

¹⁶ ბარეტი, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 ივლისი

¹⁷ საღაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 30 ივლისი

¹⁸ სთუენჰიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

¹⁹ ფორუმი ურნაღისტებთან, 2015 წლის 28 ივლისი

²⁰ ნაცვლიშვიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო

ჯგუფი 5 | საჯარო სამსახურის მართვის ელექტრონული სისტემები

21. საჯარო სამსახურისთვის ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემის განვითარება¹⁴

ადამიანური რესურსების მართვის ავტომატიზებული სისტემა – e-HMRS – ქვეყნის მასშტაბით საჯარო სექტორში დასაქმებული პერსონალის ერთიანი მონაცემთა ბაზაა. მისი მიზანია შემუშავებული პოლიტიკისა და სტანდარტების შესაბამისად ადამიანური რესურსების ელექტრონული მართვის უზრუნველყოფა. e-HMRS არის სისტემა, რომელიც საჯარო სექტორის უწყებებისა და ორგანიზაციების პერსონალის მართვის ფუნქციის ახად საფუძვრზე გადაყვანას უზრუნველყოფს.

25. საჯარო ფინანსების მართვის სისტემის ეფექტიანობისა და გამჭვირვალობის გამზრდა¹⁵

ეს ვადდება გულისხმობს საჯარო ფინანსების მართვის ინტეგრირებული საინფორმაციო სისტემის განვითარებას, რაც ხელს შეუწყობს საქართველოში ელექტრონული მთავრობის შემდგომ განვითარებას.

საჯარო ფინანსების მართვის ინტეგრირებული საინფორმაციო სისტემის სრულყოფა-განვითარება ითვალისწინებს:

- სახელმწიფო ხაზინის მართვის ელექტრონული სისტემის – e-Treasury-ს – შემდგომ სრულყოფას და ფართომასშტაბიან დანერგვას ქვეყნის ყველა სახაზინო (საბიუჯეტო) ორგანიზაციაში, საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებში (სსიპ-ებში) და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში. ამ სისტემის მეშვეობით ქვეყანაში გადახდების განხორციელება მხოლოდ ელექტრონული ფორმით იქნება უზრუნველყოფილი;
- ბიუჯეტის დაგეგმვის ელექტრონული სისტემის – e-Budget-ის – შემდგომ სრულყოფას და ქვეყნის ყველა სახაზინო (საბიუჯეტო) ორგანიზაციაში და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში დანერგვას;
- სახელმწიფო ვადის და საინვესტიციო პროექტების მართვის სისტემის – e-DMS-ის – შემდგომ სრულყოფას. ეს სისტემა სახელმწიფო საშინაო ვადისა და სესხის მართვის ავტომატიზაციისთვის საჭირო ინსტრუმენტების კრებულია. მისი დანიშნულებაა სახელმწიფო სესხის, ვადისა და გრანტების შესახებ არსებული ყველა სახის მონაცემის ერთ ადგილას თავმოყრა. ამ სისტემის ფარგლებში შესაძლებელი იქნება სანდო და სრული ფინანსური ინფორმაციის მიღება;
- ელექტრონული აუქციონის სისტემის – e-Auction.ge-ს – შემდგომ განვითარებას. ეს არის საქართველოში ელექტრონული ყიდვა-გაყიდვის უნიკალური სისტემა, რომელიც ფინანსთა სამინისტროს შესაბამისი სსიპ-ების მიერ სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ქონების აუქციონის მეშვეობით განკარგვისთვის შეიქმნა. ამის შედეგად დღეისათვის ნებისმიერ პირს სახილდან ან ოფისიდან გაუსვდელია შეუძლია, ერთი მხრივ, შეიძინოს როგორც სახელმწიფო, ისე კერძო საკუთრებაში არსებული ქონება და, მეორე მხრივ, განათავსოს ინფორმაცია საკუთარი გასაყიდი ქონების შესახებ.

წამყვანი დაწესებულებები:

21: საჯარო სამსახურის ბიურო

25: საფინანსო-ანალიტიკური სამსახური

დამხმარე დაწესებულებები:

21: საფინანსო-ანალიტიკური სამსახური, არასამთავრობო ორგანიზაციები

25: საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შესაბამისი სააგენტოები, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები, საქართველოს ადგილობრივ თვითმმართველობათა ეროვნული ასოციაცია, საქართველოს ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ფინანსისტთა ასოციაცია

ვადები:

21. საჯარო სამსახურისთვის ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემის განვითარება დაწესების თარიღი: 2014 წლის იანვარი დასრულების თარიღი: 2015 წლის დეკემბერი

25. საჯარო ფინანსების მართვის სისტემის ეფექტიანობისა და გამჭვირვალობის გაზრდა დაწესების თარიღი: 2014 დასრულების თარიღი: 2015

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხედვის ანგარიშობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშვადობა	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშვადობა-ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულია	შემლული	არსებითი	შესრულებული
21. ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემა				X	გაურკვეველი					X					X		
25. საჯარო ფინანსების მართვის სისტემა				X	გაურკვეველი					X							X

რა მოხდა?

21: საჯარო სამსახურისთვის ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემის განვითარება

ამ ვადებში საჯარო სამსახურის ბიურომ მიზნად დაისახა ყველა საჯარო მოხელის სამუშაო აღწერილობების ერთიანი ელექტრონული მონაცემთა ბაზის შექმნა ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემის, e-HMRS-ის, მეშვეობით. ეს ახალი მოდული უკვე დაინერგა 13 სამინისტროში, ხოლო 6 სამინისტროში დანერგვის პროცესშია. გარდა ამისა, ასეთ ელექტრონულ ბაზებს შექმნის

4 მუნიციპალიტეტი და 17 საჯარო სამართლის იურიდიული პირი. საჯარო სამსახურის ბიურო მონაცემთა გაცვლის სააგენტოსთან თანამშრომლობს საჯარო უწყებებს, მონაცემთა გაცვლის სააგენტოსა და საჯარო სამსახურის ბიუროს შორის მონაცემთა გაცვლის სპეციალური პროგრამის შესამუშავებლად.¹

25: საჯარო ფინანსების მართვის სისტემის ეფექტიანობისა და გამჭვირვალობის გაზრდა

ეს ვადებში, რომლის მიხედვით, e-HMRS საჯარო სამსახურის სახელფასო სისტემას სახელმწიფო ხაზინასთან აკავშირებს, გულისხმობს საქართველოს საჯარო ფინანსების მართვის (PFM) სისტემის

გაუმჯობესებას ისეთი ელექტრონული მოდულების შექმნით, როგორებიცაა e-Treasury, e-Budget, e-Debt-ის მართვა და ინვესტიცია და e-HMRS. ეს სისტემები ხელს უწყობს საჯარო ფინანსებთან დაკავშირებული ინფორმაციის გაერთიანებას და ამ ინფორმაციის ადმინისტრირებასთან და პრაქტიკაში გამოყენებასთან დაკავშირებული ხარჯების შემცირებას. აღნიშნული სისტემები (ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შესული საჯარო ფინანსების მართვის სისტემის კიდევ ერთი კომპონენტის, e-Auction-ის, გარდა) მხოლოდ შიდა მოხმარებისთვის არის განკუთვნილი.² e-Auction – საჯარო ვებგვერდი – მოქალაქეებს საშუალებას აძლევს, როგორც სახელმწიფო, ისე კერძო საკუთრება ონლაინრეჟიმში შეიძინონ. E-Auction-ის გამოყენების გასაადვილებლად მისი გაუმჯობესება არის უკვე არსებული ვადლებულება, რომელიც პირველ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაშიც იყო შეტანილი.³

საფინანსო-ანალიტიკური სამსახურის წარმომადგენლის თქმით, e-Budget (თავისი ბიუჯეტის დაგეგმვის მოდულით) 2012 წელს e-Treasury-სთან გაერთიანდა. ამასთანავე, 2015 წლის იანვარში ადგილობრივი თვითმმართველობების, საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და PFM-ის საკუთარი ფინანსებიც ამ სისტემის ნაწილი გახდა. ამის შემდეგ საჯარო ფინანსებთან დაკავშირებული ყველა ტრანზაქცია ხაზინის ერთიან ანგარიშზე აისახება.⁴ რაც შეეხება e-DMS-ს, რომელიც სახელმწიფო ვადის გადახდის პროცესის გაუმჯობესებას ემსახურება, ეს სისტემა 2015 წლის ივნისში ახალი მოდულით (მათ შორის, მიზნობრივი გრანტის მოდულით) განახლდა. 2015 წელსვე e-Auction-ს დაემატა ახალი „იყიდე ახლავ“ მოდული მყისიერი ონლაინშესყიდვებისთვის, ასევე მობილური აპლიკაციები.⁵

როგორც საფინანსო-ანალიტიკური სამსახურის წარმომადგენელმა აღნიშნა, e-Treasury-სა და e-Budget-ის მოდულების განხორციელებასთან დაკავშირებული ძირითადი გამოწვევა ის არის, რომ

სახელმწიფო ხაზინისა და შესაბამისი მხარჯავი დაწესებულებების თანამშრომელთა ამ სისტემებთან დაკავშირებული ტექნიკური ცოდნის დონე დაბალია, განსაკუთრებით რეგიონებში. შესაბამისად, საფინანსო-ანალიტიკურ სამსახურს მათთვის ტრენინგების ჩასატარებლად ბევრი დროისა და რესურსის დახარჯვა მოუწია.⁶

ჰქონდა ამათ მნიშვნელობა?

დაინტერესებულმა მხარეებმა აღნიშნეს, რომ ახალი ელექტრონული სისტემები მნიშვნელოვანია საჯარო ადმინისტრაციის რეფორმისთვის, თუმცა მათ OGP-სთან კავშირი არ აქვთ, რადგან ეს სისტემები არ შეიცავს საზოგადოებასთან ურთიერთობის კომპონენტს. პირველ რიგში, e-HMRS-იდან, e-Treasury-დან, e-Budget-იდან და e-DMS-იდან მიღებული ინფორმაცია მხოლოდ შიდა მოხმარებისთვის არის განკუთვნილი. მეორე, e-Auction-ის ახალი მოდულები ორიენტირებულია უფრო მომსახურების მიწოდების გაუმჯობესებაზე, ვიდრე საჯარო აუქციონების გამჭვირვალობაზე და ანგარიშგადლებულებაზე. დაინტერესებულმა მხარეებმა ისიც განაცხადეს, რომ, ამ ვადლებულების ტექნიკური ხასიათიდან გამომდინარე, მოქალაქეებს მისი არსის გაგება გაუჭირდებათ, რაც ასევე არ შეესაბამება OGP-ის მიზნებს.

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

დაინტერესებული მხარეების აზრით, მომავალი სამოქმედო გეგმები უნდა შეიცავდეს არა შიდა სამთავრობო პროცესებზე ორიენტირებულ ვადლებულებებს, არამედ ისეთებს, რომლებსაც მოქალაქეები გაითავისებენ და მონიტორინგს გაუწევენ.⁷ მაგალითად, საჯარო ფინანსების მართვის სისტემის მეტი ანგარიშგადლებულებისთვის უფრო მნიშვნელოვანია ონლაინმოდულის შექმნა, რომლის მეშვეობითაც მოქალაქეები თვარს მიაღწევენ იმას, თუ როგორ ხარჯავს სხვადასხვა საჯარო უწყება სახელმწიფო ფინანსებს.⁸

¹ ინტერვიუ მაია დვადიშვილთან, საჯარო სამსახურის ბიუროს უფროსის მოადგილესთან, და ირინა ალაპიშვილთან, საჯარო სამსახურის ბიუროს საჯარო სამსახურში ინსტიტუციური მოწყობისა და პრაქტიკის განმყოფადების დეპარტამენტის უფროსთან, 2015 წლის 31 ივლისი

² ინტერვიუ ალექსანდრე ხუსკივაძესთან, საფინანსო-ანალიტიკური სამსახურის კვლევისა და სისტემური ანალიზის დეპარტამენტის უფროსთან, 2015 წლის 7 აგვისტო

³ ლია მმართველობის პარტნიორობის საქართველოს 2012-2013 წლების სამოქმედო გეგმა, გვ. 8, <http://bit.ly/ZfPYPB>

⁴ ხუსკივაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 7 აგვისტო

⁵ ხუსკივაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 7 აგვისტო

⁶ ხუსკივაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 7 აგვისტო

⁷ სთოუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

⁸ ფორუმი უზრუნველყოფის, 2015 წლის 28 ივლისი

ჯგუფი 6 | არქივების გამჭვირვალობა

22. ელექტრონული შენახვის სისტემა: e-Archive¹⁶

დღეისათვის საქართველოში ელექტრონული არქივის სისტემა არ არსებობს, რაც ელექტრონულად შექმნილი დოკუმენტების ხანგრძლივად შენახვის პროცესში მნიშვნელოვანი გამოწვევაა. ელექტრონული არქივი – ციფრული მონაცემების შენახვის ელექტრონული გადაწყვეტა – ციფრული მონაცემების ხანგრძლივი შენახვის, მათი ავთენტიკური ელექტრონული ხელმისაწვდომობისა და გამოყენების შესაძლებლობას შექმნის.

ელექტრონული არქივის პროექტი საქართველოს ელექტრონული მმართველობის სტრატეგიის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია. ის საშუალებას იძლევა, ელექტრონული დოკუმენტი ხანგრძლივად, ტექნოლოგიების განვითარებით სარგებლობის სახით, საიმედოდ იქნეს შენახული და ინტერნეტის მეშვეობით ყველა დაინტერესებული მხარისთვის იყოს ხელმისაწვდომი.

23. ეროვნული არქივის გამჭვირვალობისა და ხელმისაწვდომობის გაზრდა¹⁷

საქართველოს ეროვნულ არქივში IX საუკუნიდან დღემდე შექმნილი უნიკალური ისტორიული მასალაა დაცული. იგი შეუზღუდავად უნდა იყოს ხელმისაწვდომი როგორც მკვლევართათვის, ისე, ზოგადად, მოქალაქეებისთვის. ამჟამად სახელმწიფოს გამგებლობაში არსებული არქივების მომსახურება ფასიანია. გარდა ამისა, ხელმისაწვდომია მხოლოდ დოკუმენტების დედნები, რაც ხშირი გამოყენების პირობებში მათ დაზიანებას იწვევს. სამოქმედო გეგმის ფარგლებში საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო სსიპ – საქართველოს ეროვნული არქივის თაოსნობით შეისწავლის და გადასინჯავს ნორმატიულ ბაზას და არქივების გამჭვირვალობისა და საზოგადოებრივი ჩართულობის გასაზრდევად საჭირო ცვლილებებს შეიმუშავებს. არქივებში დაცული დოკუმენტების ელექტრონული ვერსიები უფასოდ იქნება ხელმისაწვდომი; მკვლევრები საარქივო დოკუმენტებზე შეუზღუდავად იმუშავებენ; დოკუმენტების დედნები ყოველდღიურად არ გაიცემა, რაც მათ მეტ დაცულობას უზრუნველყოფს.

24. შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის ელექტრონული კატალოგის შექმნა და გამოქვეყნება¹⁸

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი, რომელიც ყოფილი სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტისა და საქართველოს კომუნისტური პარტიის ორგანოების არქივებს მოიცავს, საბჭოთა პერიოდშიც და შემდგომაც, თავისი სპეციფიკიდან გამომდინარე, ერთ-ერთი ყველაზე რთულად ხელმისაწვდომი დაწესებულება იყო.

ვინაიდან საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივში დაცულია უნიკალური ისტორიული ინფორმაცია, რომელიც საქართველოს XX საუკუნის ისტორიის ყველა ასპექტს მოიცავს, ამ არქივისადმი მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესი არსებობს.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივში დოკუმენტების დიგიტალიზაციისა და მონაცემთა ბაზების შექმნის პროცესი პერმანენტულად მიმდინარეობს, დღეისათვის საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივში დაცული დოკუმენტები სრულად არ არის დახარისხებული თანამედროვე კატალოგიზაციის სისტემის მიხედვით. ზოგიერთი ფონდის აღწერილობა და რეესტრი საკმაოდ ზოგადი შინაარსისაა, რაც გარკვეულწილად ხელს უშლის დაინტერესებული პირების მიერ დოკუმენტების კომფორტულ გამოყენებას.

ყოფილი სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტის არქივში დაცული მასალებისადმი მაღალი საზოგადოებრივი და სამეცნიერო ინტერესიდან გამომდინარე, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი ყოფილი სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტში დაცული დოკუმენტების ელექტრონული კატალოგის (შესაბამისი აღწერილობით) შექმნას და მის კანონით დადგენილი წესითა და ფარგლებში გამოქვეყნებას უზრუნველყოფს.

წამყვანი დაწესებულებები:

- 22: საქართველოს ეროვნული არქივი, მონაცემთა გაცვლის სააგენტო, საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო
- 23: საქართველოს ეროვნული არქივი, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემია
- 24: საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემია

დამხმარე დაწესებულებები:

- 22: ელექტრონული სერვისების მიმწოდებელი კერძო კომპანიები
- 23: საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემია, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორი, არასამთავრობო ორგანიზაციები
- 24: ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI)

ვადები:

- 22. ელექტრონული შენახვის სისტემა: e-Archive
დაწყების თარიღი: 2014 წლის მაისი დასრულების თარიღი: 2015 წლის დეკემბერი
- 23. ეროვნული არქივის გამჭვირვალობისა და ხელმისაწვდომობის გაზრდა
დაწყების თარიღი: 2014 წლის ივლისი დასრულების თარიღი: 2015
- 24. შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის ელექტრონული კატალოგის შექმნა და გამოქვეყნება
დაწყების თარიღი: 2014 დასრულების თარიღი: 2015

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადიდებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადიდებულება-ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემლული	არსებითი	შესრულებული
22. ელექტრონული შენახვის სისტემა: e-Archive			X		გაურკვეველი					X				X			
23. არქივების გამჭვირვალობა და ხელმისაწვდომობა				X	X						X					X	
24. შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის ელექტრონული კატალოგები				X	X						X				X		

რა მოხდა?

22: ელექტრონული შენახვის სისტემა: e-Archive

ამ ვადდებულების მიზანი იყო დაარქივებული მონაცემების ელექტრონული კატალოგის შექმნა. ეროვნულმა არქივმა მონაცემთა გაცვლის სააგენტოსთან და სხვა პარტნიორებთან ამ საკითხზე კონსულტაციები 2014 წელს დაიწყო. ეს იყო ნაწილი ევროკავშირის twinning-ის პროექტისა, რომელშიც

ავსტრიელი ექსპერტები მონაწილეობდნენ. ამ კონსულტაციებზე დაყრდნობით, ეროვნულმა არქივმა შეიმუშავა ელექტრონული არქივის სისტემის ზოგადი კონცეფციის პროექტი, რომელიც სისტემის ძირითადი მოდულებისა და მოთხოვნების შესახებ ინფორმაციას მოიცავდა.¹ თუმცა მის განხორციელებაში წინსვლა არ ყოფილა.

ეროვნული არქივი 2016 წელს შექმნის ტექნიკურ სამუშაო ჯგუფს, რომელიც პასუხისმგებელი

იქნება e-Archive-ს სისტემისთვის სწორი მოდულის შერჩევისთვის, შესაბამისი მოთხოვნების განსაზღვრისა და საჯარო უწყებებისთვის დეტალური პროცედურების დადგენისთვის. ამ ვადლებულების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი პირები მოვიდნენ, რომ სისტემა სრულად 2017 წელს, აუცილებელი ტექნიკური ინფრასტრუქტურის შექმნის შემდეგ ამოქმედდება.² პროექტის ხელმძღვანელის თქმით, მთავარი გამოწვევა ის არის, რომ საქართველოს ასეთი სისტემის შექმნის გამოცდილება არ აქვს. განსაკუთრებით გასათვალისწინებელია, რომ ახალი ავტომატიზებული მოდული ყველა საჯარო უწყებაში (მათ შორის, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში) უნდა დაინერგოს და e-Archive-ს ერთიან სისტემას უნდა შეუერთდეს. შესაბამისად, ეროვნულ არქივს სჭირდება ამ კუთხით საერთაშორისო გამოცდილების გაცნობა, ასევე იუსტიციის სამინისტროს შიდა მხარდაჭერა, განსაკუთრებით ციფრული ხელმოწერისა და ონლაინავთენტიფიკაციის პროექტების მიმდინარეობით.³

23: ეროვნული არქივის გამჭვირვალობისა და ხელმისაწვდომობის გაზრდა

ეროვნულ არქივთან დაკავშირებული კიდევ ერთი ვადლებულებაა დაარქივებული მონაცემების უფასო ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა. იგი ორ კომპონენტს მოიცავს: 1) საკანონმდებლო ბაზის შექმნა; 2) ტექნიკური ინფრასტრუქტურის უზრუნველყოფა. ამჟამად ეროვნული არქივის სერვისების ფასს მთავრობის სპეციალური დადგენილება არეგულირებს. ამ დადგენილების მიხედვით, არქივიდან ერთი საქმის გამოთხოვა 50 თეთრი ღირს. ამავდროულად, სტუდენტები, პენსიონერები და მეცნიერები 50-პროცენტიანი ფასდაკლებით სარგებლობენ.⁴

ყველა დაარქივებული მონაცემის უფასო ხელმისაწვდომობისთვის ეროვნულმა არქივმა კანონპროექტი შემოქმედდა და იგი იუსტიციის სამინისტროს გადაუგზავნა.⁵ თუმცა ამ კანონპროექტის განსახორციელებლად ეროვნულ არქივს დამატებითი ტექნიკური რესურსი და ინფრასტრუქტურა სჭირდება. არქივის წარმომადგენლის თქმით, ეროვნულ არქივში ამჟამად მხოლოდ 3 სამკითხველო დარბაზი და 9 კომპიუტერია. ეს კომპიუტერები დაკავშირებულია ელექტრონულ კატალოგებთან, რომლებიც 2500 დაარქივებულ საქმეს (516000 ფაილს) შეიცავს. ეს კატალოგები ონლაინსივრცეში ხელმისაწვდომი არ

არის. ამიტომ მომხმარებელი ეროვნულ არქივში უნდა მივიდეს, რეგისტრაციისთვის პირადი ნომერი უნდა წარადგინოს და სამკითხველო დარბაზში არსებული თავისუფალი კომპიუტერი უნდა გამოიყენოს.⁶ არქივის წარმომადგენლის განცხადებით, დაარქივებულ დოკუმენტებზე მოთხოვნილება 2015 წლის პირველი ექვსი თვის განმავლობაში 20 პროცენტით გაიზარდა, ხოლო დარეგისტრირებულ მომხმარებელთა რაოდენობა 1500-ია.⁷

24: შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის ელექტრონული კატალოგის შექმნა და გამოქვეყნება

შინაგან საქმეთა სამინისტრომ საბჭოთა პერიოდის არქივების (მათ შორის, ყოფილი სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტისა და კომუნისტური პარტიის არქივების) გაციფრებისა და გამოქვეყნების ვადლებულება აიღო. თუმცა, 2015 წლის აგვისტოს მონაცემებით, ამ ვადლებულების შესრულების დონე შეზღუდული იყო.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენლის თქმით, სამინისტროს ძალიან დიდი მოცულობის დაარქივებული დოკუმენტების დახარისხებისთვის აუცილებელი ახალი საცავის შენობა სჭირდება. მხოლოდ ამის შემდეგ გახდება შესაძლებელი ამ მონაცემების სრული გაციფრება. მიუხედავად იმისა, რომ გაციფრებისა და ელექტრონული კატალოგების შექმნის პროცესი უკვე დაწყებულია, საცავის ახალ შენობაში გადატანამ ეს პროცესი შეიძლება გააჭიანუროს.⁸ კიდევ ერთი გამოწვევა დონორების მხარდაჭერის ნაკლებობაა. შინაგან საქმეთა სამინისტრომ ფორუმის წევრ დონორ ორგანიზაციებს ახალი საცავის აშენებაში, საჭირო პროგრამებით უზრუნველყოფასა და არქივის გაციფრებისთვის სპეციალური პერსონალის გამოყოფაში დახმარება სთხოვა, თუმცა დახმარება დღემდე არ მიუღია.⁹

შინაგან საქმეთა სამინისტრომ შექმნა და გამოაქვეყნა დაარქივებული დოკუმენტების 90 პროცენტის ელექტრონული კატალოგი. სამინისტროს ვებგვერდზე სპეციალური განაცხადის შევსებისა და თითოეული გამოთხოვილი დოკუმენტისთვის დაწესებული გადასახადის გადახდის შემდეგ მოქარაქვს თავისი ოჯახის წევრებისა და ნათესავების როგორც დაბეჭდილი, ისე ელექტრონულად დაარქივებული პერსონალური მონაცემების მიღება შეუძლია.¹⁰ შინაგან საქმეთა სამინისტროს ჯერ არ გამოუქვეყნებია თემატურად დაყოფილი

მონაცემები, რაც პერსონალური მონაცემების დაცვის კანონმდებლობით გათვარისწინებული შეზღუდვებით არის განპირობებული. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორისგან რეკომენდაციების მიღებისა და შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელების შემდეგ სამინისტრო დაარქივებული მონაცემების თემატურ დაყოფასაც გამოაქვეყნებს.¹¹

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

სახელმწიფო არქივების იოდი ხეიმისაწვდომობა მნიშვნელოვანია მოქალაქეებისთვის, განსაკუთრებით მათთვის, ვინც მეცნიერებისა და კვლევის სფეროში მუშაობს. თუმცა მთავრობის ახალი პოლიტიკისა და მიმდინარე საქმიანობის შესახებ განახლებული ინფორმაციის მიღება უფრო სასარგებლო იქნება მოქალაქეთა ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებისთვის. გარდა ამისა, იმის გათვარისწინებით, რომ ამ ვადლებულების შესრულების პროცესი საკმაოდ ნელა მიმდინარეობს, OGP-ზე მისი მთლიანი გავლენა შეფასდა, როგორც მცირე.

დაინტერესებულმა მხარეებმა ამ ვადლებულებაზე განსხვავებული მოსაზრებები გამოთქვეს. ზოგიერთი მათგანის აზრით, არქივების გამჭვირვალობა OGP-ის მნიშვნელოვანი კომპონენტია და მოქალაქეთათვის მეტი საჯარო ინფორმაციის მიწოდების კარგ პრეცედენტს ქმნის. შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენლების მსგავსად, მათ მთავარ გამოწვევად ის მიიჩნიეს, რომ პასუხისმგებელ უწყებებს დიდი მოცულობის დაარქივებული მონაცემების აღმინისტრირებისთვის და ამ მონაცემების დამუშავებისა და შენახვისთვის აუცილებელი სერვერების დასაყენებლად საკმარისი რესურსი არ აქვთ.¹²

მეორე მხრივ, როგორც ზოგიერთმა დაინტერესებულმა მხარემ აღნიშნა, მიუხედავად იმისა, რომ ეს ვადლებულება სასარგებლოა საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაზრდისთვის, მას OGP-ისთვის მაინც მეორეხარისხოვანი მნიშვნელობა აქვს, რადგან იგი ისტორიულ მონაცემებზე ორიენტირებული, მთავრობას კი სამოქმედო გეგმაში უფრო ამბიციური ვადლებულებების შეტანა შეეძლო. კიდევ ერთი ფაქტორი, რომელმაც აღნიშნული ვადლებულების სამოქმედო გეგმაში შეტანა განაპირობა, ის იყო, რომ, იმ რეფორმებისგან განსხვავებით, რომლებიც არსებულ მდგომარეობას ცვლის, არქივების ღიაობის უზრუნველყოფას პოლიტიკური გადაწყვეტილების მიღება არ სჭირდება.¹³

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

IRM-ის მკვლევის აზრით, სახელმწიფო არქივების იოდი ხეიმისაწვდომობა მნიშვნელოვანია. თუმცა OGP-ის კონტექსტში მთავრობამ აქცენტი ისეთ ვადლებულებებზე უნდა გადაიტანოს, რომლებსაც მოქალაქეების ცხოვრებასთან პირდაპირი კავშირი აქვს, კერძოდ, მთავრობის მიმდინარე საქმიანობის შესახებ უფრო მეტი ინფორმაცია უნდა გასცეს, რათა გაიზარდოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობა.

¹ ინტერვიუ თეონა იაშვილიანთან, საქართველოს ეროვნული არქივის გენერალურ დირექტორთან, და ზვიად მერქაძესთან, საქართველოს ეროვნული არქივის ინფორმაციული ტექნოლოგიების სამსახურის უფროსთან, 2015 წლის 3 აგვისტო

² იაშვილი და მერქაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

³ იაშვილი და მერქაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

⁴ საქართველოს მთავრობა, დადგენილება „საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს ეროვნული არქივის მიერ განული მომსახურებისათვის დანესებული საფასურის ოდენობების, გადახდის წესისა და მომსახურების ვადების დამტკიცების შესახებ“, №506, 2011 წლის 29 დეკემბერი, <http://bit.ly/1ESWaX0>

⁵ იაშვილი და მერქაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

⁶ იაშვილი და მერქაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

⁷ იაშვილი და მერქაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

⁸ ინტერვიუ დავით ალავერდაშვილიანთან, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემიის არქივის დირექტორის მოადგილესთან, 2015 წლის 14 აგვისტო

⁹ ალავერდაშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 აგვისტო

¹⁰ შინაგან საქმეთა სამინისტრო, <http://bit.ly/1KfMaT>

¹¹ ალავერდაშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 აგვისტო

¹² სთოუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

¹³ საბაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 30 ივლისი

ჯგუფი 7 | ტექნოლოგიების მეშვეობით უსაფრთხო გარემოს შექმნა

26. „112“-თან დაკავშირების ადრენატიული არხების შექმნა¹⁹

უსაფრთხო გარემოს უზრუნველსაყოფად საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ – „112“ მასთან დაკავშირების ადრენატიული და ინოვაციური არხებს შექმნის, რათა საქართველოს მოქალაქეებისა და საქართველოს ტერიტორიაზე მყოფი ყველა სხვა პირისთვის (მათ შორის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის) „112“, საჭიროების შემთხვევაში, ოპერატიულად იყოს ხელმისაწვდომი. მნიშვნელოვანია, რომ გადაუდებელი დახმარების ოპერატიული მართვის ცენტრთან დაკავშირება შეიძლებოდეს არა მხოლოდ ტელეფონით, რომლის გამოყენება ყოველთვის ვერ ხერხდება, არამედ სხვა არხებითაც.

2014 წლის ბოლოსთვის ცენტრი ხელმისაწვდომი იქნება სხვადასხვა ადრენატიული არხით: ა) ტელეფონით; ბ) სხვადასხვა ობიექტზე დამონტაჟებული ხანძარსაწინააღმდეგო ან მხუთავი აირის დეტექტორით, რომელიც ობიექტზე საფრთხის წარმოქმნისთანავე განგაშის სიგნალს ავტომატურად გაუგზავნის „112“-ს; გ) მოკლე ტექსტური შეტყობინებით (SMS) ან ვიდეომართ – დაკავშირების ეს არხი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისთვის, რომელთაც სმენის ან მეტყველების პრობლემა აქვთ; დ) GPS „ტრეკერი“ – ამ სატელიტური მოწყობილობით პირი განგაშის სიგნალს გაუგზავნის „112“-ს, მაშინაც კი, თუ მისი მობილური ტელეფონი მომსახურების ზონიდან არის გასული. ამასთანავე, ეს მოწყობილობა საშუალებას იძლევა, დადგინდეს პირის მუსტი ადგილსამყოფელი, რათა მას სწრაფად და ეფექტიანად გაეწიოს გადაუდებელი დახმარება.

27. ინტერაქტიული სტატისტიკა და დანაშაულის კრიმინოგენური რუკა²⁰

ეს ვადებულება დანაშაულის სტატისტიკის გაფართოებას და მის ინტერაქტიულ და ინოვაციურ ფორმატში წარმოდგენას გულისხმობს.

1. ხელმისაწვდომი იქნება სისხლის სამართლის საქმეების ელექტრონული სისტემის მონაცემებზე დაფუძნებული ინტერაქტიული სტატისტიკა (სისტემა უზრუნველყოფს სისხლის სამართლის საქმეთა ელექტრონულ წარმოებას გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის ეტაპებზე).
2. შემუშავდება დანაშაულის დეტალიზებული კრიმინოგენური რუკა – ეს ინტერაქტიული ინსტრუმენტი დეტალური და მრავალფეროვანი სტატისტიკის სხვადასხვა ფორმატში და ცვლადებით (მათ შორის, დანაშაულის ტიპის, ჩადენის დროის, რეგიონისა და სხვა პარამეტრების მიხედვით) ხელმისაწვდომობას უზრუნველყოფს.

¹⁹ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 26 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 34, <http://bit.ly/1Yf5K76>
²⁰ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 27 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 35, <http://bit.ly/1Yf5K76>

წამყვანი დაწესებულებები:

26: „112“

27: საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო

დამხმარე დაწესებულებები:

26: საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია, გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP)

27: საქართველოს მთავარი პროკურატურა

ვადები:

26. „112“-თან დაკავშირების ადრენატიული არხების შექმნა

დაწყების თარიღი: 2014 წლის მარტი დასრულების თარიღი: 2014 წლის ბოლო

27. ინტერაქტიული სტატისტიკა და დანაშაულის კრიმინოგენური რუკა

დაწყების თარიღი: 2014 დასრულების თარიღი: 2015

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადიდებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადიდებულება – ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემლულადი	არსებითი	შესრულებული
26. „112“-თან დაკავშირების ადრენატიული არხების შექმნა				X	გაურკვეველი						X						X
27. ინტერაქტიული სტატისტიკა და დანაშაულის კრიმინოგენური რუკა				X	X			X			X			X			

რა მოხდა?

26: „112“-თან დაკავშირების ადრენატიული არხების შექმნა

იმისთვის, რომ მოქალაქეებს საგანგებო მდგომარეობის დროს დახმარების თხოვნა გაუადვირდეთ, გადაუდებელი დახმარების ოპერატიული მართვის ცენტრმა, შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ-მა – „112“-მა, მასთან დაკავშირების ადრენატიული არხების შექმნის ვადებულება აიღო. ვადებულების პირველი ორი კომპონენტი – „112“-თან ტელეფონითა და ხანძარსაწინააღმდეგო ან მხუთავი აირის დეტექტორით დაკავშირება – მიმდინარე ეროვნული სამოქმედო გეგმის მიღებამდე შესრულდა. შესაბამისად, გეგმის შესრულების პერიოდში „112“ ორიენტირებული იყო მასთან

დაკავშირების სხვა ადრენატიული არხების – მოკლე ტექსტური შეტყობინების (SMS), ვიდეომარისა და GPS „ტრეკერის“ სერვისების – შექმნაზე.¹ SMS-ისა და ვიდეომარის სერვისების უმთავრეს სამიზნე ჯგუფს ყრუ და სმენადაქვეითებული ადამიანები შეადგენდნენ, ვინაიდან „112“-ს მხოლოდ ეს ჯგუფი ვერ უკავშირდებოდა. სააგენტომ „საქართველოს ყრუთა კავშირთან“ რამდენიმე სამუშაო შეხვედრა და კონსულტაცია მოაწყო. როგორც ამ ორგანიზაციის წარმომადგენლებმა აღნიშნეს, მათთვის მნიშვნელოვანია, არსებობდეს ვიდეომარის სერვისი Skype-ს მეშვეობით. მათ ისიც განაცხადეს, რომ მოკლე ტექსტური შეტყობინებით კომუნიკაციას უესტების ენით კომუნიკაცია ურჩევნიათ.² ამის საპასუხოდ „112“-მა სპეციალური თარჯიმნები დაიქირავა და 2015 წლის მარტში SMS-ისა და

ვიდეომხარის სერვისები აამოქმედდა. ამას მოჰყვა მთელი ქვეყნის მასშტაბით პიარლონისძიებების სერია, რომლის ფარგლებშიც „112“ ამ ღონისძიებების ყველა მონაწილეს ახად სისტემაში არეგისტრირებდა.³ ბენეფიციარს შეუძლია „112“-ის ვებგვერდზე საკუთარი მობილური ტელეფონის ნომრისა და Skype-ს სახელის მითითებით დარეგისტრირდეს, რის შემდეგაც მასთან კომუნიკაციას სპეციალურად გამოყოფილი თარჯიმანი დაიწყებს.⁴ 2015 წლის აგვისტოს მონაცემებით, „112“-ის ახად სერვისებს სულ 265 დარეგისტრირებული მომხმარებელი ჰყავდა. მათგან 82 „112“-ს ვიდეომხარით დაუკავშირდა, ხოლო 34 – მოკლე ტექსტური შეტყობინებით, ძირითადად გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების მისაღებად.⁵

გარდა ამისა, იქიდან გამომდინარე, რომ უცხოელი ტურისტები ხშირად იკარგებიან და მათი პოვნა რთულია, „112-მა“ ამ პრობლემის GPS „ტრეკერების“ მეშვეობით გადაჭრა გადაწყვიტა, რადგან ეს „ტრეკერები“ საშუალებას იძლევა, განისაზღვროს დაკარგული ადამიანების ზუსტი ადგილსამყოფელი, მაშინაც კი, როდესაც ისინი მობილური ოპერატორების დაფარვის ზონის მიღმა იმყოფებიან.⁶ „112“-ის წარმომადგენლის თქმით, ამ ვადლებულების ძირითადი ბენეფიციარები არიან საქართველოს მთიან რეგიონებში მომუშავე ორგანიზაციები, მათ შორის, ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია, გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო, შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ – საგანგებო სიტუაციების მართვის სააგენტო და ექსტრემალურ სპორტსა და სამთო ტურიზმში სპეციალიზებული კომპანიები.⁷ „112“-მა შეიძინა 60 „ტრეკერი“ 24000 აშშ დოლარად (თითოეულში 400 აშშ დოლარი გადაიხადა) და ისინი ზემოხსენებულ ორგანიზაციებს გადასცა. ეს ორგანიზაციები პირდაპირი ბენეფიციარების იდენტიფიცირებას მოახდენენ და მათ „ტრეკერებს“ სპეციალური მოხმარების წესების მიხედვით გადასცემენ. „112“ „ტრეკერების“ გამოყენების შესახებ ანგარიშს 2015 წლის ბოლოს წარადგინა. „112“-ის წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ GPS „ტრეკერების“ პირდაპირი ბენეფიციარების იდენტიფიცირება და ამ „ტრეკერების“ პარტნიორი ორგანიზაციებისთვის გადაცემის ბიუროკრატიული პროცედურები ის ძირითადი გამოწვევებია, რომელთა გამოც ამ ვადლებულების შესრულება გაჭიანურდა.⁸

27: ინტერაქტიული სტატისტიკა და დანაშაულის კრიმინოგენური რუკა

ეს არის უკვე არსებული ვადლებულება, რომელიც

შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ დანაშაულის სტატისტიკის ახალი ტექნოლოგიების გამოყენებით გამოქვეყნებას ითვალისწინებდა. თუმცა სამინისტრომ მის შესრულებაში პროგრესს ვერ მიაღწია, რის გამოც ამ ვადლებულების შესრულების ღონე, პირველი ეროვნული სამოქმედო გეგმიდან მოყოლებული, ძალიან შეზღუდული იყო. შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენლის თქმით, სამინისტრომ დააყენა სისხლის სამართლის საქმეების ერთიანი ელექტრონული სისტემის პროგრამა, თუმცა შესაბამისი სამართადამცავი ორგანოებისთვის GPS „ტრეკერები“ ჯერ არ შეუძენია.⁹ ეს მოწყობილობები, რომელთა საერთო ღირებულება 100000 დარია, აუცილებელია დანაშაულის სტატისტიკის რუკაზე ვიზუალიზაციისთვის. მთავრობამ სპეციალური განკარგულებით (№2116) შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანხმობა მისცა GPS „ტრეკერების“ გამართვებულ შესყიდვის პროცედურის გამოყენებით შექმნაზე. თუმცა, როგორც შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენელმა აღნიშნა, 2015 წლის იანვარში მინისტრის შეცვლამ, შემდგომ სამინისტროს რესტრუქტურირებამ და თანხების ნაკლებობამ ხელი შეუშალა ამ პროცესში პროგრესის მიღწევას.¹⁰

ჰქონდა ამათ მნიშვნელობა?

მთავრობის ვადლებულება, გააუმჯობესოს მოქალაქეთა უსაფრთხოება ახალი ტექნოლოგიების გამოყენებით, მოიცავს ორ კომპონენტს, რომელთა OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა და მათზე გავრეხა განსხვავებულია. პირველი მათგანი, რომელიც საზოგადოებისთვის გადაუდებელი დახმარების ოპერატიული მართვის ცენტრის, „112“-ის, ხელმისაწვდომობის გაზრდას გულისხმობს, ძირითადად მომსახურების მიწოდებაზეა ორიენტირებული და, შესაბამისად, მთავრობის გამჭვირვალობასთან, ანგარიშგადლებულებასა და მოქალაქეთა ჩართულობასთან მისი კავშირი ბუნდოვანია. მეორე მხრივ, ინტერაქტიული დანაშაულის სტატისტიკის გამოქვეყნება ჭრის იმ პრობლემას, რომლის მოგვარებასაც ბევრი არასამთავრობო ორგანიზაცია და მოქალაქე წლების განმავლობაში ითხოვდა. არასამთავრობო ორგანიზაციების აზრით, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ოფიციალური დანაშაულის შესახებ მონაცემები ერთიან მეთოდოლოგიას არ ემყარება, რაც ართულებს ამ

მონაცემების წდების მიხედვით შედარებას და ახალი ტენდენციების გამოკვეთას. ეს, თავის მხრივ, საზოგადოების აღქმას (რომ ქვეყანაში დანაშაულის რაოდენობა მომატებულია) და შინაგან საქმეთა სამინისტროს სტატისტიკას (რომელიც საპირისპირო სურათს აჩვენებს) შორის კონფლიქტს წარმოშობს. შესაბამისად, დაინტერესებული მხარეების აზრით, დანაშაულის სტატისტიკურმა მონაცემებმა შეიძლება ტრანსფორმაციული გავლენა მოახდინოს დანაშაულის პრევენციაზე, მოქალაქეთა უსაფრთხოების გაუმჯობესებასა და შინაგან საქმეთა სამინისტროსადმი საზოგადოების ნდობის ამაღლებაზე.¹¹ თუმცა არასამთავრობო ორგანიზაციები უკმაყოფილებას გამოთქვამენ ვადლებულების ამ კომპონენტის შეუსრულებლობის გამო, რომლის შესრულება ჯერ კიდევ პირველი ეროვნული სამოქმედო გეგმით იყო განსაზღვრული. ამის გათვალისწინებით, IRM-ის მკვლევარმა ამ ვადლებულების საერთო პოტენციური შედეგი შეაფასა, როგორც საშუალო.

მეორე მხრივ, „112“-ის ვიდეობარისა და SMS-ის სერვისების პირდაპირმა ბენეფიციარებმა ამ სერვისების მუშაობა პოზიტიურად შეაფასეს. „საქართველოს ყრუთა კავშირის“ წარმომადგენლის თქმით, კავშირის წევრები, რომელთა საერთო რაოდენობა 1500-ია, ორივე სერვისს აქტიურად იყენებენ, ძირითადად გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების მისაღებად და ინციდენტების შესახებ შეტყობინებისთვის, და სისტემის მუშაობით ძალიან კმაყოფილი არიან.¹² მთავარი გამოწვევაა ის, რომ ეს სერვისები ხედმისაწვდომი არ არის კავშირის იმ წევრთათვის (სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებისთვის), რომლებსაც ამისთვის აუცილებელი ტექნიკური მოწყობილობები (კერძოდ, ე. წ. „ტაბლეტები“ ან მობილური ტერმინალები) არ აქვთ და, შესაბამისად, მათთვის ონლაინსივრცეში

ხედმისაწვდომ სერვისებს ვერ იყენებენ. ამის გამო ბენეფიციარებზე ვადლებულების ამ კომპონენტის გავლენა შეფასდა, როგორც საშუალო.¹³

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

სმენისა და მეტყველების პრობლემის მქონე პირებისთვის „112“-ის სერვისების გასაუმჯობესებლად დაინტერესებული მხარეების ერთადერთი რეკომენდაციაა, რომ პოლიციელებს ჩაუტარდეთ დამატებითი ტრენინგი კომუნიკაციის იმ ძირითად მეთოდებთან დაკავშირებით, რომლებიც მათ ადამიანთა ამ ჯგუფის მიმართ უნდა გამოიყენონ. რაც შეეხება დანაშაულის სტატისტიკურ მონაცემებს, შინაგან საქმეთა სამინისტროსადმი დაინტერესებული მხარეების რეკომენდაციაა, რომ შემუშავდეს ერთიანი მეთოდოლოგია დეტალური სტატისტიკის გამოსაქვეყნებლად, მათ შორის, ისეთი მნიშვნელოვანი კატეგორიებისა, როგორებიცაა ჩადენილი და გამოძიებული დანაშაულების ჩადენის დრო და ადგილი და დამნაშავეთა სქესი და სოციალურ-ეკონომიკური სტატუსი. ასეთი დეტალიზება შესაძლებელს გახდის მონაცემების წდების მიხედვით გაანალიზებას. დაინტერესებული მხარეები საქართველოს ყველა მუნიციპალიტეტის მიხედვით დანაშაულის შესახებ მონაცემების მობილური აპლიკაციებით ხედმისაწვდომობასაც ითხოვენ.¹⁴ USAID-ის წარმომადგენლის თქმით, მაგალითად, აშშ-ში საპოლიციო უფლებამოსილება ოქტისა და ქალაქის დონეებზეა გადამანაწილებული და ადგილობრივი მცხოვრებლები მოედიან, რომ პოლიცია შექმნის მობილურ აპლიკაციებს, რომელთა მეშვეობითაც მოქალაქეები ნახავენ, რა ტიპის დანაშაულს სჩადიან მათ უშუალო სამემობლოში.¹⁵

¹ ინტერვიუ ანი კეველიძესთან, „112“-ის ანალიტიკური სამსახურის უფროსთან, 2015 წლის 18 აგვისტო

² კეველიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 18 აგვისტო

³ კეველიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 18 აგვისტო

⁴ „112“, <http://bit.ly/1LbK9az>

⁵ კეველიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 18 აგვისტო

⁶ ინტერვიუ გიორგი კიკვიძესთან, „112“-ის ადმინისტრაციის წამყვან სპეციალისტსა და იურიდიულ კონსულტანტთან, 2015 წლის 18 აგვისტო

⁷ კიკვიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 18 აგვისტო

⁸ კიკვიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 18 აგვისტო

⁹ ინტერვიუ შადვა ხაბულიანთან, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს რეფორმებისა და განვითარების სააგენტოს (დუპარტამენტის) კანონმდებლობის ანალიზისა და პარამონიზაციის განყოფილების უფროსთან, 2015 წლის 14 აგვისტო

¹⁰ ხაბულიანი, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 აგვისტო

¹¹ Civil.ge, „ღარიბაშვილის თქმით, ‘კრიმინოგენული ვითარება აბსოლუტურად სტაბილურია’, მან იარაღის ტარებაზე კანონის გამკაცრებისკენ მოუწოდა“, 2014 წლის 5 სექტემბერი, <http://bit.ly/1PQuShP>

¹² საბედეთონი ინტერვიუ მაია მეტონიძესთან, „საქართველოს ყრუთა კავშირის“ ვიცე-პრეზიდენტთან, 2015 წლის 14 აგვისტო

¹³ მეტონიძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 აგვისტო

¹⁴ მთივლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 29 ივლისი

¹⁵ სთუნჰაიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

ცადკე მდგომი ვადებუდებები

10|ინფორმაციის თავისუფლების აქტის პროექტის შემუშავება²¹

ამჟამად საჯარო ინფორმაციის ხედვისანწვდომობის მარეგულირებელი ნორმები ცადკეუდ საკანონმდებლო აქტებშია გაბნეული. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანი სირთუდები გვხვდება კანონმდებლობის განხორციელებისას. პრაქტიკაში არსებული გამოწვევების გათვალისწინებით, ამ სფეროს მოსაწესრიგებლად მიზანშეწონილად იქნა მიჩნეული სპეციალური კანონის პროექტის მიღება, რომელმაც, ერთი მხრივ, საკანონმდებლო ხარვეზები უნდა აღმოფხვრას და, მეორე მხრივ, ინფორმაციის საჯაროობის მარეგულირებელი ნორმებს ერთ ნორმატიულ აქტში უნდა მოუყაროს თავი.

კანონპროექტის შემუშავებასთან დაკავშირებულ პროცესებს კოორდინაციას საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო უწევს. კანონპროექტზე მუშაობა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობით მიმდინარეობს. ფართო საკონსულტაციო პროცესის წარმართვისთვის და ყველა დაინტერესებული მხარის ჩართულობის უზრუნველსაყოფად შეიქმნა სპეციალური სამუშაო ჯგუფი, რომელიც კონსულტაციების საფუძველზე და საერთაშორისო ექსპერტიზის გამოყენებით შეიმუშავებს საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამის ინფორმაციის თავისუფლების მარეგულირებელი ნორმებს. მზა კანონპროექტი საქართველოს მთავრობასა და საქართველოს პარლამენტს 2015 წლის გაზაფხულზე წარედგინება.

ნამყვანი დაწესებუდებები:

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ანტიკორუფციული საბჭო

დამხმარე დაწესებუდებები:

საქართველოს პარლამენტი, ფონდი „ღია საზოგადოება – საქართველო“, ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI)

დაწყების თარიღი: 2014 წლის თებერვალი

დასრუდების თარიღი: 2015 წლის გაზაფხული

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებუდებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრუდება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხედვისანწვდომობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადიდებუდებები	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვადობისა და ანგარიშგადიდებუდებუდებუდებისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებუდა	შემოღული	არსებითი	შესრუდებული
10. ინფორმაციის თავისუფლების აქტის პროექტის შემუშავება				X	X						X					X	

რა მოხდა?

მთავრობამ ინფორმაციის თავისუფლების შესახებ ცადვე კანონის პროექტის შემუშავების და ამ კანონპროექტის მისაღებად მისი პარლამენტისთვის წარდგენის ვადლებულება აიღო. ფონდმა „ლია საზოგადოება – საქართველო“ ამ პროცესში სამოქალაქო საზოგადოების მხრიდან წამყვანი როლი შეასრულა. მთავრობისგან თანხმობის მიღების შემდეგ, 2014 წლის იანვარში ფონდმა სამუშაო ჯგუფი შექმნა. ეს ჯგუფი შედგებოდა ამ სფეროს გამოჩენილი ექსპერტებისგან, რომლებიც საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს, ადამიანის უფლებათა სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრს, ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტს (IDFI), ფონდ „ლია საზოგადოება – საქართველო“ და საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ანალიტიკურ და სამართალშემოქმედების დეპარტამენტებს წარმოადგენდნენ. ამ ჯგუფმა შეისწავლა საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკა (განსაკუთრებით მექსიკის ინფორმაციის თავისუფლების კანონი) და პირველი პროექტი უკვე 2014 წლის გაზაფხულზე შეიმუშავა.¹

ახალი კანონის პროექტი რამდენიმე მნიშვნელოვან სიახლეს ითვალისწინებს. მათ შორისაა:

- დამოუკიდებელი საზედამხებველო ორგანოს (ინფორმაციის თავისუფლების კომისარი) შექმნა, რომელიც უფლებამოსილი უწყებების მიმართ, რომლებიც ინფორმაციის თავისუფლების კანონმდებლობას (მათ შორის, ინფორმაციის პროაქტიურ გამოქვეყნებასთან დაკავშირებულ დებულებებს) დაარღვევენ, ადმინისტრაციული ჯარიმები შემოიღოს;
- საჯარო უწყებებისთვის, კომისრისა და სასამართლოსთვის ინფორმაციის თავისუფლებასთან დაკავშირებული საჩივრების განსახილველად გონივრული, მაქსიმუმ ერთთვიანი ვადის განსაზღვრა; იმ საჩივრების, რომლებიც ჯერ კომისარს და შემდეგ სასამართლოს წარედგინება, სასამართლო ბაჟის გადახდისგან გათავისუფლება;
- ინფორმაციის დამუშავების წესების შემუშავება, მათ შორის, სხვადასხვა ტიპის ინფორმაციის სისტემატიზაცია და დახარისხება და პერსონალური და კომერციული ინფორმაციების დაშტრინება;
- საჯარო ინფორმაციის დახარისხების, შენახვის, მართვისა და დაცვის, ასევე მისი სწრაფი და

იოლი ხერმისაწვდომობის მიზნით სპეციალური რეესტრის შექმნა;

- იმ უწყებების გაფართოებული სიის განსაზღვრა, რომლებსაც ახალი კანონი შეეხება. მათ შორის იქნებიან საჯარო სამართლის იურიდიული პირები და სახელმწიფო და კერძო საკუთრებაში არსებული კომპანიები, რომლებიც საჯარო ფუნქციას ასრულებენ;
- რეესტრიდან მზა ინფორმაციის გაცემისთვის განსაზღვრული ვადის (10 სამუშაო დღის) 3 სამუშაო დღემდე შემცირება;
- საჯარო უწყებებისთვის იმ ვადლებულებების დაცვრება, რომ განმარტონ ის ზიანი, რომელიც დახურული ინფორმაციის გამოქვეყნების შედეგად შეიძლება სახელმწიფოსა და საზოგადოებას მიადგეს, ასევე უზრუნველყონ ისეთი დახურული ინფორმაციის ღიაობა, რომლის მიმართაც მაღალი საჯარო ინტერესი არსებობს.² ეს ყველაზე მნიშვნელოვანი სიახლეა.

ეს პროექტი გაეგზავნა საერთაშორისო ექსპერტებს, ასევე სამართლისა და დემოკრატიის ცენტრს, რომელიც ინფორმაციის თავისუფლების (Right to Information – RTI) გლობალურ რეიტინგს აქვეყნებს. ამ ორგანიზაციის წარმომადგენელთა განცხადებით, თუ პარლამენტმა არსებული პროექტი უცვლელად მიიღო, ახალი კანონი საქართველოს RTI-ის გლობალურ რეიტინგში ამჟამინდელი, 32-ე ადგილიდან მე-2 ადგილზე გადაანაცვლებს.^{3,4} ფონდმა „ლია საზოგადოება – საქართველო“ ეს კანონპროექტი იუსტიციის სამინისტროს 2014 წლის ოქტომბერში გადაუგზავნა, მაგრამ სამინისტროსგან პასუხი არ მიუღია.⁵ იუსტიციის სამინისტროს წარმომადგენლებმა აღნიშნეს, რომ სამინისტრო ახალ კანონპროექტთან დაკავშირებით საჯარო დისკუსიებს 2015 წლის სექტემბრიდან მოაწყობს. ამის შემდეგ პროექტი პარლამენტს წარედგინება.⁶

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

დაინტერესებული მხარეების აზრით, ეს ძალიან პოზიტიური ვადლებულებაა, რადგან ის მთავრობის ახალი რეფორმის განსახორციელებელ ინიციატივას გულისხმობს. მათი განცხადებით, ახალი კანონი საქართველოში ინფორმაციის თავისუფლებას უფრო გააძლიერებს. თუმცა იუსტიციის სამინისტრომ მხოლოდ კანონის პროექტის შემუშავების და მისი

მთავრობისა და პარლამენტისთვის წარდგენის ვადებზე უარყოფითად აისახა, მათ ვი ეს პროექტი შეიძლება უარყოფითად აისახოს მნიშვნელოვნად შეცვალოს. არსებული კანონპროექტისგან განსხვავებით, რომელიც ახალი საზღვარსა და მექანიზმების დანერგვას და სანქციების შემოღებას ითვალისწინებს, ვადებზე უარყოფითად აისახოს ანგარიშვადებულების მექანიზმების შექმნას არ გულისხმობს. კანონპროექტის მიღებასთან დაკავშირებით ამ ვადებზე უარყოფითად აისახოს ნაკლებობის გამო, OGP-ზე მისი გავლენა შეფასდა, როგორც მცირე, რაც, დაინტერესებულმა მხარეებმა პრობლემად მიიჩნიეს, განსაკუთრებით იმის გათვალისწინებით, რომ მთავრობას 2014 წლის გაზაფხულზე წარდგენილ პროექტზე საკუთარი მოსაზრებები დღემდე არ გამოუქვეყნებია. რაც შეეხება არსებულ პროექტს, იგი გადაუწყვეტელს ტოვებს ერთ საკვანძო საკითხს, კერძოდ, ოფშორულ ზონაში დარეგისტრირებული იმ კომპანიების შემოსავლების შესახებ ინფორმაციის არარსებობის პრობლემას, რომლებიც მოსახლეობისთვის კონკრეტული სერვისების მიწოდებით საჯარო ფუნქციას ასრულებენ.⁷ დაინტერესებულმა მხარეებმა ისიც აღნიშნეს, რომ მთავარი არსებული ინფორმაციის თავისუფლების კანონმდებლობის კარგად განხორციელება და საქმე ნაკლებად ეხება საკანონმდებლო დებულებებს.⁸

ფართო საზოგადოებასთან შინაარსიანი დისკუსიების მოწყობა. USAID-ის წარმომადგენლის თქმით, მისი ორგანიზაცია ასეთ საჯარო დისკუსიებს მხარს დაუჭერს, რადგან ისინი ახალი კანონის პროექტზე ჯანსაღი დიდი რაოდენობის წარმართვის კარგი საშუალებაა, განსაკუთრებით იმის გათვალისწინებით, რომ ზოგიერთი საჯარო მოხელე შეიძლება კრიტიკულად იყოს განწყობილი ახალი საზღვარსა და მექანიზმების ორგანოს შექმნის მიმართ, რომელიც მათ მიერ ინფორმაციის თავისუფლების კანონმდებლობის შესრულების მონიტორინგს განახორციელებს.⁹

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

ინფორმაციის თავისუფლების აქტის არსებული პროექტის შემუშავება OGP-ისთვის ძალიან მნიშვნელოვანი ვადებზე უარყოფითად. შესაბამისად, აუცილებელია მისი სულისკვეთების შენარჩუნება და აქცენტის ამ პროექტის განხორციელებაზე და მისი ახალი ანგარიშვადებულების მექანიზმების მონიტორინგზე გადატანა. დაინტერესებული მხარეების აზრით, ასევე მნიშვნელოვანია ახალი კანონის პროექტთან დაკავშირებით არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, მედიასა და

¹ ნაცვლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო

² ინფორმაციის თავისუფლების შესახებ საქართველოს კანონის პროექტი, 2014

³ სამართლისა და დემოკრატიის ცენტრი, ინფორმაციის თავისუფლების (RTI) გლობალური რეიტინგი, ქვეყნის მონაცემები, <http://bit.ly/1J0q0aa>

⁴ ნაცვლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო

⁵ ნაცვლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო

⁶ ინტერვიუ ზურაბ სანიკიძესთან, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ანალიტიკური დეპარტამენტის უფროსთან, და ქეთევან ცანავასთან, ღია მმართველობა საქართველოს ეროვნული კოორდინატორთან, 2015 წლის 29 ივლისი

⁷ სადაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 30 ივლისი

⁸ ფორუმი უზრუნველყოფისთვის, 2015 წლის 28 ივლისი

⁹ სთოუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

²¹ იხილეთ ვადებზე უარყოფითად აისახოს ნაკლებობის თემატიკის ნომერი 10 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 16, <http://bit.ly/1Yf5K76>

11 | ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი²²

ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი არის ღია მმართველობის პარტნიორობის ეროვნული საკოორდინაციო-საკონსულტაციო მექანიზმი, რომელიც ანტიკორუფციული საბჭოს ფარგლებში მოქმედებს და სამოქმედო გეგმის შემუშავების ხედშეწყობის და მისი შესრულების მონიტორინგის მიზნითაა შექმნილი. ფორუმის წევრები არიან საჯარო უწყებები, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციები და კერძო სექტორი. ფორუმის პირველი შეხვედრა 2014 წლის 15 იანვარს გაიმართა. ამის შემდეგ ფორუმი ყოველთვიურად იკრიბება და ძირითადად სამოქმედო გეგმის შემუშავებაზეა ორიენტირებული. სამოქმედო გეგმის ღია მმართველობის პარტნიორობის სამდივნოსთვის წარდგენის შემდეგ ფორუმი გააგრძელებს ეროვნულ დონეზე სამოქმედო გეგმის შესრულების ხედშეწყობას, ამ პროცესის მონიტორინგს, სამოგადობრივი ცნობიერების ამაღლებას და ღია მმართველობის პარტნიორობის სხვა პროცესების კოორდინაციას.

ანტიკორუფციული საბჭოს სამდივნო (იუსტიციის სამინისტროს ანალიტიკური დეპარტამენტი) უზრუნველყოფს:

1. ფორუმის საქმიანობის კოორდინაცია და ადმინისტრაციულ მხარდაჭერას;
2. ფორუმის შეხვედრების დღის წესრიგისა და განსახილველი საკითხების განსაზღვრას;
3. ფორუმის შეხვედრის ოქმის მომზადებასა და ვებგვერდზე განთავსებას;
4. წერილობით ორჯერ ანტიკორუფციული საბჭოსთვის ფორუმის საქმიანობის შესახებ ანგარიშის წარდგენას.

წამყვანი დაწესებულება: ანტიკორუფციული საბჭოს სამდივნო

დამხმარე დაწესებულებები:

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული პასუხისმგებელი უწყებები, ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის წევრი არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციები

დაწყების თარიღი: 2014 წლის იანვარი

დასრულების თარიღი: განსაზღვრული არ არის

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხერხის სანდოობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადიდებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადიდებულება-ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემოღწეული	არსებითი	შესრულებული
11. ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი				X		X	X				X						X

რა მოხდა?

ეს ვადღებულება, რომლის მიზანი იყო ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის მუშაობის გაუმჯობესება, მეორე ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავებამდე შესრულდა. 2014 წლის იანვარში ფორუმის განახლების შემდეგ (იხილეთ ამ ანგარიშის III თავი („სამოქმედო გეგმის შესრულება“)) იუსტიციის სამინისტრომ გააგრძელა ფორუმის შეხვედრების მასპინძლობა. შეხვედრები ჯერ (ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავების დროს) თვეში ერთხელ, ხოლო შემდეგ (გეგმის შესრულების დროს) – ორ თვეში ერთხელ იმართებოდა. იუსტიციის სამინისტრო შეხვედრების დღის წესრიგს ფორუმის წევრებთან ერთად განსაზღვრავს. იგი მათ შეხვედრამდე ერთი კვირით ადრე უგზავნის ედუქტორულ ფოსტას დღის წესრიგთან ერთად.¹ ამასთანავე, იუსტიციის სამინისტრო თავის ვებგვერდზე თანამიმდევრულად აქვეყნებს ფორუმის ყველა შეხვედრის ოქმებს და ანტიკორუფციულ საბჭოს რეგულარულად აწვდის ანგარიშებს მეორე ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულების პროგრესის შესახებ.²

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

დაინტერესებული მხარეების უმეტესობამ ფორუმი მეტწილად პოზიტიურად შეაფასა. იუსტიციის სამინისტროს წარმომადგენელთა აზრით, ფორუმი სამინისტროს ყველაზე წარმატებული საკოორდინაციო მექანიზმია. მათ განსაკუთრებული ყურადღება დაუთმეს თანამომხსენებლების პრაქტიკას, რომელთა მეშვეობითაც არასამთავრობო ორგანიზაციები მთავრობასთან ერთად ფორუმის წევრებს რეგულარულად აწვდიან ანგარიშებს სამოქმედო გეგმის შესრულების პროგრესის შესახებ. ფორუმის წევრი არასამთავრობო და ღონისძიებების (კერძოდ, აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID), გაერთიანებული ერების პროგრამის (UNDP) და ევროკავშირის დეველპმენტის) OGP-ში უფრო აქტიურად ჩასართავად იუსტიციის სამინისტრო მათ სამოქმედო გეგმასთან დაკავშირებით მთავრობის კვარტალური მონიტორინგის შედეგებს უგზავნის და მათ მოსაზრებებს იღებს. შემდეგ სამინისტრო გაერთიანებულ მოსაზრებებს უგზავნის პასუხისმგებელ უწყებებს, რომლებიც ამ მოსაზრებებს მათ მიერ ფორუმის წევრებისთვის განსახილველად წარდგენილ კვარტალურ ანგარიშებში ასახავენ.³

ფორუმის მუშაობა არასამთავრობო და ღონისძიებების ორგანიზაციებმაც პოზიტიურად შეაფასეს, განსაკუთრებით თბილისში 2015 წლის ივნისში OGP-ის ევროპის რეგიონული კონფერენციის ორგანიზების კუთხით.⁴ არასამთავრობო ორგანიზაციების აზრით, ფორუმი საჯარო და კერძო სექტორების დასაკავშირებლად საუკეთესო საშუალებაა და, შესაბამისად, მას მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულებაში. ფორუმის მუშაობის მიმართ ინტერესი ახლა უფრო დიდია და ფორუმის წევრები OGP-ის პრობლემებს დიად განიხილავენ.⁵ USAID-ის წარმომადგენლის თქმით, ფორუმის ახალი მონიტორინგის ჩარჩო ძალიან კარგი მექანიზმია OGP-ის ვადღებულებების შესრულების პროგრესის დასადგენად. საქართველოს შეუძლია ასეთი ეფექტიანი მართვის მექანიზმები სხვა ქვეყნებსაც გაუზიაროს, როგორც მთავრობის საქმიანობის მონიტორინგის საუკეთესო პრაქტიკა.⁶

დაინტერესებულმა მხარეებმა, პოზიტიური ასპექტების გარდა, ფორუმის მუშაობასთან დაკავშირებულ გამოწვევებზედაც ისაუბრეს. პირველ რიგში, ზოგიერთი საჯარო უწყება ფორუმს სხვებზე ნაკლებად სერიოზულად აღიქვამს და ფორუმის საქმიანობაში მათი მონაწილეობა გამოიხატება უფრო ტექნიკური პრეზენტაციების წარდგენით, ვიდრე მათი ვადღებულებების შედეგებთან დაკავშირებით ფორუმის წევრებთან არსებით დისკუსიებში აქტიურად ჩართვით. ეს იმით არის განპირობებული, რომ ამ უწყებებს ფორუმში წარმოადგენენ შუა რგოლის საჯარო მოხელეები, რომლებიც გადაწყვეტილებებს ვერ იღებენ, პრემიერ-მინისტრის კაბინეტი კი აქტიურად არ არის ჩართული სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და შესრულების პროცესში.^{8,9} მეორე, ფორუმის საქმიანობაში აქტიურად მხოლოდ დედაქალაქში მოქმედი არასამთავრობო ორგანიზაციებმა მცირე ჯგუფი მონაწილეობს, რაც ვერ უზრუნველყოფს მთელი სამოქალაქო საზოგადოების შეხვედრების სრული სპექტრის წარმოდგენას.¹⁰ ფორუმს უკუკავშირის ონლაინმექანიზმი არ აქვს. მის შეხვედრებში მონაწილეობის ერთადერთი საშუალებაა თბილისში, იუსტიციის სამინისტროში გამართულ შეხვედრებზე დასწრება, რისი რესურსიც ბევრ რეგიონულ არასამთავრობო ორგანიზაციას არ გააჩნია.¹¹ ის ორგანიზაციებიც კი, რომლებიც ფორუმის შეხვედრებზე დასწრებას ახერხებენ, ზოგჯერ განხილული რჩებიან მთავრობის ბედმეტად ტექნიკური პრეზენტაციების გამო. აქედან

გამომდინარე, არასამთავრობო ორგანიზაციები ფორუმში ჯგუფის სახით ჩართვას და საერთო ინტერესის სფეროში შემავალი საკითხების ადვოკატირების ამ ფორმით განხორციელებას ამჯობინებენ.¹²

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

დაინტერესებულ მხარეების აზრით, ფორუმის მეტი ინკლუზიურობისთვის მის საქმიანობაში მონაწილეობა რეგიონურმა არასამთავრობო ორგანიზაციებმაც უნდა მიიღონ. USAID-ის წარმომადგენლის თქმით, რუსთავში მოქმედი არასამთავრობო ორგანიზაცია „სამოქალაქო განვითარების სააგენტო“, რომელიც საქართველოში დაახლოებით 50 რეგიონური არასამთავრობო ორგანიზაციის ქსელს აერთიანებს, კარგი პრაქტიკა იქნება ამ ორგანიზაციების ფორუმის წევრებთან დასაკავშირებლად და ფორუმის საქმიანობის შესახებ ინფორმაციის უფრო ფართო საზოგადოებისთვის მისაწოდებლად.^{13,14} ფორუმის გაძლიერებისთვის ასევე მნიშვნელოვანია, რომ მის შეხვედრებში მთავრობის ხელმძღვანელები სურ მცირე მინისტრების მოადგილეების დონეზე მონაწილეობდნენ. ეს გაზრდის მთავრობის პოლიტიკის ჩამოყალიბების პროცესზე ფორუმის გავლენას.¹⁵ იუსტიციის სამინისტროსადმი დაინტერესებულ მხარეების კიდევ ერთი რეკომენდაციაა, რომ ფორუმის შეხვედრების დღის წესრიგი უკეთ დაიგეგმოს, რაც ფორუმის წევრების ინდივიდუალურ პრეზენტაციებსა და დისკუსიებს შორის დროის გონივრულ განაწილებას და აქცენტის დისკუსიებზე გაკეთებას გულისხმობს.¹⁶ და ბოლოს, დაინტერესებულ მხარეების აზრით, მთავრობამ უნდა გააუმჯობესოს ფორუმის საქმიანობაზე საჯარო უწყებების ინფორმირება და უნდა მოუწოდოს მათ,

ჩაერთონ ამ პროცესში და OGP-ისთვის ახალი ვადლებულები წარმოადგინონ.¹⁷

იუსტიციის სამინისტროსადმი IRM-ის მკვლევრის რეკომენდაციაა, რომ შეიქმნას ონლაინპლატფორმა მათთვის, ვინც ფორუმის შეხვედრებს ვერ ესწრება, თუმცა ინფორმაციის რეგულარულად მიღება და დისკუსიებში ჩართვა სურს.

¹ სანიკიძე და ცანავა, ინტერვიუ, 2015 წლის 29 ივლისი

² საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმი, <http://bit.ly/locKaPn>

³ სანიკიძე და ცანავა, ინტერვიუ, 2015 წლის 29 ივლისი

⁴ IDFI, „ღია მმართველობის პარტნიორობის რეგიონული შეხვედრა საქართველოში წარმატებით დასრულდა“, 2015 წლის 4 ივნისი, <http://bit.ly/1APHWOF>

⁵ სარაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 30 ივლისი

⁶ სთლუნჰიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

⁷ სთლუნჰიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

⁸ ნაცვლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო

⁹ ვლდიაშვილი და ავადიშვილი, ინტერვიუები, 2015 წლის 31 ივლისი

¹⁰ სთლუნჰიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

¹¹ ბარბეტი, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 ივლისი

¹² ნაცვლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო

¹³ სიდა, „სამოქალაქო საზოგადოების რეგიონული ქსელის სამუშაო შეხვედრა“, 2015 წლის 20 აპრილი, <http://bit.ly/1JgzqGS>

¹⁴ სთლუნჰიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

¹⁵ ნაცვლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო

¹⁶ ფორუმი ურნაღისტებთან, 2015 წლის 28 ივლისი

¹⁷ ფორუმი ურნაღისტებთან, 2015 წლის 28 ივლისი

²² იხილეთ ვადლებულების თავდაპირველი ნომერი 11 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 18, <http://bit.ly/1Yf5K76>

13 | საჯარო სამსახურში მიღების გამჭვირვალობა²³

საჯარო სამსახურში მიღების სისტემის დასახვეწად განსახორციელებელ ღონისძიებებს კოორდინაციას სსიპ – საჯარო სამსახურის ბიურო გაუწევს. ფართო საკონსულტაციო პროცესის წარმართვისთვის სპეციალური სამუშაო ჯგუფი შეიქმნება.

წამყვანი დაწესებულება: საჯარო სამსახურის ბიურო

დამხმარე დაწესებულება: სპეციალური სამუშაო ჯგუფი (საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, არასამთავრობო ორგანიზაციები, ადგილობრივი და საერთაშორისო ექსპერტები)

დაწყების თარიღი: 2014 წლის ივლისი

დასრულების თარიღი: 2014 წლის შემოდგომა

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხერხის ხელმძღვანელობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადიდებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადიდებულება-ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემზღვეული	არსებითი	შესრულებული
13. საჯარო სამსახურში მიღების გამჭვირვალობა				X	X	X	X				X						X

რა მოხდა?

ეს ვადებულება, რომელიც გეგმის მიხედვით, 2014 წელს შესრულდა, მიზნად ისახავდა საჯარო სამსახურში მიღების პროცედურების გამჭვირვალობას. 2014 წლის 18 ივნისს, ექსპერტთა ჯგუფის რამდენიმე შეხვედრისა და საჯარო კონსულტაციების ჩატარების შემდეგ მთავრობამ მიიღო დადგენილება, რომელიც საჯარო მოხელეების მიღების ახალი წესები განსაზღვრავს.¹ ძირითადი სიახლე ის არის, რომ საკონკურსო კომისიაში დამოუკიდებელი ექსპერტების, არასამთავრობო ორგანიზაციების და პროფესიული კავშირების წარმომადგენელთა ჩართვა სავადდებულო გახდა.²

გარდა ამისა, დადგენილებით გაიზარდა საჯარო სამსახურის ბიუროს მონიტორინგის უფლებამოსილება ორი მიმართულებით: 1) საჯარო სამსახურის ბიუროს უფლებამოსილება დანიშნოს საკონკურსო კომისიის თავმჯდომარე და უზრუნველყოს კომისიის შემადგენლობაში დამოუკიდებელი წევრების არსებობა; 2) ბიუროს hr.gov.ge-ზე (საჯარო სამსახურში დასაქმების ვებპორტალი)

ყოველი ვაკანსიის გამოქვეყნებიდან 3 სამუშაო დღის ვადაში ამოწმებს მას, რათა ვაკანსიაში მოცემული სამუშაო აღწერილობა გამოცხადებულ თანამდებობისადმი წაყენებული მოთხოვნების ადეკვატური იყოს. არაადეკვატურობის შემთხვევაში საჯარო სამსახურის ბიურო ამას იმ უწყებას ატყობინებს, რომელიც ვაკანსია გამოაქვეყნა. თუ ეს უწყება ვერ გადაჭრის ამ პრობლემას, ბიურო ანგარიშს უკვე მთავრობას უგზავნის.³ საჯარო სამსახურის ბიუროს წარმომადგენლებმა აღნიშნეს, რომ საჯარო უწყებები უმეტესად იზიარებენ მათ რეკომენდაციებს და, საჭიროების შემთხვევაში, გამოქვეყნებულ ვაკანსიებში არსებულ შეცდომებს ასწორებენ.⁴ გარდა ამისა, იმისთვის, რომ მოქალაქეებს საჯარო სამსახურის ვაკანსიაზე განაცხადის შეტანა გაუადვილდეთ, ბიურომ hr.gov.ge-ზე განთავსებულ CV-ის ნიმუშს განყოფილებები დაამატა და განმცხადებელს საშუალება მისცა, ვაკანსიის გამომცხადებელი უწყებისთვის განაცხადის საბოლოოდ წარდგენამდე ამ განყოფილებებში შესწორებები შეიტანოს.

განმცხადებლებს hr.gov.ge-ზე განთავსებულ თითოეულ ვაკანსიაზე შეტანილ განაცხადთან რაოდენობის ნახვაც შეუძლიათ.⁵

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

მიუხედავად იმისა, რომ სამოქმედო გეგმაში არსებული ვადებულების ტექსტი OGP-ის ღირებულებებთან მის შესაბამისობასთან დაკავშირებით ნათერ განმარტებებს არ შეიცავს, IRM-ის მკვლევარი დარწმუნდა, რომ ეს ვადებულება OGP-ისთვის ნამდვილად მნიშვნელოვანია. არასამთავრობო ორგანიზაციებისთვის საჯარო სამსახურში მიღებისა და განმცხადებლებთან ინტერვიუების პროცესის მონიტორინგის განხორციელების საშუალების მიცემა შეიძლება ძირითად მიღწევად იქნეს მიჩნეული, რადგან ადრე საზოგადოებისთვის მთელი ეს პროცესი დახურული იყო, რაც საკონკურსო კომისიის წევრების მიერ დაუსაბუთებელი გადაწყვეტილებების მიღებას, საჯარო მოხელეების პოლიტიკური ნიშნით განთავისუფლებას და საჯარო სამსახურში ნეპოტიზმისა და ფავორიტიზმის ფაქტების არსებობის გამომავლობის უკმაყოფილებას იწვევდა. ახალი სისტემის მეშვეობით არასამთავრობო ორგანიზაციები აქტიურად არიან ჩართული საკონკურსო კომისიის მუშაობაში და მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვთ საჯარო სამსახურში მიღების პროცესში. თუმცა ადგილობრივ დონეზე ბოგიერთი საკითხი გადაუწყვეტელი დარჩა, რის გამოც IRM-მა ამ ვადებულების პოტენციური შედეგი შეაფასა, როგორც საშუალო.

პირველ რიგში, დამოუკიდებელი დამკვირვებლებს შეუძლიათ დააკვირდნენ ადგილობრივ თვითმმართველობებში ჩატარებული კონკურსის პროცესის მხოლოდ წერიით ტექსტის ეტაპს (მაგრამ არა ინტერვიუს ეტაპს). მეორე, ადგილობრივ დონეზე საჯარო სამსახურის ბიუროს მონიტორინგის უფლებამოსილება შეზღუდულია, რადგან საკონკურსო კომისიების თავმჯდომარეები საკრებულოების (ადგილობრივი თვითმმართველობის საკანონმდებლო ორგანო) თავმჯდომარეები და მერები/გამგებლები (ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანო) არიან და, შესაბამისად, ისინი განსაზღვრავენ კომისიების წევრთა რაოდენობასა და შემადგენლობას.⁷ ბიუროს არ შეუძლია დაავადლებულოს ადგილობრივი ხელისუფლების

წარმომადგენლები, რომ მათ ნება დართონ დამოუკიდებელი დამკვირვებლებს, დააკვირდნენ ინტერვიუს ეტაპს, რომელიც, აქედან გამომდინარე, ნაკლებად გამჭვირვადედ ტარდება. „კახეთის საინფორმაციო ცენტრის“ წარმომადგენლის თქმით, 2015 წელს კახეთის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების თანამშრომელთა ფართომასშტაბიანი კონკურსი საზოგადოებისთვის დახურული იყო, რამაც ამ კონკურსის მიუკერძოებლობასთან დაკავშირებით კითხვები გააჩინა.⁸ პრობლემა ისიც, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობები პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ვადებულებაზე მითითებით უარს აცხადებენ ვაკანსიებზე განმცხადებელთა სიის, მათი კონკურსის საბოლოო შედეგების და კანდიდატების შერჩევის კრიტერიუმების წარმოდგენაზე.⁹ ეს ინფორმაცია განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმის გათვალისწინებით, რომ ბოგერე წერიით ტექსტის შედეგები ტესტირების ჩატარების ადგილზე და საბოლოო შედეგები, რომლებიც მოგვიანებით ცხადდება, ერთმანეთისგან განსხვავდება.¹⁰

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

საჯარო სამსახურში (განსაკუთრებით ადგილობრივ დონეზე) მიღების მიმართ მაღალი საჯარო ინტერესიდან გამომდინარე, დაინტერესებულმა მხარეებმა საჯარო სამსახურის ბიუროს და ადგილობრივ თვითმმართველობებს შემდეგი რეკომენდაციები წარუდგინეს:

- მაღალი საჯარო ინტერესიდან გამომდინარე, შემოღებულ იქნეს ინფორმაციის გაცემის ერთიანი საკანონმდებლო სტანდარტი;
- დაინტერესებულ მხარეებს სრულყოფილად და დროულად მიეწოდეთ ინფორმაცია ვაკანსიებზე განმცხადებელთა შესახებ, მათ შორის, მათი კონკურსის შედეგების თაობაზე;
- კონკურსის ჩატარებამდე შემუშავდეს კანდიდატების შერჩევის ნათელი კრიტერიუმები;
- შესაძლებელი იყოს წერიით ტექსტის შედეგების ტესტირების დასრულებისთანავე, ადგილზე ამოტეხვა მათი საბოლოო შედეგებთან შესადარებლად;
- დამოუკიდებელი დამკვირვებლები თავისუფლად იქნენ დაშვებული კონკურსის ყველა ეტაპზე, მათ შორის, ინტერვიუს ეტაპზე და საბოლოო

გადაწყვეტილების მიღების დროს;¹¹

- მანიპულაციის თავიდან ასაცილებლად საქართველოს ყველა მუნიციპალიტეტში სხვადასხვა რანგის საჯარო მოხელეთათვის წერიტი ტესტის ჩაბარების ერთიანი ბარიერი შემუშავდეს.¹²

¹ საქართველოს მთავრობა, დადგენილება „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული კონკურსის ჩატარების წესის დამტკიცების შესახებ“, №412, 2014 წლის 18 ივნისი, <http://bit.ly/1U68U7a>

² საქართველოს მთავრობა, დადგენილება, №412, 2014 წლის 18 ივნისი

³ საქართველოს მთავრობა, დადგენილება, №412, 2014 წლის 18 ივნისი

⁴ დვადიშვილი და ალაპიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

⁵ დვადიშვილი და ალაპიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

⁶ სატელეფონო ინტერვიუ ერეკლე ურუშაძესთან, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ პროექტის მენეჯერთან, 2015 წლის 22 ივლისი

⁷ სატელეფონო ინტერვიუ თამარ ბართაიასთან, სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოების (ISFED) დირექტორის მოადგილესთან, 2015 წლის 5 აგვისტო

⁸ მთივრიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 29 ივლისი

⁹ ბართაია, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

¹⁰ ბართაია, ინტერვიუ, 2015 წლის 5 აგვისტო

¹¹ ISFED, საჯარო მოხელეთა ატესტაციისა და კონკურსის მონიტორინგის III შუადღური ანგარიში, 2015 წლის 22 მაისი, <http://bit.ly/1doupU9>

¹² ISFED, საჯარო მოხელეთა ატესტაციისა და კონკურსის მონიტორინგის II შუადღური ანგარიში, 2015 წლის 12 თებერვალი, <http://bit.ly/1KMvUuz>

²³ იხილეთ ვადლებულების თავდაპირველი ნომერი 13 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 20, <http://bit.ly/1Yf5K76>

14 | საჯარო მოხელეთა ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგის სისტემა²⁴

დეკლარაციების მონიტორინგის სისტემის შემუშავებასთან დაკავშირებულ პროცესებს კოორდინაციას სსიპ – საჯარო სამსახურის ბიურო გაუწევს. ეს პროცესი სამთავრობო უწყებებთან და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობით წარიმართება.

ნამყვანი დაწესებულება: საჯარო სამსახურის ბიურო

დამხმარე დაწესებულებები: ანტიკორუფციული საბჭო, საქართველოს მთავრობა, საქართველოს პარლამენტი, გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ)

დაწყების თარიღი: 2014 წლის მარტი

დასრულების თარიღი: 2015

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხერმისაწვდომობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადღებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადღებულება-ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული
14. საჯარო მოხელეთა ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგის სისტემა		X			X		X					X				X	

რა მოხდა?

ეს არის უკვე არსებული ვადებულება, რომელიც საჯარო მოხელეთა ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგის სისტემის შექმნას ითვალისწინებდა. 2014 წელს საჯარო სამსახურის ბიურომ, გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოებასთან (GIZ) თანამშრომლობით, შექმნა სამუშაო ჯგუფი, რომელიც შესაბამისი სამთავრობო უწყებებისგან, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და ექსპერტებისგან შედგებოდა. 2015 წლის თებერვალში ანტიკორუფციული საბჭოს ფარგლებში კიდევ ერთი უწყებათაშორისი ჯგუფი შეიქმნა. გარდა ამისა, საჯარო სამსახურის ბიურომ მთელი ქვეყნის მასშტაბით 8 საჯარო კონსულტაცია ჩაატარა და საზოგადოებისგან მიღებული მოსაზრებები მის მიერ შემუშავებულ საკანონმდებლო პაკეტში ასახა.¹ ეს პაკეტი ჯერ, 2015 წლის ივნისში ანტიკორუფციულ საბჭოს წარედგინა, ხოლო ერთი თვის შემდეგ – პარლამენტს. 2015 წლის აგვისტოს მდგომარეობით,

ძირითადად კანონპროექტმა პარლამენტში უკვე გაიარა პირველი მოსმენა. საჯარო სამსახურის ბიურო მოეღონა, რომ ეს პროექტი სექტემბერში დაგეგმიდ მეორე და მესამე მოსმენებსაც უპრობლემოდ გაივდის, რადგან პარლამენტის წევრებს პირველი მოსმენის დროს არანაირი პროტესტი არ გამოუთქვამთ.²

კანონპროექტის მიხედვით, საჯარო სამსახურის ბიუროს უფროსი შექმნის დამოუკიდებელ კომისიას, რომლის მუშაობაშიც ჩართული იქნება სამოქალაქო საზოგადოება და რომელიც მონიტორინგისთვის დეკლარაციებს შემთხვევითი შერჩევის წესით, სპეციალური მეთოდოლოგიის გამოყენებით შეარჩევს. ბიურო შემთხვევითი შერჩევის წესით შერჩეულ დეკლარაციათა სიას ყოველი წლის დასაწყისში პროაქტიულად გამოაქვეყნებს.³ კომისია იმ დეკლარაციებსაც შეამოწმებს, რომელთა დარღვევით შევსების შესახებ შეტყობინებას არასამთავრობო ორგანიზაციები, მედიისა და საზოგადოების წარმომადგენლები გაუგზავნიან.⁴

კიდევ ერთი ახალი წესის მიხედვით, სამსახურის შემდგომი ინტერესთა კონფლიქტის თავიდან ასაცილებლად საჯარო მოხელეები ვადდებული იქნებიან, საკუთარი ქონებრივი დეკლარაციები სამსახურის დატოვებიდან ერთი წლის შემდეგ გამოაქვეყნონ.⁵ მონიტორინგის პროცესში კომისიის წევრები ონლაინსივრცეში არსებული მონაცემთა ბაზებისა და სხვა დოკუმენტების შედარებით ანალიზს განახორციელებენ. სამართადარღვევის აღმოჩენის შემთხვევაში საჯარო სამსახურის ბიურო ამ ინფორმაციას შინაგან საქმეთა სამინისტროს ანტიკორუფციულ სააგენტოს (დეპარტამენტს) გადაუგზავნის.⁶ მონიტორინგის შედეგები ყოველწლიურად, წლის ბოლოს გამოქვეყნდება.⁷ ახალი სისტემა 2017 წლის 1 იანვარს ამოქმედდება. საჯარო სამსახურის ბიუროს წარმომადგენელთა განცხადებით, ამ სისტემის ეფექტიანი მუშაობისთვის ბიუროს დამატებითი რესურსები და ცალკე დეპარტამენტის შექმნა დასჭირდება.⁸

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

საქართველოს საჯარო მოხელეთა ქონების საძიებელი კარგი სისტემა აქვს. ეს პორტალი, gov.ge, 3100 მოხელის ყოველწლიურ ქონებრივ დეკლარაციებს მოიცავს.⁹ თუმცა კორუფციის თავიდან აცილების კუთხით გამომწვევა ის არის, რომ ამ დეკლარაციებში ასახული ინფორმაციის სიზუსტის შესამოწმებელი მექანიზმი არ არსებობს, რასაც არასამთავრობო ორგანიზაციები აკრიტიკებდნენ. ეს ორგანიზაციები ხშირად აქვეყნებენ ანგარიშებს, რომლებშიც საჯარო მოხელეების მიერ დეკლარაციებში მათი ქონების შესახებ მნიშვნელოვანი ინფორმაციის დამადგინის ან არასწორი მონაცემების შეტანის ფაქტებია აღნიშნული. აქედან გამომდინარე, დაინტერესებულმა მხარეებმა მთავრობის ვადდებულება, შექმნას მონიტორინგის სისტემა, პოზიტიურ, წინ გადადგმულ ნაბიჯად მიიჩნიეს, რადგან ეს გაზრდის

საჯარო ანგარიშვადდებულებას, განსაკუთრებით იმ კუთხით, რომ არასამთავრობო ორგანიზაციები პირდაპირ ჩაერთვებიან მონიტორინგის კომისიის მუშაობაში. დაინტერესებული მხარეების აზრით, ამან შეიძლება ტრანსფორმაციული გავრცენა მოახდინოს საჯარო მოხელეთა ქვეყნის გაუმჯობესებასა და საჯარო სამსახურში ეთიკური სტანდარტების გამყარებაზე. არსებულ მონიტორინგის მეთოდოლოგიის პროექტს ერთი კომპონენტი აკლია. ეს არის ე. წ. „წითელი ღროშის“ სისტემა. მისი მიშველობით არასამთავრობო ორგანიზაციები ისეთი დეკლარაციების შემოწმებას შეძლებდნენ, რომლებშიც ასახული ინფორმაცია ცარიელი განსხვავდება იმავე საჯარო მოხელეების მიერ წინა წლებში წარდგენილი ინფორმაციისგან. თუმცა მთავრობამ აღნიშნული სისტემისთვის საჭირო ტექნიკური ინფრასტრუქტურის, რესურსებისა და თანხების ნაკლებობის გამო მის დანერგვაზე უარი თქვა.¹¹

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

დაინტერესებულმა მხარეებმა მონიტორინგის სისტემის პროექტის გასაუმჯობესებლად შემდეგი რეკომენდაციები წარმოადგინეს:

- მაღალ საჯარო ინტერესსა და დარღვევის შესახებ შეტყობინებაზე დაყრდნობით, დეკლარაციების მონიტორინგი უკვე 2016 წელს დაიწეს;
- მონიტორინგის შედეგები სამუშაოს ჩატარებიდან ერთ თვეში გამოქვეყნდეს და მიეთითოს უარყოფითი შეფასების მიზეზები;¹²
- სისტემის უკეთ მუშაობისთვის განისაზღვროს იმ დეკლარაციების მინიმალური რაოდენობა, რომლებიც მონიტორინგისთვის შემთხვევითი შერჩევის წესით შეიჩვენება;¹³
- ახალი ფუნქციის შესასრულებლად საჯარო სამსახურის ბიურო შესაბამისი რესურსებით აღიჭურვოს.

¹ დეკლარაციები და აღაპიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

² დეკლარაციები და აღაპიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

³ საჯარო სამსახურის ბიურო, 2015 წლის თვითშეფასება

⁴ ურუშაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 22 ივლისი

⁵ დეკლარაციები და აღაპიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

⁶ საჯარო სამსახურის ბიურო, 2015 წლის თვითშეფასება

⁷ ურუშაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 22 ივლისი

⁸ დეკლარაციები და აღაპიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

⁹ საჯარო სამსახურის ბიურო, <http://bit.ly/1tW459F>

¹⁰ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „აღვლდობრივი თვითმმართველობის თანამდებობის პირთა არადეკლარირებული ქონება“, 2014 წლის 26 მარტი, <http://bit.ly/1Mk4vtP>

¹¹ ნაცვლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო

¹² ურუშაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 22 ივლისი

¹³ საღაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 30 ივლისი

¹⁴ იხილეთ ვადდებულების თავდაპირველი ნომერი 14 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 21, <http://bit.ly/1Yf5K76>

16 | სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებისთვის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვებგვერდის ხედმისაწვდომობა²⁵

ამჟამად შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისთვის (კერძოდ, უსინათლოთათვის) შინაგან საქმეთა სამინისტროს ინფორმაცია ვებგვერდის, www.police.ge-ს, მეშვეობით სრულად ხედმისაწვდომი არ არის. შინაგან საქმეთა სამინისტრო საზოგადოებასთან კომუნიკაციას ელექტრონული ფოსტისა და „Facebook“-ის გამოყენებით ახორციელებს. თუმცა ამ უწყების მიზანია საზოგადოებასთან ურთიერთობის შემდგომი განვითარება და ამისთვის სამინისტროს ვებგვერდზე „ღია ვიზუალის“ აპრიკაციის განთავსება.

ვადებულების ფარგლებში შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვებგვერდი ხედმისაწვდომი გახდება შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისთვის. დაინერგება ონლაინკონსულტაციების მექანიზმი. „ღია ვიზუალის“ აპრიკაციით მოქალაქე შინაგან საქმეთა სამინისტროს კომპეტენციისთვის მიკუთვნილებულ თემაზე მის თანამშრომელს დაუკავშირდება და შეკითხვით თუ რეკომენდაციით მიმართავს.

წამყვანი დაწესებულება: საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო

დამხმარე დაწესებულებები: განსაზღვრული არ არის

დაწყების თარიღი: 2014 წლის მაისი

დასრულების თარიღი: 2014

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხედმისაწვდომობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგაღებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგაღებულებისთვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული
16. სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებისთვის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვებგვერდის ხედმისაწვდომობა				X	X							X					X

რა მოხდა?

შინაგან საქმეთა სამინისტრომ ვადღებულება აიღო, მის მიერ გამოქვეყნებული ინფორმაცია ბრმა და მხედველობადაქვეითებული ადამიანებისთვისაც გაეხადა ხერმისანვლოში, ასევე, ზოგადად, მოქალაქეებთან კომუნიკაცია გაეუმჯობესებინა.

სპეციალური ვებგვერდი, voice.police.ge, რომელიც police.ge-ზე განთავსებული ინფორმაციის მოსმენის საშუალებას იძლევა, 2014 წელს ამოქმედდა.¹ ამას წინ უძღოდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს კონსულტაციები „საქართველოს უსინათლოთა კავშირის“ წარმომადგენლებთან, რათა ახალი ვებგვერდი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საჭიროებებს მორგებოდა.² გარდა ამისა, 2015 წლის იანვარში შინაგან საქმეთა სამინისტრომ მოქალაქეებთან უფრო აქტიური კომუნიკაციისთვის თავის ვებგვერდზე „დაივჩათის“ აპლიკაცია აამოქმედდა.³ ამ აპლიკაციას ყოველდღიურად საშუალოდ 40–50 ადამიანი იყენებს. ამასთანავე, 2014 წლის დეკემბრიდან სამინისტროს მის საქმიანობაზე საზოგადოების მოსამრებების გასაგებად ონლაინგამოკითხვას ატარებდა.⁴

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

OGP-ის ღირებულებებზე დაყრდნობით, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვადღებულება მიზნად ისახავს სამინისტროს საქმიანობის შესახებ მეტი ინფორმაციის ღიაობის უზრუნველყოფას და სამინისტროს უკეთ დაკავშირებას მოქალაქეებთან, განსაკუთრებით სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებთან. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ სამინისტრო არ აქვეყნებს ინფორმაციას, თუ როგორ შეიცვალა მისი საქმიანობა ანგარიშვადღებულების ახალი მექანიზმების ამოქმედების შედეგად, IRM-ის მკვლევარმა ვადღებულების OGP-ის ღირებულებებსა

და საზოგადოებაზე გავრენა შეაფასა, როგორც საშუალო.

„საქართველოს უსინათლოთა კავშირი“, რომელსაც 3500 რეგისტრირებული (როგორც ბრმა, ისე მხედველობადაქვეითებული) წევრი ჰყავს და ქვეყნის მასშტაბით 21 ოფისი აქვს, ამ ვადღებულების ძირითადი ბენეფიციარია.⁵ ამ ორგანიზაციის წარმომადგენელმა დაადასტურა, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტრომ კონსულტაციები გამართა მასთან და კავშირის კიდევ ერთ წევრთან (ორივე ინფორმაციული ტექნოლოგიების სპეციალისტია). ისინი სამინისტროს დაეხმარნენ voice.police.ge-ზე სპეციალური პროგრამის დაყენებაში, რომელიც დაწერილი ტექსტის აუდიოკითხვის საშუალებას იძლევა.⁶ ამ სპეციალისტების განცხადებით, ახალი ვებგვერდი კარგად მუშაობს და მასზე მომხმარებელთა გამოხმაურება დადებითია.⁷

წინ გადასადგმევი ნაბიჯები

მთავრობისადმი „საქართველოს უსინათლოთა კავშირის“ წარმომადგენლების რეკომენდაციაა, რომ მიღებულ იქნეს საკანონმდებლო ცვლილება, რომელიც ყველა საჯარო უწყებას დაავადებულებს, რომ მათი ვებგვერდები შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საჭიროებებზე იყოს მორგებული.

IRM-ის მკვლევრის რეკომენდაციის მიხედვით, შინაგან საქმეთა სამინისტრომ რეგულარულად უნდა გამოაქვეყნოს მონაცემები voice.police.ge-ს და „დაივჩათის“ აპლიკაციის გამოყენების სიხშირის და ამ მექანიზმებით მომხმარებელთა კმაყოფილების დონის შესახებ, ასევე უნდა ჰქონდეს მომხმარებლებს, დამატებით რა ინფორმაციის ან მომსახურების მიღება სურთ მათ სამინისტროსგან.

¹ შინაგან საქმეთა სამინისტრო, <http://bit.ly/1KLSJCO>

² ხაბუღიანი, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 აგვისტო

³ შინაგან საქმეთა სამინისტრო, <http://bit.ly/1KRDiEw>

⁴ ხაბუღიანი, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 აგვისტო

⁵ „საქართველოს უსინათლოთა კავშირი“, <http://bit.ly/1UMRZ0h>

⁶ სატელეფონო ინტერვიუ დალო ურუღაშვილთან, „საქართველოს უსინათლოთა კავშირის“ წევრსა და ინფორმაციული ტექნოლოგიების სპეციალისტთან, 2015 წლის 17 აგვისტო

⁷ ურუღაშვიდი, ინტერვიუ, 2015 წლის 17 აგვისტო

⁸ სატელეფონო ინტერვიუ რევამ მაისურაძესთან, „საქართველოს უსინათლოთა კავშირის“ სამკურველო საბჭოს წევრთან, 2015 წლის 17 აგვისტო

²⁵ იხილეთ ვადღებულების თავდაპირველი ნომერი 16 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 23, <http://bit.ly/1Yf5K76>

★ 17 | ფარული მიყურადების მონაცემების პრაქტიული გამოქვეყნება²⁶

სამართალდამცავი ორგანოების გამჭვირვალობისა და ანგარიშვადლებულების უზრუნველსაყოფად საქართველოს უზენაესი სასამართლო 2014 წლიდან აწარმოებს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარების შუამდგომლობის განხილვის სტატისტიკას, თუმცა მონაცემები სამოქმედო გეგმის შემუშავების ეტაპისთვის პრაქტიულად გამოქვეყნებული არ ყოფილა.

მოქმედი კანონმდებლობით სატერეფონო საუბრის ფარული მიყურადების განხორციელება მხოლოდ მოსამართლის თანხმობით არის შესაძლებელი, სასამართლოს შეუძლია აწარმოოს სტატისტიკა და იგი პრაქტიულად გამოაქვეყნოს. საქართველოს უზენაესი სასამართლო 2014 წლის სექტემბრიდან მიყურადების შესახებ კვარტალურ სტატისტიკას, 2015 წლიდან კი – წლიურ სტატისტიკას გამოაქვეყნებს.

წამყვანი დაწესებულება: საქართველოს უზენაესი სასამართლო

დამხმარე დაწესებულებები: განსაზღვრული არ არის

დაწყების თარიღი: 2014 წლის სექტემბერი

დასრულების თარიღი: 2015 წლის იანვარი

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხერხის სანაწილობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშვადლებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვადობისა და ანგარიშვადლებულებისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული
★ 17. ფარული მიყურადების მონაცემების პრაქტიული გამოქვეყნება			X		X								X				X

“ვარსკვლავური” ვადლებულებები უნდა იყოს გამოძვადი, ნათლად უნდა უპასუხებდეს OGP-ის ღირებულებებს, ტრანსფორმაციული პოტენციური შედეგი უნდა ჰქონდეს და არსებითად ან სრულად უნდა იყოს შესრულებული

რა მოხდა?

ეს ვადლებულება მთავრობის ფარული მიყურადების პრაქტიკის ზოგიერთი კომპონენტის შესახებ უფრო მეტი ინფორმაციის მისაღებად სატერეფონო მიყურადების შესახებ სტატისტიკის საჯაროდ გამოქვეყნებას გულისხმობდა. უზენაესმა სასამართლომ ამ სტატისტიკის წარმოება და, აღნიშნული საკითხის მიმართ მაღალი საჯარო ინტერესის გათვადისწინებით, მისი გამოქვეყნება

2014 წლის ოქტომბრიდან დაიწყო. საწყის ეტაპზე სტატისტიკა მხოლოდ შიდა მოხმარებისთვის წარმოებდა. თუმცა, ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის წევრების თხოვნისა და საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში ცვლილებების განხორციელების¹ შემდეგ სასამართლომ 2014 წლის ოქტომბრიდან სამოქმედო გეგმაში შეტანილი ვადლებულების მიხედვით ყოველწლიური სტატისტიკის, ხოლო 2015 წლიდან – უკვე კვარტალური სტატისტიკის პრაქტიულად

გამოქვეყნება დაიწყო.² სასამართლოს ვებგვერდზე PDF დოკუმენტების სახით წარმოდგენილი მონაცემები შეიცავს ინფორმაციას პროკურატურის მიერ სასამართლოებისთვის წარდგენილი ფარული სატელეფონო მიყურადების შუამდგომლობების რაოდენობის და სასამართლოების მიერ ამ შუამდგომლობების დაკმაყოფილების შესახებ.³ როგორც უზენაესი სასამართლოს წარმომადგენელმა განმარტა, ეს მონაცემები, ფარული მიყურადების ობიექტების პერსონალური ინფორმაციის დაცვის ვადებულებიდან გამომდინარე, მეტ დეტალს არ შეიცავს. მან ისიც აღნიშნა, რომ, ვინაიდან ავტომატიზებული ელექტრონული საქმისწარმოების სისტემა არ არსებობს, უზენაესი სასამართლოსთვის გამოწვევაა საქადაქო სასამართლოების მიერ მიწოდებული მონაცემების ხელით დამუშავება.⁴

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

ყველა დაინტერესებულმა მხარემ აღნიშნა, რომ ეს არის ძალიან მნიშვნელოვანი ვადებულება, რომელიც იძლევა უფრო მეტ ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ რა სიხშირით ახორციელებს მთავრობა ფარული სატელეფონო მიყურადებას და იზრდება თუ არა მიყურადების ტენდენცია. USAID-ის წარმომადგენლის თქმით, საქართველო მსოფლიოს იმ ქვეყანათა მცირერიცხოვან ჯგუფში შედის, სადაც ფარული მიყურადების მონაცემები პროაქტიურად ქვეყნდება. ამასთანავე, მან მოიწონა ის ფაქტი, რომ უზენაესი სასამართლო ამ ვადებულების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი ძირითადი უწყებაა. ეს მოწმობს, რომ OGP, რომელიც აღმასრულებელი ხელისუფლების ინიციატივის სახით დაიწყო, გავრცედა ასევე სახელმწიფო ხელისუფლების სხვა შტოებზე, მათ შორის, სასამართლო ხელისუფლებამ.⁵

უარყოფითი ფაქტია ის, რომ უზენაესი სასამართლოს ვებგვერდზე ფარული სატელეფონო მიყურადების მონაცემების ძირითადი სიტყვებით ძიება რთულია და მომხმარებელს ამ მონაცემების მისაღებად ბევრი გვერდის გახსნა უწევს.⁶

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

არსებული პრაქტიკის შემდგომი გაუმჯობესებისთვის დაინტერესებულნი მხარეები ითხოვენ უფრო დეტალურ მონაცემებს, რომლებიც დახარისხებული იქნება მოსმენის ობიექტის მიერ ჩადენილი დანაშაულის ტიპისა და სიმძიმის, ასევე იმ პირების კატეგორიის მიხედვით, რომელთა მიერ წარდგენილი ფარული სატელეფონო მიყურადების შუამდგომლობასაც სასამართლო აკმაყოფილებს.⁷ მათი კიდევ ერთი რეკომენდაციაა, რომ გამოქვეყნდეს ინფორმაცია მიყურადების შუამდგომლობის ინიციატორი რაიონური პროკურატურის და ამ შუამდგომლობის დამკმაყოფილებელი ან უარყოფილი სასამართლოს გეოგრაფიული არეალის შესახებ.⁸ და ბოლოს, დაინტერესებულნი მხარეების აზრით, უზენაესმა სასამართლომ უნდა გამოაქვეყნოს მონაცემები იმ ჩანაწერების რაოდენობის შესახებ, რომლებმაც გამოძიებისთვის მნიშვნელობა დაკარგა, ასევე საგამოძიებო მოქმედებების დასრულების შემდეგ პროკურატურის მიერ კანონის შესაბამისად მათი განადგურების სიხშირის თაობაზე.⁹

¹ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, მუხლი 1431, <http://bit.ly/1EkbaXZ>
² ინტერვიუ დია მჭედლიშვილთან, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს აპარატის ანალიტიკური განყოფილების მთავარ კონსულტანტთან – სტატისტიკის სექტორის ხელმძღვანელთან, 2015 წლის 6 აგვისტო
³ უზენაესი სასამართლო, <http://bit.ly/1PsSjJK>
⁴ მჭედლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 6 აგვისტო
⁵ სთოუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო
⁶ ფორუმი უზენაესი სასამართლოს, 2015 წლის 28 ივლისი
⁷ ნაცვლიშვილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 11 აგვისტო
⁸ ინტერვიუ დიკა საჯიანთან, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“ საპარლამენტო მდივანთან, 2015 წლის 26 აგვისტო
⁹ საჯაია, ინტერვიუ, 2015 წლის 26 აგვისტო
²⁶ იხილეთ ვადებულების თავდაპირველი ნომერი 17 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 24, <http://bit.ly/1Yf5K76>

18 | საარჩევნო პროცესების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება²⁷

ამომრჩეველთა ჩართულობის გაზრდისა და საარჩევნო პროცესებში მონაწილე მხარეთა კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისია (შემდგომ – ცესკო) და სსიპ – საარჩევნო სისტემების განვითარების, რეფორმებისა და სწავლების ცენტრი (შემდგომ – სწავლების ცენტრი) სხვადასხვა ფორმატის საინფორმაციო ღონისძიებებს განახორციელებენ.

წამყვანი დაწესებულება: ცესკო, სწავლების ცენტრი

დამხმარე დაწესებულებები:

ცესკო და ყველა დაინტერესებული საჯარო უწყება, ადგილობრივი და საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციები

დაწყების თარიღი: 2014 წლის სექტემბერი

დასრულების თარიღი: 2015 წლის ოქტომბერი

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხერხის სანდოობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადიდებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადიდებულებისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემლულადი	არსებითი	შესრულებული
18. საარჩევნო პროცესების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება			X		X	X						X				X	

რა მოხდა?

საარჩევნო პროცესებზე მოქალაქეთა უკეთ ინფორმირებისთვის ცესკომ ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების განხორციელების ვადებზე დაიწყო. მათი უმეტესობა უკვე განხორციელდა. პირველ რიგში, ცესკომ ქვეყნის მასშტაბით 19 წამყვან უნივერსიტეტთან გააფორმა მემორანდუმები, რათა საარჩევნო სამართლის კურსი მათი სასწავლო პროგრამების ნაწილი გამხდარიყო. დეტალებს სწავლების ცენტრის თანამშრომლები ატარებენ. ამ კურსს ძალიან ბევრი სტუდენტი ესწრება და ისინი მას პოზიტიურად აფასებენ. ამ პროექტის ფარგლებში 2015 წლის აპრილში სწავლების ცენტრმა სტუდენტებისთვის შექმნა იურიდიული კლინიკა, რომლის ეგიდით იმართება ენწყობა თემატური

დებატები საარჩევნო საკითხებზე, მაგალითად, საარჩევნო ასაკსა და გენდერულ კვოტებზე.^{1,2}

მეორე, ცესკომ, სოციალური მომსახურების სააგენტოსთან და „საქართველოს 505 ბავშვთა სოფელთან“ თანამშრომლობით, 70 ობოლი ბავშვისთვის (მათ შორის, 18 წელს მიღწეული მოზარდებისთვის, რომლებიც არჩევნებში პირველად მონაწილეობენ) თბილისსა და ქუთაისში ორგანიზირებული საარჩევნო კურსი ჩაატარა.³ გარდა ამისა, 2015 წლის 13 ივლისს ცესკომ საქართველოს 10 საარჩევნო ოლქში 17–დან 25 წლამდე ახალგაზრდებისთვის პროექტის „საარჩევნო განვითარების სკოლები“ განხორციელება დაიწყო. ეს პროექტი ევროპის საბჭოს და USAID-ის მიერაა დაფინანსებული, ხოლო

მისი განმახორციელებელი პარტნიორები არიან საარჩევნო სისტემების საერთაშორისო ფონდი (IFES) და საქართველოს ახადგაზრდა იურისტთა ასოციაცია (საია).⁴ IFES-მა საარჩევნო განვითარების სკოლებზე სარეკლამო ვიდეორგოლი შექმნა. ეს ვიდეორგოლი პროექტის დაწყებამდე რეგიონულ ტელეარხებზე გავიდა და ბევრი დაინტერესდა, რომ პროექტში მონაწილეობაზე განაცხადი შეეტანა.⁵ ცესკომ სურ 923 განაცხადი მიიღო. მათგან 550 შეირჩა. ცესკოს თავმჯდომარის თქმით, კურსის შესახებ მონაწილეთა პირველი შეფასება ძალიან პოზიტიური იყო.⁶

და ბოლოს, მეორე ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულების პერიოდში ცესკომ ორი საგრანტო კონკურსი გამოაცხადა. პირველი მათგანი 2015 წლის მარტში გამოცხადდა და ოთხ ძირითად პრიორიტეტზე იყო ორიენტირებული: 1) ამომრჩეველთა განათლება; 2) ქალების პოლიტიკური მონაწილეობა; 3) პოლიტიკური პარტიების საარჩევნო შესაძლებლობების გაძლიერება, განსაკუთრებით რეგიონულ დონეზე; 4) საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ პროცესებში ეთნიკური უმცირესობების მონაწილეობის ხელშეწყობა.⁷ ამ საგრანტო კონკურსზე ცესკომ 75-ზე მეტი განაცხადი მიიღო და 25 ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაცია 1.3 მილიონი ლარით დააფინანსა.⁸ საკონკურსო კომისია, რომელიც ამ განაცხადებს იხილავდა, კარგად ცნობილი საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისგან შედგებოდა. მათ შორის იყვნენ USAID, IFES, ევროპის უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია (ეუთო), ევროპის საბჭო და სხვა ორგანიზაციები.⁹ გარდა ამისა, 2015 წლის ივლისში ცესკომ გამოაცხადა მეორე საგრანტო კონკურსი, რომელიც ორ პრიორიტეტზე იყო ორიენტირებული: 1) 2015 წლის ოქტომბერში გასამართ პარლამენტის შუადღეურ არჩევნებზე ამომრჩეველთა ინფორმირება; 2) 2015 წლის ოქტომბერში გასამართ პარლამენტის შუადღეური არჩევნების პროცესში მოწყვლადი ჯგუფების მონაწილეობის ხელშეწყობა.¹⁰

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

ამ ვადლებულების მიზანია არჩევნების შესახებ მოქალაქეთა ცნობიერების ამაღლება და საარჩევნო პროცესებში მათი აქტიური ჩართვა, რაც OGP-ის კონტექსტში ძალიან მნიშვნელოვანი ვადლებულებაა. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ შეფასების

პერიოდში განხორციელებული ღონისძიებები მხოლოდ ახადგაზრდებზე იყო ორიენტირებული, ვადლებულების პოტენციური შედეგი შეფასდა, როგორც საშუალო.

დაინტერესებულმა მხარეებმა, რომლებიც ცესკოსთან ახადგაზრდურ პროექტებზე თანამშრომლობენ, განხორციელებული ღონისძიებები პოზიტიურად შეაფასეს. საიას წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ „საარჩევნო განვითარების სკოლები“ ძალიან წარმატებული პროექტი აღმოჩნდა. ამ პროექტის ფარგლებში საია პასუხისმგებელი იყო პროექტის დაწყებამდე საინფორმაციო კამპანიის წარმართვისთვის. მან ადგილობრივ დამკვირვებელ ორგანიზაციებზე სასწავლო მოდულის ჩატარების, მნიშვნელოვან საარჩევნო საკითხებზე დებატების მოწყობის და IFES-სთან თანამშრომლობით სარეკლამო ვიდეორგოლის შექმნის ვადლებულება აიღო. საარჩევნო განვითარების სკოლებისადმი უდიდესი ინტერესიდან გამომდინარე, პროექტის განმახორციელებელი პარტნიორები ახად კურსს 2015 წლის შემოდგომაზე ჩაატარებენ.¹¹ როგორც ცესკოს, ისე საიას წარმომადგენლებმა აღნიშნეს, რომ ამ სკოლებს მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვთ ახადგაზრდებში არჩევნების პოპულარიზაციასა და შესაბამისი არჩევნების დამკვირვებელი ორგანიზაციებისთვის საარჩევნო ექსპერტების რესურსის შექმნაში. შესაბამისად, ისინი ამ სკოლებს რეგულარულად, წელიწადში ორჯერ ან ერთხელ მაინც მოაწყობენ.

დაინტერესებული მხარეების აზრით, მნიშვნელოვანია, რომ არჩევნების თემამ არჩევნების ჩატარების შემდეგ აქტუალურობა არ დაკარგოს. ის, რომ ბევრი მოქალაქე საარჩევნო პერიოდის დასრულების შემდეგ ამ თემის მიმართ ინტერესს კარგავს, იმით არის განპირობებული, რომ ისინი სკოლებში საარჩევნო განათლებას არ იღებენ.¹² ამ მდგომარეობის გამოსასწორებლად ცესკო, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მხარდაჭერით, ზოგადი განათლების მისაღები სკოლების დამამთავრებელ კლასებში მუდმივმოქმედ საარჩევნო კურსს შემოიღებს. გარდა ამისა, ცესკო „საარჩევნო განვითარების სკოლებისთვის“ შექმნის Facebook-ის გვერდს და მონაწილეების მონაცემთა ბაზას, რაც საარჩევნო პროცესებში ჩართული ყველა მხარისთვის სასარგებლო რესურსი იქნება.¹³

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

ცესკოსადმი IRM-ის მკვლევრის მთავარი რეკომენდაციაა, რომ მან არჩევნების შესახებ ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები ჩაატაროს ასევე მოქალაქეთა იმ სამიზნე ჯგუფებისთვის, რომლებიც უშუალოდ არ არიან ჩართული საარჩევნო პროცესებში და მათ შესახებ სხვებზე მწირი ინფორმაცია აქვთ. ეს განსაკუთრებით ეხება საქართველოს ქვემო ქართლისა და სამცხე-ჯავახეთის რეგიონებში მცხოვრებ ეთნიკურ უმცირესობებს, რომელთა უმეტესობამ ოფიციალური, სახელმწიფო ენა არ იცის და, შესაბამისად, ცესკოს მიმდინარე საქმიანობისგან სარგებელს ვერ იღებს.

¹ ინტერვიუ თამარ ჟვანიასთან, ცესკოს თავმჯდომარესთან, 2015 წლის 23 ივლისი

² ცესკო, იურიდიული კლინიკა, <http://bit.ly/1kdd7fg>

³ ჟვანია, ინტერვიუ, 2015 წლის 23 ივლისი

⁴ ცესკო, „ტრენინგთა ტრენინგი ცესკოს „საარჩევნო განვითარების სკოლებისთვის“, 2015 წლის 2 ივლისი, <http://bit.ly/1JkCtXW>

⁵ ინტერვიუ ქეთი მაისურაძესთან, „IFES საქართველოს“ პროექტის ხელმძღვანელის მოადგილესთან, 2015 წლის 30 ივლისი

⁶ ჟვანია, ინტერვიუ, 2015 წლის 23 ივლისი

⁷ სწავლების ცენტრი, ინფორმაცია საგრანტო კონკურსის შესახებ, 2015 წლის 24 მარტი, <http://bit.ly/1JnM4Ww>

⁸ სწავლების ცენტრი, საგრანტო კონკურსის შედეგები, <http://bit.ly/1JzyyRf>

⁹ სწავლების ცენტრი, ინფორმაცია საგრანტო საკონკურსო კომისიის შექმნის შესახებ, 2015 წლის 23 აპრილი, <http://bit.ly/1EKltLf>

¹⁰ სწავლების ცენტრი, ინფორმაცია საგრანტო კონკურსის შესახებ, 2015 წლის 21 ივლისი, <http://bit.ly/1IiWtZg>

¹¹ სატელეფონო ინტერვიუ ირმა შავლიაშვილთან, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის საარჩევნო პროექტების იურისტთან, 2015 წლის 24 ივლისი

¹² მაისურაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 23 ივლისი

¹³ ჟვანია, ინტერვიუ, 2015 წლის 23 ივლისი

¹⁴ იხილეთ ვადლებულების თავდაპირველი ნომერი 18 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 25, <http://bit.ly/1Yf5K76>

19 | საბიუჯეტო პროცესების გამჭვირვალობა²⁸

საბიუჯეტო პროცესებზე საზოგადოების ინფორმირება საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ვებგვერდზე პრეზენტაციებისა და საჭირო დოკუმენტების განთავსებით ხდება, თუმცა ამ პროცესის სამართავად ფორმალისტული სქემა არ არსებობს.

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს კოორდინაციით, საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაციების რეკომენდაციების საფუძველზე შემუშავდა კონკრეტული ღონისძიებების ნუსხა და სქემა, რომლის მიხედვითაც მოხდება საბიუჯეტო პროცესებთან დაკავშირებული ინფორმაციის გავრცელება, საზოგადოებისთვის მიწოდება და ამ პროცესში სამოქალაქო საზოგადოების აქტიური ჩართვა.

წამყვანი დაწესებულება: საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დამხმარე დაწესებულებები:

საქართველოს პარლამენტი, საერთაშორისო ორგანიზაციები, ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის წევრი არასამთავრობო ორგანიზაციები

დაწყების თარიღი: 2014 წლის ივნისი

დასრულების თარიღი: 2015 წლის დეკემბერი

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადიდებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვალობისა და ანგარიშგადიდებულება-ბისათვის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული
19. საბიუჯეტო პროცესების გამჭვირვალობა			X		X	X						X					X

რა მოხდა?

საბიუჯეტო პროცესების მეტი ღიაობისთვის ფინანსთა სამინისტრომ ძირითადი საბიუჯეტო დოკუმენტების საინფორმაციო პრეზენტაციებთან ერთად გამოქვეყნების და საზოგადოების აზრის გასაგებად ონლაინკითხვარის შექმნის ვადებზე დაიწყო. 2014 წლის ივნისში ფინანსთა სამინისტრომ თავის ვებგვერდზე განთავსებული ონლაინკითხვარი განაახლა, რათა მოქალაქეებისთვის საშუალება მიეცა, 2016 წლისთვის უკეთ დაეგეგმათ საკუთარი საბიუჯეტო პრიორიტეტები სხვადასხვა სექტორის მიხედვით.¹ 2015 წლის აგვისტოს მონაცემებით, ეს კითხვარი 4157-მა მოქალაქემ შეავსო. მათი პრიორიტეტები იყო განათლება, მეცნიერება, სოციალური და ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამები. 2015 წელს ფინანსთა სამინისტრომ უფრო

ხელმისაწვდომ ფორმატში გამოაქვეყნა მოქალაქის ბიუჯეტი, რომელიც უკვე მიღებული სახელმწიფო ბიუჯეტის უფრო მოკლე და ნაკლებად ტექნიკური ვარიანტია. ეს დოკუმენტი შეიცავს საინფორმაციო ცხრილებსა და გრაფებს, რომლებიც ბიუჯეტის ძირითად მონაცემებს აჯამებს.²

ჰქონდა ამახ მნიშვნელობა?

ამ ვადებზე დაიწყო OGP-ისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს, რადგან მოქალაქეებს მთელ მსოფლიოში აინტერესებთ, როგორ ხარჯავს მთავრობა საჯარო ფინანსებს და რა შედეგები არსებობს ბიუჯეტის შემუშავების, შესრულებისა და მონიტორინგის პროცესებში საზოგადოების ჩასართავად. დაინტერესებულმა მხარეებმა აღნიშნეს, რომ ფინანსთა სამინისტრომ ძირითად საბიუჯეტო

დოკუმენტებს თანამიმდევრულად და სრულად აქვეყნებს. ეს დაადასტურა უკანასკნელმა, 2015 წლის „ღია ბიუჯეტის ინდექსმა“, რომლის მიხედვით, საქართველო თავის მოქალაქეებს ბიუჯეტის შესახებ მნიშვნელოვან ინფორმაციას აწვდის. ქვეყანამ ამ ინდექსში 100-დან 66 ქულა მიიღო, რაც საშუალო ქულაზე (45) მნიშვნელოვნად მეტია.³ თუმცა იმავე კვლევაში აჩვენა, რომ საქართველოს მთავრობა მოქალაქეებს საბიუჯეტო პროცესებში ჩართვის შეზღუდულ შესაძლებლობას აძლევს.⁴ ამის გათვალისწინებით, IRM-ის მკვლევარმა ამ ვადლებულების საზოგადოებაზე გავრეხა შეაფასა, როგორც საშუალო.

დაინტერესებულმა მხარეებმა ასევე განაცხადეს, რომ მთავრობის საბიუჯეტო დოკუმენტები (მათ შორის, განახლებული მოქალაქის ბიუჯეტი) მარტივი ენით არ არის დაწერილი და მოქალაქეებს უჭირთ მათში წარმოდგენილი მონაცემების აღქმა. ამავე დროს, სახელმწიფო ბიუჯეტის ცადკეული თავები ფინანსთა სამინისტროს ვებგვერდზე მრავალ PDF ფაილად არის განთავსებული, რაც ართულებს კონკრეტული მონაცემის მოძიებას.⁵

რაც შეეხება ონლაინკითხვარს, ფინანსთა სამინისტროს წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ მას ბევრი მომხმარებელი არ ჰყავს, რაც შეიძლება ორი ფაქტორით იყოს განპირობებული: 1) ხაღბს სახელმწიფო ბიუჯეტზე მეტად აღვირბობივი ბიუჯეტები აინტერესებს, რადგან ისინი უფრო პირდაპირ გავრეხას ახდენენ მოქალაქეთა ცხოვრებაზე; 2) ფინანსთა სამინისტროს კითხვარის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ასამაღლებლად პიარკამპანია არ ჩატარებია.⁶

წინ გადასადგმედი ნაბიჯები

დაინტერესებული მხარეების აზრით, ფინანსთა სამინისტრომ თავისი ხარჯებით პროგრამები საზოგადოების საჭიროებებს უნდა მოარგოს, რისთვისაც მან მოქალაქეებთან კომუნიკაცია პროაქტიურად უნდა განახორციელოს, უფრო ეფექტიანად უნდა ჩართოს ისინი საბიუჯეტო განხილვებში და მათი მოსაზრებები ძირითადი პრიორიტეტების თაობაზე მიღებულ საბოლოო გადაწყვეტილებებში უნდა ასახოს.⁷ გარდა ამისა, ფინანსთა სამინისტრომ საბიუჯეტო დოკუმენტები ღია მონაცემთა ფორმატში უნდა გამოაქვეყნოს და მომხმარებლებს ამ მონაცემების დახარისხების და კონკრეტული ინფორმაციის ძირითადი სიტყვებით მოძიების საშუალება უნდა მისცეს.⁸ ამის საპასუხოდ ფინანსთა სამინისტრო საბიუჯეტო პროცესებში მოქალაქეთა ჩართულობის გასაზრდელად დეტალურ საკანონმდებლო პროცედურებს შემუშავებს და ამ საკითხზე სრულყოფილ პიარკამპანიას დაიწყებს.⁹

მიუხედავად იმისა, რომ საბიუჯეტო დოკუმენტაცია სრულად არის წარმოდგენილი ფინანსთა სამინისტროს ვებ-გვერდზე, IRM-ის მკვლევრის რეკომენდაციაა, რომ ამ დოკუმენტაციას შემდეგი ინფორმაცია დაემატოს: საბიუჯეტო ხარჯებზე, შემოსავლებსა და სახელმწიფოს ვაღზე სხვადასხვა მაკროეკონომიკურ გათვლაში (როგორებიცაა, მაგალითად, მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) ზრდა და ინფლაციის ღონე) შესაძლო ცვლილებების შედეგების ანალიზი. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საქართველოში ბოლო დროს შექმნილი სავალუტო კრიზისის პირობებში.¹⁰

¹ ფინანსთა სამინისტრო, ონლაინკითხვარი, <http://survey.mof.ge/>

² ფინანსთა სამინისტრო, 2015 წლის მოქალაქის ბიუჯეტი, <http://bit.ly/1PVR3QR>

³ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „2015 წლის „ღია ბიუჯეტის ინდექსში“ საქართველომ 66 ქულა მიიღო“, 2015 წლის 9 სექტემბერი, <http://bit.ly/1RCNcsn>

⁴ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „2015 წლის „ღია ბიუჯეტის ინდექსში“ საქართველომ 66 ქულა მიიღო“

⁵ ინტერვიუ ნინო ევგენიძესთან, ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრის აღმასრულებელ დირექტორთან, და გივი ჭანუკვაძესთან, ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრის პროგრამის წამყვან მენეჯერთან, 2015 წლის 4 აგვისტო

⁶ ინტერვიუ ევა გუნცაძესთან, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საბიუჯეტო დეპარტამენტის უფროსთან, 2015 წლის 7 აგვისტო

⁷ ინტერვიუ მიხეილ კუკავასთან, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“ უფროს ანალიტიკოსთან, 2015 წლის 20 ივლისი

⁸ ევგენიძე და ჭანუკვაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 4 აგვისტო

⁹ გუნცაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 7 აგვისტო

¹⁰ Civil.ge, „ღარი დაცემას განავრძობს“, 2015 წლის 25 აგვისტო, <http://bit.ly/1i4fr7H>

²⁸ იხილეთ ვადლებულების თავდაპირველი ნომერი 19 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 26, <http://bit.ly/1Yf5K76>

20 | შესყიდვების ელექტრონული სისტემა²⁹

სახელმწიფო შესყიდვების გამჭვირვალობის გასამზრდელად სსიპ – სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო გაათართობს სახელმწიფო შესყიდვების ერთიან ელექტრონულ სისტემას მასში კონკურსის ელექტრონული მოდულის ინტეგრირებით.

დღეს არსებული წესის შესაბამისად, კონკურსი, რომელიც სახელმწიფო შესყიდვის ადტენრნატიული სახეა, სსიპ – სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ვებგვერდზე ცხადდება. კონკურსის ჩატარება არ არის სრულად ავტომატიზებული, როგორც ეს ტენდერის შემთხვევაშია. კონკურსი შემსყიდვედ ორგანიზაციაში ტარდება, ხოლო კონკურსთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია ეგზავნება სსიპ – სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს, რომელიც მას თავის ვებგვერდზე აქვეყნებს.

ეს მეთოდი ვერ უზრუნველყოფს გამჭვირვალობას და საჯაროობის ისეთ ხარისხს, როგორც ტენდერის შემთხვევაშია. კონკურსის ჩატარებისას შემსყიდვედი ორგანიზაცია ფართო ავტონომიით სარგებლობს. ამასთანავე, საკონკურსო კომისიის გადაწყვეტილებები დავების განხილვის საბჭოში არ საჩივრდება.

კონკურსის ელექტრონული მოდულის დანერგვის შედეგად მიმწოდებლები კონკურსში მონაწილეობას სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემის მეშვეობით მიიღებენ, როგორც ეს ტენდერის შემთხვევაში ხდება. კონკურსების სისტემაში ინტეგრირება გეოგრაფიულ ბარიერს მოხსნის და კონკურსში მონაწილეობას გაამარტივებს. კონკურსების სისტემაში ინტეგრირების შედეგად უკვე შესაძლებელი იქნება საკონკურსო კომისიის გადაწყვეტილებების დავების განხილვის საბჭოში გასაჩივრება, რაც კონკურსში მონაწილე მიმწოდებელთა უფლებების ეფექტიან დაცვას უზრუნველყოფს. კონკურსების სისტემაში ინტეგრირება კონკურსის ჩატარების პროცესს კიდევ უფრო გამჭვირვადებს გახდის, რაც პირდაპირ უპასუხებს OGP-ის პრინციპებს და სახელმწიფო ფინანსების ხარჯვის ეფექტიანობას უზრუნველყოფს.

წამყვანი დაწესებულება: სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო

დამხმარე დაწესებულებები: განსაზღვრული არ არის

დაწყების თარიღი: 2014 წლის ივნისი

დასრულების თარიღი: 2015 წლის მაისი

აღწერა	კონკრეტულობა				OGP-ის ღირებულებებთან შესაბამისობა				პოტენციური შედეგი				შესრულება				
	არცერთი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	ინფორმაციის ხერხისაწვდომობა	მოქალაქეთა ჩართულობა	ანგარიშგადღებულება	ტექნოლოგიები და ინოვაცია	გამჭვირვადობისა და ანგარიშგადღებულებების ხარისხის	არცერთი	მცირე	საშუალო	ტრანსფორმაციული	არ დაწყებულა	შემდგომი	არსებითი	შესრულებული
20. შესყიდვების ელექტრონული სისტემა				X	X		X					X					X

რა მოხდა?

ამ ვადღებულების მთავარი მიზანი იყო არსებული ედექტრონული შესყიდვების სისტემის გაუმჯობესება მასში კონკურსის ედექტრონული მოდულის ინტეგრირებით, რომელიც დიზაინის, არქიტექტურული და საინჟინრო სერვისების შესაძენად გამოიყენება.¹ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანების მიხედვით, კონკურსის ედექტრონული მოდულის საპილოტე ვერსია 2015 წლის მაისში, ხოლო მთლიანი სისტემა – 2015 წლის 1 ივლისს ამოქმედდა.² 2015 წლის აგვისტოს მონაცემებით, ახალი მოდულის მეშვეობით სულ 12 კონკურსი გამოცხადდა.³

ძირითადი სიახლე ის არის, რომ კონკურსის ყველა პროცედურა (იგულისხმება შემოტანილი განაცხადების შერჩევა, შეფასება და გამარჯვებული კომპანიის შერჩევის თაობაზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება) ედექტრონულად ხორციელდება. ახალი სისტემა ასევე ითვალისწინებს შემოტანილი განაცხადების ერთდროულად ფასისა და ხარისხის მიხედვით შეფასებას და გამარჯვებული განაცხადის ავტომატურად გამოვლენას.⁴ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტომ შეიმუშავა სპეციალური ჩარჩო, რომელიც შემსყიდვედ ორგანიზაციებს საშუალებას აძლევს, განსაზღვრონ კრიტერიუმები, რომელთა მიხედვითაც შეაფასებენ შემოთავაზებული სერვისის ხარისხს და განმცხადებელს შესაბამის ქუდას მიანიჭებენ. ამის შემდეგ ეს ჩარჩო ავტომატურად აჯამებს ხარისხის საერთო ქუდას ფასთან და სხვა რაოდენობრივ კრიტერიუმებთან, რომლებიც განაცხადშია მითითებული. შედეგზე დაყრდნობით, ავტომატურად ხდება განმცხადებელთა რანგირება. შემსყიდვედმა ორგანიზაციამ ის განმცხადებელი უნდა აირჩიოს, რომელიც საბოლოო ქულების მიხედვით პირვედ აღვირზე გავა. შეფასების დროს შემსყიდველი ორგანიზაციები უპირატესობას განმცხადებლების გამოცდილებას, ცოდნას და უკვე შესრულებული სამუშაოს ხარისხს ანიჭებენ.⁵ მნიშვნელოვანია, რომ კონკურსის ედექტრონული მოდული განმცხადებელს საშუალებას აძლევს, საჩივრით მიმართოს დავების განხილვის საბჭოს, თუ მიიჩნევს, რომ მისი განაცხადი უსამართლოდ იქნა დისკვალიფიცირებული.⁶ 2015 წლის აგვისტოს მონაცემებით, ამ საბჭოს არცერთი ასეთი საჩივარი არ მიუღია.⁷

შესაბამისი დაინტერესებული მხარეების (მათ

შორის, შემსყიდველი საჯარო უწყებების და კერძო კომპანიების) ინფორმირებისთვის სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტომ სხვადასხვა ქალაქში ჩაატარა საჯარო კონსულტაციები იმაზე, თუ როგორ მუშაობს კონკურსის ედექტრონული მოდული პრაქტიკაში.⁸ გარდა ამისა, სააგენტომ სპეციალური სახელმძღვანელო შეიმუშავა და იგი თავის ვებგვერდზე გამოაქვეყნა.⁹

ჰქონდა ამას მნიშვნელობა?

სახელმწიფო შესყიდვების პროცესის გამჭვირვალობას მთავრობასა და კერძო სექტორში კორუფციის თავიდან აცილებისთვის არსებითი მნიშვნელობა აქვს. დაინტერესებული მხარეების აზრით, კონკურსის ახალი ედექტრონული მოდული სასარგებლო მონიტორინგის მექანიზმია სახელმწიფო შესყიდვების განხორციელებისთვის კონკურსის პროცესის გამჭვირვალობისა და მიუკერძოებლობის გასაზრდელად.¹⁰ თუმცა, მათი განცხადებით, ეს ვადღებულება ვერ ჭრის შემდეგ პრობლემას: მთავრობა გამარტივებული შესყიდვების უკიდურესი საზოგადოებრივი საჭიროებიდან გამომდინარე წარმოებაზე თანხმობას ბუნდოვანი კრიტერიუმების მიხედვით გასცემს.¹¹ გამარტივებული შესყიდვები შემსყიდვედ ორგანიზაციებს საშუალებას აძლევს, მათთვის ხელსაყრელ მიმწოდებლებს მიიღონობით დარის ღირებულების კონტრაქტები შესყიდვების ედექტრონული სისტემის გვერდის ავლით გაუფორმონ, რაც კონკურენციას ამცირებს და კორუფციის რისკს ქმნის.¹² ამავე დროს, კონკურსი შესყიდვის ყველაზე იშვიათად გამოყენებული მეთოდია და, შესაბამისად, ედექტრონულ შესყიდვებზე ბევრად ნაკლები კონკურენცია ახასიათებს. „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ მონაცემებით, 2011 წლიდან 2015 წლის ივნისის ჩათვლით პერიოდში კონკურსის წესით გაფორმდა მხოლოდ 1280 კონტრაქტი, რომელთა საერთო ღირებულება 31.4 მილიონი დარი იყო.¹³ ამის საპირისპიროდ, მხოლოდ ერთი წლის განმავლობაში, 2013–2014 წლებში, ედექტრონული შესყიდვების წესით გაფორმდა 42404 კონტრაქტი, რომელთა საერთო ღირებულება 3.1 მილიარდ დარს შეადგენდა.¹⁴ ასეთი სხვაობა იმითაა განპირობებული, რომ კონკურსი გამოიყენება დიზაინისა და არქიტექტურული სერვისების შესაძენად, რომლებზედაც ძალიან მაღალი მოთხოვნილება არ არის, ასევე

საქართველოს ბაზარზე ცოტაა ისეთი კომპანია, რომელსაც ამ სერვისების მიწოდება შეუძლია. აქედან გამომდინარე, პოტენციური შედეგი OGP-ის ამ ვადლებულებისა, რომელიც კონკურსის ახალი ექვეტრონული მოდულის შექმნას ითვალისწინებდა, შეფასდა, როგორც საშუალო.

წინ გადასადგმელი ნაბიჯები

როგორც სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს წარმომადგენელი აღნიშნა, შემსყიდველი ორგანიზაციებისადმი კონკურსის ექვეტრონული მოდულიდან დაკავშირებული ერთადერთი რეკომენდაციაა, რომ მათ შემოტანილი განაცხადების ხარისხის შესაფასებლად უფრო ნათელი კრიტერიუმები შეიმუშაონ.¹⁵

მეორე მხრივ, გამარტივებულ შესყიდვებთან დაკავშირებული პრობლემის გადასაჭრელად ევროკავშირის რეკომენდაციაა, რომ შემსყიდველი ორგანიზაციას დაეკისროს ვადლებულება, ასეთი შესყიდვის განხორციელების დაგეგმვისას სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს შეტყობინება გაუგზავნოს და შესყიდვა მხოლოდ მისი თანხმობის შემთხვევაში განახორციელოს, ასევე ამ საკითხთან დაკავშირებით განსხვავებული მოსაზრებები იქნეს გათვალისწინებული.¹⁶ ამის საპასუხოდ პარლამენტმა დაიწყო ახალი საკანონმდებლო ცვლილების განხილვა, რომელთაც შემსყიდველი ორგანიზაციას დაეკისრება ვადლებულება, გამარტივებულ შესყიდვასთან დაკავშირებით საჯარო შეტყობინება სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს გაუგზავნოს

და ასეთი შესყიდვა მხოლოდ მისგან თანხმობის მიღების შემთხვევაში განახორციელოს.¹⁷ გარდა ამისა, შესყიდვების ექვეტრონული ვებგვერდზე ყველა დაინტერესებული მხარე გამოთქვამს მოსაზრებას გამარტივებული შესყიდვის წარმოების აუცილებლობასთან დაკავშირებით. ამ მოსაზრებებზე დაყრდნობით, სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო მიიღებს საბოლოო გადაწყვეტილებას იმის თაობაზე, დააკმაყოფილოს თუ არა შემსყიდველი ორგანიზაციის თხოვნა გამარტივებული შესყიდვის წარმოებაზე.¹⁸

დაინტერესებული მხარეების აზრით, სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტომ გამარტივებული შესყიდვების წესით ჩასატარებელი ტენდერების მონიტორინგის ეფექტიანი სისტემა უნდა შექმნას. ამასთან დაკავშირებული კიდევ ერთი რეკომენდაციაა, რომ შეიზღუდოს შესყიდვების ექვეტრონული სისტემის გვერდის ავლით ჩასატარებელი ტენდერების რაოდენობა და ნათლად განიმარტოს, რა იგულისხმება „უკიდურეს საზოგადოებრივ საჭიროებაში“ ასეთი ტენდერის ჩატარების შემთხვევაში.¹⁹ ეს, თავის მხრივ, შეზღუდავს შინაგან საქმეთა სამინისტროს და თავდაცვის სამინისტროს შესაძლებლობას, მათ მიერ ჩატარებული მნიშვნელოვანი საჯარო ტენდერების შესახებ ინფორმაციის გამოუქვეყნებლობა გარკვეული მიზეზებით გაამართლონ. და ბოლოს, შესყიდვების ექვეტრონული ვებგვერდის მეშვეობით მომხმარებლებმა მათთვის საინტერესო ტენდერების შესახებ ავტომატური ექვეტრონული შეტყობინებების მიღება უნდა შეძლონ.²⁰

¹ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, კონკურსის ექვეტრონული მოდული, <http://bit.ly/1JBkN5e>

² სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, თავმჯდომარის ბრძანება „კონკურსის მეშვეობით საპროექტო მომსახურების სახელმწიფო შესყიდვის წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“, №7, 2015 წლის 22 მაისი, <http://bit.ly/1EoJ0z5>

³ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თვითშეფასება

⁴ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თვითშეფასება

⁵ ინტერვიუ მანანა შურულაიასთან, სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს საერთაშორისო ურთიერთობების სამსახურის უფროსთან, 2015 წლის 31 ივლისი

⁶ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თვითშეფასება

⁷ შურულაია, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

⁸ შურულაია, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

⁹ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, საკონკურსო წინადადების შეფასებისა და გამარჯვებული პრეტენდენტის გამოვლენის ფორმულის გამოყენების გზამკვლევი, <http://bit.ly/1Kp0EPS>

¹⁰ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „სახელმწიფო შესყიდვების კონკურსის წესი იხვეწება“, 2015 წლის 30 ივნისი, <http://bit.ly/1KRNU0g>

¹¹ სადაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 30 ივნისი

¹² „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „სახელმწიფო შესყიდვები 2013–2014 წლებში: როგორ და რაში იხარჯება ბიუჯეტი“, 2015 წლის ივლისი, გვ. 4–10, <http://bit.ly/1fL0Lsn>

¹³ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „სახელმწიფო შესყიდვების კონკურსის წესი იხვეწება“

¹⁴ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „სახელმწიფო შესყიდვები 2013–2014 წლებში: როგორ და რაში იხარჯება ბიუჯეტი“

¹⁵ შურულაია, ინტერვიუ, 2015 წლის 31 ივლისი

¹⁶ ევროკომისია, „საქართველოს ვიზების რიბუნარობის საშემდეგ გვემის განხორციელების შესახებ წინსვლის ანგარიში“, 2015 წლის 8 მაისი, ბრიუსელი, გვ. 7, <http://bit.ly/1i7Ku2D>

¹⁷ „ინტერპრესნიუსი“, „გამარტივებული სახელმწიფო შესყიდვების შესყიდვების სააგენტოსთან შეთანხმება“, 2015 წლის 23 ივლისი, <http://bit.ly/1F3x0qc>

¹⁸ „ინტერპრესნიუსი“, „გამარტივებული სახელმწიფო შესყიდვების შესყიდვების სააგენტოსთან შეთანხმება“

¹⁹ სადაძე, ინტერვიუ, 2015 წლის 30 ივნისი

²⁰ ბარბეტი, ინტერვიუ, 2015 წლის 14 ივლისი

²¹ იხილეთ ვადლებულების თავდაპირველი ნომერი 20 სამოქმედო გეგმაში, გვ. 27, <http://bit.ly/1Yf5K76>

V | პროცესი : თვითშეფასება

იუსტიციის სამინისტრომ მთავრობის თვითშეფასების ანგარიშის პირველი პროექტი 2015 წლის 23 სექტემბერს გამოაქვეყნა.

იუსტიციის სამინისტრომ მთავრობის თვითშეფასების ანგარიშის პირველი პროექტი 2015 წლის 23 სექტემბერს გამოაქვეყნა.¹ იმავე დღეს სამინისტრომ ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის წევრებს (მათ შორის, IRM-ის მკვლევარს) ანგარიშის პროექტის გამოქვეყნების შესახებ ელექტრონული შეტყობინება გაუგზავნა და ისინი ამ პროექტის განხილვაზე მიიწვია. გარდა ამისა, სამინისტრომ ანგარიშის პროექტზე საჯარო კომენტარების მისაღებად 5 დღე გამოყო (28 სექტემბერამდე) და ამ მიზნით ელექტრონული ფოსტის მისამართი, ogpgeorgia@justice.gov.ge, გამოაქვეყნა.

ფორუმის რიგგარეშე შეხვედრა 24 სექტემბერს გაიმართა. IRM-ის მკვლევარი ამ შეხვედრას ვერ დაესწრო, თუმცა მან შეხვედრის რამდენიმე მონაწილესთან (მათ შორის, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ და ფონდ „ღია საზოგადოება – საქართველოს“ წარმომადგენლებთან) სატელეფონო ინტერვიუები ჩაატარა.² მიღებული ინფორმაციის მიხედვით, პასუხისმგებელმა უწყებებმა ფორუმის წევრებს ეროვნული სამოქმედო გეგმის თითოეული ვადღებულების მიხედვით წინსვლის შესახებ ანგარიშები წარუდგინეს. არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა, თავის მხრივ, წარმოადგინეს საკუთარი მოსაზრებები, რომლებიც ძირითადად ვადღებულებების შესრულების ნედ ტემპთან დაკავშირებულ კრიტიკას შეიცავდა. იუსტიციის სამინისტრომ პირობა დადო, რომ არასამთავრობო ორგანიზაციების მოსაზრებებს ანგარიშის საბოლოო ვარიანტში ასახავდა. თუმცა 30 სექტემბერამდე, რომელიც მთავრობის თვითშეფასების ანგარიშის OGP-ისთვის წარდგენის ბოლო ვადა იყო, სამინისტროს განახლებული ანგარიში არ გამოუქვეყნებია.

თვითშეფასების კითხვარი

გამოქვეყნდა თუ არა ყოველწლიური თვითშეფასების ანგარიში?	☒ დიახ ☐ არა
გამოქვეყნდა თუ არა ანგარიში გრაფიკის დაცვით?	☒ დიახ ☐ არა
არის თუ არა ანგარიში ხედმისანვლში ქართულ ენაზე?	☒ დიახ ☐ არა
არის თუ არა ანგარიში ხედმისანვლში ინგლისურ ენაზე?	☐ დიახ ☒ არა
უზრუნველყო თუ არა მთავრობამ ანგარიშის პროექტის გამოქვეყნების შემდეგ მასზე საჯარო კომენტარების მისაღებად ორკვირიანი პერიოდის გამოყოფა?	☐ დიახ ☒ არა
წარდგენილი იქნა თუ არა ანგარიშის პროექტზე საჯარო კომენტარები?	☒ დიახ ☐ არა
განთავსდა თუ არა ანგარიში OGP-ის პორტალზე?	☐ დიახ ☒ არა

თვითშეფასების კითხვარი

შეიცავდა თუ არა ანგარიში სამოქმედო გეგმის შემუშავების პერიოდში ჩატარებული კონსულტაციების შედეგების მიმოხილვას?	☐ დიახ ☒ არა
შეიცავდა თუ არა ანგარიში სამოქმედო გეგმის შესრულების პერიოდში ჩატარებული კონსულტაციების შედეგების მიმოხილვას?	☐ დიახ ☒ არა
შეიცავდა თუ არა ანგარიში მისი შემუშავების დროს წარდგენილი საჯარო კომენტარების შედეგების მიმოხილვას?	☐ დიახ ☒ არა
აისახა თუ არა ანგარიშში ყველა ვადღებულება?	☒ დიახ ☐ არა
აფასებდა თუ არა ანგარიში თითოეულ ვადღებულებას სამოქმედო გეგმაში მოცემული ვადებისა და ინდიკატორების მიხედვით?	☒ დიახ ☐ არა
უპასუხებდა თუ არა ანგარიში IRM-ის ძირითად რეკომენდაციებს (მხოლოდ 2015 წლის შემდგომმა ანგარიშებმა უნდა უპასუხოს)?	☐ დიახ ☒ არა

დამატებითი ინფორმაციის მიმოხილვა

გამოქვეყნებული ანგარიშის პროექტი შეიცავს სამოქმედო გეგმიდან აღებულ ცხრილებს, რომლებშიც აღნიშნულია ყველა (29) ვადღებულება, მათი შესრულებისთვის პასუხისმგებელი უწყებები, ვადღებულებების შესრულების ვადები, შესრულების დონე და შეფასების ინდიკატორები. თუმცა ეს პროექტი არ შეიცავს მეორე ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და შესრულების პერიოდში მთავრობის მიერ ჩატარებული კონსულტაციების შედეგების მიმოხილვას. ანგარიშის პროექტი ასევე არ შეიცავს მასზე წარდგენილი საჯარო კომენტარების რაოდენობისა და შინაარსის შესახებ ინფორმაციას, რომლის მიწოდებასაც OGP ითხოვს.

¹ საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, <http://bit.ly/1JLUrs3>

² სატელეფონო ინტერვიუ ვაკო ნაცვლიშვილთან (ფონდი „ღია საზოგადოება – საქართველო“) და გიორგი თოფურიასთან („საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“), 2015 წლის 2 ოქტომბერი

VI | ქვეყნის კონტექსტი

დაინტერესებული მხარეების ძირითადი პრიორიტეტები კვდავ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობა და საჯარო ინფორმაციის უფრო ხელმისაწვდომი გზით გამოქვეყნებაა.

საბჭოთა კავშირისგან დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ, პირველი 12 წლის განმავლობაში საქართველოს დემოკრატიული განვითარება 1990-იანი წლების დასაწყისში აფხაზეთსა და ე. წ. სამხრეთ ოსეთში წარმოებულმა ორმა სეპარატისტულმა კონფლიქტმა და სამოქალაქო ომმა შეაფერხა. 2003 წლის „ვარდების რევოლუციის“ და ხელისუფლებაში მიხეილ სააკაშვილისა და მისი პარტიის, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“, მოსვლის შემდეგ ახალი მთავრობა დაადგა რეფორმების გზას, რომელიც მიზნად ისახავდა კორუფციასთან ბრძოლას და ძლიერი ეკონომიკისა და საჯარო ადმინისტრაციას შექმნას.

„ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მთავრობამ ამ მიმართულებით მნიშვნელოვან პროგრესს მიაღწია, მაგრამ მან ძალაუფლება პრეზიდენტისა და აღმასრულებელი ხელისუფლების ხელში გააერთიანა, რამაც პარლამენტისა და სასამართლო ხელისუფლების დამოუკიდებლობა შეზღუდა. ამან, თავის მხრივ, პრობლემები შექმნა გამჭვირვალობისა და ანგარიშვადლებულების, ადამიანის უფლებათა და მედიისა და ბიზნესის თავისუფლებების დაცვის კუთხით. სიტუაცია კიდევ უფრო გამწვავდა 2008 წელს, როდესაც საქართველოსთან ომის შემდეგ რუსეთმა აფხაზეთი და ე. წ. სამხრეთი ოსეთი დამოუკიდებელ სახელმწიფოებად ცნო.

საკავშირის მთავრობის მიმართ მზარდმა უკმაყოფილებამ გამოიწვია ის, რომ მიღიარდები ბიძინა ივანიშვილის მიერ შექმნილმა ოპოზიციურმა კოალიციამ, „ქართული ოცნება“, 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნებში „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა“ დაამარცხა. ამით პოსტსაბჭოთა პერიოდის საქართველოს ისტორიაში პირველად ძალაუფლების მშვიდობიანი გზით გადაცემა მოხდა. 2013 წლის ოქტომბრის საკონსტიტუციო ცვლილებებმა ძალაუფლება პრეზიდენტიდან (ამჟამად – გიორგი მარგველაშვილი) პრემიერ-მინისტრსა და პარლამენტზე გადაანაცვლა. ერთი თვის შემდეგ ბიძინა ივანიშვილი პრემიერ-

მინისტრის თანამდებობიდან გადადგა, ხოლო ეს თანამდებობა მისმა ახლო მოკავშირემ, ირაკლი ლარიაშვილმა, დაიკავა.

„ქართული ოცნების“ მთავრობამ სასამართლო ხელისუფლებისა და მედიის დამოუკიდებლობის გაძლიერების და ჯანმრთელობის დაცვისა და შრომითი სტანდარტების გაუმჯობესების მიზნით რამდენიმე რეფორმა გაატარა. თუმცა მან ასევე მიიღო წინააღმდეგობრივი აქტი – „ამინსტიის შესახებ“ საქართველოს კანონი, რომელმაც „ზოგად ამინსტიას დაუქვემდებარა თვითნებურად შერჩეულ სიაში შეყვანილი ის პირები, რომლებიც ფართო კატეგორიის სხვადასხვა დანაშაულისთვის იყვნენ მსჯავრდებული“ (როგორც ეს კანონშია მოხსენიებული) „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ხელისუფლების დროს.¹ კიდევ ერთი წინააღმდეგობა მას შემდეგ წარმოიშვა, რაც დააკავებს „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მთავრობის ყოფილი მაღალი თანამდებობის პირები, რომლებსაც კორუფციასა და ძალაუფლების ბოროტად გამოყენებაში დასდეს ბრალი. ზოგის ამრით, ეს დაკავებები ე. წ. „სამართლიანობის აღდგენას“ და კანონის უზენაესობას ემსახურებოდა, თუმცა სხვებს მიაჩნდათ, რომ ისინი პოლიტიკურად მოტივირებული იყო.²

სამოქმედო გეგმის შესრულების პირველ წელს გამართული პოლიტიკური დებატები ხშირად ეხებოდა ქვეყნის საარჩევნო სისტემის რეფორმას. საქართველოს აქვს არჩევნების შერეული სისტემა, რომელიც პროპორციული პარტიული სიისა და მაჟორიტარული ხმის მიცემის სისტემებს აერთიანებს. ეს პრაქტიკაში იმას ნიშნავს, რომ ქვეყნის 150 პარლამენტის წევრიდან 77 პროპორციული, ხოლო 73 – მაჟორიტარული სისტემის მეშვეობით აირჩევა. პროპორციული მანდატები გადანაწილდება იმ პოლიტიკურ პარტიებსა და ბლოკებს შორის, რომლებიც არჩევნებში ხმების სურ მცირე 5 პროცენტს მიიღებენ, ხოლო მაჟორიტარული მანდატები – იმ კანდიდატებს შორის,

შექმნა. კოდექსი შეიცავს დებულებებს, რომლებიც ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების (განსაკუთრებით პირდაპირი წესით არჩეული წარმომადგენლობითი ორგანოების) გამჭვირვალობის, ანგარიშვადლებულებისა და ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის გაზრდას ეხება. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის, რომ კოდექსმა საქართველოს 71 მუნიციპალიტეტს (მათ შორის, 12 თვითმმართველ ქალაქს და 59 თვითმმართველ თემს) საშუალება მისცა, პირდაპირ აერჩიათ ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანოები (მერი/გამგებელი) ადგილობრივი თვითმმართველობის საკანონმდებლო ორგანოების (საკრებულო) წევრებთან ერთად.¹² ამის შედეგად 2014 წლის ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებმა, რომლებიც ახალი კოდექსის მიხედვით ჩატარდა, მნიშვნელოვნად გაზარდა როგორც მერის/გამგებლის, ისე საკრებულოს წარმომადგენლობითობის ხარისხი. ისინი კი საქართველოში ადგილობრივი თვითმმართველობის განხორციელებისთვის პასუხისმგებელი ძირითადი ორგანოები არიან. გარდა ამისა, კოდექსმა საშუალება მისცა მოქალაქეებს, დაეხმარონ ადგილობრივ თვითმმართველობებს შესაბამისი მუნიციპალიტეტებისთვის მნიშვნელოვანი საკითხების გამოვლენასა და გადაწყვეტაში დასახლების საერთო კრებების, სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭოების და ელექტრონული პეტიციების გაგზავნის მეშვეობით.¹³

2014–2015 წლებში სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები კვლავ აქტიურად აწარმოებდნენ ადვოკატირების კამპანიებს საქართველოში მთავრობის ანგარიშვადლებულების გაზრდის და ადამიანის უფლებათა უკეთ დაცვის მიზნით. „ეს შენ გეხება“ ასეთი სამოქალაქო კამპანიების ყველაზე თვალსაჩინო მაგალითია. ამ კამპანიის პირველმა ფაზამ, რომელიც 2012 წლის თებერვალში დაიწყო, წარმატებით შეძლო არჩევნებისა და პარტიების დაფინანსების კონტექსტში მოქალაქეთა პოლიტიკურ აქტივობასა და გამოხატვის თავისუფლებაზე მთავრობის წინააღმდეგობრივი საკანონმდებლო შეზღუდვების გაუქმება.¹⁴ მეორე ფაზის განმავლობაში, რომელიც 2014 წლის მარტში დაიწყო, კამპანია „ეს შენ გეხება“–ს მიზანი იყო

მოქალაქეების მიმართ მთავრობის ყოველმომცველი ფარული მიყურადების პრაქტიკის შეზღუდვა და მასზე ეფექტიანი ზედამხედველობის დაწესება.¹⁵ პირველი ფაზისგან განსხვავებით, ამ შემთხვევაში კამპანიამ ვერ მიაღწია თავის მთავარ მიზანს – შინაგან საქმეთა სამინისტროსთვის მოესპო ტერევკომპერატორების ქსელების პირდაპირი ხელმისაწვდომობის შესაძლებლობა. თუმცა პროგრესი მაინც აღსანიშნავია. კერძოდ, 2014 წლის აგვისტოში პარლამენტმა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში ცვლილება შეიტანა. ამ ცვლილების მიხედვით, სამართალდამცავმა ორგანოებმა ფარული მიყურადების საწარმოებლად სასამართლოს ნებართვის მიღებისთვის დასაბუთების უფრო მაღალი სტანდარტი უნდა წარმოადგინონ, ხოლო პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორმა მათი მოქმედებების გაძლიერებული მონიტორინგი უნდა განახორციელოს. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორმა სამართალდამცავი ორგანოების მიერ პერსონალური კომუნიკაციის მოსასმენად შესაბამისი სასამართლო ნებართვის არსებობის შემთხვევაში უნდა გასცეს ელექტრონული თანხმობა ასეთი მოქმედების ჩატარებაზე.¹⁶ კამპანია „ეს შენ გეხება“–ს წარმომადგენელთა თქმით, ეს ცვლილებები საკმარისი არ არის და ისინი გააგრძელებენ ადვოკატირების ღონისძიებების განხორციელებას მთავრობის მიერ მოქალაქეთა მიყურადებაზე მეტი შეზღუდვის დასაწესებლად.¹⁷

2014 წელს მთავრობამ გამოასწორა ზოგიერთი საკანონმდებლო ხარვეზი მამხილებელთა დაცვასთან დაკავშირებით „საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანით. პირველ რიგში, ახალი ცვლილებით „მხილება“ განიმარტა, როგორც არა მხოლოდ საჯარო სამსახურში უკვე ჩადენილი დარღვევების, არამედ ასევე პოტენციური დარღვევების წინააღმდეგ მიმართული ქმედება. მეორე, ვიდრე საპირისპირო არ დამტკიცდება, ჩაითვლება, რომ მამხილებელი, რომელიც ასეთი დარღვევების შესახებ შეტყობინებას აგზავნის, კეთილსინდისიერად მოქმედებს. მესამე, მამხილებელს შეუძლია შეტყობინება არა მხოლოდ თავის უშუალო უფროსს/ყოფილ უფროსს, არამედ ასევე სხვა უწყებებს (მათ შორის, სამართალდამცავ

ორგანოებს და სახადხო დამცველს) გაუგზავნოს. ამ მომენტიდან 2 თვის შემდეგ იგი მედიისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების ინფორმირებასაც შეძლებს. მეოთხე, შეცვლილი კანონით დაცვა მამხილებელთა ნათესავებზედაც გავრცელდა. და ბოლოს, კანონით მამხილებელთა სურვილის შემთხვევაში მათი ანონიმურობა უზრუნველყოფილია.¹⁸ მიუხედავად ამისა, აღსანიშნავია, რომ არც მთავრობას და არც თავად მამხილებლებს ეს დებულებები პრაქტიკაში არასდროს გამოუყენებიათ.¹⁹

ადგილობრივმა არასამთავრობო ორგანიზაციებმა საქართველოში მამხილებელთა დაცვის გაუმჯობესებულის სტანდარტები პოზიტიურად შეაფასეს და მთავრობას შემდგომი რეფორმისთვის რეკომენდაციები შესთავაზეს. არასამთავრობო ორგანიზაციებმა, სხვა საკითხებთან ერთად, შემდეგი თემები გამოკვეთეს: მამხილებელთა დაცვის შესახებ ცადვე კანონის პროექტის მიღების საჭიროება; კანონის კერძო კონტრაქტორებსა და, ზოგადად, კერძო სექტორზე გავრცელება; მამხილებლების მიერ ინფორმაციის გაცემის შემდეგ მათ მიმართ მუქარის ან შურისძიების საფრთხის შემთხვევაში მათთვის ადეკვატური კომპენსაციის მიცემა; მამხილებლებისთვის იმის საშუალების მიცემა, რომ მათ მედიისა და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების ინფორმირება შეზღუდვების (კერძოდ, ორთავანი „სიჩუმის პერიოდის“ დაცვის) გარეშე მოახდინონ.²⁰

2015 წლის ივლისში პარლამენტის მიერ „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ საქართველოს კანონში შეტანილი ცვლილება ნეგატიურად შეფასდა. ამ ცვლილებით მთავრობამ გააფართოვა იმ ნორმატიული აქტების სია, რომლებიც განისაზღვრა, როგორც საიდუმლო ინფორმაციის შემცველი, ასევე კიდევ უფრო შეზღუდა საზოგადოებისთვის საიდუმლო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა და ამ ინფორმაციის გახსნის შესაძლებლობა.²¹ წამყვან არასამთავრობო ორგანიზაციათა ჯგუფმა ამასთან დაკავშირებით საკუთარი კრიტიკული განცხადება გამოაქვეყნა და შემდეგი ძირითადი გამოწვევები გამოკვეთა: პირველ რიგში, შეცვლილი კანონი არ განსაზღვრავს საჯარო ინტერესის ტესტს, რომლის მიხედვითაც საზოგადოებისთვის მაღალი ღირებულების მქონე ინფორმაცია საჯარო უნდა გახდეს. მეორე, იგი

ნათლად არ განმარტავს იმ ზიანს, რომელიც საიდუმლო ინფორმაციის გასაჯაროების შედეგად შეიძლება სახელმწიფოს მიაღგეს. მესამე, კანონი სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის ძირითად ფუნქციას ანიჭებს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურს, რომელიც შინაგან საქმეთა სამინისტროს 2015 წლის ივლისში გამოეყო და უსაფრთხოებისა და დაზვერვის საკითხებზეა ორიენტირებული.²² არასამთავრობო ორგანიზაციების აზრით, ამ ინსტიტუციური ცვლილების მიუხედავად, კვლავ პრობლემაა ის, რომ ახადშექმნილი სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურმა შეიძლება სუსტი გარე კონტროლისა და სახელმწიფო ინტერესების დაცვის მოტივით თავისი ახადი ფუნქცია ბოროტად გამოიყენოს და ისეთი პერსონალური ინფორმაცია მოიპოვოს, რომლის მისაღებად ამისთვის აუცილებელი სასამართლო ნებართვა არ ექნება.²³ და ბოლოს, კანონი არ ქმნის დამოუკიდებელ საზედამხედველო ორგანოს ან მამხილებელთა დაცვის გარანტიებს.²⁴

დაინტერესებული მხარეების პრიორიტეტები

დაინტერესებული მხარეების ძირითადი პრიორიტეტები კვლავ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობა და საჯარო ინფორმაციის უფრო ხელმისაწვდომი გზით გამოქვეყნებაა. შესაბამისად, მათი აზრით, ეფექტურად პეტიციების ახადი პორტალი, Ichange.gov.ge, და საჯარო მომსახურებაზე უკუკავშირის მექანიზმი, „მომხმარებლის ხმა“, ყველაზე მნიშვნელოვანი ინიციატივებია, რომლებმაც შეიძლება ტრანსფორმაციული გავლენა მოახდინოს მოქალაქეთა ცხოვრებაზე. ამიტომ Ichange.gov.ge-ს სწრაფად ამოქმედება და ამის შესახებ ინფორმაციის მოქალაქეთათვის მთელი ქვეყნის მასშტაბით მიწოდება მთავრობის მომავალი საქმიანობის ძირითადი ორიენტირი უნდა იყოს, რადგან ეს საუკეთესო მექანიზმია გადაწყვეტილების მიღებაში საზოგადოების ჩასართავად. გარდა ამისა, დაინტერესებული მხარეების აზრით, მთავრობამ ღია მონაცემებთან დაკავშირებული ვადებულებების შესრულებაში პროგრესს data.gov.ge-ზე მეტი მონაცემის (განსაკუთრებით დანაშაულის სტატისტიკის, საჯარო მოხედვების ხედვებისა და ბონუსების შესახებ ინფორმაციის და სახელმწიფო

ბიუჯეტის დეტალური მონაცემების) გამოქვეყნებით უნდა მიაღწიოს.

იქიდან გამომდინარე, რომ საქართველოში ეროვნულ დონეზე მოქმედი ყველა ძირითადი საჯარო უწყება მეტ-ნაკლებად მონაწილეობს OGP-ში, დაინტერესებულ მხარეებს მიაჩნიათ, რომ ამ პროცესში ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებიც უნდა ჩაერთონ. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმის გათვალისწინებით, რომ საქართველოში ადგილობრივ დონეზე არსებულ ყველა აღმასრულებელ და საკანონმდებლო ორგანოს პირდაპირი წესით ხაზი ირჩევს. შესაბამისად, შემდეგ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში ამ ორგანოებმაც უნდა აიღონ ვადლებულები ინფორმაციის (განსაკუთრებით საჯარო სამსახურში მიღების პროცედურების შესახებ ინფორმაციის) ნაკლებობის და მოქალაქეთა დაბადი ჩართულობის პრობლემების გადასაჭრელად.

დაინტერესებული მხარეები ასევე ფიქრობენ, რომ საჯარო სექტორში კეთილსინდისიერების ამადლებისთვის საქართველომ შემდეგ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში მამხილებელთა დაცვის ნათელი და პრაქტიკული მექანიზმების შექმნის ვადლებულება უნდა აიღოს. ეს როგორც მამხილებლებს, ისე მთავრობას უფრო მეტ სტიმულს მისცემს, რომ პრაქტიკაში გამოიყენონ „საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ“ საქართველოს კანონის ამჟამად უმოქმედო დებულებები და კორუფციის ისეთი შემთხვევები გამოავლინონ, რომელთა გამოვლენაც განსაკუთრებით რთულია.

და ბოლოს, დაინტერესებული მხარეების აზრით, შემდეგი ეროვნული სამოქმედო გეგმა არსებულ თემებს უნდა გასცდეს და უნდა მოიცვას საკითხების უფრო ფართო სპექტრი საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვან სხვა სფეროებში (კერძოდ, შრომისა და ჯანმრთელობის დაცვის, სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების, ენერჯეტიკისა და კულტურის სფეროებში).

სამოქმედო გეგმის მიმართება ეროვნულ კონტექსტთან

საქართველოს 2014–2015 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა წინა ეროვნული სამოქმედო

გეგმასთან შედარებით გაუმჯობესებულია მასში უფრო მეტი OGP-ის შესაბამისი ვადლებულებისა და მათი შესრულების პროგრესის შეფასების ინდიკატორების მეშვეობით. OGP-ის კონტექსტში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ღია მონაცემებთან და მთავრობის მიერ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობის მექანიზმებთან დაკავშირებული ვადლებულებები. თუმცა ვადლებულებების ორ მესამედზე მეტი საჯარო მომსახურების მიწოდებასა და მთავრობის შიდა სისტემებზე ორიენტირებული, რასაც არ აქვს კავშირი OGP-ის ღირებულებებთან, კერძოდ, გამჭვირვალობასთან, ანგარიშვადლებულებასა და მოქალაქეთა ჩართულობასთან. მთავრობამ ასეთი ვადლებულებების შემდეგ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შეტანისგან თავი უნდა შეიკავოს და, ამის ნაცვად, აქცენტი მთავრობასა და მოქალაქეთა შორის თანამშრომლობის ინსტიტუციონალიზაციაზე და საჯარო მოხედების კეთილსინდისიერებაზე უნდა გააკეთოს. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ადგილობრივ დონეზე, სადაც მთავრობის პოლიტიკა უფრო პირდაპირ გავლენას ახდენს მოქალაქეთა ცხოვრებაზე და სადაც საჯარო ანგარიშვადლებულების მექანიზმები სუსტია ან საერთოდ არ არსებობს.

ამავე დროს, სამოქალაქო საზოგადოების მოთხოვნის გათვალისწინებით, რომ სამართალდამცავ ორგანოებს შეეზღუდოთ ფარული მიყურადების შესაძლებლობა, მთავრობამ ამ სფეროზე უფრო ძლიერი, დამოუკიდებელი ზედამხედველობა უნდა განახორციელოს. დაინტერესებული მხარეების პრიორიტეტების მიხედვით, მთავრობამ OGP უნდა გაავრცელოს ასევე სხვა სფეროებზე (მათ შორის, ენერჯეტიკის, ბუნებრივი წიაღისეულის მოპოვებისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სფეროებზე). ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმის გათვალისწინებით, რომ 2014 წელს ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, საყდრისში არსებულ კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსის მქონე ძეგლზე ოქროს მოპოვების ოპერაციის განხორციელების (რამაც ამ ძეგლს დიდი ზიანი მიაყენა) ნებართვის გაცემის თაობაზე მთავრობის მიერ თვითნებური გადაწყვეტილების მიღებამ საზოგადოების დიდი უკმაყოფილება გამოიწვია.^{25,26} საზოგადოებრივი

უკმაყოფილება მოჰყვა ასევე მთავრობის გეგმას, რომელიც საქართველოს მთიან რეგიონში, სვანეთში, ხულონის ჰიდროელექტროსადგურის აშენებას ითვალისწინებს. სამოქალაქო საზოგადოება და, განსაკუთრებით, ადგილობრივი თემი კრიტიკულად იყვნენ განწყობილი, რადგან აღნიშნული ჰესის მშენებლობის შედეგად ადგილობრივი მოსახლეობის გადასახლება უნდა მომხდარიყო, ამასთანავე, ეს ჰესი უარყოფით გავლენას მოახდენდა ადგილობრივ კლიმატსა და კულტურულ ძეგლებზე. საზოგადოებრივი უკმაყოფილება გამოიწვია იმანაც, რომ ჰესის მშენებლობის პროექტის შესახებ (მათ შორის, პროექტის განმახორციელებელი კომპანიის შერჩევის კრიტერიუმების და პროექტის პოტენციური სარგებლის თაობაზე) ინფორმაცია მწირი იყო.²⁷

ეს ორი შემთხვევა მოწმობს, რომ მთავრობამ OGP იმისთვის უნდა გამოიყენოს, რომ ენერჯეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სფეროებში საკუთარ მოქმედებებს მეტი ნათელი მოჰქონოს. ეს, თავის მხრივ, აღმოფხვრის მიღებული გადაწყვეტილებების ბუნდოვანებითა და თვითნებურობით გამოწვეულ საზოგადოებრივ უკმაყოფილებას.

VII | ზოგადი რეკომენდაციები

OGP–ზე ახალი სტრატეგიული ხედვა

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში დაინტერესებული მხარეების OGP–ში ჩართულობის დონე ახლა უფრო მაღალია, რიგით მოქალაქეებს მთავრობის მიერ აღებული ვადლებულებების შესახებ კვლავ მწირი ინფორმაცია აქვთ და, შესაბამისად, ამ ვადლებულებებს ნაკლებად ითავისებენ. OGP–ის პროცესს ისევ ძირითადად დედაქალაქში, თბილისში, მოქმედ ორგანიზაციათა მცირე ჯგუფი წარმართავს, ხოლო ქვეყანაში გამართული მაღალი დონის საერთაშორისო კონფერენციები უფრო ედითური ღონისძიებებია, ვიდრე მოქალაქეთა დიარღვისთვის მოწყობილი ფორუმები. ამის საპასუხოდ მთავრობამ OGP–ზე გრძელვადიანი სტრატეგია და პოლიტიკის ხედვა უნდა შეიმუშაოს. ვადლებულებების რაოდენობის გაზრდის ნაცვლად, აქცენტი იმაზე უნდა გაკეთდეს, რომ ეს ვადლებულებები OGP–ის ღირებულებებს შეესაბამებოდეს.

უფრო პრაქტიკული თვალსაზრისით, მთავრობამ მოქალაქეებთან კომუნიკაცია პროაქტიურად და მრავალი არხის მეშვეობით უნდა განახორციელოს და მათ მარტივი ენით უნდა აუხსნას, რა გავრცენას ახდენს ღია მონაცემები და ეროვნული სამოქმედო გეგმის სხვა ვადლებულებები მათ ცხოვრებაზე. კერძოდ, მოქალაქეებისთვის იმის განმარტება, თუ როგორ იმუშავებს Ichange.gov.ge პრაქტიკაში, OGP–ის ხარხში პოპულარიზაციის კარგი საშუალებაა. ამავე დროს, არასამთავრობო და დონორმა ორგანიზაციებმა უნდა იმუშაონ იმისთვის, რომ გაიზარდოს ადგილობრივი ჟურნალისტების, სამოქალაქო აქტივისტებისა და თემის დიდერების შესაძლებლობა, OGP, როგორც პდატფორმა, მთავრობის პოლიტიკის უკეთესი ადვოკატირებისთვის და მონიტორინგის განსახორციელებლად გამოიყენონ.

ხელმძღვანელობის მდგრადი მონაწილეობა OGP–ში

იმისთვის, რომ OGP ეროვნული პრიორიტეტი გახდეს, მნიშვნელოვანია, რომ პრემიერ–მინისტრმა, როგორც უმაღლესმა აღმასრულებელმა ინსტიტუტმა, ამის შესახებ მკვეთრი განცხადება გააკეთოს. პრემიერ–მინისტრს შეუძლია სამოქმედო გეგმის შესრულების

პროცესში, პერიოდულ საერთაშორისო კონფერენციებსა და მრგვალ მაგიდებში მონაწილეობის გარდა, სხვა მაღალი თანამდებობის პირების მდგრადი პირდაპირი მონაწილეობაც უზრუნველყოს. შესაბამისად, ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმში სამინისტროებს მხოლოდ მცირე რაოდენობის სააგენტოების შუა რგოლის მმართველები არ უნდა წარმოადგენდნენ. OGP–ის პროცესში სურ მცირე სხვადასხვა სექტორის მინისტრების მოადგილეებიც უნდა ჩაერთონ. იგივე ითქმის არასამთავრობო სექტორზე, რომელსაც ძირითადად გამჭვირვალობისა და ანგარიშვადლებულების საკითხებზე მომუშავე ორგანიზაციები წარმოადგენენ. სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციები, რომლებიც კონკრეტულ სექტორში მუშაობენ, ფორუმში წარმოდგენილი არ არიან. ფორუმის შეხვედრებისა და, ზოგადად, OGP–ისთვის ასევე სასარგებლო უნდა იყოს აკადემიური წრეების წარმომადგენელთა მონაწილეობა. მათი მოსაზრებები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იქნება საკითხების იდენტიფიცირებისათვის და მათი გადაწყვეტის გზების მოსაძებნად. ამასთანავე, მთავრობამ ბიზნესის წარმომადგენლებთან უნდა ჩაატაროს მეტი კონსულტაცია OGP–ის ზოგიერთ ვადლებულებაზე, რომლებიც შეიძლება მომხმარებლებისთვის კონკრეტული პროგრამის ან მობილური აპლიკაციის შექმნას გულისხმობდეს.

„ხარხისგან წამოსული“ უფრო მეტი ვადლებულება და ადგილობრივი სუბიექტების მონაწილეობა

ყველა დაინტერესებულმა მხარემ აღნიშნა, რომ მიმდინარე ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესში ჩატარებული საჯარო კონსულტაციების მასშტაბის კუთხით მნიშვნელოვანი პროგრესი იქნა მიღწეული. მთავრობამ ეს პრაქტიკა უნდა გააგრძელოს და სამოქმედო გეგმაში უნდა შეიტანოს უფრო მეტი „ხარხისგან წამოსული“ ვადლებულება, როგორცაა „მომხმარებლის ხმა“. ამასთანავე, ამ პროცესში მეტი არასამთავრობო ორგანიზაცია უნდა ჩაერთოს, ხოლო ვადლებულებები ხარხისთვის ადვილად გასაგები და მათ საჭიროებებზე მორგებული უნდა იყოს. კერძოდ,

სასურვედია, შემდეგ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში არ იქნეს შეტანილი ვადლებულები, რომლებიც შიდა სამთავრობო პროცესების გაუმჯობესებას ითვალისწინებს, მაგრამ ამ პროცესში მოქალაქეთა პირდაპირ ჩართულობას არ გულისხმობს. მათ ნაცვლად, მთავრობამ ისეთი ვადლებულება უნდა აიღოს, რომლითაც იგი მოქალაქეებს უფრო პირდაპირ დაუკავშირდება და გაზრდის საჯარო მოხელეთა ანგარიშვადლებულებას, განსაკუთრებით ადგილობრივ დონეზე. ადგილობრივ ბიუჯეტზე კონსულტაციებისა და უკუკავშირის ინსტიტუციური მექანიზმების შექმნა, ადგილობრივ დონეზე საჯარო სამსახურში მიღების პროცესის გამჭვირვადობის გაზრდა, ადგილობრივი ხელისუფლების არჩეული თანამდებობის პირებისთვის სავადლებულო ეთიკის კოდექსის მიღება და მამხილებელთა დაცვის მყარი პრაქტიკული მექანიზმების შექმნა იმ ვადლებულებათა მცირე ჩამონათვადია, რომლებიც მთავრობას შეუძლია შემდეგ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შეიტანოს.

საქართველო OGP-ის მსოფლიო დიდებულ ვადლებულებას,

რისი დასტურიც 2015 წელს მის მიერ OGP-ის ორი მაღალი დონის კონფერენციის წარმატებით ჩატარებაა. გარდა ამისა, პარლამენტის მიერ ღია პარლამენტის სამოქმედო გეგმის მიღებამ აჩვენა, რომ ქვეყანა OGP-ს მხოლოდ აღმასრულებელი ხელისუფლების ვადლებულებების კონტექსტში არ უყურებს. ამ ტენდენციის შესანარჩუნებლად მთავრობამ OGP სახელმწიფო ხელისუფლების ყველა შტოსთვის ეროვნულ პრიორიტეტად უნდა აქციოს და იგი ადგილობრივ ხელისუფლებებზედაც უნდა გაავრცელოს.²⁹

ძირითადი „SMART“ რეკომენდაციები

2014 წლის დასაწყისში IRM-ის ყველა ანგარიში უნდა მოიცავდეს ხუთ ძირითად რეკომენდაციას OGP-ის სამოქმედო გეგმის შემუშავების მომდევნო ციკლთან დაკავშირებით. OGP-ს წევრი ქვეყნების მთავრობებმა ამ რეკომენდაციებს პასუხები თავიანთ ყოველწლიურ თვითშეფასების ანგარიშებში უნდა გასცენ.

ხუთი ძირითადი „SMART“ რეკომენდაცია
1. შემუშავდეს მთავრობის სტრატეგია და პოლიტიკის ხედვა OGP-ზე, რათა OGP გახდეს საქვეყნო პროექტი, რომელიც პირდაპირ გავრცენას მოახდენს მოქალაქეთა ცხოვრებაზე.
2. ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმში ჩართულ იქნენ მაღალი რანგის გადაწყვეტილების მიმღები პირები, რათა გაიზარდოს OGP-ის კონკრეტული ვადლებულებების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი უწყებების ანგარიშვადლებულება.
3. შემდეგ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შეტანიდ იქნეს უფრო მეტი „ხადხისგან წამოსული“ ვადლებულება, რათა მოქალაქეებმა გაითავისონ ეს ვადლებულებები.
4. უზრუნველყოფილ იქნეს ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების, როგორც OGP-ის სამომავლო ვადლებულებების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი უწყებების, ჩართულობა, რათა ადგილობრივ დონეზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესი უფრო გამჭვირვადი გახდეს, ხოლო ადგილობრივი თემები გაძლიერდნენ და მდგრადი განვითარების გზას დაადგინენ.
5. ყველა საჯარო უწყებას დაევალოს მონაცემების data.gov.ge-ზე გამოქვეყნება, რათა ეს პორტალი მთავრობის ღია, ავტომატური და განახლებადი მონაცემების მიღების ძირითადი წყარო გახდეს.

¹ ევროპის საბჭოს მონიტორინგის კომიტეტი, საქართველოს მიერ ნაკისრი ვადებულებების შესრულების ანგარიში, 2013 წლის 28 იანვარი, http://assembly.coe.int/CommitteeDocs/2013/amondoc04rev_2013.pdf

² თავისუფლების სახელი, „ერები გარდამავად პერიოდში – 2015 – საქართველო“, <http://bit.ly/1M04kVo>

³ საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს საარჩევნო კოდექსი“, მუხლი 125, პუნქტები 3, 4, <http://bit.ly/1MYJpLr>

⁴ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „საქართველოს საარჩევნო სისტემის რეფორმა, განმარტებები“, 2011 წლის 7 ივნისი, <http://bit.ly/1P14zW7>

⁵ Civil.ge, „რვა ოპოზიციური პარტია ხელისუფლებას საარჩევნო რეფორმაზე მოლაპარაკებების დაწყებას სთავაზობს“, 2010 წლის 4 ოქტომბერი, <http://bit.ly/1kXKDa7>

⁶ ISFED, „რეკომენდაციები საარჩევნო სისტემასთან დაკავშირებით“, 2015 წლის იანვარი, <http://bit.ly/1kXMLZ5>

⁷ OpeningParliament.org, <http://bit.ly/1BkoTf9>

⁸ IDFI, „საქართველოს ღია პარლამენტის სამოქმედო გეგმა დამტკიცდა ინტერ-ფრაქციული ჯგუფის მიერ“, 2015 წლის 13 ივლისი, <http://bit.ly/1I06XrP>

⁹ საქართველოს პარლამენტი, საქართველოს ღია პარლამენტის სამოქმედო გეგმა (2015–2016), <http://bit.ly/1P2blr7>

¹⁰ IDFI, „თბილისში გლობალური საკანონმდებლო ღიაობის კვირეულის ფარგლებში საერთაშორისო კონფერენცია გაიმართა“, 2015 წლის 16 სექტემბერი, <http://bit.ly/1QKLuFk>

¹¹ IDFI, „ღია მმართველობის პარტნიორობის რეგიონული შეხვედრა საქართველოში წარმატებით დასრულდა“, 2015 წლის 4 ივნისი, <http://bit.ly/1APHWOF>

¹² საქართველოს ორგანული კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“, თავები IV და V, <http://bit.ly/1KkzmZB>

¹³ საქართველოს ორგანული კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“, თავი XI, <http://bit.ly/1KkzmZB>

¹⁴ Civil.ge, „ბაქრადე პარტიების შესახებ კანონში შესაძლო ცვლილებებზე“, 2012 წლის 6 მარტი, <http://bit.ly/1UZAwfM>

¹⁵ Civil.ge, „სამოქალაქო გამჟანა ‘უკონტროლო ფარული მიყურადების’ შეზღუდვის მიზნით“, 2014 წლის 6 მარტი, <http://civil.ge/eng/article.php?id=27013>

¹⁶ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, მუხლი 3, ნაწილი 31; მუხლი 1433, ნაწილები 3, 5, <http://bit.ly/1EkbaXZ>

¹⁷ Civil.ge, „აქტივისტები მოსმენების შესახებ სადავო რეგულიაციების წინააღმდეგ კამპანიას აგრძელებენ“, 2014 წლის 19 დეკემბერი, <http://bit.ly/1P7waSi>

¹⁸ საქართველოს კანონი „საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ“, თავი V, მუხლი 20, <http://bit.ly/1Lo3Pbg>

¹⁹ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „მამხილებელთა დაცვა: საერთაშორისო პრაქტიკა და რეკომენდაციები საქართველოსთვის“, 2015 წლის ივლისი, გვ. 13, <http://bit.ly/1W9MvKi>

²⁰ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „მამხილებელთა დაცვა: საერთაშორისო პრაქტიკა და რეკომენდაციები საქართველოსთვის“, გვ. 12

²¹ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ ახალი კანონი – ინფორმაციის დაუსაბუთებელი შეზღუდვის საფრთხე“, 2015 წლის 3 თებერვალი, <http://bit.ly/1F6oQ9h>

²² Civil.ge, „შსს-ის გაყოფის თაობაზე საკანონმდებლო ცვლილებები მიღებულია“, 2015 წლის 8 ივლისი, <http://bit.ly/1mNaQt1>

²³ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „შინაგან საქმეთა სამინისტროს რეფორმის შეფასება“, 2015 წლის 9 ივლისი, <http://bit.ly/1Punc4s>

²⁴ „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „არასამთავრობო ორგანიზაციების მიმართვა საქართველოს პარლამენტს „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ კანონის პროექტთან დაკავშირებით“, 2015 წლის 4 თებერვალი, <http://bit.ly/1NBkfwW>

²⁵ Civil.ge, „პროტესტი RMG-ის მიერ საყდრისში ოქროს მოპოვების დაწყების გამო“, 2014 წლის 15 დეკემბერი, <http://bit.ly/1iPUNCA>

²⁶ BBC, „საქართველოს ოქროს მოპოვების დიდება“, 2014 წლის 29 მაისი, <http://bbc.in/1pmnei8>

²⁷ CEE Bankwatch Network, „ხულონის ჰიდროელექტროსადგური, საქართველო“, <http://bit.ly/1FzNpeT>

²⁸ სთოუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

²⁹ სთოუნჰილი, ინტერვიუ, 2015 წლის 3 აგვისტო

VIII | მეთოდოლოგია და წყაროები

IRM-ის ანგარიშს, მთავრობის თვითშეფასების ანგარიშის დამატების სახით, მმართველობის სფეროს ავტორიტეტული მკვლევრები ამზადებენ. სასურველია, ისინი OGP-ის წევრი ყველა ქვეყნიდან იყვნენ წარმოდგენილი.

ეს ექსპერტები OGP-ისთვის იყენებენ საერთო დამოუკიდებელი ანგარიშის კითხვარსა და პრინციპებს, რომლებიც OGP-ის ადგილობრივ დაინტერესებულ მხარეთა წარმომადგენლებთან ჩატარებული გასაუბრებისა და მეორეული (სამაგიდო) ანალიზის საფუძველზე დგება. შემდეგ კოლეგიური შეფასების მისაღებად ხდება ამ ანგარიშის საერთაშორისო ექსპერტთა (რომლებსაც OGP-ის მართვის კომიტეტი ნიშნავს) მცირერიცხოვანი ჯგუფისთვის გაცნობა, რათა დადასტურდეს, რომ კვლევა უმაღლესი სტანდარტებისა და სათანადო და ამომწურავი ანალიზის საფუძველზე მიმდინარეობდა.

OGP-ის სამოქმედო გეგმის შესრულების ანალიზი ინტერვიუების, მეორეული კვლევისა და დაინტერესებული არასამთავრობო ორგანიზაციების შეხვედრების უკუკავშირის მასალებს აერთიანებს. IRM-ის ანგარიშში მთავრობის თვითშეფასების ანგარიშის და სამოქალაქო საზოგადოების, კერძო სექტორის და საერთაშორისო ორგანიზაციათა წარმომადგენლების მიერ გაკეთებული ნებისმიერი სხვა შეფასების დასკვნებს ეფუძნება.

თითოეული ადგილობრივი მკვლევარი მოვლენების ამსახველი ზუსტი სურათის შესაქმნელად დაინტერესებულ მხარეებს ხვდება. საბიუჯეტო და კადრდაზარული შემლუღების გათვალისწინებით, IRM ყველა დაინტერესებულ ან OGP-ში მონაწილე მხარეს ვერ დაუკავშირდება. შესაბამისად, IRM-ისთვის უაღრესად მნიშვნელოვანია მეთოდოლოგიური გამჭვირვალობა. ამიტომ შედეგებისდაგვარად უზრუნველყოფილია საჯარო პროცესში დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობის მაქსიმალური საჭაროობა (ქვემოთ ამ საკითხს დეტალურად განვიხილავთ). იქ, სადაც, ქვეყნის ფარგლებში, ინფორმაციით (სამთავრობო უწყებების თუ არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენელთა) ანონიმურობის დაცვაა საჭირო, IRM მათ ანონიმურობას უზრუნველყოფს. გარდა ამისა, მეთოდის

შემლუღებიდან გამომდინარე, IRM აქცენტს ყველა სახელმწიფო დოკუმენტის პროექტზე საზოგადოებრივი კომენტარების წარმოდგენის ხელშეწყობაზე აკეთებს.

ინტერვიუები და ფოკუსჯგუფები

თითოეულმა ადგილობრივმა მკვლევარმა ინფორმაციის შესაგროვებლად ერთი საჯარო შეხვედრა მაინც უნდა გამართოს. ის უნდა შეეცადოს, რომ ამ შეხვედრაზე ისეთი დაინტერესებული მხარეები მოიწვიოს, რომლებიც აქტიურად არ არიან ჩართული OGP-ის პროცესში. დაინტერესებული მხარეების მოსაზრებების უფრო ეფექტიანი გზით მისაღებად შეიძლება დამატებითი საშუალებები (კერძოდ, ონლაინკითხვარი, წერილობითი პასუხები, დამატებითი ინტერვიუები) იქნეს გამოყენებული. გარდა ამისა, როდესაც ვადლებულებების შესახებ უფრო მეტი ინფორმაციის მიღებაა საჭირო, მაგრამ ეს ინფორმაცია მთავრობის თვითშეფასების ანგარიშში მოცემული არ არის და არც ონლაინსივრცეშია ხელმისაწვდომი, მკვლევრები პასუხისმგებელ უწყებებთან ცაღკე ინტერვიუებს ატარებენ.

საქართველოში IRM-ის მკვლევარმა ინტერვიუები სურ 52 დაინტერესებულ მხარესთან ჩაატარა. მათ შორის იყვნენ ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში შეტანილი ვადლებულებების შესრულებისთვის პასუხისმგებელი ყველა საჯარო უწყება, სხვა სუბიექტები (კერძოდ, სამოქალაქო საზოგადოების, მედიისა და საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების წარმომადგენლები) და პირდაპირი ბენეფიციარები. კონკრეტულად, 2015 წლის 14 ივლისიდან 2 ოქტომბრამდე პერიოდში IRM-ის მკვლევარმა პერსონალური შეხვედრები გამართა და სატელეფონო ბარები განახორციელა 16 საჯარო უწყების 24 თანამდებობის პირთან, 13 სამოქალაქო საზოგადოებისა და დონორი ორგანიზაციის 21 წარმომადგენელთან და სპეციალური საჭიროებების მქონე ადამიანებისთვის გათვალისწინებული ვადლებულებების 2 პირდაპირ ბენეფიციართან.

გარდა ამისა, IRM-ის მკვლევარი ჟურნალისტების ფოკუსჯგუფს შეხვდა. ეს შეხვედრა 2015 წლის 28 ივლისს „ჯამბუსტარტ ჯორჯიას“ ოფისში გაიმართა და მას სამი ჟურნალისტი დაესწრო, ხოლო კიდევ ორ

ჟურნალისტთან სატერეფონო ინტერვიუები შედგა. ჟურნალისტები წარმოადგენდნენ სხვადასხვა მედიასაშუალებასა და ორგანიზაციას, რომლებიც მოქმედებენ როგორც დედაქალაქში, ისე რეგიონებში. მათ შორის იყვნენ „ინტერპრესნიუსი“, „კახეთის საინფორმაციო ცენტრი“, „ბათუმელები“, „Media Checker“ და „ჯამპსტარტ ჯორჯია“. შეხვედრაზე IRM-ის მკვლევარი ეროვნული სამოქმედო გეგმის ყველა ვადებულებას შეეხო და მონაწილეებს მათზე მოსაზრებების გამოთქმა სთხოვა. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო კითხვებს იმის შესახებ, თუ რამდენად ხშირად იყენებენ ჟურნალისტები სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ ახალ მექანიზმებს, რამდენად შეესაბამება ეს მექანიზმები OGP-ის ღირებულებებს და რა რეკომენდაციები აქვთ ჟურნალისტებს მათ გასაუმჯობესებლად.

ყველა გამოკითხული დაინტერესებული მხარე მოწადინებული იყო და საკუთარ მოსაზრებებს ღიად გამოთქვამდა. ისინი IRM-ის ანგარიშში თავიანთი ვინაობის გამჟღავნებასაც დათანხმდნენ. ინტერვიუების შემდეგ ზოგიერთმა მათგანმა IRM-ის მკვლევარს ელექტრონული ფოსტით დამატებითი სასარგებლო მასალა გაუგზავნა.

დამოუკიდებელი ანგარიშების მექანიზმის შესახებ

დამოუკიდებელი ანგარიშების მექანიზმი (IRM) არის ის ძირითადი საშუალება, რომლითაც მთავრობა, სამოქალაქო საზოგადოება და კერძო სექტორი ყოველწლიურად ადევნებენ თვადყურს, თუ როგორ შეიმუშავებს და ასრულებს მთავრობა OGP-ის სამოქმედო გეგმის ვადებულებებს. საერთაშორისო ექსპერტთა ჯგუფი კვლევის მეთოდოლოგიას შეიმუშავებს და ანგარიშების ხარისხს აკონტროლებს. ეს ჯგუფი შედგება ექსპერტებისგან, რომლებიც გამჭვირვალობის, მოქალაქეთა ჩართულობის, ანგარიშვადებულებისა და სოციალური მეცნიერებების კვლევის მეთოდების საკითხებზე მუშაობენ.

ამჟამად საერთაშორისო ექსპერტთა ჯგუფის წევრები არიან:

- ანურადჰა ჯოში
- დები ბუდენდერი
- ერნესტო ვერასკო-სანჩესი
- ხერარდო მუნკი
- ჰამბერტ ფიგენბერტი
- ჰილდე ჰინსბერგი
- ჯონათან ფოქსი
- დიდიან კორეა დე ორივეირა კლაუსი
- რომმარი მაკგი
- იამინი აიარი.

ანგარიშებს მეთვადყურებას უწევს ვაშინგტონში მოქმედი IRM-ის მცირერიცხოვანი შტატი IRM-ის პროცესისა და მკვლევართან მჭიდრო თანამშრომლობის მეშვეობით. ამ ანგარიშთან დაკავშირებით კითხვები და კომენტარები შეიძლება გაეგზავნოს აღნიშნულ შტატს შემდეგ მისამართზე: irm@opengovpartnership.org.

¹ კვლევის სრული მეთოდოლოგიის გასაცნობად იხილეთ IRM-ის პროცედურების სახელმძღვანელო შემდეგ მისამართზე: <http://www.opengovpartnership.org/about/about-irm>

IX | დასაშვებობის მოთხოვნები

2012 წლის სექტემბერში OGP-მ გადაწყვიტა, მისი წევრი ქვეყნების განწევრების კრიტერიუმებზე დაყრდნობით, მათი მთავრობებისთვის ამბიციური ვადღებულებების ასაღებად ძლიერი ბიძგი მიეცა.

OGP-ის დახმარების განყოფილება OGP-ში განწევრების კრიტერიუმებს ყოველწლიურად იხილავს. შესაბამისი ქულები ქვემოთ არის მოცემული.¹ საჭიროების შემთხვევაში, ქვეყნის მიერ კონკრეტული კრიტერიუმის კუთხით მიღწეული პროგრესი ან მისი რეგრესი ფასდება IRM-ის ანგარიშის თავში „ქვეყნის კონტექსტი“.

კრიტერიუმები	2011 წელი	ამჟამად	ცვლილება	განმარტება
ბიუჯეტის გამჭვირვალობა ²	4	4	=	4 = აღმასრულებელი ხელისუფლების ბიუჯეტის პროექტისა და აუდიტის დასკვნის გამოქვეყნება 2 = ერთ-ერთი ქვეყნდება 0 = არცერთი არ ქვეყნდება
ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა ³	4	4	=	4 = ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის კანონი 3 = ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის საკონსტიტუციო დებულება 1 = ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის კანონის პროექტი 0 = ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის კანონი არ არსებობს
ქონებრივი დეკლარაციები ⁴	4	4	=	4 = ქონებრივი დეკლარაციების კანონი, მონაცემები საჯაროა 2 = ქონებრივი დეკლარაციების კანონი, მონაცემები საჯარო არ არის 0 = ქონებრივი დეკლარაციების კანონი არ არსებობს
მოქალაქეთა ჩართულობა (პირველადი ქულა)	3 (6.18) ⁵	3 (5.88) ⁶	=	„ეკონომისტის“ ანალიტიკური განყოფილების (EIU) მოქალაქეთა ჩართულობის ინდექსი, პირველადი ქულა: 1 > 0 2 > 2.5 3 > 5 4 > 7.5
სულ / შესაძლო (პროცენტი)	15/16 (94%)	15/16 (94%)	=	განწევრებისთვის შესაძლო ქულების 75%

¹ მეტი ინფორმაციისთვის იხილეთ: <http://www.opengovpartnership.org/how-it-works/eligibility-criteria>

² მეტი ინფორმაციისთვის იხილეთ: <http://internationalbudget.org/what-we-do/open-budget-survey/>; უახლესი შეფასებისთვის იხილეთ: <http://www.obstracker.org/>

³ გამოყენებული ორი მონაცემთა ბაზა საკონსტიტუციო დებულებებს (<http://www.right2info.org/constitutional-protections>) და კანონებსა და კანონპროექტებს (<http://www.right2info.org/access-to-information-laws>) შეიცავს.

⁴ სიმეონ ჯანკოვი, რაფაელ რა პორტა, ფლორენციო დოპეზ დე სილანესი, ანდრეი შრაიფერი, „პოლიტიკოსების მიერ გამოქვეყნებული ინფორმაცია“ (ტაკის ბიზნესის სკოლის სამუშაო კვლევა №2009-60), 2009, <http://bit.ly/19nDEfK>; ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაცია, „ინფორმაციის ტიპები, რომლის გამოქვეყნებაც ევალუაბთ გადაწყვეტილების მიმღებთ, და გამჭვირვალობის ღონე (2009)“ – „მთავრობა ერთი შეხედვით, 2009“, ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაცია, საფრანგეთი, 2009, გვ. 132, <http://bit.ly/13vGtqS>; „მსოფლიო ბანკის კლიენტი ქვეყნების შემოსავლები და ქონებრივი დეკლარაციები“ – რიჩარდ მესიკი, „შემოსავლები და ქონებრივი დეკლარაციები: მათი კორუფციაზე გავლენის გლობალური გამოცდილება“, <http://bit.ly/1cIoKyf>; უფრო ახალი ინფორმაციისთვის იხილეთ: <http://publicofficialsfinancialdisclosure.worldbank.org>. 2014 წელს OGP-ის მართვის კომიტეტმა ქონებრივი დეკლარაციების საბოლოო ინდიკატორების ცვლილება დაამტკიცა. ამ დეკლარაციების კანონის არსებობამ და საზოგადოების ფაქტობრივმა ხედვისანგელოზობამ შეცვალა ძველი ინდიკატორები, რომლებიც პოლიტიკოსებისა და მაღალი თანამდებობის პირების მიერ ქონების შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნებას გულისხმობდა. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ: <http://bit.ly/1EjLJ4Y>

⁵ „ეკონომისტის“ ანალიტიკური განყოფილება, „2010 წლის დემოკრატიის ინდექსი: დემოკრატია უკან იხევს“ („ეკონომისტი“, დონდონი, 2010), <http://bit.ly/eLC1rE>

⁶ „ეკონომისტის“ ანალიტიკური განყოფილება, „2014 წლის დემოკრატიის ინდექსი: დემოკრატია და მასთან დაკავშირებული უკმაყოფილებანი“ („ეკონომისტი“, დონდონი, 2014), <http://bit.ly/18kEzCt>

Independent Reporting Mechanism
Open Government Partnership
c/o OpenGovHub
1110 Vermont Ave NW Suite 500
Washington, DC 20005

Open
Government
Partnership

INDEPENDENT
REPORTING MECHANISM